

การพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับ ประตูการค้าฝั่งตะวันตก

การพัฒนาศักยภาพ
ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
เชื่อมโยงการค้าและการลงทุน
กับประตูการค้าฝั่งตะวันตก

ลิขสิทธิ์	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)
สงวนลิขสิทธิ์	
จัดทำโดย	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ชั้น 8 อาคารวิทย์พัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาซอย 12 ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ : +66 (0) 2216 1894-7 โทรสาร : +66 (0) 2216 1898-9 อีเมล : info@itd.or.th
ออกแบบปก	รติภรณ์ ทาริวังศ์
Illustration	Freepik
จัดรูปเล่ม	น้ำผึ้ง ทศนัยพิทักษ์กุล และ สุลินดา ธรรมวงศ์ชัย
ตรวจสอบต้นฉบับ	วิมล ปั่นคง และ น้ำผึ้ง ทศนัยพิทักษ์กุล
ประสานงานและกำกับดูแล	น้ำผึ้ง ทศนัยพิทักษ์กุล และ นवलพรรณ แยมกวีตระกูล
พิมพ์ที่	บริษัท แสงสว่างออฟเซท จำกัด 114 ซอยเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ซอย 37 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ : +66 (0) 2116 7714 โทรสาร : -
พิมพ์ครั้งแรก	กันยายน พ.ศ. 2565
จำนวน	300 เล่ม
ISBN	978-616-8067-33-8

**การพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุน
กับประตูการค้าฝั่งตะวันตก**
(Enhancing Capability of the Southern Economic Corridor to Elevate the
Trade and Investment to Western Gateway)

คณะนักวิจัย

1. นายวิมล ปั่นคง	หัวหน้าโครงการและนักวิจัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี	ที่ปรึกษาโครงการด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม	ที่ปรึกษาโครงการด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน
4. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติชัย รุจนกนกนาฏ	ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรยุทธ์ สินธุ์พันธุ์	ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัตน์ โหระชัยกุล	ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
7. นายกอบ์ธรรม นิละไพจิตร	นักวิจัยและผู้ประสานงานโครงการ
8. Miss Soulinda Thammavongxay	ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
9. นางสาวสุภาวดี จรุงธรรมโชติ	ผู้ช่วยวิจัย
10. นางสาวอริสรา บุญชื้อ	ผู้ช่วยวิจัย
11. นางสาวนวลพรรณ แยมกวีตระกูล	เจ้าหน้าที่การเงินและงบประมาณโครงการ

คณะกรรมการบริหารงานวิจัย

1. ดร.ธนรรตต์ คู่วัลย์ญู เทียงกมล	ประธานกรรมการ
2. นางสาวกชชา อ่างอาจริยกุล	กรรมการ
3. นายวิฑูรย์ บำรุงพงศ์	กรรมการ
4. นางสาวกาญจน์พัณริน อัมพุนันทน์	กรรมการ
5. นางสาวอรณัฐ บุปผเวส	กรรมการและเลขานุการ

คำนำ

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ริเริ่มจากข้อเสนอของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการฯ ตั้งแต่ปี 2562 โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายประกอบด้วยจังหวัดชุมพร-ระนอง และสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช กำหนดรูปแบบการพัฒนาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจภาคใต้ซึ่งปัจจุบันมีความยึดโยงกับภาคเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวที่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดที่มีชื่อเสียง เพื่อกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในภาคใต้ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ระหว่างฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน และสร้างกลไกให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนา อันจะก่อให้เกิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ ตลอดจนการยกระดับภาคใต้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) เพื่อเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศ BIMSTEC

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) จึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการศึกษาวิจัยโครงการนี้เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเชื่อมโยง ทั้งด้านกายภาพและกฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุนระหว่างระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ประเมินโอกาสและแนวทางการแสวงหาโอกาสจากความเชื่อมโยงระหว่างระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับประตูการค้าฝั่งตะวันตกในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ รวมทั้งศึกษาโอกาสและผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่ความยั่งยืน

จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้จำเป็นต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารปกครองและการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพตลาด พฤติกรรมการบริโภค และความต้องการของกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการผลิต การค้า การตลาด และการบริการที่ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ อันจะนำมาซึ่งการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการสร้างความผูกพันให้กับประชาชนในจังหวัดภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ตลอดจนการบูรณาการความร่วมมือทุกมิติระหว่างพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับกลุ่มประเทศ BIMSTEC อันนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ ขอขอบคุณที่ปรึกษาโครงการ นักวิจัย และคณะผู้ดำเนินงานทุกท่านที่ได้มุ่งมั่นทุ่มเทศึกษาวิจัยอย่างเต็มความสามารถจนส่งผลให้การดำเนินงานวิจัยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีทุกประการ

(นายมนู สิทธิประศาสน์)

ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	21
1.1 หลักการและเหตุผล.....	21
1.2 วัตถุประสงค์.....	23
1.3 ขอบเขตการศึกษา และการดำเนินงาน.....	23
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
1.5 แผนการดำเนินงาน.....	26
1.6 รายนามคณะนักวิจัย.....	26
บทที่ 2 ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	29
2.1 การพัฒนาภาคใต้และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช).....	29
2.2 การประเมินศักยภาพเชิงนโยบายของกลุ่มจังหวัด และจังหวัดเป้าหมาย ในการต่อยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับชาติ.....	42
2.3 การพัฒนาจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	62
2.4 การจัดสรรงบประมาณภาคใต้ กลุ่มจังหวัด และจังหวัดในพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	83
2.5 บทสรุป.....	93
บทที่ 3 โครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช).....	99
3.1 จังหวัดชุมพร.....	99
3.2 จังหวัดระนอง.....	116
3.3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	131
3.4 จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	151
3.5 สรุปภาพรวมการประเมินศักยภาพ 4 จังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	167
3.6 ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	169
3.7 สถิติการค้าชายแดนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (บริเวณจังหวัดชุมพรและ ระนอง).....	171
3.8 สถานการณ์การค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC.....	179
3.9 สถานการณ์การลงทุนระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC.....	198
3.10 สรุปสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออกสินค้า และการลงทุนระหว่างไทยกับกลุ่ม	

	BIMSTEC กับโอกาสของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	200
	3.11 สรุป.....	214
บทที่ 4	การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ.....	219
4.1	การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่เพื่อนบ้านอาเซียน ทิศเหนือสู่เมริด เมียนมา ทิศใต้สู่ปิ่น มาเลเซีย.....	222
4.2	การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่อ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย.....	239
4.3	การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ผ่านการเชื่อมโยง โครงการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (Land Bridge).....	251
บทที่ 5	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	257
5.1	โครงสร้างพื้นฐานในภาคใต้และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	257
5.2	แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ภาคใต้และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้...262	
5.3	การประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	269
5.4	ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน.....	273
5.4	สรุป.....	276
บทที่ 6	การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มิติสังคม.....	281
6.1	พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	281
6.2	ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้ (ข้อสังเกตเบื้องต้น).....	299
บทที่ 7	บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	303
	บทสรุป.....	303
	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	304
	รายการอ้างอิง.....	313
	ภาคผนวก.....	325

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 : เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2561-2580.....	31
ตารางที่ 2.2 : ประเด็นการพัฒนา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ฝั่งอ่าวไทย.....	45
ตารางที่ 2.3 : โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ฝั่งอ่าวไทย.....	48
ตารางที่ 2.4 : ประเด็นการพัฒนา เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน.....	56
ตารางที่ 2.5 : ประเด็นการพัฒนา จำนวนโครงการ และงบประมาณในแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน.....	59
ตารางที่ 2.6 : ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาภายใต้ แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2561-2565.....	64
ตารางที่ 2.7 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณตามประเด็นการพัฒนาตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีของจังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ 2564.....	67
ตารางที่ 2.8 : ประเด็นการพัฒนา เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ของจังหวัดระนอง.....	68
ตารางที่ 2.9 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณจังหวัดระนอง.....	71
ตารางที่ 2.10 : ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	72
ตารางที่ 2.11 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	76
ตารางที่ 2.12 : ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด และกลยุทธ์จังหวัด นครศรีธรรมราช.....	77
ตารางที่ 2.13 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	82
ตารางที่ 2.14 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริม การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ).....	83
ตารางที่ 2.15 : พันธกิจ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และประเด็นยุทธศาสตร์การค้า กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย.....	89
ตารางที่ 2.16 : พันธกิจ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และประเด็นยุทธศาสตร์การค้า กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน.....	90
ตารางที่ 3.1 : มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2558-2563.....	99

ตารางที่ 3.2	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง จังหวัดชุมพร.....	100
ตารางที่ 3.3	: ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจังหวัดชุมพร.....	100
ตารางที่ 3.4	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพรปี 2558-2563 (GPP at current market prices).....	102
ตารางที่ 3.5	: โครงสร้างโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดชุมพร (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2564).....	103
ตารางที่ 3.6	: โครงสร้างอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร.....	103
ตารางที่ 3.7	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดชุมพรปี 2558-2563.....	104
ตารางที่ 3.8	: สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรปี 2560-2564.....	106
ตารางที่ 3.9	: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดชุมพรช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561.....	107
ตารางที่ 3.10	: สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดชุมพร.....	109
ตารางที่ 3.11	: รายชื่อบริษัทในจังหวัดชุมพรที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.....	110
ตารางที่ 3.12	: ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดชุมพร.....	113
ตารางที่ 3.13	: จำนวนแรงงานจังหวัดชุมพร.....	114
ตารางที่ 3.14	: สถิติแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ.....	115
ตารางที่ 3.15	: ผลิตภัณฑ์จังหวัดระนอง พ.ศ. 2558-2563.....	116
ตารางที่ 3.16	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง จังหวัดระนอง.....	117
ตารางที่ 3.17	: ปริมาณผลผลิตการเกษตรจังหวัดระนอง.....	117
ตารางที่ 3.18	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดระนอง ปี 2558-2563 (GPP at current market prices).....	119
ตารางที่ 3.19	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดระนองปี 2558-2563.....	120
ตารางที่ 3.20	: สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดระนอง ปี 2560-2564.....	122
ตารางที่ 3.21	: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดระนองช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561... 124	
ตารางที่ 3.22	: สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดระนอง.....	126
ตารางที่ 3.23	: รายชื่อบริษัทในจังหวัดระนองที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.....	126
ตารางที่ 3.24	: ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดระนอง.....	128
ตารางที่ 3.25	: จำนวนแรงงานในจังหวัดระนอง.....	129
ตารางที่ 3.26	: จำนวนแรงงานในจังหวัดระนองจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ.....	130

ตารางที่ 3.27	: ผลิตภัณฑ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558-2563.....	131
ตารางที่ 3.28	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	132
ตารางที่ 3.29	: ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	132
ตารางที่ 3.30	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2558-2563 (GPP at current market prices).....	134
ตารางที่ 3.31	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2558-2563.....	136
ตารางที่ 3.32	: สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2560-2564.....	138
ตารางที่ 3.33	: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสุราษฎร์ธานีช่วงไตรมาสแรก ของปี 2560-2561.....	139
ตารางที่ 3.34	: สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	141
ตารางที่ 3.35	: รายชื่อบริษัทในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.....	141
ตารางที่ 3.36	: ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	148
ตารางที่ 3.37	: จำนวนแรงงานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	149
ตารางที่ 3.38	: จำนวนแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	150
ตารางที่ 3.39	: ผลิตภัณฑ์จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	151
ตารางที่ 3.40	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง.....	152
ตารางที่ 3.41	: ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	152
ตารางที่ 3.42	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2558-2563 (GPP at current market prices).....	154
ตารางที่ 3.43	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2558-2563.....	155
ตารางที่ 3.44	: สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2560-2564.....	157
ตารางที่ 3.45	: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราชช่วงไตรมาสแรก ของปี 2560-2561.....	158
ตารางที่ 3.46	: สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	160
ตารางที่ 3.47	: รายชื่อบริษัทในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.....	161
ตารางที่ 3.48	: ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	164
ตารางที่ 3.49	: จำนวนแรงงานในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	165
ตารางที่ 3.50	: จำนวนแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ.....	166
ตารางที่ 3.51	: เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2562....	168
ตารางที่ 3.52	: เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2563....	168

ตารางที่ 3.53	: เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดชุมพรก่อนและหลัง การระบาดของ COVID-19.....	169
ตารางที่ 3.54	: เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดระนองก่อนและหลัง การระบาดของ COVID-19.....	170
ตารางที่ 3.55	: เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดสุราษฎร์ธานีก่อนและหลัง การระบาดของ COVID-19.....	170
ตารางที่ 3.56	: เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดชุมพรก่อนและหลัง การระบาดของ COVID-19.....	171
ตารางที่ 3.57	: สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรระนอง ปีงบประมาณ 2562 (เดือนตุลาคม 2561 - กันยายน 2562).....	175
ตารางที่ 3.58	: สถิติสินค้าส่งออก 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรระนอง ปีงบประมาณ 2562 (เดือนตุลาคม 2561 - กันยายน 2562).....	176
ตารางที่ 3.59	: สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563 (เดือนตุลาคม 2562 - กันยายน 2563).....	177
ตารางที่ 3.60	: สถิติสินค้าส่งออก 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563 (เดือนตุลาคม 2562 - กันยายน 2563).....	178
ตารางที่ 3.61	: มูลค่าการค้า การนำเข้า-ส่งออกระหว่างไทย-BIMSTEC ปี 2561-2564 (ล้านบาท).....	180
ตารางที่ 3.62	: มูลค่าการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ปี 2561-2564 ตามโครงสร้างสินค้า.....	188
ตารางที่ 3.63	: มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ปี 2561-2564 ตามโครงสร้างสินค้า.....	195
ตารางที่ 3.64	: ภาพรวมการลงทุนจากอินเดียในไทยปี 2562-2564.....	198
ตารางที่ 3.65	: การลงทุนจากอินเดียจำแนกตามอุตสาหกรรมปี 2564 (มกราคม-ธันวาคม).....	198
ตารางที่ 3.66	: เงินลงทุนโดยตรงของไทยในอินเดียและบังกลาเทศ จำแนกตามประเภทธุรกิจ ของผู้ลงทุนไทย ปี 2563.....	199
ตารางที่ 3.67	: ประเทศผู้นำเข้าหลักน้ำมันปาล์มดิบ (HS 151110) คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมด ระหว่างปี 2559-2563.....	204
ตารางที่ 4.1	: ข้อมูลสำมะโนประชากรของเมืองมะริด ณ ปี 2557.....	226
ตารางที่ 4.2	: เทียบวินระหว่างนครย่างกุ้ง และเมืองมะริด.....	230

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 : หมายเหตุการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13.....	38
ภาพที่ 2.2 : กลุ่มจังหวัดและจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด.....	43
ภาพที่ 2.3 : แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการสำคัญของจังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ 2565.....	51
ภาพที่ 2.4 : แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการสำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ 2565.....	52
ภาพที่ 2.5 : แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ 2565.....	53
ภาพที่ 2.6 : ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาคใต้ และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย.....	54
ภาพที่ 2.7 : แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงและสอดคล้องของยุทธศาสตร์แต่ละระดับ ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2560-2565.....	60
ภาพที่ 2.8 : แผนภาพแสดงเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน.....	61
ภาพที่ 2.9 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย.....	84
ภาพที่ 2.10 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน.....	84
ภาพที่ 2.11 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดโดยเปรียบเทียบพื้นที่ ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้.....	85
ภาพที่ 2.12 : การกำหนดยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ (จำแนกรายกลุ่มจังหวัด).....	88
ภาพที่ 2.13 : เขตการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ประกาศแล้ว 8 เขต.....	91
ภาพที่ 2.14 : แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก.....	92
ภาพที่ 3.1 : สัดส่วนปริมาณผลผลิตการเกษตรจังหวัดชุมพร.....	101
ภาพที่ 3.2 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการจังหวัดชุมพร..	112
ภาพที่ 3.3 : จำนวนประชากรจังหวัดชุมพร.....	113
ภาพที่ 3.4 : สัดส่วนผลผลิตการเกษตรจังหวัดระนอง.....	118
ภาพที่ 3.5 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ จังหวัดระนอง.....	127
ภาพที่ 3.6 : จำนวนประชากรจังหวัดระนอง.....	128
ภาพที่ 3.7 : สัดส่วนร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	133
ภาพที่ 3.8 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	147

ภาพที่ 3.9	: จำนวนประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	148
ภาพที่ 3.10	: สัดส่วนร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	153
ภาพที่ 3.11	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	163
ภาพที่ 3.12	: จำนวนประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	164
ภาพที่ 3.13	: ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ 4 จังหวัด.....	167
ภาพที่ 3.14	: แผนที่ชายแดนจังหวัดชุมพร.....	172
ภาพที่ 3.15	: แผนที่จังหวัดระนอง.....	174
ภาพที่ 3.16	: แผนที่ชายแดนไทยบริเวณด่านสิงขร - มุดอง เมียนมา.....	177
ภาพที่ 3.17	: มูลค่าการค้าไทย-BIMSTEC ปี 2561-2564.....	182
ภาพที่ 3.18	: แผนที่รัฐ 7 สาวน้อย (7 Sisters states) ของอินเดียที่มีอาณาเขตติดกับ บังกลาเทศและเมียนมา สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมกับไทยได้.....	203
ภาพที่ 4.1	: การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ.....	222
ภาพที่ 4.2	: แผนที่ภูมิภาคตะนาวศรี และเมืองมะริด.....	224
ภาพที่ 4.3	: แผนที่เมืองมะริด.....	225
ภาพที่ 4.4	: โครงสร้างประชากรของเมียนมา ภูมิภาคตะนาวศรี เมืองมะริด และเขตมะริด.....	227
ภาพที่ 4.5	: โครงการการทำงานจำแนกตามภาคการผลิตของประชากรในกำลังแรงงาน.....	228
ภาพที่ 4.6	: แผนผังโครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจประมง เมืองมะริด ประเทศเมียนมา.....	233
ภาพที่ 5.1	: โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่สำคัญ.....	258
ภาพที่ 5.2	: โครงการถนนสี่ช่องทางจราจรและทางรถไฟสายระนอง-ชุมพร.....	267
ภาพที่ 6.1	: รูปพระอภัยมณี.....	285
ภาพที่ 6.2	: เครื่องเทศหลักที่ใช้ในการปรุงเครื่องแกงในภูมิภาคอ่าวเบงกอล.....	290
ภาพที่ 6.3	: ขมิ้น (<i>Curcuma longa</i>).....	290
ภาพที่ 6.4	: พริก (<i>Capsicum</i>).....	291
ภาพที่ 6.5	: พริกไทย (<i>Piper nigrum</i>)	292
ภาพที่ 6.6	: มะขาม (<i>Tamarindus indica</i>)	292
ภาพที่ 6.7	: กะทิ (<i>Cocos nucifera</i>)	293
ภาพที่ 6.8	: หิงค์ หรือ มหาหิงค์ (<i>Ferula Assafoetida L.</i>)	294
ภาพที่ 6.9	: คูพัมบู.....	295
ภาพที่ 6.10	: แกงแพะแบบเกรละ.....	295
ภาพที่ 6.11	: นิฮารี.....	296
ภาพที่ 6.12	: แกงไก่คั้นธราช.....	296

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และโครงสร้างการบริหารงาน วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก ใช้วิธีการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาและโครงสร้างการบริหารงานของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างครอบคลุมทุกมิติ โดยใช้แนวทางการศึกษาแบบ PEST Analysis (Political, Economic, Social, and Technology) โดยมุ่งวิเคราะห์สภาพความพร้อม ประเด็นปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีเจตจำนงเพื่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในภาคใต้ โดยการดึงจุดเด่นด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นจุดเชื่อมระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทยมาพัฒนาเป็นความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังขาดโครงสร้างเชิงกฎหมายและโครงสร้างกลไกเชิงสถาบันที่เอื้ออำนวยให้การนำนโยบายลงมาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ศักยภาพด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และสัดส่วนภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ และยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนักลงทุนและนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารปกครอง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อนำมาเป็นกรอบการพัฒนาด้านการค้าและการลงทุน อันจะนำมาซึ่งการบรรลุเป้าประสงค์การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในจังหวัดภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The purposes of this research article were: 1) to explore an establishment and important of Southern economic corridor – SEC 2) to study the potential of Southern economic corridor in Economic area such as agricultural, industry, and service sector and 3) to find out a policy recommendation for developing Southern economic corridor and Western Gateway. This research article is a quality research by PEST Analysis (Political, Economic, Social, and Technology) as a framework to analyze the problems and challenges in Southern economic corridor.

The findings indicated that the propose of Southern economic corridor to enhancing capability of the Southern Economic Corridor to Elevate the Trade and Investment to Western Gateway based on comparative advantage. But the administration is lack of legal, law and institution to implementation the policy in SEC area. Moreover, the economic in SEC area are still lack of readiness to serve the BIMSTEC. Finally, this article will point out policy recommendations to the government, private sector and civil societies for developing the SEC.

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปี 2561 ภาคใต้มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 8.6 ของทั้งประเทศ มีอัตราการขยายตัวที่แท้จริงในปี 2560 ร้อยละ 0.4 และขยายตัวถึงร้อยละ 4.4 ในปี 2561 มีสาขาการผลิตหลัก ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการที่พักและร้านอาหาร และสาขาการขนส่งและการขายปลีก โดยจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ระนอง พังงา และกระบี่ ขณะที่การค้าชายแดนกับมาเลเซียและเมียนมา ในปี 2563 (ม.ค.-ต.ค.) จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซียมีมูลค่าการนำเข้า 101,106.96 ล้านบาท และส่งออกอยู่ที่ 97,539.08 ล้านบาท โดยจังหวัดที่มีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสูงที่สุดคือ สงขลา นราธิวาส ยะลา สตูล และปัตตานี ตามลำดับ ขณะที่จังหวัดชายแดนไทย-เมียนมา บริเวณจังหวัดระนองมีมูลค่าการนำเข้า 4,826.88 ล้านบาท และมูลค่าการส่งออก 9,317.80 ล้านบาท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีมูลค่าการนำเข้า 828.66 ล้านบาท และมูลค่าการส่งออก 148.28 ล้านบาท

จากสภาพการณ์ดังกล่าว เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของภาคใต้มีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้ ประการแรก อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีการยึดโยงกับภาคเกษตรกรรมและภาคบริการโดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวซึ่งกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มจังหวัดริมฝั่งทะเลอันดามัน ประการที่สอง การค้าชายแดนของภาคใต้ส่วนใหญ่อยู่ที่บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซียซึ่งส่วนหนึ่งเป็นสินค้าผ่านแดน ประการที่สาม โครงสร้างพื้นฐานในภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคมนาคมขนส่งส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ที่ทางรถยนต์เป็นหลัก และประการสุดท้าย ภาคใต้มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในแง่ภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-Politics) และภูมิเศรษฐกิจ (Geo-Economics) ตลอดจนมีกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ แต่ยังไม่ใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเหล่านี้ได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้นำเสนอ “กรอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน” (Southern Economic Corridor: SEC) ต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 21 สิงหาคม 2561 ระบุถึงความจำเป็นในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจภาคใต้ยังคงยึดโยงกับพืชเศรษฐกิจสำคัญ 2 ชนิด ได้แก่ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน มีอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรขั้นต้นซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ขณะที่ด้านการท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มจังหวัดแถบชายฝั่งอันดามัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการกำหนดรูปแบบการพัฒนาเพื่อกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในภาคใต้ สร้างความเชื่อมโยง

ระหว่างพื้นที่ และสร้างกลไกให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนา อันจะก่อให้เกิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ และเกิดการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว ซึ่งกรอบการพัฒนาที่คณะกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดพื้นที่เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย พื้นที่จังหวัดชุมพร-ระนอง และพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช และมีพื้นที่เชื่อมโยงอื่น ๆ ได้แก่ พื้นที่จังหวัดพังงา-ภูเก็ต-กระบี่ พื้นที่จังหวัดสตูล-ตรัง-พัทลุง และพื้นที่จังหวัดยะลา-ปัตตานี-นราธิวาส-สงขลา ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกรอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ ที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ พร้อมกันนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงอุตสาหกรรม

แม้ว่าพื้นที่เป้าหมายตามกรอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (SEC) จะเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีจุดเด่นทางภูมิศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทย มีชายแดนด้านตะวันตกติดกับเมียนมา และเป็นทางออกทะเลสู่กลุ่มประเทศ BIMSTEC ขณะที่ยังมีด้านตะวันออกเป็นชายฝั่งอ่าวไทย แต่จากสภาพการณ์ในปัจจุบันทั้ง 4 จังหวัดกลับมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ยึดโยงกับภาคบริการและภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ปี 2559 ภาคบริการมีสัดส่วนร้อยละ 54.9 ขณะที่ภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนร้อยละ 29.8 ส่วนภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนร้อยละ 15.3 ทั้งนี้ ภาคบริการมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีชื่อเสียงระดับโลก เช่น เกาะสมุย เกาะเต่า เกาะนางยวน ส่วนภาคเกษตรกรรมมีรายได้มาจากการเพาะปลูกปาล์ม ยางพารา ผลไม้ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยสถิติจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระบุว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ในปี 2560 ชุมพรมีอัตราขยายตัวร้อยละ -5.2 ระนองขยายตัวร้อยละ 2.5 สุราษฎร์ธานีขยายตัวร้อยละ 3.6 และจังหวัดนครศรีธรรมราชขยายตัวร้อยละ -1.1 ขณะที่ระนองซึ่งเป็นจังหวัดชายแดน สถิติจากด้านศุลกากรระนองรายงานไว้ว่า ปี 2561 มีมูลค่าการนำเข้าสินค้า 4,969.52 ล้านบาท ในกลุ่มสินค้าประเภท อาหารทะเลแช่เย็น ท่อเหล็ก ปลาป่น ส่วนประกอบเครื่องจักร ปลาหมึก แช่เย็น ฯลฯ ส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าอยู่ที่ 16,734.16 ล้านบาท ในกลุ่มสินค้าประเภท น้ำมัน เชื้อเพลิง ปูนซีเมนต์ ท่อเหล็ก ส่วนประกอบเครื่องจักร เครื่องดื่มให้พลังงาน ตาข่ายจับปลา ฯลฯ ซึ่งกลุ่มสินค้าที่ส่งออกยังมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในเมียนมาเป็นหลัก ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) อย่างยั่งยืน จึงไม่สามารถมุ่งเน้นเฉพาะ 4 จังหวัดเป้าหมายได้ แต่จำเป็นต้องศึกษาบริบทในจังหวัดแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ของภาคใต้ และตอบโจทย์การพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้อย่างยั่งยืนตามเป้าประสงค์

เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการยกระดับเศรษฐกิจภาคใต้ สร้างการกระจายรายได้ และเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) ของประเทศไทย สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา

พัฒนา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีพันธกิจในการสร้างศักยภาพและความสามารถในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศกำลังพัฒนา และการสนับสนุนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค จึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการศึกษาวิจัยโครงการนี้เพื่อสร้างองค์ความรู้และข้อเสนอแนะสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการท้องถิ่น และประชาชน เพื่อก้าวทันต่อการพัฒนาตามแนวทางของรัฐบาล

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเชื่อมโยง ทั้งด้านกายภาพและกฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุนระหว่างระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับประเทศฝั่งตะวันตกที่สำคัญ เช่น อินเดีย เมียนมา บังกลาเทศ ศรีลังกา

1.2.2 เพื่อศึกษาประเมินโอกาสและแนวทางการแสวงหาโอกาสจากความเชื่อมโยงระหว่างระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับประตูการค้าฝั่งตะวันตกในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ รวมทั้งศึกษาโอกาสและผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่ความยั่งยืนโดยมุ่งเน้นมิติด้านการลดความเหลื่อมล้ำ การลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และมีมิติด้านสุขภาพ

1.2.4 เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประกอบการดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประชุม และสัมมนาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)

1.3 ขอบเขตการศึกษา และการดำเนินงาน

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา : ด้านเนื้อหา

1.3.1.1 ศึกษาวิเคราะห์บททวนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน บริบทเชิงพื้นที่ของจังหวัดภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มจังหวัดเป้าหมายอย่างรอบด้านทุกมิติ อาทิ เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยว สถานการณ์แรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม การเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตก ตลอดจนการประเมินความคืบหน้าของการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

1.3.1.2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจของภาคใต้ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการนำเข้า-ส่งออก ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ พร้อมศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แนวทางการยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ การยกระดับภาคใต้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) และแนวทาง

การเชื่อมโยงพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้เข้ากับห่วงโซ่คุณค่าระดับภูมิภาค (Regional Value Chain) ทั้งกลุ่มประเทศ BIMSTEC และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.1.3 ศึกษาวิเคราะห์สภาพความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม การขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เทคโนโลยีการผลิต ฯลฯ พร้อมศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แนวทางการยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ การยกระดับภาคใต้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) และแนวทางการเชื่อมโยงพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้เข้ากับห่วงโซ่คุณค่าระดับภูมิภาค (Regional Value Chain) ทั้งกลุ่มประเทศ BIMSTEC และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.1.4 ศึกษาวิเคราะห์สภาพการเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความเชื่อมโยงทั้งด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบด้านการค้า และการลงทุนผ่านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งทวีปเอเชียและพหุภาคี เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้กับกลุ่มประเทศ BIMSTEC

1.3.1.5 ศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคม วิถีชีวิตของประชาชนในภาคใต้ รวมถึงประชาชนในกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความต้องการของตลาด และเป็นพื้นฐานไปสู่การบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้และกลุ่มประเทศ BIMSTEC

1.3.1.6 ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) ทั้งในมิติการค้า การลงทุน ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ โครงสร้างพื้นฐาน สังคม สิ่งแวดล้อม และการบูรณาการทางเศรษฐกิจของภาคใต้กับกลุ่มประเทศ BIMSTEC รวมทั้งนโยบายและมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการผลักดันให้ภาคใต้ของไทยเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2 ขอบเขตการดำเนินงาน : ด้านกิจกรรม

ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยทบทวนวรรณกรรมตามข้อ 1.3.1.1 และจัดแบ่งการศึกษาแต่ละบทโดยศึกษาและวิเคราะห์ตามมิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ ประกอบด้วย เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ โครงสร้างพื้นฐาน การเมืองระหว่างประเทศ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 และวิเคราะห์แนวทางการยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) รวมถึงวิเคราะห์แนวทางการเชื่อมโยงพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้เข้ากับห่วงโซ่คุณค่าระดับภูมิภาค (Regional Value Chain) ทั้งกลุ่มประเทศ BIMSTEC และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.2.1 สํารวจ เก็บข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ อาทิ พาณิชยจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด เกษตรจังหวัด ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคที่ 6 กรมการขนส่งทางราง การท่าเรือแห่งประเทศไทย ด่านศุลกากรระนอง เป็นต้น ผู้ประกอบการภาคเอกชน อาทิ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมเกษตรกรชาวสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน และมะพร้าว กลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวภาคใต้ เป็นต้น ภาควิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เป้าหมายของการศึกษาวิจัย จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านมาประกอบการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

1.3.2.2 จัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน เข้าร่วมให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงและเพิ่มเติมในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

1.3.2.3 จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) บทความวิชาการฉบับภาษาไทย บทความวิชาการฉบับภาษาอังกฤษ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

1.3.2.4 จัดทำรายงานสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) ฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดนโยบาย

1.3.2.5 จัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัย ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ทางสถาบันกำหนด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเชิงวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและใช้ประกอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

1.4.2 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีความตระหนักและเตรียมความพร้อมเพื่อปรับตัวทั้งในเชิงรุกและเชิงรับในระยะต่อไปอย่างเหมาะสมในมิติต่าง ๆ ของการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

1.4.3 ได้รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) และรายงานสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) ที่นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ได้ บทความวิชาการภาษาไทยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ วารสารภาษาไทย และเว็บไซต์หน่วยงาน

1.4.4 ได้องค์ความรู้ในการจัดสัมมนาและฝึกอบรมของสถาบัน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป

1.5 แผนการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาศักยภาพพระปียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก มีระยะเวลาดำเนินโครงการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2565

1.6 รายนามคณะนักวิจัย

- (1) นายวิมล ปั่นคง
 - ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการวิจัย สคพ. / หัวหน้าโครงการและนักวิจัย
- (2) นายกอบ์ธรรม นีละไพจิตร
 - นักวิจัย สคพ. / นักวิจัย
- (3) รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี
 - อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / ที่ปรึกษาโครงการด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน
- (4) รองศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม
 - อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / ที่ปรึกษาโครงการด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน
- (5) รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติชัย รุจนกนกนาฏ
 - อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
- (6) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิริยุทธ์ สินธุ์
 - รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
- (7) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัตน์ โหระชัยกุล
 - อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
- (8) Miss Soulinda Thammavongxay
 - ที่ปรึกษาโครงการ (ปฏิบัติงาน นักวิจัยร่วม)
- (9) นางสาวสุภาวดี จรุงธรรมโชติ
 - ผู้ช่วยนักวิจัย
- (10) นางสาวอริสา บุญเชื้อ
 - ผู้ช่วยวิจัย
- (11) นางสาวนวลพรรณ แยมกวีตระกูล
 - เจ้าหน้าที่การเงินและงบประมาณ สคพ. / เจ้าหน้าที่การเงินและงบประมาณโครงการ

บทที่ 2

ยุทธศาสตร์และ
แผนการพัฒนา
ระบียงเศรษฐกิจภาคใต้

บทที่ 2

ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

2.1 การพัฒนาภาคใต้และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และ นครศรีธรรมราช)

การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ตามมติคณะรัฐมนตรีปี 2562 นั้น งานวิจัยส่วนนี้เป็นการสำรวจแผน ยุทธศาสตร์ และนโยบายต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัดเป้าหมาย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าแผน ยุทธศาสตร์ และนโยบายของแต่ละจังหวัดมุ่งตอบสนองแผนยุทธศาสตร์ระดับภาคและระดับชาติ ในส่วนนี้จึงเป็นการศึกษานโยบายในภาพใหญ่ระดับชาติ ระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจถึงทิศทางการกำหนดนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

2.1.1 การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

การพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งมุ่งบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้ได้ภายใน พ.ศ. 2580 ซึ่งมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติไว้ 6 ด้าน หนึ่งในนั้นคือ “ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน” ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศไทยบนแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ 1) การ “ต่อยอดอดีต” เพื่อดึงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจากรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจฐานราก ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น มาประยุกต์เข้ากับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 2) การ “ปรับปรุงจจุบัน” โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดิจิทัล ฯลฯ เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สามารถรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริการแห่งอนาคต 3) การ “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” โดยการเพิ่มศักยภาพให้ผู้ประกอบการและการพัฒนารูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด เพื่อเป้าหมายระยะยาวในการขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก พร้อมกับการสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีระบุถึงประเด็นการสร้างความสามารถ ประกอบด้วย 1) การเกษตรสร้างมูลค่า 2) อุตสาหกรรมและการบริการแห่งอนาคต 3) การสร้างความหลากหลายด้าน

การท่องเที่ยว 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5) การพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่¹

โดยยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้ได้กลายเป็นแผนแม่บทในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับซึ่งมีภาระผูกพันให้หน่วยงานต่าง ๆ ต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานให้สอดคล้องกับกรอบของยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ สังเกตได้ชัดเจนว่าที่มาของแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เป็นไปเพื่อมุ่งตอบเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันซึ่งอาศัยต้นทุนทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิรัฐศาสตร์ ภูมิเศรษฐกิจ เศรษฐกิจฐานราก และทรัพยากรในท้องถิ่น มาประยุกต์กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการปรับปรุงรูปแบบธุรกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมุ่งเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ

อย่างไรก็ดี ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติได้มีการกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. 2561-2580) ที่ระบุถึง “แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน ผ่านการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรม ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบทั้งในทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐกิจ รวมถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชุมพร-ระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช โดยมีกรอบแนวทางการพัฒนา 4 ประการ ดังนี้

- (1) การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก ให้สามารถใช้ประโยชน์ในการส่งออกสินค้าเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC และเชื่อมโยงกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
- (2) การพัฒนาประตูการท่องเที่ยวทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำแห่งใหม่ และพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ
- (3) การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรและการประมงในภาคใต้
- (4) การอนุรักษ์ทรัพยากรและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว การเรียนรู้ และเมืองน่าอยู่

¹ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) หน้า 9

นอกจากนี้ แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังระบุถึงแนวทางแนวทางการพัฒนา 6 ด้าน ได้แก่

- (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายและสามารถใช้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตกเพื่อส่งออกสินค้าไปยังท่าเรือในกลุ่มประเทศ BIMSTEC พร้อมกับใช้ประโยชน์จากประตูการค้าฝั่งตะวันออก (บริเวณอ่าวไทย) เพื่อส่งออกสินค้าไปยังท่าเรือหลักในประเทศจีน รองรับการค้าขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต
- (2) การพัฒนาศูนย์กลางการแปรรูปการเกษตรและการประมงในภาคใต้ โดยยกระดับเกษตรกรรายย่อยให้มีความสามารถในการผลิตและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- (3) การพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและอุตสาหกรรมต่อยอดจากการผลิตน้ำมันปาล์มให้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง
- (4) ยกระดับสถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาและการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและยางพารา และการศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ป่าไม้ และป่าชายเลนให้อุดมสมบูรณ์
- (5) รักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่มีชื่อเสียง และแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่บริเวณฝั่งอันดามันและอ่าวไทย เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ
- (6) พัฒนาเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นเมืองน่าอยู่และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการลงทุนและเศรษฐกิจ²

โดยแผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 2.1 : เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
ปี 2561-2580

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561-2565	ปี 2566-2570	ปี 2571-2575	ปี 2576-2580
1. การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (ร้อยละต่อปี)	อย่างน้อยร้อยละ 5	อย่างน้อยร้อยละ 5	อย่างน้อยร้อยละ 5	อย่างน้อยร้อยละ 5

² แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. 2561-2580)

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561-2565	ปี 2566-2570	ปี 2571-2575	ปี 2576-2580
2. การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น	มูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (ล้านบาท)	100,000 ล้านบาท	100,000 ล้านบาท	100,000 ล้านบาท	100,000 ล้านบาท
3. เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น	จำนวนเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่	2 เมือง (ระนอง และชุมพร)	-	1 เมือง (สุราษฎร์ธานี)	1 เมือง (นครศรีธรรมราช)

ข้อสังเกตจากแนวทางการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ซึ่งกำหนดในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติยังคงเป็นการมองภาพระยะยาวซึ่งขาดความเชื่อมโยงกับพื้นที่จังหวัดเป้าหมายทั้งในบริบทภูมิศาสตร์ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างการบริหารราชการ โดยเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติมุ่งเน้นการเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC การพัฒนาอุตสาหกรรมและการเกษตรกรรม รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ 4 จังหวัดเป้าหมายให้ยกระดับสู่การเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก แต่ยังคงขาดการพิจารณาถึงศักยภาพพื้นฐานของจังหวัดเป้าหมาย การขาดงานศึกษาวิจัยด้านความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานรองรับแผนยุทธศาสตร์ และที่สำคัญคือการขาดกลไกเชิงกฎหมายในการบริหารปกครองพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างชัดเจน

2.1.2 การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในส่วนของ **การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน** ประเมินว่าเศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพต่อเนื่องหลายปี ช่วงเวลา 5 ปีภายใต้แผนฉบับนี้จึงมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยให้กลับมาขยายตัวสูงขึ้นผ่านการเร่งลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพื่อสร้างบรรยากาศการลงทุนที่สร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชน พร้อมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจให้ท้องถิ่นและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีจุดเน้นและประเด็นหลักด้าน **การสร้างเชื่อมโยงระหว่างการผลิต** เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ขยายฐานทางเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น และต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็ง โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การ

พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและตอบสนองกับความต้องการของตลาด พร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมและการขนส่งในกรอบความร่วมมือ GMS, ACMECS, IMT-GT, JDS, BIMSTEC และ ASEAN ในการอำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ และพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดน

ขณะที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้าน **ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา** นั้น ยึดหลักเปิดเสรีและเปิดโอกาสโดยมุ่งเน้นการพัฒนาและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ฯลฯ โดยกำหนดแนวทางพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, BIMSTEC, JDS, และ ASEAN เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ โดยต้องมีการกำหนดกรอบเวลาร่วมกันเพื่อวางกฎระเบียบมารองรับอย่างความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในด้านการต่างประเทศนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยังมุ่งเน้น **การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่** ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วง 5 ปีนี้จะมุ่งเน้นผลักดันให้ความเชื่อมโยงและกฎระเบียบและกลไกเชิงสถาบัน มีความคืบหน้าและมีความชัดเจนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงกับต่างประเทศ การลดมาตรการทางภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี พร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงประเทศไทยกับต่างประเทศ และเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่ด้านตะวันตกและตะวันออกของเอเชีย โดยต่อยอดความเชื่อมโยงกับต่างประเทศมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่และชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ความเจริญในท้องถิ่น รวมถึงการค้าในยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเชื่อมโยงประเทศไทยสู่ห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค ใช้ประโยชน์และสร้างบทบาทในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ³

2.1.3 การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ภายใต้แผนพัฒนาภาคใต้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายภาค (ก.บ.ภ.) วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2561 มีการประเมินว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจภาคใต้อย่างคงที่พึ่งพาภาคการเกษตร ซึ่งมีพืชเศรษฐกิจหลัก คือ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ประกอบกับเศรษฐกิจยังมีการกระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ โดยประเมินว่าภาคใต้มีปัญหาและข้อท้าทาย ประกอบด้วย 1) ภาคการท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก 2) แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ยังไม่มีชื่อเสียงยังไม่ได้รับความนิยม และขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนใน หรือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 3) พืชเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ยางพารา ปาล์ม

³ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 หน้า 18

น้ำมัน และผลไม้ต่าง ๆ ยังคงมีวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม มีการสร้างมูลค่าเพิ่มน้อย 4) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีข้อได้เปรียบในการเชื่อมโยงการค้าทั้งในและนอกภูมิภาค 5) ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งเสื่อมโทรม

อย่างไรก็ดี ภายใต้แผนพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ให้เป็น “เมืองท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศระดับโลก เป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันของประเทศ และเป็นเมืองเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับภูมิภาคอื่นของโลก” มีประหมายและตัวชี้วัดประกอบด้วย

- (1) มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเพิ่มขึ้น
- (2) ผลิตภัณฑ์ของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
- (3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น
- (4) รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 220 โครงการ วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น 175,310.82 ล้านบาท ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก

ประกอบด้วยโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการยกระดับมาตรฐานบริหารท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก โครงการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โครงการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เข้มแข็งและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โครงการพัฒนาเมืองภูเก็ตเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โครงการสร้างและพัฒนา Sport Complex เพื่อส่งเสริมให้ภูเก็ตเป็น Sport Tourism Hub โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคใต้ 2 สมุทร และโครงการอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 134 โครงการ วงเงินงบประมาณ 30,450.84 ล้านบาท

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ

ประกอบด้วยโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ นวัตกรรมการผลิตภาคเกษตร โครงการส่งเสริมสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนแปรรูปยางพาราครบวงจร โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมยางพารา (Rubber City) โครงการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลแบบครบวงจร และโครงการอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 14 โครงการ วงเงินงบประมาณ 6,286.50 ล้านบาท

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบัน

เกษตรกร

ประกอบด้วยโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการยกระดับสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ของภาค (ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมกระดังงา และข้าวเล็บนก) โครงการส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่พืชเศรษฐกิจหลัก โครงการส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อพึ่งพาตนเองของเกษตรกร รายย่อย โครงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหา การกัดเซาะชายฝั่งแบบบูรณาการ และโครงการอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 35 โครงการ วงเงินงบประมาณ 10,662.06 ล้านบาท

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขต

อุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก

ประกอบด้วยโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการรถไฟฟ้าหาดใหญ่-ปาดังเบซาร์ โครงการพัฒนา ท่าเรือแห่งใหม่ โครงการพัฒนาท่าอากาศยาน และโครงการอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 37 โครงการ วงเงิน งบประมาณ 127,911.41 ล้านบาท⁴

ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ ได้กำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งหน่วยงานหลัก และหน่วยงาน เสริม ที่ประกอบไปด้วยกระทรวงต่าง ๆ โดยแผนการพัฒนาภาคใต้ยังคงเป็นภาพรวมซึ่งยังไม่ปรากฏ แนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้แต่อย่างใด ทั้งนี้ หากพิจารณาจากสัดส่วนการจัดสรร งบประมาณ ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 17.3 ยุทธศาสตร์ ที่ 2 ร้อยละ 3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ร้อยละ 6 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ร้อยละ 72.9 สะท้อนให้เห็นว่าการ กำหนดนโยบายระดับชาติในการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้มีแผนการจัดสรรงบประมาณโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านโครงสร้าง พื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลกมากเป็นอันดับ ที่ 1 ตามด้วยยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ภาคใต้ให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานรองรับการท่องเที่ยวเป็นการกำหนดนโยบาย ภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวในภาคใต้ในช่วงของการร่างแผนฯ ยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏในปี 2562 ซึ่ง ภาคใต้มีรายได้จากนักท่องเที่ยวสูงถึง 825,080.90 ล้านบาท⁵ แต่การประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยว ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประเมินว่า จำนวนและรายได้สะสมของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้ง ประเทศตั้งแต่เดือน ม.ค. - พ.ย. 2563 หดตัวลงร้อยละ 49.17 ส่วนรายได้หดตัวลงร้อยละ 56.33 จาก

⁴ แผนพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2562 (ภาคใต้),

<https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=13034>

ช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562⁶ ดังนั้น การแพร่ระบาดของ COVID-19 จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของแผนพัฒนาภาคใต้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

2.1.4 การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ตามมติคณะรัฐมนตรี 22 มกราคม 2562

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำรายงานการศึกษาความเหมาะสมในรายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชุมพร-ระนอง และสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช พร้อมแนบความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 มกราคม 2562 ได้มีมติ ได้แก่ รับทราบผลการศึกษาความเหมาะสมของสภาพพัฒนาฯ และให้สภาพพัฒนาฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนเป็นสำคัญลำดับแรกให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เช่น โครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟชุมพร-ระนอง และการศึกษาแนวทางการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรของสถาบันเกษตรกรด้วยโซ่ความเย็น (Cold Chain) เป็นต้น ขณะที่ในส่วนของโครงการจำป็นเร่งด่วนที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน และมีความความดำเนินการได้ทันทีในปี 2562 (Quick Win) จำนวน 5 โครงการ วงเงินงบประมาณ 448.6973 ล้านบาท ที่สภาพพัฒนาฯ เสนอให้กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ⁷

2.1.5 การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ภายใต้แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2560-2565 ฉบับทบทวน

หลังมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 มกราคม 2562 ในเดือนกรกฎาคม 2562 ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาภาคใต้ฉบับทบทวน 2560-2565 โดยสาระสำคัญของแผนพัฒนาภาคใต้ ฉบับทบทวนคือการเพิ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจาก 4 ยุทธศาสตร์ เป็น 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 5-6 มีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

กำหนดตัวชี้วัดเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนภาคใต้ มีแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ การวางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้

⁶ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สถานการณ์การท่องเที่ยว เดือนพฤศจิกายน 2563, https://www.mots.go.th/download/article/article_20201229114033.pdf

⁷ มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 มกราคม 2562

พลังงานเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และ การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน

กำหนดตัวชี้วัดด้วยมูลค่าการลงทุนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยมีแนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ดังนี้

(1) พัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) โดยการเพิ่มประสิทธิภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ที่มีในปัจจุบันมาพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถเชื่อมโยงฝั่งอ่าวไทยกับอันดามัน และประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ รองรับการเดินทางและขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตกของประเทศไทย สามารถส่งเสริมระบบโลจิสติกส์และการขนส่งได้อย่างไร้รอยต่อ ทั้งนี้ ให้มีการศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในมิติการผลิต การค้า การลงทุน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาท่าเรือระนอง และทางรถไฟระนอง-ชุมพร เพื่อใช้ท่าเรือระนองเป็น Western Gateway

(2) พัฒนาประตูสู่การท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน (Royal Coast and Andaman Route) โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอ่าวไทยกับอันดามัน เชื่อมโยงตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง เมียนมา พร้อมกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงสองฝั่งทะเล และการพัฒนาโดยการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและอากาศ โดยการมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดชายฝั่งทะเลชุมพรเข้ากับ Royal Coast และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวแหล่งน้ำแร่และเกาะต่าง ๆ ในจังหวัดระนอง และประเทศเมียนมา

(3) พัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง (Bio-Based & Processed Agricultural Products) โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ต่อยอดจากการผลิตปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดใกล้เคียง (กระบี่ และชุมพร) ไปสู่การผลิตขั้นสูง เช่น Phase Change Material (PCM) และ Nutritional Food เป็นต้น ผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคเอกชนและภาคการศึกษา โดยการกำหนดพื้นที่และสิทธิประโยชน์เพื่อดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน

(4) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green Culture and Livable Cities) ในจังหวัดเป้าหมายโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเมืองน่าอยู่ รักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม และเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป แนวคิดของยุทธศาสตร์และแผน ทั้งระดับชาติและระดับภาค ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ยังคงมีลักษณะเป็นยุทธศาสตร์หลักของประเทศในการกำหนดทิศทางและการกำหนดนโยบายของประเทศ (Grand Strategies) ซึ่งยุทธศาสตร์และแผนทั้งระดับชาติและระดับภาคเหล่านี้ได้กลายเป็นกรอบใหญ่ในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนกลุ่มจังหวัด และจังหวัด

ต่าง ๆ ภายใต้การบริหารงานของกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารปกครองพื้นที่ แม้ว่าตามมติคณะรัฐมนตรีซึ่งให้ความเห็นชอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีการระบุถึงกระทรวงต่าง ๆ ที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ แต่ยังไม่มีการกลไกเชิงกฎหมายที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลไกเชิงกฎหมายเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญในการบรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ได้อย่างเป็นเอกภาพและยั่งยืน ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคในการบริหารงานของกลุ่มจังหวัดและจังหวัดพื้นที่เป้าหมายดังปรากฏการวิเคราะห์ในส่วนต่อไป

2.1.6 การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ภายใต้ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับแรกที่ยกฐานะภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยกำหนดเป็น 13 หมายเหตุ และจะมีผลเป็นกรอบในการกำหนดแผนย่อยในระดับต่าง ๆ ต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับนี้ยังยกฐานะภายใต้บริบทความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกจากการระบาดของ COVID-19 โดยกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 : หมายเหตุการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ที่มา : สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ⁸

⁸ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). การประชุมประจำปี 2564 Mission to Transform : 13 หมายเหตุพลิกโฉมประเทศไทย. https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/PPT_NESDC.pdf

หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

สภาพัฒน์ฯ ประเมินว่าปัจจุบันปัญหาสำคัญของภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การเพาะปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม ขาดการเชื่อมโยงในลักษณะของคลัสเตอร์ตลอดห่วงโซ่มูลค่าของสถาบันเกษตรกรและเครือข่าย เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาดและลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ ความไม่สอดคล้องกันของปริมาณและคุณภาพผลผลิตกับความต้องการของตลาดทั้งในด้านการบริโภคทางตรงและการเป็นวัตถุดิบแปรรูปผลิตภัณฑ์ การผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำไม่สร้างมูลค่าเพิ่ม ขาดระบบรวบรวมขนส่ง และกระจายสินค้าเกษตรที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพที่เพียงพอ ขาดการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ และความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรตามฤดูกาลและภาวะเศรษฐกิจโลก เป็นต้น

โดยกำหนดเป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น เป้าหมายที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และความยั่งยืนของเกษตรกร ซึ่งกำหนดตัวชี้วัดให้ภาคใต้มีตลาดกลางสินค้าเกษตร 2 แห่งเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 13 และมีกลยุทธ์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูง กลยุทธ์ที่ 3 การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ เช่น เกษตรตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นต้น

หมวดหมู่ที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

สภาพัฒน์ฯ ประเมินว่าที่ผ่านมาโครงสร้างเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทยพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติถึงร้อยละ 63.9 ประกอบกับการหดตัวจากการระบาดของ COVID-19 ยิ่งส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนัก แต่เนื่องจากประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาค มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และประชาชนมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีจึงมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง โดยกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ อาทิ กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรรม สินค้า และบริการ การท่องเที่ยวมูลค่าเพิ่มสูง กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมการพัฒนากิจกรรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง (2) การท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งเรือสำราญ เรือยอชท์ และเรือสำราญล่องแม่น้ำ โดยให้มีการจัดทำแผนพัฒนา ที่ชัดเจนร่วมกับภาคเอกชน เช่น การกำหนดที่ตั้งท่าเทียบเรือสำราญ ทั้งแบบท่าเรือหลัก และท่าเรือแวะพัก ในฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน จากพื้นที่ที่มีศักยภาพ อาทิ พัทยา ภูเก็ต รวมถึงการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับท่าเรือดังกล่าว ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนและกระจายรายได้ได้มาก ... ตลอดจนการท่องเที่ยวอื่น ๆ

รองรับกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้เกษียณอายุ กลุ่มพำนักระยะยาว และกลุ่มพเนจรดิจิทัล

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนให้ผู้ประกอบการและสตาร์ทอัพประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมการวิจัย พัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการส่งเสริม การบริการการตลาด และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการพัฒนา แหล่งและบริการการท่องเที่ยวคุณภาพในพื้นที่เมืองรองที่มีศักยภาพและกระจายเส้นทางท่องเที่ยว ให้หลากหลายอย่างทั่วถึง เพื่อกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และดึงดูดนักท่องเที่ยว คุณภาพจากทั่วโลกให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่

หมายเหตุที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าและการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

สภาพัฒน์ฯ ประเมินว่าสถานการณ์การแข่งขันทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีน ขยายวงกว้างขึ้นส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและภูมิภาคในมิติการจัดกลุ่มทางการเมืองและเศรษฐกิจ และกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานโลก ดังนั้นประเทศไทยจึงควรแสดงบทบาทนำในภูมิภาคอาเซียนโดยเน้นความร่วมมือและให้ไทยเป็นประตูและทางเชื่อมโยงเพื่อสร้างดุลยภาพที่สร้างสรรค์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคและมหาอำนาจเพื่อความก้าวหน้าและความมั่นคงของภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยยังมีข้อจำกัดการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน เช่น ภาระเบียดเบียนขนส่งสินค้าผ่านแดน และการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ในกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นประตูการค้าการลงทุนและฐานเศรษฐกิจสำคัญของภูมิภาค กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 “ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนพื้นที่ที่มีศักยภาพ และเขตพัฒนาพิเศษทั้งในปัจจุบันและอนาคต อาทิ การลงทุนพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยลงทุนสร้างท่าเรือและสะพานเศรษฐกิจที่จังหวัดชุมพรและระนองให้เป็นโครงการหลักของประเทศ เพื่อให้ไทยเป็นประตูการค้าที่สำคัญ และการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและบริการในกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพ อาทิ การท่องเที่ยวอันดามันบริเวณจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล ให้เชื่อมโยงกันเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล 1 ใน 5 ของโลก”

หมายเหตุที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เต็มไปด้วยยั่งยืน

สภาพัฒน์ฯ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเมินว่าผลจากการพัฒนาระดับภาคตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 9 ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายความเจริญและ

ยกระดับรายได้ประชาชนทั่วประเทศ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยการพัฒนาภาคยังคงมีการกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ยิ่งไปกว่านั้น ผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ก่อให้เกิดเศรษฐกิจชะลอตัวในสาขาการผลิตและบริการโดยเฉพาะการท่องเที่ยวและบริการ ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากและการปรับตัวของภาคการผลิตและบริการ

กำหนดเป้าหมายที่ 1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดที่ 1.2 “มูลค่าการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ประเด็น 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีมูลค่าการลงทุน 500,000 ล้านบาท **พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีมูลค่าการลงทุน 100,000 ล้านบาท** และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีมูลค่า 10,000 ล้านบาท”

กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 “พัฒนาภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ โดยใช้แนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาภาค และการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC-Creative LANNA) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC-Bio economy) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central-Western Economic Corridor: CWEC) และ**ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC)** การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายความเจริญเติบโตไปสู่ภูมิภาคและการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงทั้งในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง และต่างประเทศ กำหนดสาขากิจการเป้าหมายในพื้นที่ฐานเศรษฐกิจใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงเชื่อมโยงผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนเข้ากับห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจกระจายผลการพัฒนาสู่ประชาชน และสามารถพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจหลักที่รองรับการลงทุนและการจ้างงาน”⁹

อย่างไรก็ตาม จาก (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 2 รองจากยุทธศาสตร์ชาติ และจะกลายเป็นกรอบในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการราชการระดับภาค ระดับกลุ่มจังหวัด และจังหวัดต่อไปในอนาคต ยังคงยืนยันถึงความสำคัญและความจำเป็นในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เห็นได้ชัด

⁹ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”

https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/PPT_NESDC.pdf

2.2 การประเมินศักยภาพเชิงนโยบายของกลุ่มจังหวัด และจังหวัดเป้าหมายในการตอบรับยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติ

โครงสร้างการบริหารงาน 77 จังหวัดของประเทศไทยได้ถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มจังหวัดตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 กรกฎาคม 2551 และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ซึ่งการจัดตั้งกลุ่มจังหวัดมีที่มาจากแนวคิด The office of strategy management ของ Robert S. Kaplan และ David P. Norton อธิบายถึงความล้มเหลวในการนำยุทธศาสตร์มาสู่การปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการบริหารงานแบบแยกส่วน (fragmentation) ขาดการเชื่อมโยงกันระหว่างภาคส่วน ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. และกระทรวงมหาดไทยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาจัดตั้งสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM) ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานยุทธศาสตร์ แผนงาน หรือ โครงการระดับกลุ่มจังหวัด รวมทั้งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดโดยการประสานความร่วมมือระดับชาติ เช่น สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ และสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้กลุ่มจังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการแผนพัฒนาและงบประมาณในระดับกลุ่มจังหวัด¹⁰

¹⁰ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย <http://www.osmaothai.com/detail.php>

ภาพที่ 2.2 : กลุ่มจังหวัดและจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด

ที่มา : กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย¹¹

โดยคณะกรรมการนโยบายบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ได้มีประกาศการจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ 3) ในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560 โดยกำหนดให้ประเทศไทยแบ่งออกเป็น 18 กลุ่มจังหวัด ซึ่งภาคใต้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสงขลา โดยให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

¹¹ <http://www.osmaothai.com/detail.php>

2. **กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน** ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล โดยให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด
3. **กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน** ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา โดยให้จังหวัดยะลาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด¹²

การบริหารงานกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยมีโครงสร้างการบริหารงานโดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย มีวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด คือ “**ศูนย์กลางการเกษตร การท่องเที่ยวนานาชาติ มีระบบโลจิสติกส์ที่สมบูรณ์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**” กล่าวคือ การมีความโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านปริมาณการผลิต (การปลูกหรือการเพาะเลี้ยง) ด้านการแปรรูปด้านการตลาดหรือการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีความโดดเด่นในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีระบบคมนาคมที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ และเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัด พัฒนาในทุกด้านของกลุ่มจังหวัด จะต้องไม่สร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยได้กำหนดพันธกิจ (Mission) 5 ประการ ดังนี้

- (1) พัฒนา การผลิต การแปรรูป และการบริหารจัดการ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ผล
- (2) พัฒนาการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ รวมถึงการปศุสัตว์ที่สามารถสร้างความโดดเด่น
- (3) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการท่องเที่ยว สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การบริหารจัดการ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มจังหวัด
- (4) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด
- (5) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และสภาพสังคมที่ดี

โดยกำหนดเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

¹² ประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ ๓)
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7261&filename=index

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
		4) ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย 5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้าน การเกษตร
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2 : การส่งเสริมการค้าการลงทุน การ บริหารจัดการการตลาดในสินค้า และบริการอย่างครบวงจรที่ เชื่อมโยงการค้า การลงทุน ระหว่างประเทศ	ผลิตภัณ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด ที่แท้จริง (GPP) ภาคการค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 จากค่าฐาน	1) พัฒนาการค้าการลงทุนและพื้นที่เขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งส่งเสริม ด้านการค้าชายแดน 2) ส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดดิจิทัล 3) ส่งเสริมการพัฒนาด้านการค้าเพื่อ เชื่อมโยงระปียงเศรษฐกิจภาคใต้
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 3 : การพัฒนาสู่การเป็นเมือง ท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่มี ความหลากหลายของรูปแบบการ ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน	ร้อยละของรายได้จากการ ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากค่าฐาน	1) เพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวที่หลากหลายและสร้าง เอกลักษณ์จากการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ สอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยว ใหม่ ๆ เช่น ส่งเสริมกิจกรรม MICE การ ท่องเที่ยวเชิงกีฬา เชิงสุขภาพ เชิง เกษตร เชิงผจญภัยแบบ Smart City Tourism รวมทั้งการท่องเที่ยวชุมชน OTOP และ OTOP นวัตกรรม บันฐาน ทรัพยากร ประเพณี วัฒนธรรม ที่ เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยง การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ทั้งทาง บกและทางทะเล และรองรับ Thailand riviera ในพื้นที่ภาคใต้ 3) พัฒนาระบบส่งเสริมดูแลสุขภาพ และ ระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ของนักท่องเที่ยว 4) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริม พัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
		5) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน บนฐานทรัพยากร ประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ 6) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในด้านองค์ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) รวบรวมข้อมูล สารสนเทศ ด้านการท่องเที่ยวที่ครบทุกประเด็นและ พัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ 8) พัฒนาตลาดการท่องเที่ยว 9) การพัฒนา Logistics เพื่อการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว อันดามัน อ่าวไทย และการท่องเที่ยวเมืองรอง
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 4 : การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง โลจิสติกส์ พลังงาน ระบบเครือข่าย การสื่อสาร สารสนเทศเพื่อรองรับการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด	ผลผลิตสัมพัทธ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด (GPP) สาขาการขนส่งสถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากค่าฐาน	1) พัฒนาโครงข่ายการคมนาคม โลจิสติกส์ รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่เขตเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 2) ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและสรรหาพลังงานทดแทนเพื่อความยั่งยืนของพลังงาน
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 5 : การพัฒนาสู่การเป็นเมืองสีเขียวและสังคมคุณภาพ	1) ผลผลิตสัมพัทธ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดที่แท้จริง (GPP) สาขาการบริการด้านสุขภาพและสังคมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 13 2) สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งทะเลของกลุ่มจังหวัดลดลงร้อยละ 4 จากค่าฐาน	1) อนุรักษ์ ป่าและแก้ไขปัญหา รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อความยั่งยืน 2) เพิ่มความปลอดภัย ลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและสาธารณภัย 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน 4) ส่งเสริมการบริหารผลกระทบจากการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
		5) พัฒนาศักยภาพประชาชนไปสู่สังคมคุณภาพ

ที่มา : กลุ่มงานบริการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย¹³

โดยกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2564 ดังนี้
 ตารางที่ 2.3 : โครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

ประเด็นการพัฒนา	แหล่งงบประมาณ				รวม	
	กลุ่มจังหวัด		กระทรวง กรม			
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 1 : การพัฒนาการเกษตรด้านการผลิต แปรรูป การตลาดและ การบริหารจัดการพืชเศรษฐกิจหลัก (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ข้าว ไม้ผล สมุนไพร) การประมง และปศุสัตว์	6	127,954,900	-	-	6	127,754,900
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 2 : การส่งเสริมการค้าการลงทุน การบริหารจัดการ การตลาด ในสินค้าและบริการอย่างครบวงจรที่เชื่อมโยงการค้า	3	25,432,000	-	-	3	25,432,000

¹³ กลุ่มบริหารงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย <https://drive.google.com/file/d/15gG1LWE37N-VBzuKmUfRdO20dbQllgGL/view>

ประเด็นการพัฒนา	แหล่งงบประมาณ				รวม	
	กลุ่มจังหวัด		กระทรวง กรม			
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
การลงทุนระหว่างประเทศ						
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 3 : การพัฒนา สู่การเป็นเมือง ท่องเที่ยวระดับ นานาชาติที่มีความ หลากหลายของ รูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวที่มี คุณภาพอย่างยั่งยืน	13	248,058,400	1	80,000,000	14	328,058,400
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 4 : การพัฒนาระบบ โครงสร้างพื้นฐานการ ขนส่ง โลจิสติกส์ พลังงาน ระบบ เครือข่าย การสื่อสาร สารสนเทศเพื่อรองรับ การพัฒนาของกลุ่ม จังหวัด	3	82,115,400	2	109,000,000	5	191,115,400
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 5 : การพัฒนาสู่การเป็น เมืองสีเขียวและสังคม คุณภาพ	9	196,074,700	2	116,906,000	11	312,980,700

ประเด็นการพัฒนา	แหล่งงบประมาณ				รวม	
	กลุ่มจังหวัด		กระทรวง กรม			
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	1	5,000,000	-	-	1	5,000,000
รวม	35	684,635,400	5	305,906,000	40	990,541,400

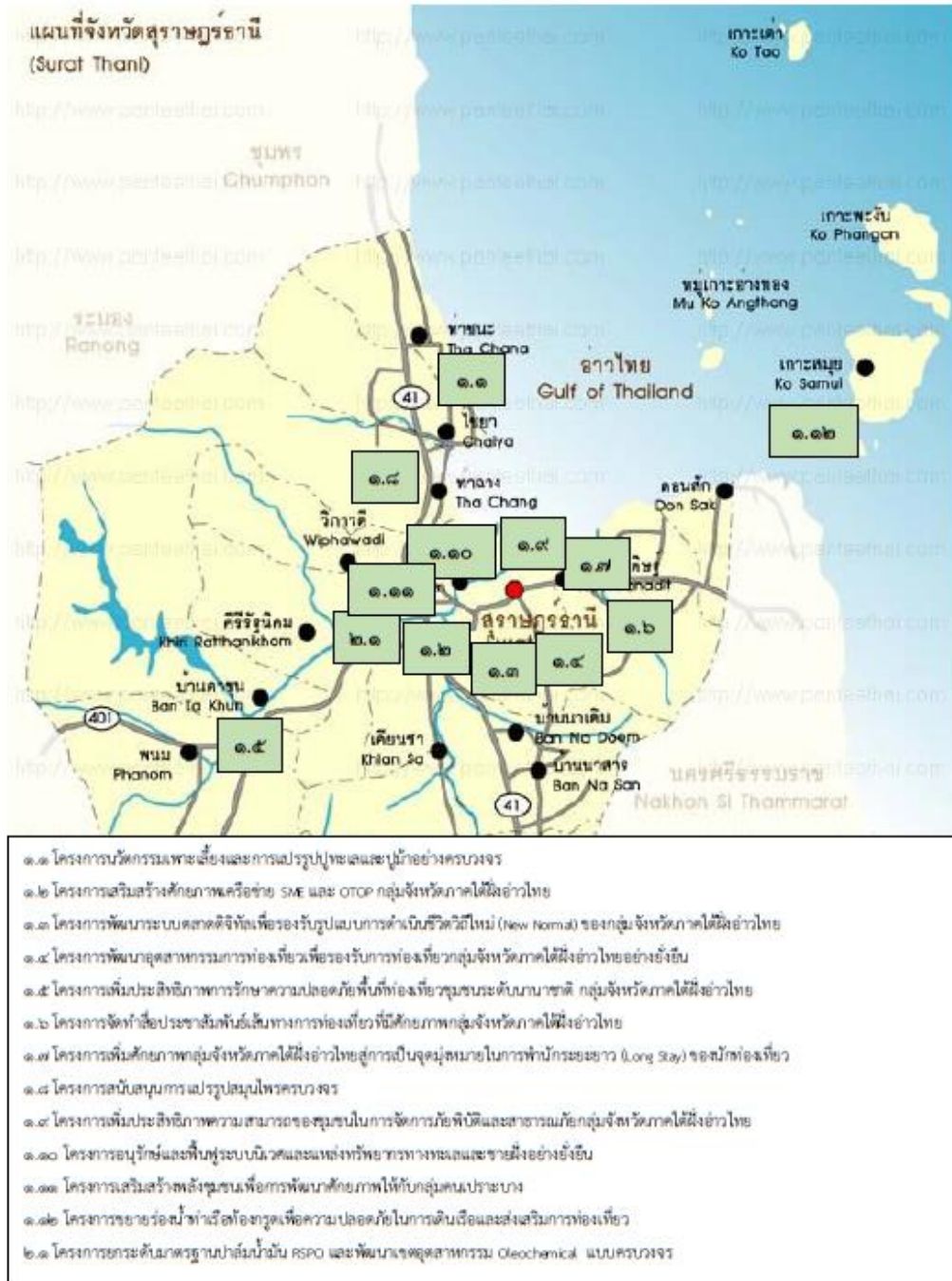
ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

อย่างไรก็ตาม จากแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยประจำปีงบประมาณ 2565 ในจังหวัดพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช) ปรากฏตามแผนที่ ดังนี้

ภาพที่ 2.3 : แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการสำคัญของจังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ 2565

ภาพที่ 2.4 : แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการสำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ 2565

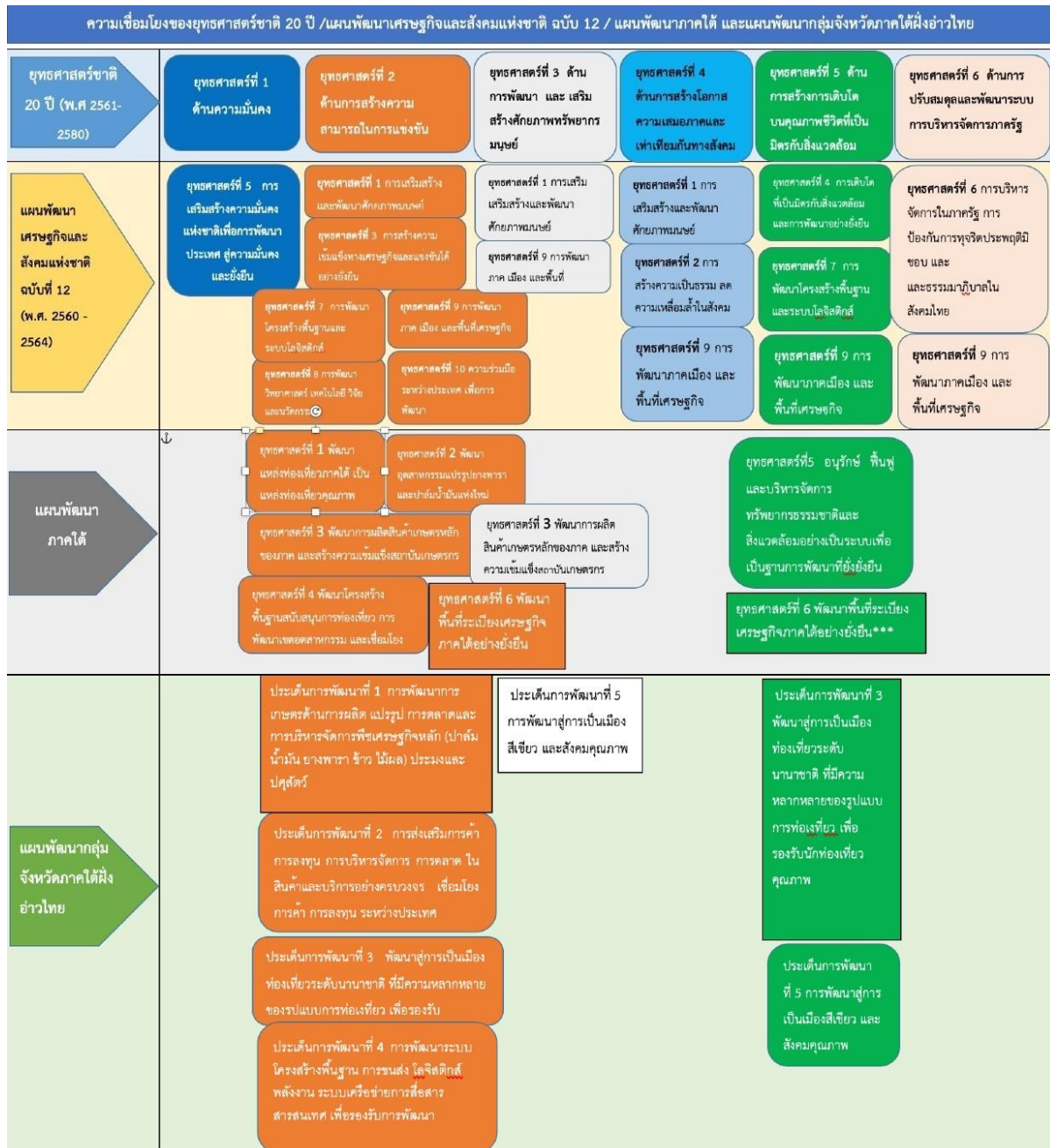
ภาพที่ 2.5 : แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ 2565

ที่มา : <https://drive.google.com/file/d/15gG1LWE37N-VBzuKmUfRdO20dbQLgG/view>

ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาคใต้ และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.6 : ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาคใต้ และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

ที่มา : แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. 2561-2565) ฉบับทบทวน¹⁴

¹⁴ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ฉบับทบทวน https://drive.google.com/file/d/19rmwF_UUFsqAXnp8DYdDHOXk8mIFWGc/view

การบริหารงานกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันมีโครงสร้างการบริหารงานโดยผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด คือ “การท่องเที่ยวยาวทะเลที่มีคุณภาพระดับโลก บนฐานความเข้มแข็งของภาคเกษตรและชุมชนอย่างยั่งยืน” ทั้งนี้ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันมีเพียงจังหวัดระนองเพียงจังหวัดเดียวที่อยู่ในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC)

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันได้กำหนดพันธกิจ (Mission) 5 ประการ ดังนี้

- (1) พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงมาตรฐานการให้บริการการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล
- (2) พัฒนาโครงข่ายคมนาคมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและภาคการเกษตรและเครือข่ายกับต่างประเทศ
- (3) สร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (4) สร้างเศรษฐกิจให้สมดุลเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และมาตรฐานคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชุมชนและท้องถิ่น
- (5) ฟื้นฟู ดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

โดยกำหนดเป็น 3 กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าภาคเกษตร ประมง และปศุสัตว์ที่มีศักยภาพในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพต้นทุนมนุษย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันได้กำหนดประเด็นการพัฒนา เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ตารางที่ 2.4 : ประเด็นการพัฒนา เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ประเด็นการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
<p>ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 1 : การพัฒนาคุณภาพ ด้านการท่องเที่ยว ให้มีมาตรฐานอย่าง ยั่งยืน</p>	<p>1) ผู้ประกอบการด้านการ ท่องเที่ยวตลอดจนธุรกิจที่ เกี่ยวเนื่อง พื้นที่จาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สามารถดำเนิน กิจการได้ตามปกติภายใต้การ ท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ (New Normal Tourism)</p> <p>2) การท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานการ บริการที่ดี เน้นเรื่องความ สะอาดและสุขอนามัยที่ดี ความ สะดวกสบายในการเดินทาง และมาตรการรักษาความ ปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เพื่อ สร้างความเชื่อมั่นเรื่องความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้กับประชาชนและ นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและ ต่างชาติ</p> <p>3) การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรทั้งทางบกและทาง ทะเลอันมีคุณค่าให้คงความ อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่สวยงาม รวมถึงการ อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมเพื่อ</p>	<p>อัตราการเพิ่มขึ้นของ รายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2564 อยู่ที่ร้อยละ -0.5 และ พ.ศ. 2565 อยู่ที่ ร้อยละ 1.0</p>	<p>1) ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพพื้นที่ให้ สามารถรองรับการ ขยายตัวด้านการ ท่องเที่ยวให้ เพียงพอและ เหมาะสม</p> <p>2) พัฒนาและยกระดับ มาตรฐานความ ปลอดภัยและ สุขอนามัย สิ่งแวดล้อมให้ได้ มาตรฐานเพื่อสร้าง ความเชื่อมั่นแก่นัก ท่องเที่ยว</p> <p>3) บริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมให้ อุดมสมบูรณ์อย่าง ยั่งยืน โดย กระบวนการมีส่วนร่วม ของทุกภาค ส่วนในพื้นที่</p> <p>4) บริหารจัดการข้อมูล การตลาดและ ประชาสัมพันธ์</p> <p>5) พัฒนาการ ท่องเที่ยวที่เป็นมิตร</p>

ประเด็นการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
	เผยแพร่อัตลักษณ์การท่องเที่ยวแห่งอันดามัน		ต่อสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวสีเขียว)
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 2 : พัฒนาระบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าภาคเกษตร ประมง และปศุสัตว์ ที่มีศักยภาพในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน	1) เกษตรกรสามารถพัฒนาอาชีพการเกษตรโดยมีการนำหลักศาสตร์พระราชาทันทีทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มาปรับใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างความสมดุล และความมั่นคงในอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2) เกษตรกรมีองค์ความรู้มีนวัตกรรมการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าภาคเกษตร ประมง ปศุสัตว์ เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้ครัวเรือนและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น 3) มีช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเกษตร เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	อัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร โดยมีค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2564 อยู่ที่ร้อยละ 10 และ พ.ศ. 2565 อยู่ที่ร้อยละ 11	1) พัฒนาประสิทธิภาพทางการเกษตร (พืช ประมง และปศุสัตว์) เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต และสร้างฐานรายได้ให้กับเกษตรกร 2) พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง 3) ส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาด 4) ส่งเสริมศักยภาพการรวมกลุ่มและเครือข่ายสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ เกษตรปลอดสารพิษของเกษตรกร และผู้ประกอบการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง
ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 3 : เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพต้นทุนมนุษย์เพื่อ	1) ทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ชีวิตครอบครัว	ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index) โดยมีค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2564 อยู่ที่ 0.6200	1) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพ รองรับต่อการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	และชุมชน การคมนาคมและการสื่อสาร และการมีส่วนร่วม 2) บุคลากรทางด้านบริการการท่องเที่ยวและภาคเกษตรมีศักยภาพสูง มีทักษะความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพื่อขับเคลื่อนชุมชนให้เข้มแข็งและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	และ พ.ศ. 2565 อยู่ที่ 0.6200	2) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย 3) พัฒนาและยกระดับมาตรฐานชุมชน 4) พัฒนาระบบสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 5) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านดิจิทัลเทคโนโลยี

ที่มา : แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2562-2565 ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565¹⁵

¹⁵ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (พ.ศ. 2562-2565) ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
https://drive.google.com/file/d/1FBur_yQypf1qo6WH1ih_th9xtRqAGB9S/view

โดยกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันมีโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564 ดังนี้

ตารางที่ 2.5 : ประเด็นการพัฒนา จำนวนโครงการ และงบประมาณในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

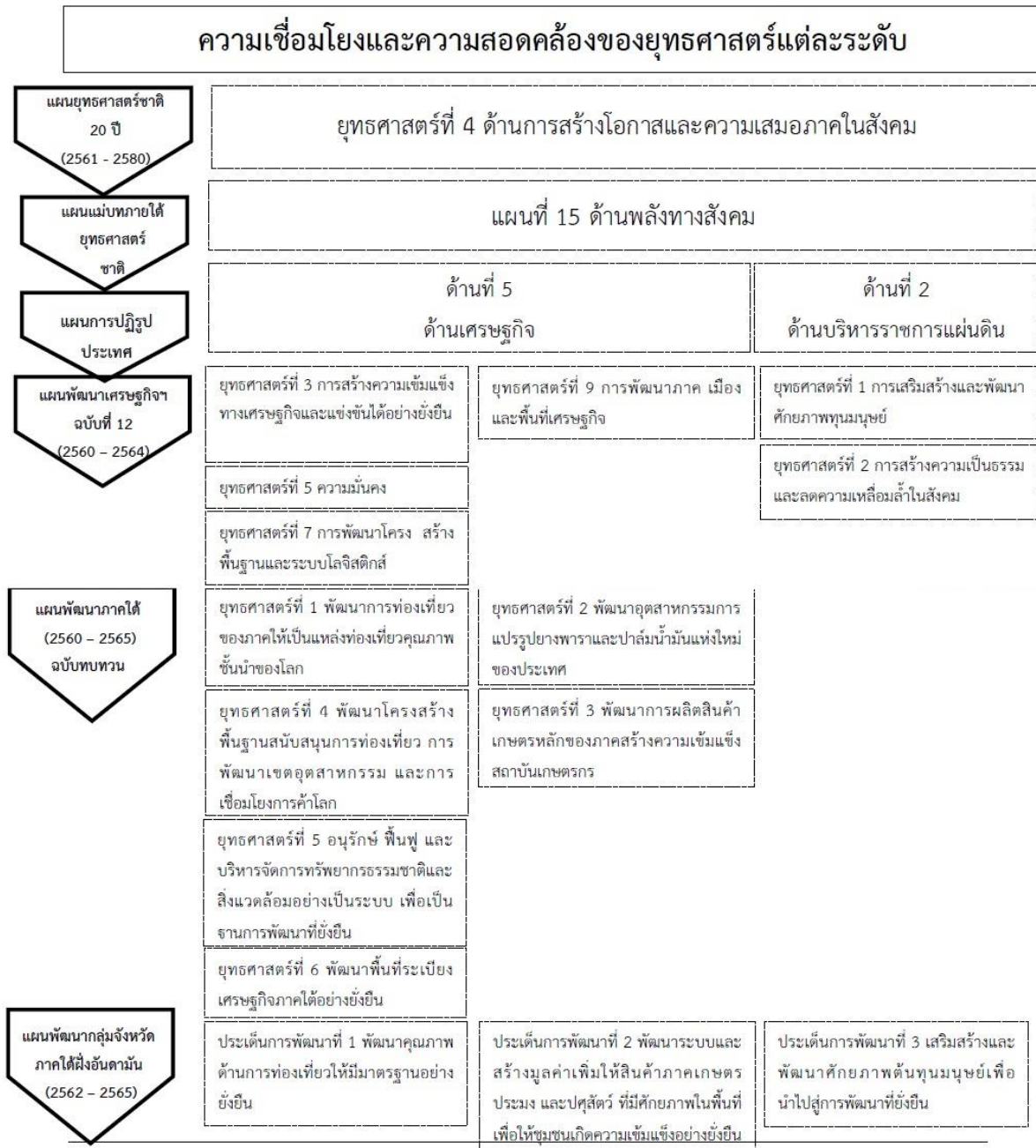
ประเด็นการพัฒนา	แหล่งงบประมาณ (กลุ่มจังหวัด)	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 1 : การพัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน	21	856,492,400
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2 : พัฒนาระบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าภาคเกษตร ประมง และปศุสัตว์ ที่มีศักยภาพในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน	1	23,879,600
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 3 : เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพต้นทุนมนุษย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	-	-
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	1	6,000,000
รวม	23	886,372,000

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน¹⁶

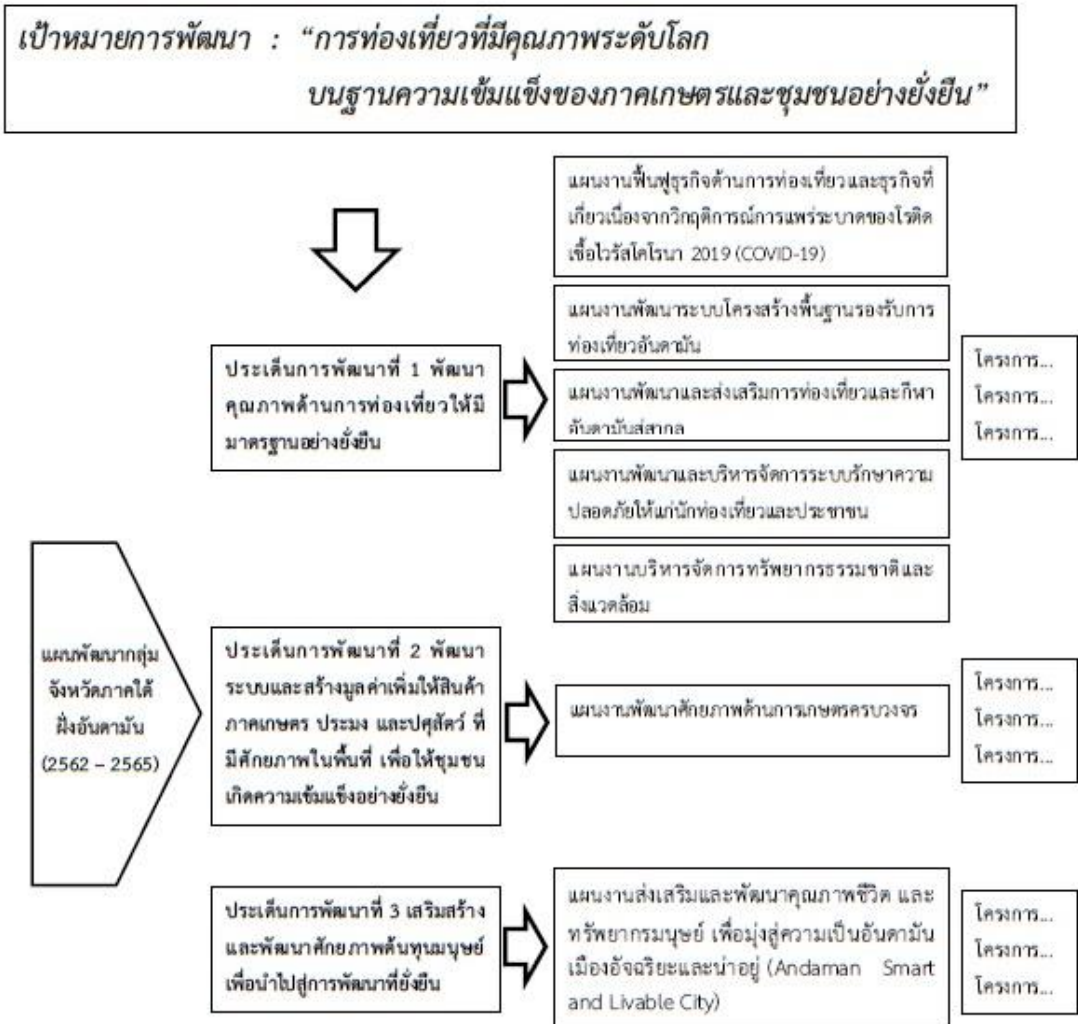
¹⁶ แบบฟอร์มการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน
<https://drive.google.com/file/d/1kUXP5NFdGZn5vFIZG2Ro7n4csyMnL1Ej/view>

ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาคใต้ และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

**ภาพที่ 2.7 : แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงและสอดคล้องของยุทธศาสตร์แต่ละระดับ
ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2560-2565**

ภาพที่ 2.8 : แผนภาพแสดงเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ที่มา : แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2562-2565 ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565¹⁷

¹⁷แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (พ.ศ. 2562-2565) ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
https://drive.google.com/file/d/1FBur_yQypf1qo6WH1ih_th9xtRqAGB9S/view

2.3 การพัฒนาจังหวัดในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้

ดังอภิปรายข้างต้นว่าพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้ครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งที่มาของการเลือก 4 จังหวัดดังกล่าวเกิดขึ้นจากแนวคิดการใช้ประโยชน์จากศักยภาพและโอกาสของพื้นที่มาพัฒนาต่อยอดให้เป็นพื้นที่ฐานเศรษฐกิจใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายความเจริญไปยังพื้นที่ซึ่งยังไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ หากมองเชิงยุทธศาสตร์ของระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ จะพบว่าทั้ง 4 จังหวัดอยู่ระหว่างทะเลอันดามันซึ่งสามารถเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งทางทะเลกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC และอ่าวไทย นอกจากนี้ ทั้ง 4 จังหวัดยังเป็นด่านหน้าของภาคใต้ เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภาคใต้กับภาคกลาง กรุงเทพฯ และ EEC ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ¹⁸

หากพิจารณาในเชิงการบริหารปกครอง ทั้ง 4 จังหวัด โครงสร้างการบริหารงานยังคงมีลักษณะแยกส่วน ทั้งมิติประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา เนื่องจาก 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราชอยู่ภายใต้การกำกับดูแลด้านยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ขณะที่จังหวัดระนอง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ทั้งนี้ จากการประชุมจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประจำปีงบประมาณ 2566¹⁹ พบว่า แม้ว่าในแผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ภายใต้แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงแผนพัฒนาภาคใต้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาประตูการค้า การเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ยกระดับการค้าและการลงทุน ฯลฯ แต่กลับขาดมิติการเชื่อมโยงด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ระหว่างกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จึงส่งผลให้นโยบายระดับจังหวัดของทั้ง 4 จังหวัดยังขาดการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม แนวทางการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแต่ละจังหวัดอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ในมาตรา 53 ซึ่งระบุว่า “ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัดทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น และให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนด”²⁰ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 53/1 และมาตรา 53/2 กำหนด “ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการ

¹⁸ สัมภาษณ์ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

¹⁹ การประชุมจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประจำปีงบประมาณ 2566 ระหว่างวันที่ 12-14 กรกฎาคม 2564 ผ่านระบบ Cisco Webex Meeting

²⁰ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 http://www.ops.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3910

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด” รวมถึง “การจัดทำแผนพัฒนาภูมิภาคด้วย”²¹

ดังนั้น การกำหนดแนวทางการพัฒนาแต่ละจังหวัดจึงต้องเป็นระบบ และมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาคใต้ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยมีรูปแบบการจัดทำแผน ขั้นตอนการจัดทำ และการทบทวนแผนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 ข้อ 5 (1) และ (2) ซึ่งกำหนดให้ คณะกรรมการบูรณาการนโยบายการพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดกรอบนโยบายและวางระบบในการบริหารงานภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัดแบบบูรณาการ ตลอดจนการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและบริหารงบประมาณจังหวัด งบประมาณกลุ่มจังหวัด และงบประมาณของส่วนราชการที่ดำเนินการตามแผนพัฒนาภาค เพื่อให้สามารถบริหารงาน แก้ไขปัญหา และพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ²² ดังนั้น ด้วยระบบและระเบียบการบริหารราชการดังกล่าวส่งผลให้การกำหนดยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนา และแผนปฏิบัติราชการต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัดจึงต้องมีความสอดคล้องกับแผนที่มีลำดับสูงกว่าเป็นลำดับชั้น อาทิ แผนกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น

2.3.1 การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ “ชุมพรเมืองน่าอยู่ บนพื้นฐานการเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวคุณภาพ เชื่อมโยงการพัฒนาสองฝั่งทะเล” โดยกำหนดประเด็นการพัฒนา 4 ประเด็นหลักดังนี้

²¹ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 http://www.ops.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3916

²² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 <http://planning.dld.go.th/th/images/stories/section-23/2560/command19.PDF>

ตารางที่ 2.6 : ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนา
จังหวัดชุมพร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2561-2565

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การพัฒนาการเกษตร สู่การเกษตรคุณภาพ และเกษตรทันสมัย</p>	<p>1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร และสร้างขีด ความสามารถในการ แข่งขันบนพื้นฐานการ ผลิตเชิงคุณภาพและ เกษตรปลอดภัย</p> <p>2) เพื่อประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาการผลิต แปรรูป และการตลาดสินค้า เกษตร</p>	<p>ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ มูลค่าสินค้าเกษตรของ จังหวัดเมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง</p>	<p>1) พัฒนาประสิทธิภาพการ ผลิต แปรรูป และการ บริหารจัดการตลาด สินค้าเกษตร</p> <p>2) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ในการผลิต แปรรูป และ การตลาด ของสินค้า เกษตร</p>
<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การพัฒนาการ ท่องเที่ยว เพื่อเป็น แหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ และเป็นประตูสู่การ ท่องเที่ยวฝั่งอ่าวไทย และอันดามัน</p>	<p>1) เพื่อพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างครบ วงจร เพื่อรองรับการ ท่องเที่ยวระดับ นานาชาติ</p> <p>2) เพื่อให้จังหวัดชุมพร เป็นประตูสู่การ ท่องเที่ยวฝั่งอ่าวไทย และอันดามัน</p>	<p>ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ รายได้จากการ ท่องเที่ยวของจังหวัด เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย 5 ปีย้อนหลัง</p>	<p>1) การปรับปรุงสถานที่ ท่องเที่ยว และ การ พัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวในพื้นที่</p> <p>2) การพัฒนา/ปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อ การท่องเที่ยว</p> <p>3) พัฒนาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับการ ท่องเที่ยว</p> <p>4) พัฒนาบุคลากรใน อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว</p>
<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 3 :</p>	<p>เพื่อพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน การคมนาคม ระบบและการบริหาร</p>	<p>จำนวนสายทางที่ได้รับ การปรับปรุง</p>	<p>1) พัฒนา/ปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อ การคมนาคม การ</p>

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และโลจิสติกส์	โลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุน การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของ จังหวัด		1) ท่องเที่ยว และ การเกษตร 2) พัฒนาระบบ สาธารณูปโภค 3) วางโครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการ ด้านโลจิสติกส์ 4) พัฒนาพลังงานทดแทน
ประเด็นการพัฒนา ที่ 4 : การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้มีความ มั่นคงตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน	1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ คน ครอบครัว ชุมชน และสังคมที่มีคุณภาพ 2) พัฒนาคนให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดี (มีอาชีพ มี การศึกษาดี มีความ ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน มีสุขภาพที่ดี และมีสิทธิ สวัสดิการที่ดี)	1) จำนวนหมู่บ้านที่ ประชาชนดำเนิน ชีวิตตามหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 2) ร้อยละของผู้สูงอายุ และคนพิการ และ ประชาชนทั่วไปที่ ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ พัฒนา อาชีพ และทักษะ การทำงานที่เพิ่มขึ้น จากฐานเดิม (base line) 3) ร้อยละที่ลดลงของ สถิติคดีอาญาต่อปี	1) ส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามหลักศาสนาและแนว ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 2) พัฒนาศักยภาพและ คุณภาพคนผู้สังคมแห่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) พัฒนาศักยภาพและ คุณภาพชีวิตของคน ชุมชน และลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคม 4) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการดูแลสุขภาพ 5) พัฒนามาตรการทาง กฎหมาย การใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อลด อาชญากรรมต่อชีวิตและ ทรัพย์สิน
ประเด็นการพัฒนา ที่ 5 : การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ	เพื่อส่งเสริมการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสาธารณ ภัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วม	1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้น ของจำนวนพื้นที่ป่า ในจังหวัดต่อปี 2) ค่าใช้จ่ายด้าน พลังงานต่อปีเฉลี่ย	1) พัฒนาศักยภาพองค์กร ชุมชน (ภาคประชาชน/ ภาคประชาสังคม/ ชุมชน) ร่วมกับภาครัฐในการบริหารจัดการ

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
และสิ่งแวดลอม ให้มีความสมดุลและยั่งยืน		ต่อครัวเรือนลดลงร้อยละ 5 ต่อปี เมื่อเทียบกับปีฐาน	ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ สาธารณภัย ตลอดจน สร้างเครือข่ายอนุรักษ์ พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดลอม 2) ป้องกัน สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล 3) ส่งเสริมการใช้พลังงาน ทดแทนและพลังงานทางเลือก

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับทบทวน)²³

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดชุมพรมีโครงการตามแผนปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 592 โครงการ และได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการทั้งสิ้น 3,228,218,990 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

²³ แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2561 – 2565 (ฉบับทบทวน)
https://drive.google.com/file/d/1c6ik_lut-lbNPzJ1Cx4TVr9l_9SVdqlld/view

ตารางที่ 2.7 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณตามประเด็นการพัฒนาตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ 2564

ประเด็นการพัฒนา	แหล่งงบประมาณ						รวม	
	จังหวัด		กระทรวง กรม		อปท.			
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การพัฒนาการเกษตรสู่การเกษตรคุณภาพ และเกษตรทันสมัย	4	19,031,500	5	61,500,000	21	21,440,000	30	101,971,500
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำและเป็นประตูการท่องเที่ยวฝั่งอ่าวไทย และอันดามัน	2	6,494,000	1	2,000,000	25	59,715,000	28	68,209,000
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และโลจิสติกส์	6	155,380,000	19	512,953,890	297	1,218,430,100	322	1,886,763,990
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 4 : การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้มีความมั่นคงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	7	60,864,500	36	26,337,940	153	138,868,560	196	226,071,000
ประเด็นการพัฒนาที่ 5 : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมดุล และยั่งยืน	6	179,773,500	2	696,000,000	7	60,430,000	15	936,203,500
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	1	9,000,000	-	-	-	-	1	9,000,000
รวม	26	430,543,500	63	1,298,791,830	503	1,498,883,660	592	3,228,218,990

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564,

http://www.chumphon.go.th/2013/public/upload/filemanager/organ_5143_5b76a1da5fcc8aa3ce5cd81a44615e2f.pdf

2.3.2 การพัฒนาพื้นที่จังหวัดระนอง

จังหวัดชุมพรมีวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ “เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย” โดยกำหนดประเด็นการพัฒนา 5 ประเด็นหลักดังนี้

ตารางที่ 2.8 : ประเด็นการพัฒนา เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ของจังหวัดระนอง

ประเด็นการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพเชื่อมโยงในอาเซียน	รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน	1. อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2564 ร้อยละ 5 และปี 2565 ร้อยละ 5 2. ร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการท่องเที่ยว ปี 2564 ร้อยละ 80 และปี 2564 ร้อยละ 85	1. พัฒนาการให้บริการด้านสุขภาพและสปาให้ได้มาตรฐาน 2. ยกระดับการบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน 3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว 4. ส่งเสริมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม และอนุรักษ์เมืองเก่าระนอง
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : ส่งเสริมภาคการเกษตรแบบครบวงจร	มูลค่าการผลิตด้านการเกษตรขยายตัว เกษตรกรมีความมั่นคงด้านรายได้	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง ปี 2564 ร้อยละ 5 และปี 2565 ร้อยละ 5	1. เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร 2. เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันภาคเกษตร 3. เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัย และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	1. ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี 2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	1. อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วย 5 โรคไม่เรื้อรังที่สำคัญ (หัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง มะเร็ง) ลดลงร้อยละ	1. เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย 2. สร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน

ประเด็นการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
	3. ประชาชนได้รับบริการจากสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ 4. มีความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	ละ 10 ในปี 2564 และร้อยละ 10 ในปี 2565 2. ร้อยละที่ลดลงของจำนวนอุบัติเหตุการขนส่งทางบก ร้อยละ 10 ในปี 2564 และร้อยละ 10 ในปี 2565 3. อัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคนอยู่ที่ร้อยละ 80 ในปี 2564 และร้อยละ 70 ในปี 2565 4. จำนวนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองลดลง ร้อยละ 10 ในปี 2564 และร้อยละ 10 ในปี 2565	3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 4. เพิ่มศักยภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5. เพิ่มศักยภาพในการป้องกันและรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : การจัดการ อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาและฟื้นฟูให้คงความอุดมสมบูรณ์ 2. เป็นเมืองสะอาด	1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนพื้นที่ป่าของจังหวัดระนอง ร้อยละ 2 ในปี 2564 และร้อยละ 2 ในปี 2565 2. ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่นำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 65 ในปี 2564 และร้อยละ 70 ในปี 2565	1. คุ้มครอง ป้องกัน รักษาฟื้นฟูพื้นที่ป่า และป่าอนุรักษ์ 2. บริหารจัดการขยะและมลพิษโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 3. สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ประเด็นการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
			4. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ประเด็นการพัฒนาที่ 5 : ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน	เพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-เมียนมาร้อยละ 20 ในปี 2564 และร้อยละ 25 ในปี 2565	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และส่งอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน และการส่งออก พัฒนาระบบบริหารราชการกฏระเบียบที่เอื้อต่อการค้าผ่านแดน พัฒนาศักยภาพความพร้อมของผู้ประกอบการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพ พัฒนาระบบตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยเน้นการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ที่มา : ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง²⁴

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดระนองมีโครงการตามแผนปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 67 โครงการ และได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการทั้งสิ้น 8,886,880,560 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

²⁴ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง https://ranongcities.com/2561/files/com_content/2019-07_0dde963140b7f14.pdf

ตารางที่ 2.9 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณจังหวัดระนอง

ประเด็นการพัฒนา	แหล่งงบประมาณ						รวม	
	จังหวัด		กระทรวง กรม		อปท.		จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)		
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการ สุขภาพเชื่อมโยงในอาเซียน	3	85,638,185	17	315,743,800	6	197,498,680	26	598,880,665
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : ส่งเสริมภาคการเกษตรแบบครบวงจร	3	59,769,725	1	4,908,400	12	49,114,900	16	113,793,025
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : เสริมสร้างความมั่นคง ปลอดภัย และยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน	6	134,008,980	5	4,604,908,400	11	56,700,000	22	4,795,671,380
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 4 : การจัดการ อนุรักษ์ ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1	12,515,000	-	-	-	-	1	12,515,000
ประเด็นการพัฒนาที่ 5 : ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้า ชายแดน	1	21,074,490	1	3,337,000,000	-	-	2	3,358,074,490
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน จังหวัดแบบบูรณาการ	1	8,000,000	-	-	-	-	1	8,000,000
รวม	14	321,006,380	24	8,262,560,600	29	303,313,580	67	8,886,880,560

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดระนอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564,

https://ranongcities.com/2561/files/com_news_strategy/202104_d224b7a563cfa4c.pdf

2.3.3 การพัฒนาพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ “เมืองเกษตรคุณภาพ การท่องเที่ยวยั่งยืน สังคมเป็นสุข” โดยกำหนดประเด็นการพัฒนา 5 ประเด็นหลักดังนี้

ตารางที่ 2.10 : ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการพลังงาน	เพิ่มศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร	1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ภาคเกษตร (ร้อยละ 1 ต่อปี) 2. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) สาขาอุตสาหกรรม (ร้อยละ 0.5 ต่อปี) 3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการผลิตพลังงานทดแทน (ร้อยละ 0.5 ต่อปี)	1. พัฒนาภาคการผลิตและอุตสาหกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร (การผลิต การแปรรูปการตลาด) เพื่อเพิ่มมูลค่าและศักยภาพในการแข่งขัน 2. ส่งเสริมและพัฒนายกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร (พืช ประมง ประศุสัตว์) 3. ส่งเสริมและพัฒนาการใช้พลังงาน และพลังงานทดแทน
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	สร้างเศรษฐกิจด้วยอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยว และระบบโลจิสติกส์	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นจากรายได้ของการท่องเที่ยว (ร้อยละ 5 ต่อปี)	1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์จังหวัดให้ตอบรับกระแสการท่องเที่ยวโลก 2. บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวหลักให้มีประสิทธิภาพปลอดภัยนำไปสู่ความยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
			3. พัฒนาบุคลากรด้านการบริการและการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐาน 4. เพิ่มขีดความสามารถในการประชาสัมพันธ์การตลาดของภาคเอกชนและเครือข่ายการท่องเที่ยว
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและศูนย์โลจิสติกส์ (Logistics) ภาคใต้ตอนบน	สร้างเศรษฐกิจด้วยอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยว และระบบโลจิสติกส์	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) สาขาการขนส่งและการคมนาคม (ร้อยละ 3 ต่อปี)	พัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและศูนย์โลจิสติกส์เชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาค
ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : การพัฒนาสังคมปลอดภัย คุณภาพชีวิตที่ดี และมีศักยภาพในการแข่งขัน	พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนสู่สังคมเป็นสุข	1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้น ของผู้เสพยาเสพติดได้รับการบำบัดในทุกระบบ 2. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ระวังในการแพร่ระบาดของยาเสพติดต่อจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งหมด 3. ร้อยละที่ลดลงของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ระวังในการแพร่ระบาดของยาเสพติดต่อจำนวน หมู่บ้าน/ชุมชนทั้งหมด 4. อัตราคดีต่อประชากรแสนคนลดลง (คดีอาชญากรรมกลุ่มคดี 1: คดีความผิด	1. เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวนานาชาติ 2. พัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 3. เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริการสาธารณสุข 4. ขับเคลื่อนแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงแก่หมู่บ้าน/ชุมชนอย่างทั่วถึง 5. ส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางด้านการบริการวิชาการและ ICT

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
		<p>เกี่ยวกับ ชีวิต ร่างกายและเพศ และ 2 คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน) : (จำนวน 20 คดี ต่อ ปี)</p> <p>5. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการจับกุมคดี (กลุ่มคดี 1: คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ และ 2 คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน)</p>	
<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 5 : การสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มั่นคงและมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม</p>	<p>บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง (ร้อยละ 50 ต่อ ปี) 2. ร้อยละของคุณภาพน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและเป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ (ร้อยละ 80 ต่อปี) 3. ร้อยละของของคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายหาดท่องเที่ยวที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 4 เพื่อการสันทนาการ (ร้อยละ 80 ต่อปี) 4. ร้อยละของพื้นที่ สีเขียวที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัด (ร้อยละ 0.001 ต่อปี) 5. จำนวนพื้นที่ ป่าไม้ที่เสื่อมโทรมหรือถูกทำลายได้รับ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดมลพิษ 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพ 3. ลดความเสี่ยงและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
		การอนุรักษ์ฟื้นฟู (100 ไร่ ต่อปี) 6. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของชุมชน พื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ (ร้อยละ 5 ต่อปี)	

ที่มา : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี²⁵

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีโครงการตามแผนปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 357 โครงการ และได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการทั้งสิ้น 11,499,581,610 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

²⁵ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
https://www.suratthani.go.th/home/document/plan/plan_64.pdf

ตารางที่ 2.11 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็น การพัฒนา	แหล่งงบประมาณ								รวม	
	จังหวัด		กระทรวง กรม		อปท.		เอกชน			
	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการพลังงาน	35	219,962,233	80	991,288,450	1	500,000	-	-	116	1,211,750,683
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการและ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	34	460,158,431	16	270,678,000	11	545,000,000	1	1,580,000	62	1,277,416,431
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและ ศูนย์โลจิสติกส์ (Logistics) ภาคใต้ ตอนบน	25	534,980,600	27	5,514,969,200	36	664,485,851	-	-	88	6,714,435,651
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 4 : การพัฒนาสังคมปลอดภัย คุณภาพชีวิต ที่ดี และมีศักยภาพในการแข่งขัน	15	84,519,110	18	1,477,856,235	9	18,134,000	-	-	42	1,580,509,345
ประเด็นการพัฒนาที่ 5 : การสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ มั่นคงและมีสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม	15	177,948,500	7	266,200,000	26	261,321,000	-	-	48	705,469,500
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน จังหวัดแบบบูรณาการ	1	10,000,000	-	-	-	-	-	-	1	10,000,000
รวม	125	1,487,568,874	148	8,520,991,885	83	1,489,440,851	1	1,580,000	357	11,499,581,610

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, https://www.suratthani.go.th/home/document/plan/plan_64.pdf

2.3.4 การพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ “นครแห่งอารยธรรม นำอยู่น่าเที๋ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน” โดยกำหนดประเด็นการพัฒนา 6 ประเด็นหลักดังนี้

ตารางที่ 2.12 : ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด และกลยุทธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	กลยุทธ์
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การบริหารจัดการ การเกษตรและ อุตสาหกรรมสู่ มาตรฐานครบวงจร และเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	เป็นเมืองเกษตร สุขภาพ เกษตร คุณภาพ เกษตร นวัตกรรม ท่องเที๋ยว เกษตร และเกษตร อุตสาหกรรมสีเขียวที่ เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ได้รับการ จัดการอย่างมี ประสิทธิภาพ	1.จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ เกิดขึ้นจากการใช้ เทคโนโลยีนวัตกรรม/1 ในปี 25645-2565 2.ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ รายได้จากผลิตภัณฑ์ ที่ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ร้อยละ 25 ในปี 2565 3.จำนวนแหล่งน้ำชุมชน ที่เพิ่มขึ้น 9 แหล่งในปี 2564 และ 9 แหล่งใน ปี 2565 4. ร้อยละของแปลง ฟาร์มที่ได้รับการ เตรียมความพร้อมและ ผ่านการรับรอง มาตรฐาน GAP ร้อย ละ 80 ในปี 25645 และ 2565 5. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ โครงสร้างพื้นฐาน ด้าน คมนาคมขนส่งได้รับ	1. พัฒนาสินค้าเกษตร บริหาร จัดการน้ำและบริการทาง การเกษตร การเรียนรู้ เทคโนโลยีและ นวัตกรรม 2. พัฒนาระบบการท่องเที่ยว เกษตรที่ได้มาตรฐานบน ปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตรที่มี คุณภาพ 3. พัฒนาระบบการผลิต การ เก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การ แปรรูป และพัฒนาผลผลิตต่อ ยอดเป็นเกษตรอุตสาหกรรม ก้าวหน้าแบบครบวงจรอย่างมี ประสิทธิภาพ 4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ องค์กรชุมชน กลุ่มเกษตรกร พ่อค้าในการ ผลิต การตลาด และการ กระจายสินค้าทางการเกษตร 5. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ รองรับ การเป็นเมืองศูนย์กลางการ คมนาคมขนส่งและกระจาย สินค้าทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	กลยุทธ์
		<p>การปรับปรุงและ พัฒนา ร้อยละ 4 ในปี 2564-2565</p> <p>6. มูลค่าการลงทุนของ ภาคอุตสาหกรรม 2,200 ล้านบาท ในปี 2565</p>	<p>6. ส่งเสริมสถานประกอบการ อุตสาหกรรมของจังหวัดให้ พัฒนากระบวนการผลิตที่มี มาตรฐาน และเป็น อุตสาหกรรม นวัตกรรมสีเขียว</p>
<p>ประเด็นการพัฒนา ที่ 2 : การพัฒนาการ ท่องเที่ยวบน พื้นฐานธรรมะ ธรรมชาติ และ ศิลปวัฒนธรรม</p>	<p>1. เพิ่มรายได้จากการ ท่องเที่ยว</p> <p>2. แหล่งท่องเที่ยวได้รับ การพัฒนาให้ได้ มาตรฐาน</p> <p>3. เพิ่มจำนวน นักท่องเที่ยว</p>	<p>1. ร้อยละของรายได้จาก การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 15 ในปี 2564 และร้อยละ 15 ในปี 2565</p> <p>2. จำนวนแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการพัฒนาให้ได้ มาตรฐาน 2 แห่งในปี 2564 และ 2 แห่งในปี 2565</p> <p>3. ร้อยละของจำนวน นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9 ในปี 2564 และร้อยละ 10 ในปี 2565</p>	<p>1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการท่องเที่ยว ที่ได้มาตรฐาน</p> <p>2. พัฒนาสินค้าและบริการให้มี คุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความ ปลอดภัย เสริมสร้างโอกาสและ ศักยภาพการแข่งขัน ในตลาด การท่องเที่ยว</p> <p>3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ การและสื่อสารการตลาด ท่องเที่ยวเชิงรุก ภายใต้ชื่อนคร สองธรรม “ธรรมะและ ธรรมชาติ”</p> <p>4. พัฒนาศักยภาพและยกระดับ คุณภาพบุคลากร แรงงานรองรับ การท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน เกิดความประทับใจแก่ผู้มา เยือน</p> <p>5. พัฒนาชุมชนธรรมนิยมประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนตามวิถีชาว นคร เพื่อสนับสนุนการ ท่องเที่ยว</p>

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	กลยุทธ์
<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน</p>	<p>1. ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ สิ่งแวดล้อม ได้รับการจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างยั่งยืน</p> <p>2. การจัดการพลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างประหยัด</p>	<p>1. ร้อยละของพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2 ในปี 2564 และร้อยละ 2 ในปี 2565</p> <p>2. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 30 ในปี 2564 และร้อยละ 30 ในปี 2565</p> <p>3. จำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการจัดการ ภัยพิบัติ 40 องค์กรในปี 2564 และ 40 องค์กรในปี 2565</p> <p>4. ร้อยละของการใช้พลังงานลดลง ร้อยละ 3 ในปี 2564 และร้อยละ 3 ในปี 2565</p> <p>5. การใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น 20 toe ในปี 2564 และ 20 toe ในปี 2565</p>	<p>1. พัฒนาระบบบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ และ สิ่งแวดล้อมในชุมชนรองรับ การเกษตร การท่องเที่ยวและการพัฒนาจังหวัดโดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน</p> <p>2. อนุรักษ์ ปกป้องกัน พื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เติบโตความสมบูรณ์ ในระบบนิเวศพื้นที่ป่า เขา ลำ น้ำหลักและนิเวศทางทะเล จังหวัด</p> <p>3. พัฒนาศักยภาพเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติ สาธารณ ภัยที่ยั่งยืน</p> <p>4. ส่งเสริม สนับสนุน หนุนรงค์ และเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาสู่เมืองแห่ง พลังงาน ทดแทน และการ ประหยัดพลังงาน</p>
<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้น่าอยู่ เข้มแข็งตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>1. ประชาชนได้รับ สวัสดิการพื้นฐาน อย่างทั่วถึง มี คุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข</p>	<p>1. ดัชนีความมั่นคงของ มนุษย์อยู่ที่ 95 ในปี 2564 และ 2565</p> <p>2. ค่าเฉลี่ยคะแนน O-net นักเรียน ม.3 อยู่ที่ 55 ในปี 2564 และ 60 ในปี 2565</p>	<p>1. พัฒนาคอนคุณภาพการ ให้บริการทางสังคม และการ เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของ ประชาชน อย่างทั่วถึง เป็น ธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p>

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	กลยุทธ์
	2. การศึกษามีคุณภาพทัดเทียมกับค่ามาตรฐานการศึกษา 3. ชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3. ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนจังหวัด นครศรีธรรมราชสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานประเทศ ที่ 9.6 ในปี 2564 และ 9.7 ในปี 2565 4. ร้อยละของชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 55 ในปี 2564 และ 60 ในปี 2565	2. ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนให้มีสุขภาพดีถ้วนหน้าและมีความสุข 3. สร้างความปรองดองสมานฉันท์ เป็นธรรมแก่ประชาชน ชุมชน สังคม เป็น “นครที่น่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง” 4. ยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้ได้มาตรฐาน ให้เป็น “นครแห่งการเรียนรู้” 5. เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง มั่งคั่ง ยั่งยืน สร้างงานสร้างอาชีพตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
ประเด็นการพัฒนาที่ 5 : การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย	1. สังคมปลอดภัยเสถียร 2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี	1. ร้อยละของหมู่บ้าน/ชุมชนเอาชนะปัญหาเสถียรได้อย่างยั่งยืน ร้อยละ 50 ในปี 2564 และ 65 ในปี 2565 2. อัตราการลดลงของคดีอาชญากรรม ทุกประเภทร้อยละ 95 ในปี 2564 และ 95 ในปี 2565 3. อัตราการลดลงการเกิดอุบัติเหตุร้อยละ 90 ในปี 2564 และ 95 ในปี 2565	1. จัดให้มีการป้องกัน ปราบปราม สร้างความเข้มแข็งและพัฒนามวลชนเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน 2. พัฒนาสร้างระบบความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และก้าวสู่เมืองอัจฉริยะ (Smart City) ทางด้าน Smart Living ในด้านการเป็นเมืองปลอดภัย (Safe City) และด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เป้าหมายและตัวชี้วัด	กลยุทธ์
ประเด็นการพัฒนาที่ 6 : การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรม	1. ศิลปวัฒนธรรมและ ประเพณีมีการสืบ สานอย่างต่อเนื่อง	ระดับความสำเร็จของ การดำเนินงาน ศิลปวัฒนธรรมและ ประเพณีสืบสาน อย่าง ต่อเนื่องระดับ 5 ในปี 2564 และ 2565	1. พัฒนาระบบการจัดการ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ศิลปะ ภูมิปัญญาแผ่นดิน ให้มี ความยั่งยืน สร้างคุณค่าเพิ่มแก่ ชุมชนและจังหวัด 2. อนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา และเผยแพร่มรดกทาง วัฒนธรรม

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช²⁶

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีโครงการตามแผนปฏิบัติ ราชการจำนวนทั้งสิ้น 684 โครงการ และได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการทั้งสิ้น 11,871,842,742.90 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

²⁶ สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช, ยุทธศาสตร์จังหวัด พ.ศ. 2564

http://www.nakhonsithammarat.go.th/web_52/datacenter/detail.php?news_id=1033332

ตารางที่ 2.13 : โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเด็น การพัฒนา	แหล่งงบประมาณ						รวม	
	จังหวัด		กระทรวง กรม		อปท.			
	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การบริหารจัดการเกษตรและอุตสาหกรรม สู่มาตรฐานครบวงจรและเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	2	37,079,800	245	3,870,411,460	176	1,347,809,800	423	5,255,301,060
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานธรรมะ ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม	1	477,500,000	19	3,493,000,000	33	203,697,300	53	4,174,197,300
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1	38,815,500	27	577,710,550	37	788,159,150	65	1,404,685,200
ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 4 การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้น่าอยู่ เข้มแข็งตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1	11,522,000	68	647,766,482	30	252,882,800	99	912,171,282
ประเด็นการพัฒนาที่ 5 การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	1	15,300,000	1	29,522,900.90	6	21,566,000	8	66,388,900.90
ประเด็นการพัฒนาที่ 6 การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	1	28,000,000	32	18,899,000	2	2,200,000	35	49,099,000
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน จังหวัดแบบบูรณาการ	1	10,000,000	-	-	-	-	1	10,000,000
รวม	8	618,217,300	392	8,637,310,392.90	284	2,616,315,050	684	11,871,842,742.90

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, http://www.nakhonsithammarat.go.th/web_52/datacenter/doc_download/plan2564.rar

2.4 การจัดสรรงบประมาณภาคใต้ กลุ่มจังหวัด และจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

โครงสร้างการจัดสรรงบประมาณนอกจากงบประมาณผ่านกระทรวง กรม หรืองบประมาณจากแผนงานบูรณาการอื่น ๆ นั้น งบประมาณที่ลงไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดภาคใต้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ 1) งบประมาณจากแผนงานบูรณาการพัฒนาระดับภาค และ 2) งบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยผลการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ และจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีรายละเอียด ดังนี้

(1) งบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ)

ปี 2564 จังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สุราษฎร์ธานี) ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 1,568.8263 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.70 ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดทั้งประเทศ ขณะที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง สตูล) ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 1,299.8031 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.55 ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดทั้งประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

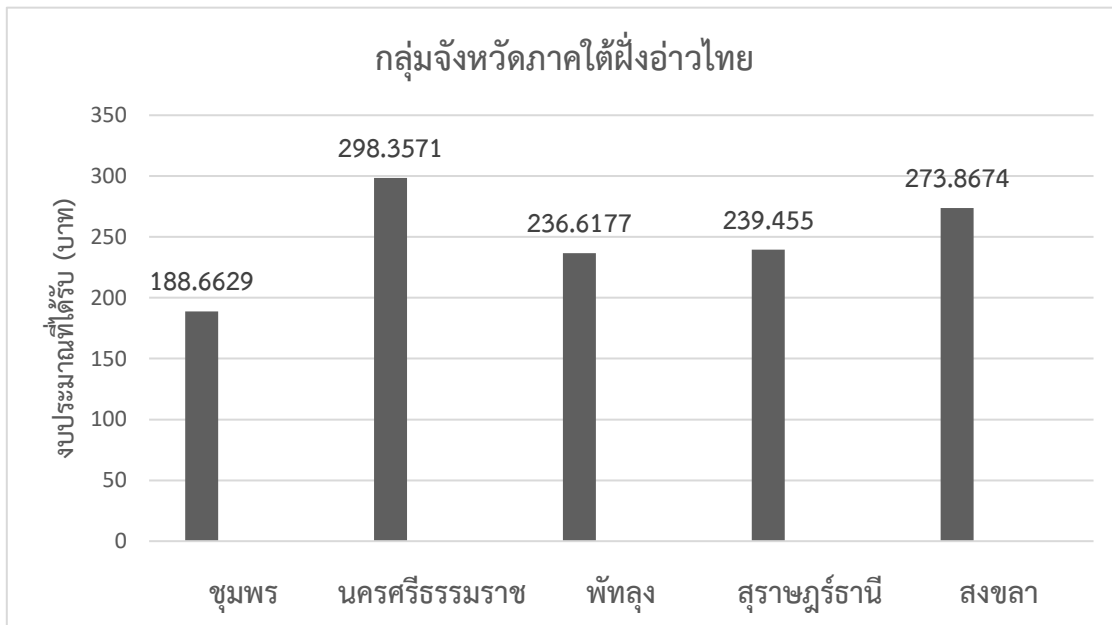
ตารางที่ 2.14 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ)

กลุ่มจังหวัด / จังหวัด	งบประมาณที่ได้รับ (ล้านบาท)	กลุ่มจังหวัด / จังหวัด	งบประมาณที่ได้รับ (ล้านบาท)
กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	1,568.8263	กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน	1,299.8031
งบประมาณกลุ่มจังหวัด	331.8662	งบประมาณกลุ่มจังหวัด	322.1703
ชุมพร	188.6629	กระบี่	129.1825
นครศรีธรรมราช	298.3571	ตรัง	220.3768
พัทลุง	236.6177	พังงา	167.9672
สุราษฎร์ธานี	239.4550	ภูเก็ต	119.0842
สงขลา	273.8674	ระนอง	152.2980
-	-	สตูล	188.7241

ที่มา : สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร²⁷

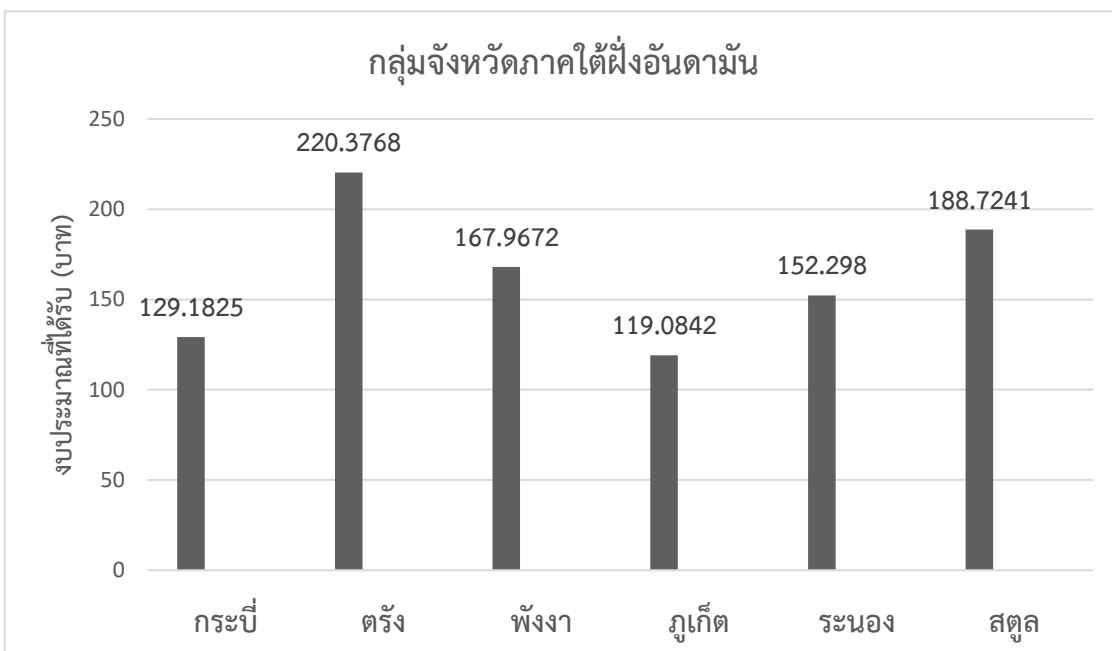
²⁷ สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ) https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20200826092620.pdf

ภาพที่ 2.9 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

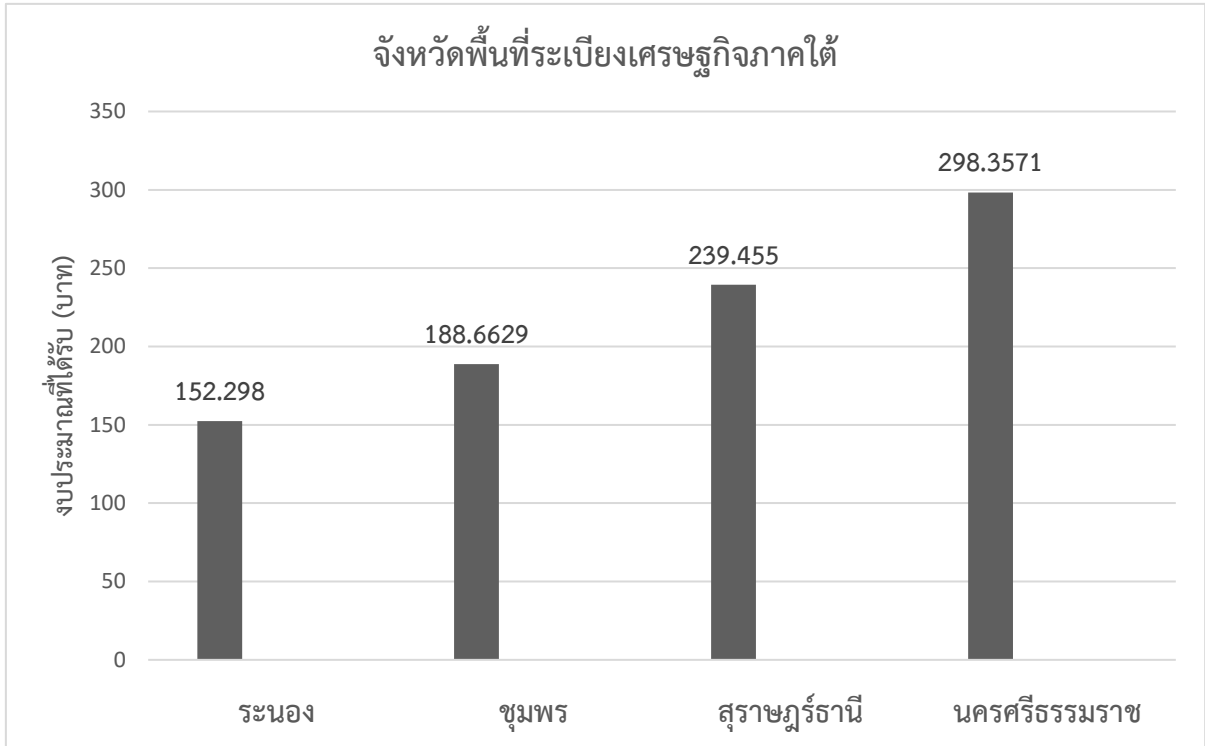
ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลสำนักงบประมาณของรัฐบาล สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาพที่ 2.10 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลสำนักงบประมาณของรัฐบาล สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาพที่ 2.11 : การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดโดยเปรียบเทียบพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาพรวมของการจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยให้มีความสำคัญกับโครงการเพิ่มศักยภาพภาคการท่องเที่ยวและบริการ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โครงการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ขณะที่ภาพรวมของการจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันให้ความสำคัญกับโครงการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและบริการ โครงการด้านการท่องเที่ยวและบริการ และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนสู่สังคมน่าอยู่ เป็นต้น

ทั้งนี้ ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ การจัดสรรงบกลุ่มจังหวัดนั้น ในทางปฏิบัติแต่ละกลุ่มจังหวัดได้นำงบประมาณมาแบ่งกันภายในกลุ่มจังหวัดเพื่อนำไปใช้เป็นงบประมาณจังหวัดโดยมิได้มี

การบูรณาการแต่อย่างใด ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของบกลุ่มจังหวัดซึ่งต้องการให้จังหวัดต่าง ๆ ในกลุ่มจังหวัดมีงบประมาณในการจัดทำแผนบูรณาการและมีพันธกิจการทำงานร่วมกัน²⁸

(2) งบประมาณจากแผนงานบูรณาการพัฒนาระดับภาค

แผนงานบูรณาการพัฒนาระดับภาค มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ในระดับภาค สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มศักยภาพให้แก่ประชาชนในทุกมิติเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างมูลค่าให้กับประเทศ ซึ่งหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักคือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งทำงานร่วมกับกระทรวง หน่วยงานต่าง ๆ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาระดับภาคได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 4,180.5494 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.8 ของแผนงานบูรณาการฯ ทั้งประเทศ

โดยงบประมาณแผนงานบูรณาการพัฒนาระดับภาคได้ ได้จัดสรรงบประมาณออกเป็น 4 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 เพิ่มศักยภาพภาคอุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน มีกลุ่มโครงการสำคัญ ได้แก่ กลุ่มโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมและการเชื่อมโยงการค้าโลก กลุ่มโครงการพัฒนาฐานอุตสาหกรรมชีวภาพ การแปรรูปเกษตรมูลค่าสูง และประตูการค้าฝั่งตะวันตก กลุ่มโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันอย่างครบวงจร เป็นต้น ซึ่งแนวทางนี้ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 787.2576 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.83 ของแผนงานบูรณาการภาคใต้

แนวทางที่ 2 เพิ่มศักยภาพภาคการเกษตร มีกลุ่มโครงการสำคัญ ได้แก่ กลุ่มโครงการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งแนวทางนี้ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 79.2622 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.89 ของแผนงานบูรณาการภาคใต้

แนวทางที่ 3 เพิ่มศักยภาพภาคการท่องเที่ยวและบริการ มีกลุ่มโครงการสำคัญ ได้แก่ กลุ่มโครงการพัฒนาประตูการท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน กลุ่มโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ กลุ่มโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกบริเวณตอนในของภาค เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียง กลุ่มโครงการยกระดับมาตรฐานบริการและส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่องในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของภาค เป็นต้น ซึ่งแนวทางนี้ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 1,200.6177 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 28.71 ของแผนงานบูรณาการภาคใต้

²⁸ สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ) https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20200826092620.pdf

แนวทางที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มโครงการสำคัญ ได้แก่ กลุ่มโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางนี้ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 2,113.4119 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 50.55 ของแผนงานบูรณาการภาคใต้

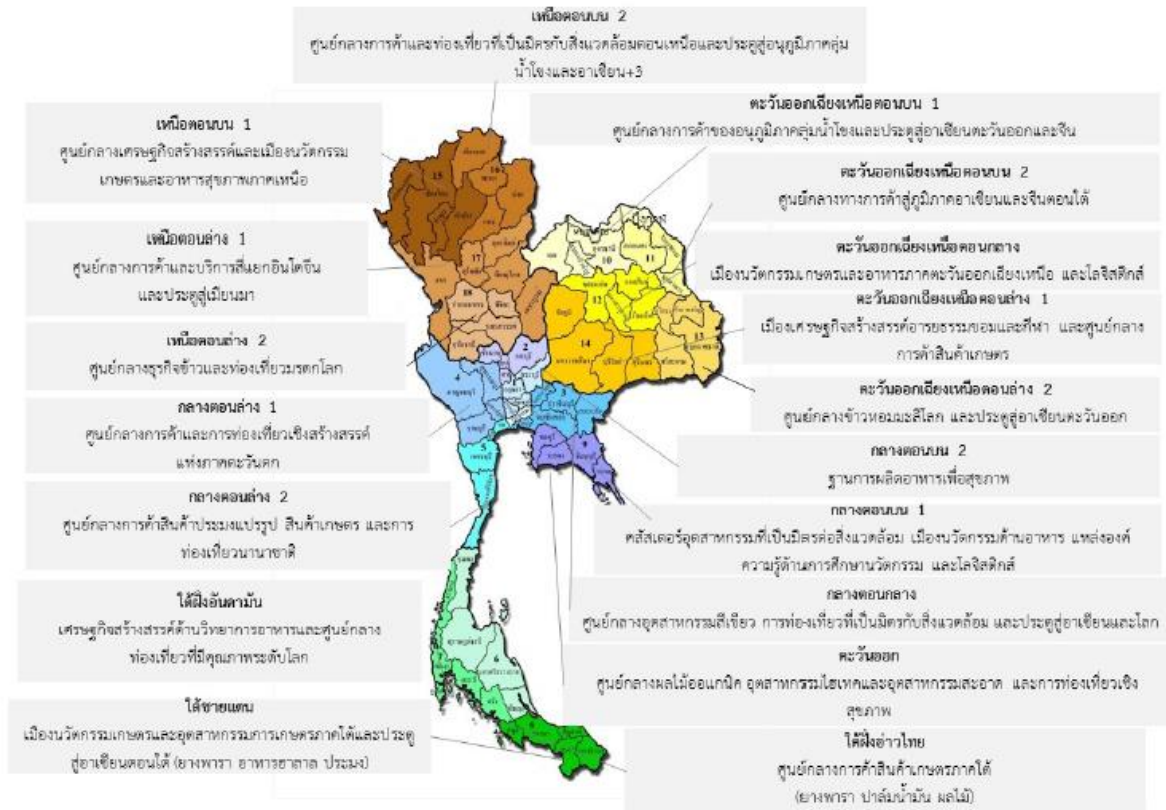
จากแนวทางการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว พบว่า สัดส่วนของงบประมาณอยู่ที่การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากเป็นอันดับที่ 1 ตามด้วยการเพิ่มศักยภาพภาคการท่องเที่ยวและบริการมากเป็นอันดับที่ 2 ขณะที่การจัดสรรงบประมาณไปยังภาคอุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน และการเพิ่มศักยภาพภาคการเกษตร ยังคงมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยทั้งที่เป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภาคใต้ อย่างไรก็ตาม จากรายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีข้อสังเกตว่า ท่ามกลางสถานการณ์ทางเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งปัญหาราคายางพาราและปาล์มน้ำมันตกต่ำ ประกอบกับภาคการท่องเที่ยวทรุดตัวเนื่องจากผลกระทบจากโรค COVID-19 ซึ่งทิศทางการจัดสรรงบประมาณยังคงอยู่ภายใต้กรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ มิได้ยึดถือกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้เป็นสำคัญ อีกทั้งยังไม่เห็นภาพการบูรณาการดำเนินงานในพื้นที่อย่างชัดเจน²⁹

2.4.1 การกำหนดยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้

กระทรวงพาณิชย์ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดโดยยึดแนวทางการแบ่งกลุ่มจังหวัดตามโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทยซึ่งกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์การค้าออกเป็น 18 กลุ่มจังหวัด ดังนี้

²⁹ สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20200826102703.pdf

ภาพที่ 2.12 : การกำหนดยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ (จำแนกรายกลุ่มจังหวัด)

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2560-2564³⁰

แผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2560-2564 (ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง และ สุราษฎร์ธานี) กำหนดวิสัยทัศน์คือ “เศรษฐกิจการค้ากลุ่มจังหวัดก้าวหน้าด้วยนวัตกรรม และเชื่อมโยงการค้าท้องถิ่นสู่ตลาดโลก” กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์การค้าของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยให้เป็น “ศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตรภาคใต้ (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้)” และกำหนดประเด็นการค้าร่วมในเชิงยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย คือ 1) การค้าที่เชื่อมโยงกับยางพาราและปาล์มน้ำมัน 2) การค้าที่เชื่อมโยงกับผลไม้และอาหารปลอดภัย ซึ่งมีรายละเอียดการกำหนดยุทธศาสตร์ดังนี้

³⁰ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ http://www.ops.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3571

ตารางที่ 2.15 : พันธกิจ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และประเด็นยุทธศาสตร์การค้า
กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

ยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย		
พันธกิจ	เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์ (4C)
1. พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถให้กับเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มจังหวัด โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผสมผสานกับภูมิปัญญาและศักยภาพของท้องถิ่น	1. เศรษฐกิจการค้าของกลุ่มจังหวัดมีความเจริญเติบโตในอัตราสูงและยั่งยืน	1. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของกลุ่มจังหวัด (Competitiveness)
2. ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์ทางการค้าในท้องถิ่นให้เป็นธรรมและทั่วถึง	2. ผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคในกลุ่มจังหวัดได้รับประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการค้าของท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง	2. การสร้างโอกาสและความเป็นธรรมทางการค้าในกลุ่มจังหวัด (Commercial Opportunity)
3. เชื่อมโยงเศรษฐกิจการค้าภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มจังหวัด ตลาดอาเซียนและเวทีโลก	3. ผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคสามารถเข้าถึงตลาดที่ได้มาตรฐานและสินค้าที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม	3. การส่งเสริมการค้าสู่ตลาดอาเซียน ตลาดโลก และตลาดดิจิทัล (Connectivity)
4. พัฒนาระบบงาน องค์กรและบุคลากรสู่ความเป็นเลิศและมีความโปร่งใส	4. องค์กรและบุคลากรของกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนภูมิภาคมีศักยภาพสูง	4. การเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนการค้ากลุ่มจังหวัด (Capability)

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2560-2564³¹

แผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2560-2564 (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต และระนอง) กำหนดวิสัยทัศน์คือ “เศรษฐกิจการค้ากลุ่มจังหวัดก้าวหน้าด้วยนวัตกรรมและเชื่อมโยงการค้าท้องถิ่นสู่ตลาดโลก” กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์การค้าของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันให้เป็น “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหารและศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลก” และกำหนดประเด็นการค้าร่วมในเชิงยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน คือ 1) การค้าที่เชื่อมโยงกับอาหารปลอดภัยและอาหารเพื่อสุขภาพ และวิทยาการอาหาร 2) การค้าที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลก ซึ่งมีรายละเอียดการกำหนดยุทธศาสตร์ดังนี้

³¹ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ http://www.ops.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3571

**ตารางที่ 2.16 : พันธกิจ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และประเด็นยุทธศาสตร์การค้า
กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน**

ยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน		
พันธกิจ	เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์ (4C)
1. พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถให้กับเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มจังหวัด โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ผสมผสานกับภูมิปัญญาและศักยภาพของท้องถิ่น	1. เศรษฐกิจการค้าของกลุ่มจังหวัดมีความเจริญเติบโตในอัตราสูงและยั่งยืน	1. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของกลุ่มจังหวัด (Competitiveness)
2. ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์ทางการค้าในท้องถิ่นให้เป็นธรรมและทั่วถึง	2. ผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคในกลุ่มจังหวัดได้รับประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการค้าของท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง	2. การสร้างโอกาสและความเป็นธรรมทางการค้าในกลุ่มจังหวัด (Commercial Opportunity)
3. เชื่อมโยงเศรษฐกิจการค้าภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มจังหวัด ตลาดอาเซียนและเวทีโลก	3. ผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคสามารถเข้าถึงตลาดที่ได้มาตรฐานและสินค้าที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม	3. การส่งเสริมการค้าสู่ตลาดอาเซียน ตลาดโลก และตลาดดิจิทัล (Connectivity)
4. พัฒนาระบบงาน องค์กรและบุคลากรสู่ความเป็นเลิศและมีความโปร่งใส	4. องค์กรและบุคลากรของกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนภูมิภาคมีศักยภาพสูง	4. การเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนการค้ากลุ่มจังหวัด (Capability)

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2560-2564³²

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพันธกิจ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และประเด็นยุทธศาสตร์ (4C) ที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและอันดามันจะมีการกำหนดประเด็นเหมือน ๆ กัน แต่ในแผนยุทธศาสตร์ฯ นี้กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดให้แผนงานของแต่ละกลุ่มจังหวัดต้องมีสินค้าและบริการเชิงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมกับตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของแต่ละกลุ่มจังหวัด³³

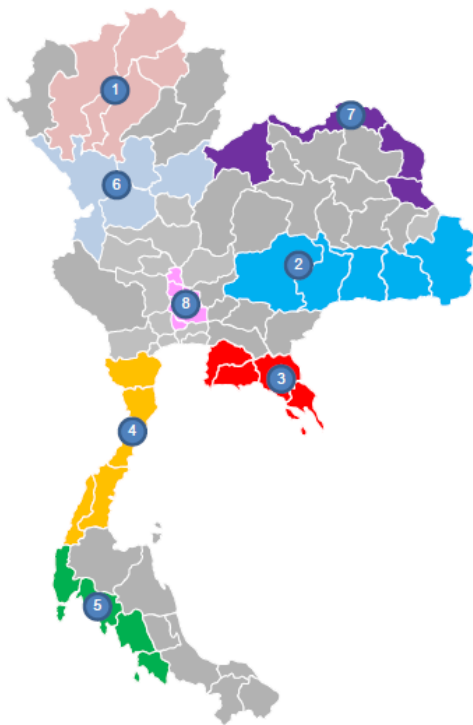
³² สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ http://www.ops.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3572

³³ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ http://www.ops.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3572

2.4.2 การกำหนดเขตการพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster)

นอกจากการกำหนดพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ซึ่งมีรูปแบบการกำหนดพื้นที่จังหวัดที่แตกต่างไปจากการแบ่งการบริหารงานในการแบ่งกลุ่มจังหวัดเท่านั้น แต่การบริหารงานด้านการท่องเที่ยวยังมีรูปแบบการบริหารงานที่แตกต่างออกไปอีก กล่าวคือ ตามที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ประกาศกฎกระทรวงกำหนดเขตการพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) รวมทั้งสิ้น 8 เขต ได้แก่ 1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก 2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก 3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน 4) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา 5) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ 6) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม 7) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง 8) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง พร้อมกับจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 8 เขต³⁴

ภาพที่ 2.13 : เขตการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ประกาศแล้ว 8 เขต

1. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา
จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา
2. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้
จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี
3. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก
จังหวัด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
4. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก
จังหวัด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง
5. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน
จังหวัด ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล
6. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม
จังหวัด สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร และพิษณุโลก
7. เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง
จังหวัด หนองคาย เลย บึงกาฬ สกลนคร และนครพนม
8. เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง
จังหวัด อโยธยา สิงห์บุรี อ่างทอง และนนทบุรี

ที่มา : กองแผนงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้³⁵

³⁴ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)

https://www.mots.go.th/download/article/article_20170320150102.pdf

³⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ประกาศแล้ว 8 เขต

https://planning2.mju.ac.th/government/2011119104835_planning/Doc_25600908113636_834524.pdf

การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับภาคใต้ออกเป็น 2 เขต ดังนี้

1. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดระนอง โดยมีจังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

ภาพที่ 2.14 : แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

“การท่องเที่ยวพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำของโลก”

- พัฒนาถนน/เส้นทางการท่องเที่ยวหลัก
- - - พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
- - - พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- Scenic Route
- โครงการพระราชดำริ
- เมืองท่องเที่ยวหลัก
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ชุมชนท่องเที่ยว
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- เส้นทางจักรยาน/การท่องเที่ยวเชิงกีฬา
- E กิจกรรมการท่องเที่ยว
- พัฒนาค้นคว้าตรวจคนเข้าเมือง
- พัฒนาสนามบิน
- พัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว
- พัฒน่าน้ำพุร้อน สปา และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- การท่องเที่ยวเชิงศิลปและวัฒนธรรม

ที่มา : กองแผนงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้³⁶

³⁶ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ประกาศแล้ว 8 เขต https://planning2.mju.ac.th/government/2011119104835_planning/Doc_25600908113636_834524.pdf

2. เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสตูล โดยมีจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว³⁷

ข้อสังเกตคือ การจัดกลุ่มเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในภาคใต้นั้น ไม่ได้กำหนดให้จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแต่อย่างใด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าภาคการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคใต้และการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ แต่การบริหารงานในเชิงยุทธศาสตร์ยังคงมีช่องว่างซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทั้งในมิติของการบริหารงานภาคใต้และการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.5 บทสรุป

การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช มีความเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาในหลายระดับ ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เป็น 1 ใน 6 ด้านของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (2561-2580) ที่มีเป้าหมายการเกษตรสร้างมูลค่า อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต การสร้างความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงไทยและเชื่อมโยงโลก และให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่

(2) แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่เป็นส่วนหนึ่งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (2561-2580) ภายใต้แผนแม่บทของยุทธศาสตร์ชาติ และมีการระบุถึงการพัฒนาอีก 6 ด้านที่รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยง BIMSTEC การพัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรและประมงภาคใต้ อุตสาหกรรมชีวภาพ และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอุตสาหกรรมต่อ ยอดปาล์ม น้ำมัน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

(3) แนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ที่ระบุถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษานี้คือ การสร้างความเชื่อมโยงการผลิตและความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา กับ BIMSTEC

(4) แนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ภายใต้แผนพัฒนาภาคใต้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ที่ระบุการพัฒนาพืชเศรษฐกิจคือ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และผลไม้ แหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการเชื่อมโยงภายในและนอกภูมิภาค

³⁷ กฎกระทรวงกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6607

ทั้งนี้ มีเป้าหมาย “เมืองท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศระดับโลก เป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันของประเทศ และเป็นเมืองเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับภูมิภาคอื่นของโลก”

(5) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 มกราคม 2562 ที่ระบุแผนพัฒนาพื้นที่ชุมพร-ระนอง และ สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช โดยมีสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเจ้าภาพ

(6) แนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ภายใต้แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2560-2565 (ฉบับทบทวน) ต่อเนื่องจาก (5) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้คือ การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก การพัฒนาการท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูป และการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง

(7) แนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ใน (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570) ที่มีทั้งหมด 13 หมุดหมายที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับการวิจัยคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวคุณภาพในพื้นที่เมืองรอง สนองต่อนักท่องเที่ยวจากภายในและภายนอกประเทศ การลงทุนสะพานเศรษฐกิจชุมพรและระนองให้เป็นโครงการหลักเป็นประตูการค้า การเชื่อมต่อห่วงโซ่อุปทานการผลิตในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงที่มี SMEs เป็นส่วนร่วม

(8) การประเมินศักยภาพเชิงนโยบายของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด เพื่อสอดรับกับยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติ ทั้งนี้ ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และจังหวัดระนองถูกจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ซึ่งมีการบริหารงานกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การวางแผนพัฒนา ตัวชี้วัด การงบประมาณ ที่แตกต่างกันในสองกลุ่มจังหวัด แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีส่วนที่คล้ายกันคือ เป้าหมายเชิงเศรษฐกิจที่เป็นการพัฒนาสินค้าเกษตร การท่องเที่ยว การประมง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง

(9) แผนพัฒนาระดับจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

- “ชุมพรเมืองน่าอยู่บนพื้นฐานการเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวคุณภาพ เชื่อมโยงการพัฒนาสองฝั่งทะเล”
- “สุราษฎร์ธานี เมืองเกษตรคุณภาพ การท่องเที่ยวยั่งยืน สังคมเป็นสุข”
- “นครศรีธรรมราช นครแห่งอารยธรรม น่าอยู่ น่าเที่ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน”
- “ระนอง เมืองท่องเที่ยวเชิงคุณภาพระดับโลกชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย”

(10) ยุทธศาสตร์การค้าของกระทรวงพาณิชย์สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ สำหรับทั้ง 4 จังหวัด มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ ดังนี้

- กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย เป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตรภาคใต้ที่ประกอบด้วยยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้

- กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหาร และ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลก

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ถึง โครงสร้างการพัฒนาของประเทศไทยซึ่งโครงสร้างการบริหารปกครองระดับจังหวัดของไทยจำเป็นต้อง คำนึงถึงความเชื่อมโยง สอดคล้อง และตอบโจทย์เป้าประสงค์ของกรอบการพัฒนาระดับขั้นที่สูงกว่า ตามลำดับ อันได้แก่ แผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ แนวคิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ซึ่งที่ประชุมมี มติเห็นชอบในปี 2562 นั้น ได้ปรากฏยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพียงเล็กน้อย ในแผนย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาภาคใต้ แต่ยังคงขาดการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการย่อยในระดับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน เนื่องจาก นโยบายของกลุ่ม จังหวัด และจังหวัด ยังคงมีความแยกส่วนกันอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น การพัฒนาด้านเกษตรกรรม ปาล์มน้ำมันและยางพารา ซึ่งเป็นคลัสเตอร์ขนาดใหญ่ที่มีห่วงโซ่การผลิตข้ามจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แต่ ยังไม่ปรากฏการบูรณาการระหว่างสองกลุ่มจังหวัด มีหน้าซ้ำ ในกรณีของภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของภาคใต้ ยังถูกแบ่งเขตการพัฒนาภายใต้การ บริหารงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งมีรูปแบบการกำหนดพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่แตกต่าง ไปในอีกแนวทางหนึ่ง เป็นต้น

จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ ภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ยังคงขาด โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาของทั้ง 4 จังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ยังไม่ปรากฏถึงการให้ ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เท่าที่ควร เนื่องจาก การจัดทำ แผนพัฒนาแต่ละจังหวัดยังคงยึดหลักความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาคใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาพื้นที่ระเบียง เศรษฐกิจภาคใต้ตามที่แผนการดำเนินงานของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงปรากฏ เพียงโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานระดับกระทรวง กรม ต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบ แต่ยังไม่ปรากฏถึงแผนการพัฒนาใน พื้นที่จังหวัดเป้าหมายเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน ด้าน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และตอบโจทย์การเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตกของระเบียง เศรษฐกิจภาคใต้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

บทที่ 3

โครงสร้างเศรษฐกิจ
ในพื้นที่ระเบียง
เศรษฐกิจภาคใต้

บทที่ 3

โครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช)

3.1 จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross provincial product - GPP) ในปี 2563 อยู่ที่ 125,363.58 ล้านบาท แม้จะเกิดการระบาดของ COVID-19 แต่ GPP จังหวัดชุมพรกลับมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีรายละเอียดดังนี้³⁸

ตารางที่ 3.1 : มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2558-2563

ผลิตภัณฑ์จังหวัดชุมพร (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า GPP (ล้านบาท)	GPP Per capita (บาท)
2558	68,384.94	140,656.79
2559	82,846.16	169,042.4
2560	86,086.29	174,254.22
2561	91,240.53	183,216.87
2562	116,238.77	232,967.24
2563	125,363.58	250,822.97
เฉลี่ย	95,026.71	191,826.74

ที่มา : สรุปรข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรประกอบด้วย ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

³⁸ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition)
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

3.1.1 ภาคเกษตร รวมทั้งเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และการประมง ในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 : ผลិតภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง จังหวัดชุมพร

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)
2558	28,132.96	41.14
2559	37,880.67	45.72
2560	40,024.82	46.49
2561	43,341.31	47.5
2562	61,630.95	53.02
2563	69,601.04	55.52
เฉลี่ย	46,768.63	48.23

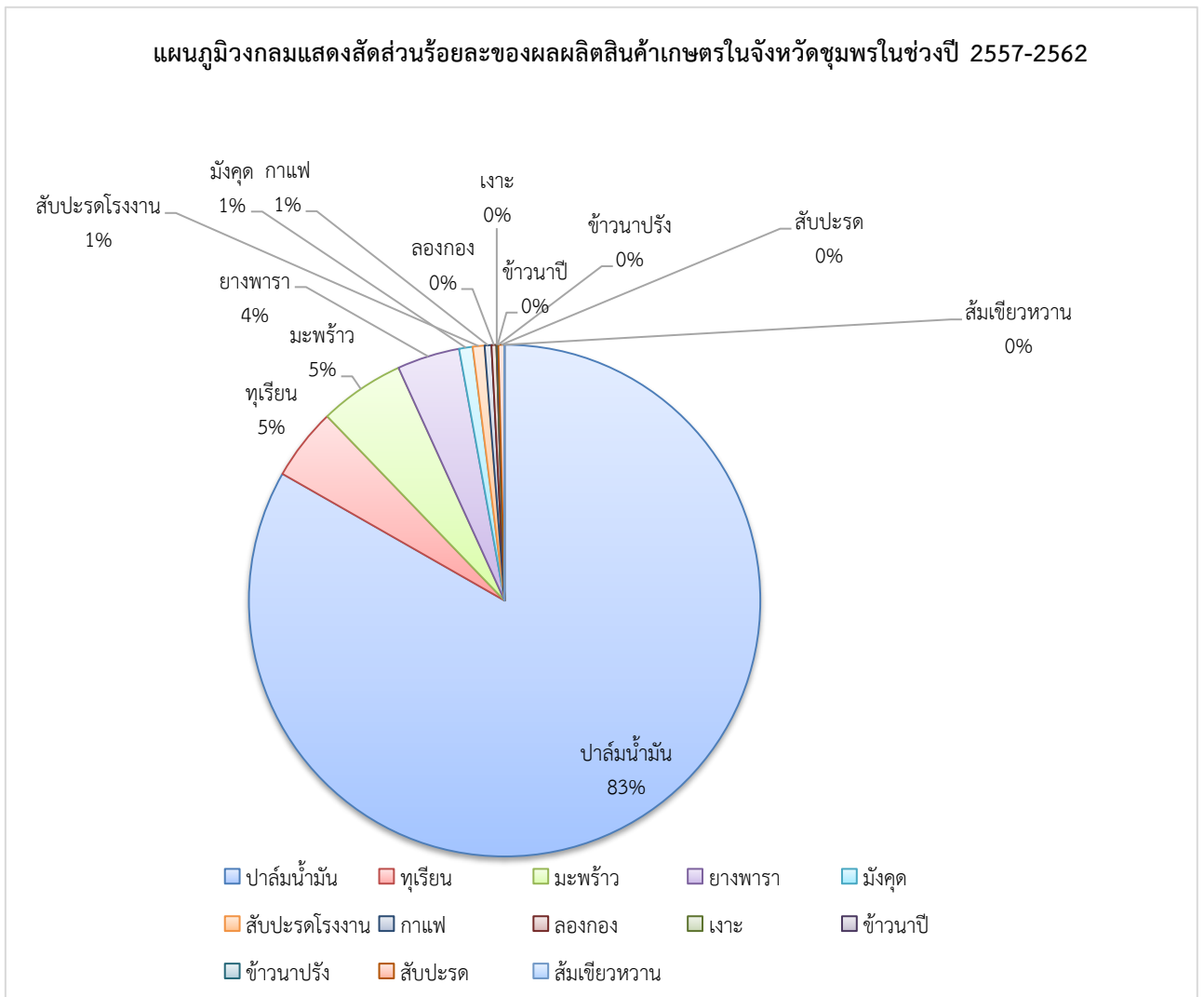
ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพื้นที่ชุมพรรายงานว่าจังหวัดชุมพรมีพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน มะพร้าว ยางพารา มังคุด สับปะรดโรงงาน กาแฟ ลองกอง เงาะ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง สับปะรด ส้มเขียวหวาน เป็นต้น โดยมีปริมาณผลผลิตทางการเกษตรช่วงปี 2557 – 2562 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 : ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจังหวัดชุมพร

ผลผลิต (ตัน)	2557	2558	2559	2560	2561	2562	ค่าเฉลี่ย
ปาล์มน้ำมัน	2,333,892	2,399,379	2,161,905	2,802,494	3,008,153	2,975,686	2,613,585
ทูเรียน	130,918	124,495	119,814	114,252	155,167	212,764	142,902
มะพร้าว	193,237	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	154,773	160,021	169,344
ยางพารา	124,140	129,445	124,392	124,315	123,081	120,070	124,241
มังคุด	38,356	13,260	25,226	13,899	24,095	46,669	26,918
สับปะรดโรงงาน	21,454	20,122	22,566	27,854	24,103	24,114	23,369
กาแฟ	22,475	11,358	14,943	11,109	8,802	12,448	13,523
ลองกอง	22,614	14,408	12,040	299	2,374	5,791	9,588
เงาะ	2,708	2,082	1,686	344	856	1,510	1,531

ผลผลิต (ตัน)	2557	2558	2559	2560	2561	2562	ค่าเฉลี่ย
ข้าวนาปี	2,333	2,063	1,626	ไม่มีข้อมูล	1,190	1,384	1,719
ข้าวนาปรัง	520	492	263	369	328	500	412
สับปะรด	ไม่มีข้อมูล	2,082	22,566	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	12,324
ส้มเขียวหวาน	115	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	115

ภาพที่ 3.1 : สัดส่วนปริมาณผลผลิตการเกษตรจังหวัดชุมพร

จากสถิติพบว่า ผลผลิตในภาคเกษตรกรรมจังหวัดชุมพรที่มีปริมาณเฉลี่ยระหว่างปี 2558 – 2562 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

อันดับที่ 1	ปาล์มน้ำมัน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 2,613,585	ตันต่อปี
อันดับที่ 2	มะพร้าว	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 169,344	ตันต่อปี
อันดับที่ 3	ทุเรียน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 142,902	ตันต่อปี
อันดับที่ 4	ยางพารา	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 124,241	ตันต่อปี
อันดับที่ 5	มังคุด	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 26,918	ตันต่อปี

3.1.2 ภาคอุตสาหกรรม จังหวัดชุมพรในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 ภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการเติบโตในลักษณะขึ้น ๆ ลง ๆ โดยปี 2558 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดชุมพรมีมูลค่า 10,334.48 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 9,761.23 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 9,604.47 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 9,454.36 ล้านบาท ปี 2562 มีมูลค่า 9,926.89 ล้านบาท และปี 2563 มีมูลค่า 9,572.54 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพรปี 2558-2563
(GPP at current market prices)

ปี พ.ศ.	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัด (ล้านบาท)	สัดส่วนใน GPP จังหวัด (ร้อยละ)	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (ล้านบาท)	การผลิตอุตสาหกรรมทั่วไป (ล้านบาท)	ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ (ล้านบาท)	การประปาและการจัดการของเสีย (ล้านบาท)
2558	10,334.48	15.11	445.58	8,888.39	826.3	174.19
2559	9,761.23	11.78	629.68	8,085.59	851.8	194.15
2560	9,604.47	11.16	743.9	7,781.4	873.68	205.47
2561	9,454.36	10.36	556.97	7,908.65	789.94	198.79
2562	9,926.89	8.54	621.33	8,207.83	868.46	229.26
2563	9,572.54	7.64	533.92	7,870.9	907.64	260.06
เฉลี่ย	9,775.66	12.03	588.56	8,123.79	852.97	210.32

จังหวัดชุมพร มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม (อ้างอิงรหัสและประเภทโรงงาน ตามกระทรวงอุตสาหกรรม 107 ประเภท) ทั้งสิ้นจำนวน 484 โรงงาน เป็นลำดับที่ 32 ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 0.68 ของโรงงานทั่วประเทศ ทุนจดทะเบียนรวมประมาณ 18,717.409 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 45 ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 0.299 จำนวนแรงงานทั้งสิ้น 12,763 คน เป็นลำดับที่ 34 ของประเทศ คิด

เป็นร้อยละ 0.38 (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2564) ขณะเดียวกันมีอัตราการลดลงของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง จากมีการเปลี่ยนแปลง กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 และภาวะการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19

ตารางที่ 3.5 : โครงสร้างโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดชุมพร (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2564)

ขนาด	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
จำนวนโรงงาน	454	34	2
ร้อยละ	92.6	6.9	0.4

อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดของจังหวัดชุมพร 3 ลำดับแรก ได้แก่

- 1. อุตสาหกรรมทั่วไป** เช่น การขุดตักดินและดูทรายเพื่อจำหน่าย โรงงานแช่ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ แช่แข็งผลไม้ การผลิตกระแสไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากชีวมวล โรงโม่บด ย่อยหิน ตามลำดับ ซึ่งโรงงานเหล่านี้มีจำนวน 177 โรงงาน มูลค่าเงินลงทุน 2,421.87 ล้านบาท มีจำนวนคนงาน 2,289 คน
- 2. อุตสาหกรรมอาหาร** จังหวัดชุมพร ได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงเรื่องผลไม้ จึงมีโรงงานแปรรูป ถนอม ผักและผลไม้ เช่น ฟริสตาย แช่แข็ง อบแห้ง บรรจุกระป๋อง และโรงงานน้ำมันพืช เช่น โรงงานที่บ่น้ำมันปาล์มและน้ำมันมะพร้าว ปัจจุบันโรงงานเกี่ยวกับอาหารในจังหวัดชุมพรมีจำนวน 132 โรงงาน มูลค่าเงินทุน 5,913.25 ล้านบาท จำนวนคนงาน 5,269 คน
- 3. อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้** เช่น ไม้ยางพารา และไม้ที่ปลุกขึ้น 13 ชนิด ตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อจำหน่าย ปัจจุบันมีโรงงานประเภทนี้ จำนวน 37 โรงงาน มูลค่าเงินลงทุน 801.52 ล้านบาท จำนวนคนงาน 2,440 คน

ตารางที่ 3.6 : โครงสร้างอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร

กลุ่มอุตสาหกรรม	เงินทุนรวม (ล้านบาท)	คนงานรวม (คน)	เครื่องจักรรวม (แรงม้า)	จำนวนโรงงาน (โรงงาน)
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	2,421.87	2,289	179,348	177
อุตสาหกรรมอาหาร	5,269	5,269	541,923	132
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	801.52	2,440	47,463	37

3.1.3 ภาคบริการ จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย การก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร การเงินและการประกันภัย กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจการทางวิชาการ กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน อื่น ๆ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ กิจกรรมและบริการอื่น ๆ ซึ่งในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 โดยปี 2558 ผลิตภัณ์มวบรวมในภาคบริการของจังหวัดชุมพรมีมูลค่า 29,917.49 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 35,204.24 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 36,456.99 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 38,444.86 ล้านบาท ปี 2562 มีมูลค่า 44,680.92 ล้านบาท และปี 2563 มีมูลค่า 46,189.99 ล้านบาท

ตารางที่ 3.7 : ผลิตภัณ์มวบรวมภาคบริการจังหวัดชุมพรปี 2558-2563

ผลิตภัณ์มวบรวมภาคบริการจังหวัดชุมพรปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
มูลค่าผลิตภัณ์มวบรวมภาคบริการจังหวัด (ล้านบาท)	29,917.49	35,204.24	36,456.99	38,444.86	44,680.92	46,189.99	31,815.75
สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)	43.75	42.49	42.35	42.14	38.44	36.84	41
การก่อสร้าง (ล้านบาท)	2,468.85	2,604.82	2,567.4	2,636.06	2,854.27	2,788.26	2,653.28
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ (ล้านบาท)	9,878.48	13,138.98	14,061.32	14,690.29	19,024.05	20,867.72	15,276.81
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า (ล้านบาท)	1,637.95	1,662.82	1,727.77	2,564.21	3,752.24	3,477.2	2,470.37
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (ล้านบาท)	643.47	690.86	769.36	869.61	951.94	670.28	765.92
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (ล้านบาท)	552.7	457.77	743.3	808.04	957.76	883.86	733.91
การเงินและการประกันภัย (ล้านบาท)	3,501.21	3,908.01	4,011.53	4,165.62	4,475.59	4,614.7	4,112.78

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดชุมพรปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
กิจกรรมเกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์ (ล้านบาท)	1,851.99	2,101.78	2,576.36	2,150.39	2,227.6	2,277.51	2,197.61
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ (ล้านบาท)	13.2	13.12	14.05	17.12	24.23	23.55	17.55
กิจกรรมการบริหาร และบริการสนับสนุน อื่น ๆ (ล้านบาท)	148.25	153.7	183.8	199.53	215.49	92.22	165.5
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ (ล้านบาท)	3,669.4	4,938.12	4,020.79	4,582.13	4,309.59	4,558.47	4,346.42
การศึกษา (ล้านบาท)	3,342.26	3,121.43	3,287.37	3,156.9	3,140.32	3,159.7	3,201.33
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคม สงเคราะห์ (ล้านบาท)	1,782.15	1,968.13	2,002.4	2,105.9	2,237.51	2,307.12	2,067.2
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ (ล้านบาท)	62.93	78.63	93.42	109.18	129.84	115.84	98.31
กิจกรรมและการ บริการอื่น ๆ (ล้าน บาท)	364.57	366	398.06	389.82	380.42	353.49	375.39

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563³⁹

จากสถิติพบว่า ผลประกอบการในภาคบริการของจังหวัดชุมพรที่มีมูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2558 – 2563 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

อันดับที่ 1	การขายส่ง การขายปลีกฯ	มูลค่าเฉลี่ย 15,276.81 บาทต่อปี
อันดับที่ 2	การบริหารราชการฯ	มูลค่าเฉลี่ย 4,346.42 บาทต่อปี
อันดับที่ 3	การเงินและการประกันภัย	มูลค่าเฉลี่ย 4,112.78 บาทต่อปี

³⁹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition)
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

อันดับที่ 4 การศึกษา มูลค่าเฉลี่ย 3,201.33 บาทต่อปี

อันดับที่ 5 การก่อสร้าง มูลค่าเฉลี่ย 2,653.28 บาทต่อปี

3.1.4 การท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2560 อยู่ที่ 1,324.17 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 331,168 คน ปี 2561 มีรายได้อยู่ที่ 1,464.15 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 346,968 คน ปี 2562 มีรายได้อยู่ที่ 7,535.61 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,514,747 คน ปี 2563 มีรายได้อยู่ที่ 2,685.56 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 647,861 คน และปี 2564 มีรายได้อยู่ที่ 965.49 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 310,266 คน โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.8 : สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรปี 2560-2564

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (คน)	331,168	346,968	1,514,747	647,861	310,266
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย (คน)	304,073	318,264	1,400,821	628,315	310,068
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างชาติ (คน)	27,095	28,704	113,926	19,546	198
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	1,324.17	1,464.15	7,535.61	2,685.56	965.49
รายได้จากผู้มาเยือนชาวไทย (ล้านบาท)	1,201.01	1,330.75	6,799.57	2,590.5	964.86
รายได้จากผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	123.16	133.4	736.04	95.06	0.63
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	2,082.36	2,180.91	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวไทย (บาท/คน/วัน)	2,047.5	2,141.71	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	2,496.59	2,668.57	N/A	N/A	N/A

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของ ผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (วัน)	2.13	2.16	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของ ผู้มาเยือนชาวไทย (วัน)	2.12	2.16	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของ ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (วัน)	2.23	2.13	N/A	N/A	N/A

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด) (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁴⁰ (Jan - Dec) สรุปสถานการณ์พักผ่อน จำนวนผู้เยี่ยมชม รายได้จากผู้เยี่ยมชม เดือนมกราคม-ธันวาคม 2563 แก่การเปลี่ยนแปลง OR⁴¹ และ สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2564 (Domestic Tourism Statistics (Classify by region and province 2021))⁴²

ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 จังหวัดชุมพรมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 18,077 คน และไตรมาสแรกของปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 18,799 คน โดยมีรายละเอียดจำแนกนักท่องเที่ยวต่างชาติดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.9 : จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดชุมพรช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดชุมพรช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561 (คน)			
ประเทศ	2560	2561	เฉลี่ย
บรูไน	8	54	31
กัมพูชา	41	43	42
อินโดนีเซีย	28	83	55.5
ลาว	4	3	3.5
มาเลเซีย	672	735	703.5
เมียนมา	57	104	80.5
ฟิลิปปินส์	58	85	71.5
สิงคโปร์	48	214	131
เวียดนาม	17	34	25.5

⁴⁰ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

⁴¹ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13173>

⁴² กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13773>

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดชุมพรช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561 (คน)			
จีน	796	1,094	945
ฮ่องกง	17	44	30.5
ญี่ปุ่น	898	836	867
เกาหลีใต้	390	408	399
ไต้หวัน	265	315	290
ออสเตรเลีย	104	148	126
เบลเยียม	267	214	240.5
เดนมาร์ก	433	548	490.5
ฟินแลนด์	113	99	106
ฝรั่งเศส	2,026	2,116	2,071
เยอรมนี	3,123	3,245	3,184
อิตาลี	71	112	91.5
เนเธอร์แลนด์	2,701	2,470	2,585.5
นอร์เวย์	665	853	759
รัสเซีย	420	350	385
สเปน	31	47	39
สวีเดน	993	1,240	1,116.5
สวิตเซอร์แลนด์	914	758	836
สหราชอาณาจักร	743	859	801
ยุโรปตะวันออก	26	78	52
แคนาดา	65	104	84.5
สหรัฐอเมริกา	595	825	710
อินเดีย	29	38	33.5
ออสเตรเลีย	57	142	99.5
นิวซีแลนด์	14	10	12
ตะวันออกกลาง	39	59	49
อิสราเอล	7	13	10
แอฟริกา	9	10	9.5
อื่น ๆ	1,333	409	871

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด)
(Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁴³

⁴³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

จากสถิติข้างต้นพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังจังหวัดชุมพรเป็นจำนวนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1	เยอรมนี	เฉลี่ยปีละ 3,184 คน
อันดับที่ 2	เนเธอร์แลนด์	เฉลี่ยปีละ 2,585.5 คน
อันดับที่ 3	ฝรั่งเศส	เฉลี่ยปีละ 2,071 คน
อันดับที่ 4	สวีเดน	เฉลี่ยปีละ 1,116.5 คน
อันดับที่ 5	จีน	เฉลี่ยปีละ 945 คน

ข้อสังเกตจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวข้างต้นพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดชุมพรมากที่สุด 4 อันดับแรกมาจากกลุ่มประเทศยุโรป ขณะที่จีนเป็นอันดับที่ 5 อย่างไรก็ตาม จำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) หรือกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้แก่ อินเดียยังมีจำนวนเฉลี่ยเพียง 33.5 คนต่อปี ขณะที่นักท่องเที่ยวจากเมียนมามีจำนวนเฉลี่ยเพียง 80.5 คนต่อปี ทั้งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวเมียนมายังไม่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากเมียนมาเพื่อมาท่องเที่ยวในประเทศไทย หรือ เป็นแรงงานชาวเมียนมาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย

3.1.5 สถานการณ์ด้านการลงทุน ในจังหวัดชุมพรระหว่างปี 2560-2564 มีจำนวนโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน มูลค่าการลงทุน ทุนจดทะเบียน และการจ้างงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.10 : สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดชุมพร

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)			การจ้างงาน	
			รวม	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
2560	3	981.7	2	0	2	329	9
2561	5	684	51	28.3	22.7	606	7
2562	5	526.7	99.8	84.8	15	348	26
2563	5	586.9	84	84	0	171	91
2564	7	10,199.6	3.5	3.5	0	951	5

ที่มา : สรุปจากสถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด ปี 2560-2564⁴⁴

⁴⁴ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, การขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด มกราคม - ธันวาคม ปี 2560-2564, <https://ipstat.boi.go.th/pubrpt/rep08qtrprovince.php>

โดยจังหวัดชุมพรมีผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีรายละเอียดประเภทการผลิต ดังนี้

ตารางที่ 3.11 : รายชื่อบริษัทในจังหวัดชุมพรที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
1	บริษัท กลุ่มปาล์มธรรมชาติ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
2	บริษัท กลุ่มปาล์มธรรมชาติ จำกัด	PFAD (Palm Fatty Acid Distillate) / น้ำมันปาล์มสกัดไม่แยกไข
3	บริษัท กลุ่มปาล์มธรรมชาติ จำกัด	พลังงานไฟฟ้า
4	บริษัท กลุ่มปาล์มธรรมชาติ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
5	บริษัท กลุ่มปาล์มธรรมชาติ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
6	บริษัท กวางเขิน รับเบอร์ (ไทย อีสเทิร์น) จำกัด	ยางแท่งและหรือยางผสม
7	บริษัท กวางเขิน รับเบอร์ (ไทย อีสเทิร์น) จำกัด	ยางแท่งและหรือยางผสม
8	บริษัท เจริญ น้ำมันปาล์ม จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
9	บริษัท เจริญ น้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
10	บริษัท ชุมพร เอส.พี.ปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
11	บริษัท ชุมพร เอส.พี.ปาล์มออยล์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
12	บริษัท ชุมพร โอท็อป อินเตอร์เทรดเดอร์ จำกัด	กิจการศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน
13	บริษัท ชุมพรแกรนด์พาล์ม จำกัด	โรงแรม
14	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	น้ำมันพืชบริสุทธิ์ (Refined Vegetable Oil)
15	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	ก๊าซชีวภาพ
16	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	ก๊าซชีวภาพ
17	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	Electricity Power from Bio Gas
18	บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	อาหารทะเลแช่แข็ง / อาหารแช่แข็ง
19	บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	สัตว์น้ำแช่แข็ง
20	บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	สัตว์น้ำ อาหารสำเร็จรูป, กุ้งสำเร็จรูปแช่แข็ง อาหารแห้ง
21	บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	สัตว์น้ำแช่แข็ง
22	บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	อาหารสำเร็จรูปและ/หรือกึ่งสำเร็จรูปแช่แข็ง
23	บริษัท ถ่องต๋อ้น น้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
24	บริษัท ท็อป ปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
25	บริษัท ไทย มงกุฎ กรู๊ป จำกัด	ผลไม้อบแห้ง / ผลไม้แช่แข็ง
26	บริษัท นครราชสีมาเพาเวอร์กรีน จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล
27	บริษัท บีเอส เวิลด์ ฟู้ด จำกัด	ผลไม้แช่แข็ง
28	บริษัท บีเอส เวิลด์ ฟู้ด จำกัด	พืชผักผลไม้อบแห้ง / พืชผักผลไม้แช่แข็ง
29	บริษัท ปาล์มทองออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
30	บริษัท ปาล์มธารา จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
31	บริษัท ปาล์มศุภะ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ

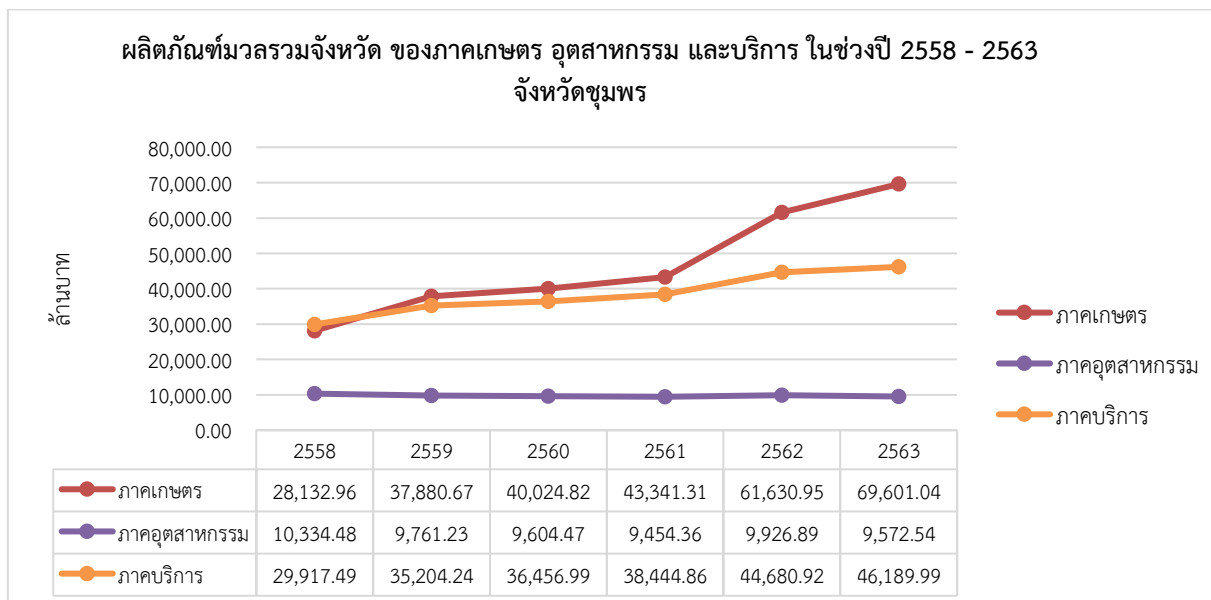
ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
32	บริษัท พี เจ รับเบอร์ จำกัด	Rubber STR 5 L
33	บริษัท เพาเวอร์ปาล์ม ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
34	บริษัท มรกต โซลาร์รูฟ จำกัด	ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
35	บริษัท มรกตคอนกรีต จำกัด	ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
36	บริษัท มรกตคอนกรีต จำกัด	ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
37	บริษัท มิตรเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
38	บริษัท มิตรเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
39	บริษัท ริชฟิลด์ ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
40	บริษัท ละม่อมพาราเว็ด จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูป / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
41	บริษัท สามารถ ปาล์ม อินดัสตรี จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
42	บริษัท สามารถ โพรเซส ฟู้ดส์ จำกัด	อาหารทะเลแช่แข็ง
43	บริษัท สามารถ โพรเซส ฟู้ดส์ จำกัด	พืชผักผลไม้แช่แข็ง
44	บริษัท สามารถน้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
45	บริษัท อามฤตปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
46	บริษัท เอส.ซี. เคอร์เนล จำกัด	น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
47	บริษัท เอส.ซี. เคอร์เนล จำกัด	น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
48	สหกรณ์นิคมท่าแซะ	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน⁴⁵

อย่างไรก็ตาม จากสถิติด้านต่าง ๆ ในช่วง ปี 2558-2563 ของจังหวัดชุมพร พบว่าในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาภาคเกษตรเป็นภาคที่สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุด รองลงมาคือภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรมซึ่งสร้างมูลค่าน้อยที่สุด

⁴⁵ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ฐานข้อมูลบริษัทที่ได้รับการส่งเสริม (ฐานข้อมูลนี้ปรับปรุงจนถึงเดือน มิถุนายน 2564). https://www.boi.go.th/index.php?page=form_promoted_companies

ภาพที่ 3.2 : ผลิตภัณ์รวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการจังหวัดชุมพร

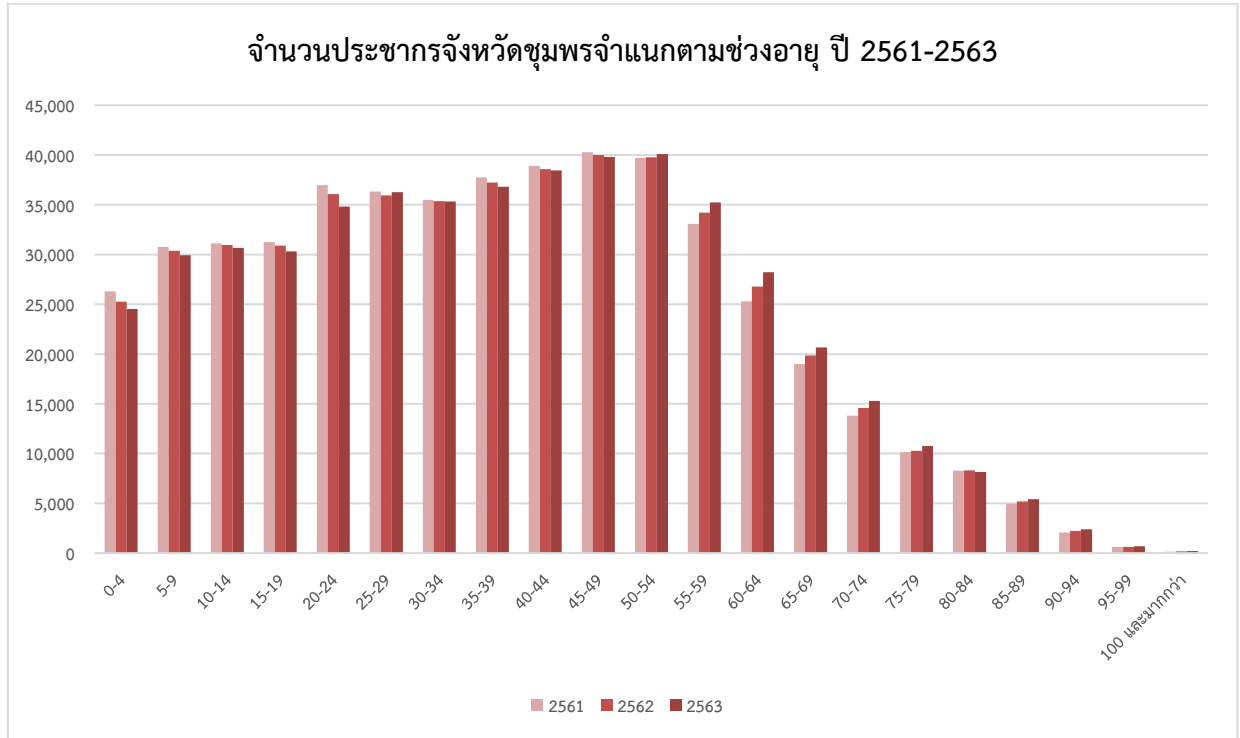
ที่มา : ผลิตภัณ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁴⁶

3.1.6 โครงสร้างประชากรและสถานการณ์แรงงานจังหวัดชุมพร

ปี 2563 จังหวัดชุมพรมีจำนวนประชากรประมาณทั้งสิ้น 509,208 คน มีสัดส่วนช่วงวัยดังแผนภูมิต่อไปนี้

⁴⁶ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

ภาพที่ 3.3 : จำนวนประชากรจังหวัดชุมพร

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สถานการณ์ด้านแรงงานจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานในปี 2563 จังหวัดชุมพรมีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 292,081 คน เป็นผู้มีงานทำจำนวน 290,751 คน ผู้ว่างงานจำนวน 1,288 คน และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 120,234 คน โดยมีรายละเอียดการสำรวจภาวะการทำงานประชากรระดับจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3.12 : ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดชุมพร

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	172,336	119,745	292,081
กำลังแรงงานปัจจุบัน	172,312	119,726	292,038
ผู้มีงานทำ	171,843	118,907	290,751
ผู้ว่างงาน	469	819	1,288
ผู้ที่รอฤดูกาล	24	19	43
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	34,784	85,450	120,234
ทำงานบ้าน	2,356	47,545	49,900

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
เรียนหนังสือ	12,318	12,222	24,540
อื่นๆ	20,111	25,684	45,794
รวม	207,120	205,195	412,315

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁴⁷

จังหวัดชุมพรมีแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบระหว่างปี 2559-2563 เฉลี่ยจำนวน 280,876.8 คน เป็นแรงงานที่อยู่ในระบบเฉลี่ยจำนวน 90,880.8 คน และแรงงานนอกระบบเฉลี่ยจำนวน 189,996 โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.13 : จำนวนแรงงานจังหวัดชุมพร

จำนวนแรงงาน (คน)	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
แรงงานในระบบ	97,448	87,994	84,443	90,516	94,003	90,881
แรงงานนอกระบบ	185,750	186,981	190,364	195,667	191,218	189,996
รวม	283,198	274,975	274,807	286,183	285,221	280,876.8

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานว่าปี 2563 จังหวัดชุมพรมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ ดังนี้

⁴⁷ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. การสำรวจภาวะการทำงานประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2563

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3/2563/Full_ReportQ2_new.pdf

ตารางที่ 3.14 : สถิติแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ

ประเภทอุตสาหกรรม	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	109,940	56,973	166,913
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	804	51	855
การผลิตอุตสาหกรรม	6,817	7,867	14,684
ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	577	-	577
การประปาและการจัดการของเสีย	247	36	283
การก่อสร้าง	14,556	3,080	17,636
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ของผู้ส่วนบุคคล และของใช้ใน ครัวเรือน	19,214	21,662	40,876
การขนส่ง สถานที่เก็บกับสินค้า และการคมนาคม	3,517	819	4,336
โรงแรมและภัตตาคาร	5,588	12,479	18,067
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	104	31	135
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	915	1,088	2,003
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และ กิจกรรมทางธุรกิจ	55	-	55
กิจการด้านวิชาชีพและเทคนิค	309	633	942
กิจการด้านบริหารและการสนับสนุน	595	136	731
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	3,869	3,564	7,433
การศึกษา	1,963	4,836	6,799
งานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	426	2,370	2,796
งานด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	926	466	1,392
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	1,435	2,298	3,733
ลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล	-	522	522
องค์กรระหว่างประเทศ	-	-	-
ไม่ทราบ	-	-	-
รวม	171,856	118,907	290,763

 ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁴⁸

⁴⁸ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/02.aspx>

3.2 จังหวัดระนอง

จังหวัดระนองมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross provincial product - GPP) ในปี 2563 อยู่ที่ 30,737.86 ล้านบาท โดยมีอัตราการเติบโตจาก ปี 2558 อยู่ที่ 22,534.8 ล้านบาท ปี 2559 อยู่ที่ 25,519.87 ล้านบาท ปี 2560 อยู่ที่ 27,935.86 ล้านบาท ปี 2561 อยู่ที่ 28,263.09 ล้านบาท และปี 2562 อยู่ที่ 27,851.54 ล้านบาท

ตารางที่ 3.15 : ผลิตภัณฑ์จังหวัดระนอง พ.ศ. 2558-2563

ผลิตภัณฑ์จังหวัดระนอง (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า GPP (ล้านบาท)	GPP Per capita (บาท)
2558	22,534.8	86,273.47
2559	25,519.87	96,693.66
2560	27,935.86	104,756.6
2561	28,263.09	104,891.39
2562	27,851.54	101,577.89
2563	30,737.86	110,239.91
เฉลี่ย	27,140.5	100,738.82

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดระนองประกอบด้วย ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ภาคเกษตร รวมทั้งเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และการประมง ในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

**ตารางที่ 3.16 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง
จังหวัดระนอง**

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)
2558	8,754.25	38.85
2559	10,332.65	40.49
2560	11,549.51	41.34
2561	11,749.05	41.57
2562	11,263.56	40.44
2563	13,628.41	44.34
เฉลี่ย	11,212,91	41.17

ที่มา : สรุปรข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2562⁴⁹

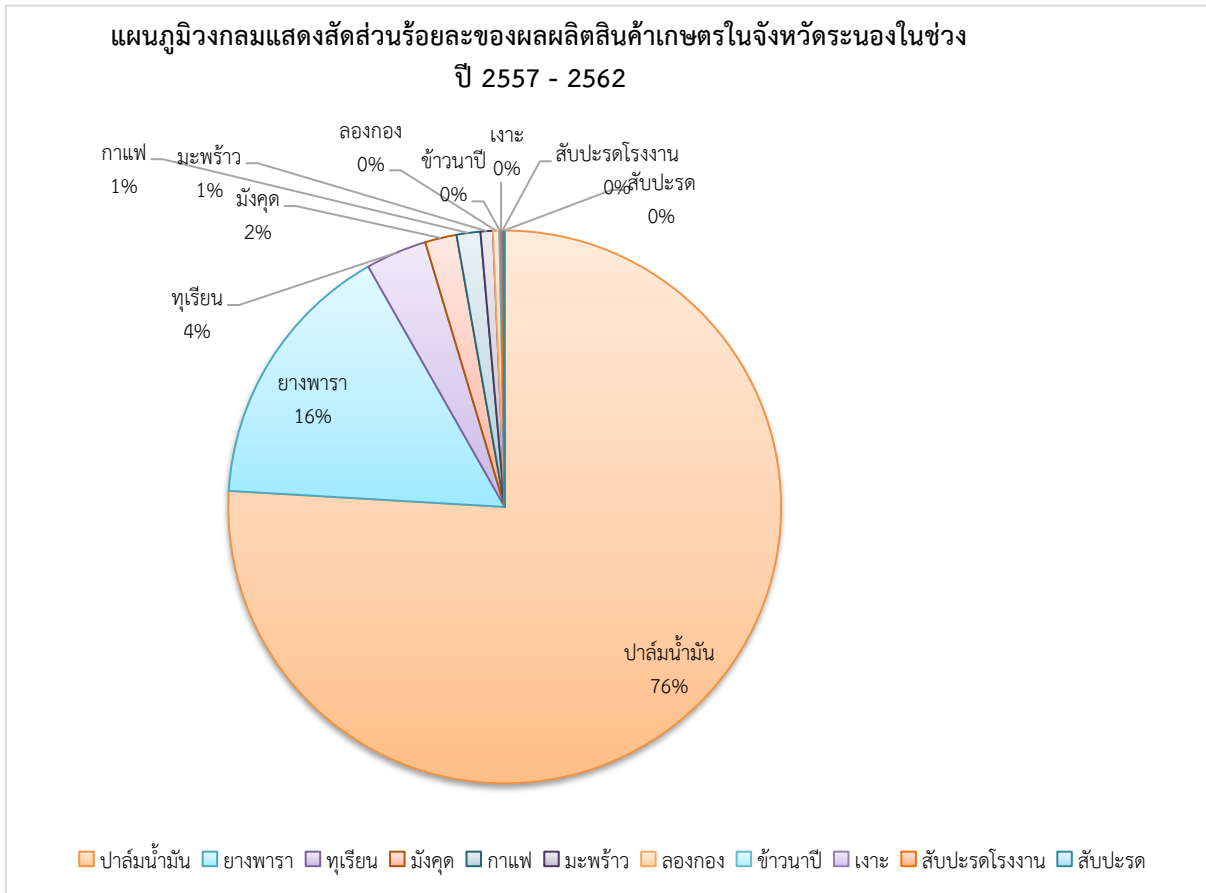
ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพื้นที่ระนองรายงานว่าจังหวัดระนองมีพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ทุเรียน มังคุด กาแฟ มะพร้าว ลองกอง ข้าวนาปี เงาะ สับปะรด โรงงาน และสับปะรด เป็นต้น โดยมีปริมาณผลผลิตการเกษตรช่วงปี 2557-2562 ดังนี้

ตารางที่ 3.17 : ปริมาณผลผลิตการเกษตรจังหวัดระนอง

ผลผลิต (ตัน)	2557	2558	2559	2560	2561	2562	ค่าเฉลี่ย
ปาล์มน้ำมัน	214,889	235,413	268,055	312,890	366,956	366,956	304,670
ยางพารา	53,587	62,119	57,806	69,227	71,571	67,446	63,626
ทุเรียน	6,974	6,192	6,659	17,980	21,796	26,522	14,354
มังคุด	10,559	5,866	5,279	4,878	8,291	9,605	7,413
กาแฟ	6,500	5,279	5,844	5,444	4,325	6,169	5,594
มะพร้าว	2692	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	2,996	2,943	2,877
ลองกอง	3,058	1,478	1,450	277	1,603	1,044	1,485
ข้าวนาปี	387	365	216	ไม่มีข้อมูล	245	246	292
เงาะ	486	325	167	116	166	203	244
สับปะรดโรงงาน	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	658	ไม่มีข้อมูล	129	394
สับปะรด	ไม่มีข้อมูล	325	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	325

⁴⁹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11539

ภาพที่ 3.4 : สัดส่วนผลผลิตการเกษตรจังหวัดระนอง

จากสถิติพบว่า ผลผลิตในภาคเกษตรกรรมจังหวัดระนองที่มีปริมาณเฉลี่ยระหว่างปี 2558 - 2562 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

อันดับที่ 1	ปาล์มน้ำมัน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 304,670	ตันต่อปี
อันดับที่ 2	ยางพารา	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 63,626	ตันต่อปี
อันดับที่ 3	ทุเรียน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 14,354	ตันต่อปี
อันดับที่ 4	มังคุด	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 7,413	ตันต่อปี
อันดับที่ 5	กาแฟ	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 5,594	ตันต่อปี

3.2.2 ภาคอุตสาหกรรม จังหวัดระนองในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2558 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดระนองมีมูลค่า 2,248.71 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 2,306.38 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 2,672.22 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 3,166.55 ล้านบาท ปี 2562 มีมูลค่า 2,773.55 ล้านบาท และปี 2563 มีมูลค่า 3,045.87 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.18 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดระนอง ปี 2558-2563 (GPP at current market prices)

ปี พ.ศ.	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัด (ล้านบาท)	สัดส่วนใน GPP จังหวัด (ร้อยละ)	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (ล้านบาท)	การผลิตอุตสาหกรรมทั่วไป (ล้านบาท)	ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ (ล้านบาท)	การประปาและการจัดการของเสีย (ล้านบาท)
2558	2,248.71	9.98	114.02	1,676.32	397	61.36
2559	2,306.38	9.04	133.28	1,665.13	411.82	96.14
2560	2,672.22	9.57	126.54	2,018.59	420.11	106.96
2561	3,166.55	14.05	138.13	2,544.28	371.53	112.6
2562	2,773.55	10.87	137.88	2,152.69	383.23	99.73
2563	3,045.87	10.9	135.1	2,385	410.75	115.01
เฉลี่ย	2,702.21	10.74	130.83	2,073.67	399.07	98.63

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁵⁰

จังหวัดระนอง มีจำนวนโรงงานเพียง 230 แห่ง (อ้างอิงรหัสและประเภทโรงงาน ตามกระทรวงอุตสาหกรรม 107 ประเภท) เงินทุนรวมประมาณ 4,303.24 ล้านบาท จำนวนแรงงานในโรงงานทั้งสิ้น 6,561 คน (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2564)

อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดของจังหวัดระนอง 3 ลำดับแรก ได้แก่

- 1. อุตสาหกรรมด้านอาหาร** โรงงานแปรรูปอาหารทะเล โรงงานปลาป่น รวมทั้งโรงงานน้ำแข็ง ปัจจุบันมีโรงงานจำนวน 62 โรงงาน เงินลงทุน 1,961 ล้านบาท จำนวนคนงาน 4,112 คน
- 2. อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไม้** เช่น โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ทำประตูวงกบหน้าต่าง เครื่องเรือนจำนวนโรงงานในปัจจุบัน มีทั้งสิ้น 29 โรงงาน เงินลงทุน 607 ล้านบาท คนงานจำนวน 992 คน

⁵⁰ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

3. อุตสาหกรรมขนส่ง ประกอบด้วย การผลิตยานยนต์ เครื่องยนต์ การซ่อมรถยนต์ ซ่อมเรือ การทำท่อไอเสีย ปัจจุบันมีโรงงานทั้งสิ้น 13 โรงงาน เงินลงทุน 332 ล้านบาท คนงานจำนวน 191 คน

อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดระนองส่วนใหญ่ เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการประมง ซึ่งจัดอยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตหมวดอาหาร คิดเป็นร้อยละ 23 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด เช่น โรงงานผลิตน้ำแข็ง จำนวน 31 โรงงาน โรงงานผลิตปลาป่น จำนวน 12 โรงงาน โรงงานผลิตอาหารทะเลแช่แข็ง จำนวน 10 โรงงาน และห้องเย็น จำนวน 4 โรงงาน รองลงมา คือ อุตสาหกรรมขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 17 และอุตสาหกรรมหมวดไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ คิดเป็นร้อยละ 15 ของโรงงานทั้งหมด และส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง

นอกจากนี้ยังมีโรงงานผลิตน้ำแร่ เพราะเป็นจังหวัดที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองน้ำแร่ มีบ่อน้ำแร่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ประกอบด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ แต่ที่พิเศษกว่าบ่อน้ำร้อนแห่งอื่นก็คือ ไม่มีสารกำมะถันเจือปน ทำให้มีโรงงานผลิตน้ำดื่ม น้ำแร่ และเครื่องดื่มเกลือแร่ คือ บริษัท โกลบอลเบฟเวอเรจ จำกัด เป็นผู้ดำเนินธุรกิจภายใต้แบรนด์ เวลล์เลย์ และไททัน เอ็นเนอร์ยีดีริง มีทุนจดทะเบียน 300 ล้านบาท ถือเป็นโรงงานขนาดใหญ่ของจังหวัด

3.2.3 ภาคบริการ จังหวัดระนอง ประกอบด้วย การก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร การเงินและการประกันภัย กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจการทางวิชาการ กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน อื่น ๆ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ กิจกรรมและการบริการอื่นๆ ซึ่งในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2558 ผลิตภัณท์มวลรวมในภาคบริการของจังหวัดระนองมีมูลค่า 11,531.83 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 12,880.83 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 13,714.12 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 13,347.47 ล้านบาท ปี 2562 มีมูลค่า 13,814.43 ล้านบาท และปี 2563 มีมูลค่า 14,063.57 ล้านบาท

ตารางที่ 3.19 : ผลิตภัณท์มวลรวมภาคบริการจังหวัดระนองปี 2558-2563

ผลิตภัณท์มวลรวมภาคบริการจังหวัดระนองปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
มูลค่าผลิตภัณท์มวลรวมภาคบริการจังหวัด (ล้านบาท)	11,531.83	12,880.83	13,714.12	13,347.47	13,814.43	14,063.57	13,225.38
สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)	51.17	50.47	49.09	47.23	49.6	45.75	48.89

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดระนองปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
การก่อสร้าง (ล้านบาท)	887.19	1,046.86	1,053.9	1,089.71	1,343.29	1,140.38	1,093.56
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์ (ล้านบาท)	3,251.44	3,860.96	4,328.86	4,274.63	4,156.54	4,638.53	4,085.16
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า (ล้านบาท)	2,298.62	2,485.87	2,717.53	2,081.89	2,155.04	2,168.42	2,317.9
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (ล้านบาท)	261.27	282.7	304.92	344.96	367.22	193.84	292.49
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (ล้านบาท)	201.16	173.45	205.69	207.33	225.6	212.16	204.23
การเงินและการประกันภัย (ล้านบาท)	1,250.63	1,439.74	1,406.45	1,469.86	1,491.92	1,484.98	1,423.93
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (ล้านบาท)	812.19	906.92	914.26	934.61	999.33	1,133.71	950.17
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ (ล้านบาท)	2	1.84	1.9	2.92	3.51	2.63	2.47
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่น ๆ (ล้านบาท)	78.36	80.43	87.36	93.41	97.87	34.65	78.68
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ (ล้านบาท)	749.1	768.56	799.31	846.03	904.72	939.57	829.55
การศึกษา (ล้านบาท)	1,037.43	1,082.46	1,095.43	1,052.66	1,051.13	1,046.18	1,060.88
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์ (ล้านบาท)	557.25	595.35	624.91	690.04	754.93	801.7	670.7
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ (ล้านบาท)	52.76	66.71	77.53	91.06	106.26	96.82	81.86

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดระนองปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ (ล้านบาท)	92.38	88.94	95.99	168.28	157.01	169.95	128.76

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁵¹

จากสถิติพบว่า ผลประกอบการในภาคบริการของจังหวัดระนองที่มีมูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2558 - 2563 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

- อันดับที่ 1 การขายส่ง การขายปลีกฯ มูลค่าเฉลี่ย 4,085.16 บาทต่อปี
- อันดับที่ 2 การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า มูลค่าเฉลี่ย 2,317.9 บาทต่อปี
- อันดับที่ 3 การเงินและการประกันภัย มูลค่าเฉลี่ย 1,423,93 บาทต่อปี
- อันดับที่ 4 การก่อสร้าง มูลค่าเฉลี่ย 1,093.56 บาทต่อปี
- อันดับที่ 5 การศึกษา มูลค่าเฉลี่ย 1,060.88 บาทต่อปี

3.2.4 การท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดระนองมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2560 อยู่ที่ 1,048.22 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 334,887 คน ปี 2561 มีรายได้อยู่ที่ 1,143.48 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 346,574 คน ปี 2562 มีรายได้อยู่ที่ 4,464.18 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,003,731 คน ปี 2563 มีรายได้อยู่ที่ 1,393.48 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 393,022 คน และปี 2564 มีรายได้อยู่ที่ 412.68 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 165,920 คน โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.20 : สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดระนอง ปี 2560-2564

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดระนองปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (คน)	334,887	346,574	1,003,731	393,022	165,920

⁵¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดระนองปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย (คน)	315,436	326,536	947,354	378,251	165,480
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ (คน)	19,451	20,038	56,377	14,771	440
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	1,048.22	1,143.48	4,464.18	1,393.48	412.68
รายได้จากผู้มาเยือนชาวไทย (ล้านบาท)	932.1	1,014.47	4,084.76	1,284.99	411.43
รายได้จากผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	116.12	129.01	379.42	108.49	1.25
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	1,566.32	1,650.21	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวไทย (บาท/คน/วัน)	1,511.1	1,586.82	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	2,215.7	2,407.16	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (วัน)	2.24	2.25	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของผู้มาเยือนชาวไทย (วัน)	2.2	2.21	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (วัน)	2.86	2.84	N/A	N/A	N/A

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด) (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁵² (Jan - Dec) สรุปสถานการณ์พักแรมจำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือน เดือนมกราคม-ธันวาคม 2563 แก่การเปลี่ยนแปลง OR⁵³ และสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2564 (Domestic Tourism Statistics (Classify by region and province 2021))⁵⁴

⁵² กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

⁵³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13173>

⁵⁴ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13773>

ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 จังหวัดระนองมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 17,727 คน และไตรมาสแรกของปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 18,236 คน โดยมีรายละเอียดจำแนกนักท่องเที่ยวต่างชาติดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.21 : จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดระนองช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดระนองช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561 (คน)			
ประเทศ	2560	2561	เฉลี่ย
บรูไน	27	41	34
กัมพูชา	168	162	165
อินโดนีเซีย	34	55	44.5
ลาว	16	31	23.5
มาเลเซีย	1,822	1,852	1,837
เมียนมา	1,284	1,648	1,466
ฟิลิปปินส์	191	236	213.5
สิงคโปร์	309	387	348
เวียดนาม	40	57	48.5
จีน	1,033	1,387	1,210
ฮ่องกง	33	52	42.5
ญี่ปุ่น	968	1,123	1,045.5
เกาหลีใต้	147	175	161
ไต้หวัน	46	69	57.5
ออสเตรเลีย	442	537	489.5
เบลเยียม	283	335	309
เดนมาร์ก	413	387	400
ฟินแลนด์	217	186	201.5
ฝรั่งเศส	786	875	830.5
เยอรมนี	6,126	5,653	5,889.5
อิตาลี	81	124	102.5
เนเธอร์แลนด์	44	60	52
นอร์เวย์	271	245	258
รัสเซีย	53	75	64
สเปน	99	77	88
สวีเดน	263	205	234
สวิตเซอร์แลนด์	849	739	794
สหราชอาณาจักร	502	493	497.5

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดระนองช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561 (คน)			
ยุโรปตะวันออก	292	337	314.5
แคนาดา	70	94	82
สหรัฐ	247	272	259.5
อินเดีย	17	26	21.5
ออสเตรเลีย	6	21	13.5
นิวซีแลนด์	107	93	100
ตะวันออกกลาง	9	23	16
อิสราเอล	-	10	10
แอฟริกา	-	9	9
อื่น ๆ	432	85	258.5

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด)
(Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁵⁵

จากสถิติข้างต้นพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังจังหวัดระนองเป็นจำนวนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1 เยอรมนี	เฉลี่ยปีละ 5,889.5 คน
อันดับที่ 2 มาเลเซีย	เฉลี่ยปีละ 1,837 คน
อันดับที่ 3 เมียนมา	เฉลี่ยปีละ 1,466 คน
อันดับที่ 4 จีน	เฉลี่ยปีละ 1,210 คน
อันดับที่ 5 ญี่ปุ่น	เฉลี่ยปีละ 1,045.5 คน

ข้อสังเกตจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวข้างต้นพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดระนองมากที่สุด 5 อันดับแรกส่วนใหญ่มาจากประเทศเอเชียและเยอรมนี อย่างไรก็ตาม จำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) หรือกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้แก่ อินเดียยังมีจำนวนเฉลี่ยเพียง 21.5 คนต่อปี ขณะที่นักท่องเที่ยวจากเมียนมามีจำนวนเฉลี่ยสูงถึง 1,466 คนต่อปี ทั้งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวเมียนมายังไม่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากเมียนมาเพื่อมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นการเฉพาะ หรือ เป็นแรงงานชาวเมียนมาที่ทำงานอยู่ในจังหวัดระนอง

⁵⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

3.2.5 สถานการณ์ด้านการลงทุน ในจังหวัดระนองระหว่างปี 2560-2564 มีจำนวนโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน มูลค่าการลงทุน ทุนจดทะเบียน และการจ้างงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.22 : สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดระนอง

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)			การจ้างงาน	
			รวม	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
2560	-	-	-	-	-	-	-
2561	-	-	-	-	-	-	-
2562	1	742	0	0	0	44	0
2563	3	1,016.8	1,702.8	347.8	1,355	57	0
2564	2	1,074.4	353.9	353.9	0	34	0

ที่มา : สรุปจากสถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด ปี 2560-2564⁵⁶

โดยจังหวัดระนองมีผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีรายละเอียดประเภทการผลิต ดังนี้

ตารางที่ 3.23 : รายชื่อบริษัทในจังหวัดระนองที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
1	บริษัท โกลบอล เบฟเวอเรจ จำกัด	Beverage from Fruit/Vegetable/Herbal
2	บริษัท เจริญपाल์ม ราชกรูด จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์ม
3	บริษัท น้ำแร่เมืองนอง จำกัด	น้ำแร่
4	บริษัท ประจกกิจปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์ม
5	บริษัท ประจกกิจปาล์มออยล์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
6	บริษัท ยั่งเขาว์ จำกัด	ขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือเดินทะเล
7	บริษัท ระนองโพรเซสฟู๊ดส์ จำกัด	อาหารทะเลแช่แข็ง

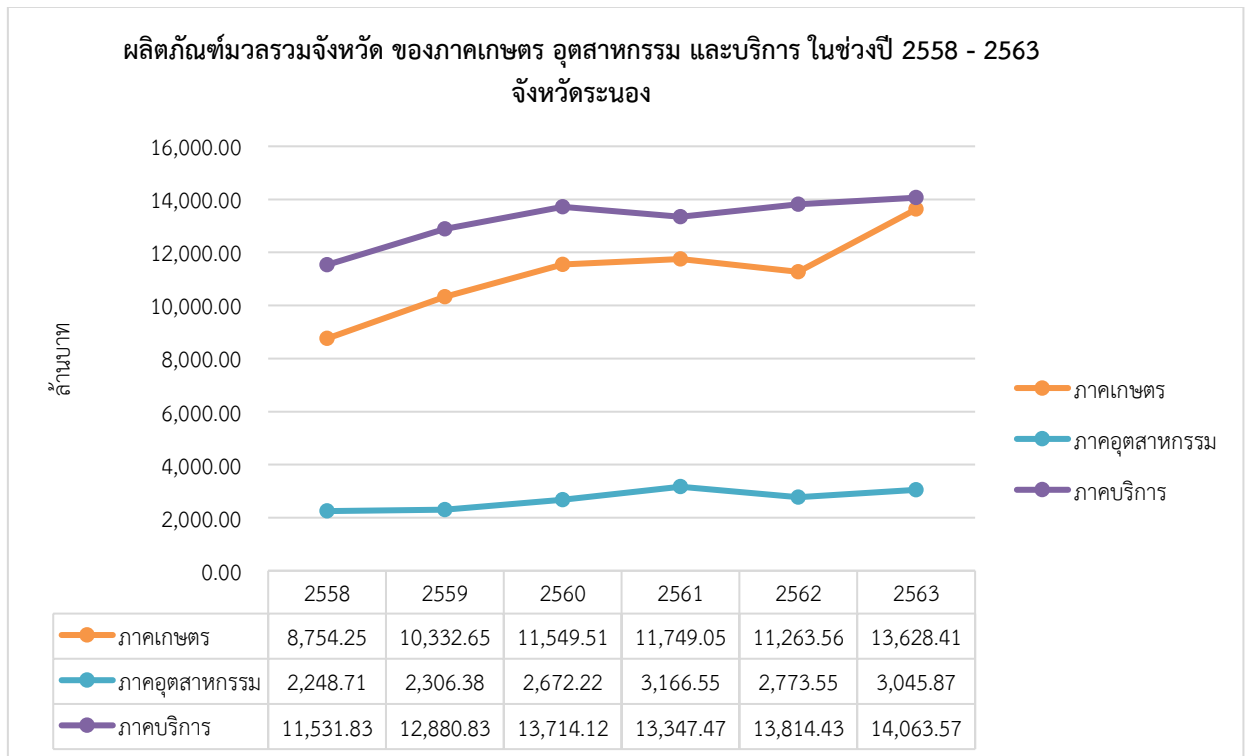
⁵⁶ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, การขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด มกราคม - ธันวาคม ปี 2560-2564, <https://ipstat.boi.go.th/pubrpt/rep08qtrprovince.php>

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
8	บริษัท สยามชัยอาหารสากล จำกัด	สัตว์น้ำแช่แข็ง อาหารกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูปแช่แข็ง
9	บริษัท สยามชัยอาหารสากล จำกัด	ซ้ํา อาหารพร้อมรับประทาน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน⁵⁷

อย่างไรก็ตาม จากสถิติด้านต่าง ๆ ในช่วง ปี 2558-2563 ของจังหวัดระนอง พบว่าในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาภาคบริการเป็นภาคที่สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุด รองลงมาคือภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรมซึ่งสร้างมูลค่าน้อยที่สุด

ภาพที่ 3.5 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการจังหวัดระนอง

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁵⁸

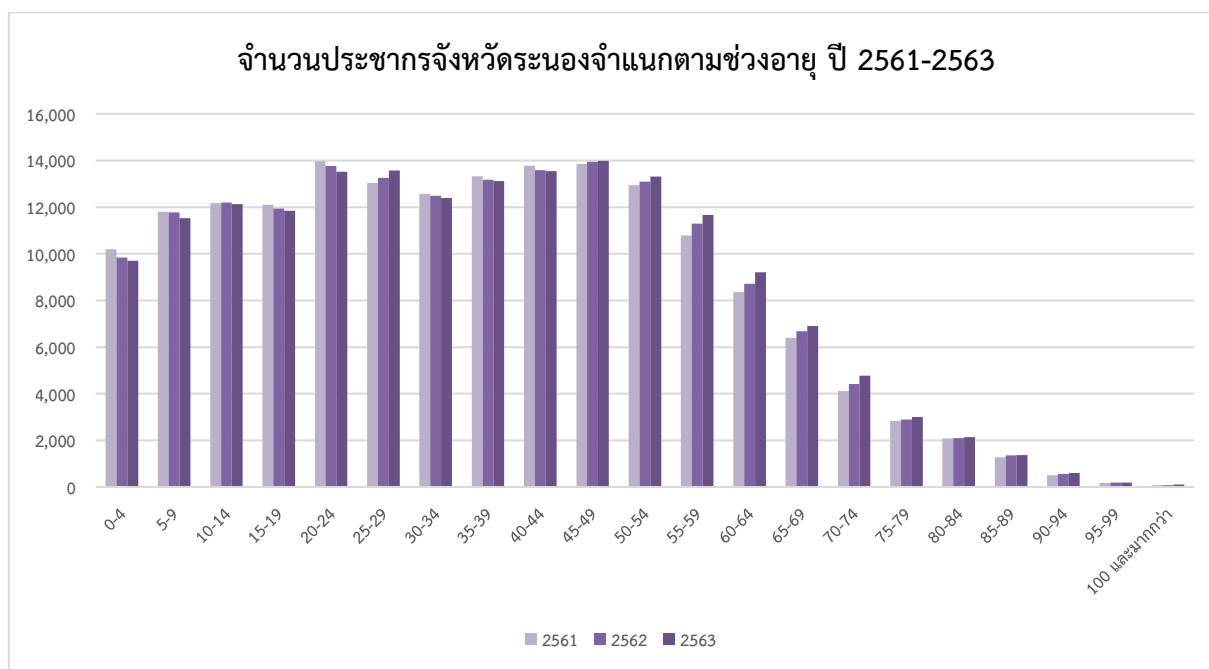
⁵⁷ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ฐานข้อมูลบริษัทที่ได้รับการส่งเสริม (ฐานข้อมูลนี้ปรับปรุงจนถึงเดือน มิถุนายน 2564). https://www.boi.go.th/index.php?page=form_promoted_companies

⁵⁸ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

3.2.6 โครงสร้างประชากรและสถานการณ์แรงงานจังหวัดระนอง

ปี 2563 จังหวัดระนองมีจำนวนประชากรประมาณทั้งสิ้น 194,372 คน มีสัดส่วนช่วงวัยดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 3.6 : จำนวนประชากรจังหวัดระนอง

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สถานการณ์ด้านแรงงานจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานว่าปี 2563 จังหวัดระนองมีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 133,386 คน เป็นผู้มีงานทำจำนวน 130,864 คน ผู้ว่างงานจำนวน 2,352 คน และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 71,617 คน โดยมีรายละเอียดการสำรวจภาวะการทำงานประชากรระดับจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3.24 : ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดระนอง

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	82,886	50,500	133,386
กำลังแรงงานปัจจุบัน	82,730	50,486	133,216
ผู้มีงานทำ	81,418	49,446	130,864
ผู้ว่างงาน	1,313	1,039	2,352

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ผู้ที่รอฤดูกาล	156	15	171
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	20,345	51,272	71,617
ทำงานบ้าน	1,684	31,948	33,632
เรียนหนังสือ	6,412	7,407	13,819
อื่น ๆ	12,249	11,917	24,167
รวม	103,231	101,772	205,003

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁵⁹

จังหวัดระนองมีแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบระหว่างปี 2559-2563 เฉลี่ยจำนวน 135,494.8 คน เป็นแรงงานที่อยู่ในระบบเฉลี่ยจำนวน 63,901 คน และแรงงานนอกระบบเฉลี่ยจำนวน 71,593.6 โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.25 : จำนวนแรงงานในจังหวัดระนอง

จำนวนแรงงาน (คน)	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
แรงงานในระบบ	67,360	65,652	59,102	64,327	63,064	63,901
แรงงานนอกระบบ	77,062	71,456	75,721	66,419	67,310	71,593.6
รวม	144,422	137,108	134,823	130,747	130,374	135,494.8

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

⁵⁹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. การสำรวจภาวะการทำงานประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2563

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3/2563/Full_ReportQ2_new.pdf

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานว่าปี 2563 จังหวัดระนองมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มั่งงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ ดังนี้

ตารางที่ 3.26 : จำนวนแรงงานในจังหวัดระนองจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ

ประเภทอุตสาหกรรม	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	37,002	11,320	48,322
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	444	95	539
การผลิตอุตสาหกรรม	5,357	6,342	11,699
ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	408	20	428
การประปาและการจัดการของเสีย	226	81	307
การก่อสร้าง	7,866	735	8,601
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	15,247	14,237	29,484
การขายส่ง สถานที่เก็บกักสินค้า และการคมนาคม	4,032	524	4,556
โรงแรมและภัตตาคาร	2,220	4,623	6,843
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	61	31	92
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	333	557	890
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และกิจกรรมทางธุรกิจ	87	42	129
กิจการด้านวิชาชีพและเทคนิค	240	304	544
กิจการด้านบริหารและการสนับสนุน	371	531	902
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	4,806	3,802	8,608
การศึกษา	963	2,322	3,285
งานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	713	1,946	2,659
งานด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	445	288	733
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	515	1,238	1,753
ลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล	17	483	500
องค์กรระหว่างประเทศ	69	-	69
ไม่ทราบ	-	-	-
รวม	81,418	49,519	130,937

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁶⁰

⁶⁰ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/02.aspx>

3.3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross provincial product - GPP) ในปี 2563 อยู่ที่ 178,385.47 ล้านบาท โดยมีอัตราการเติบโตจาก ปี 2558 อยู่ที่ 177,405.46 ล้านบาท ปี 2559 อยู่ที่ 193,575.39 ล้านบาท ปี 2560 อยู่ที่ 210,211.28 ล้านบาท ปี 2561 อยู่ที่ 203,756.27 ล้านบาท และปี 2562 อยู่ที่ 210,147.91 ล้านบาท

ตารางที่ 3.27 : ผลิตภัณฑ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558-2563

ผลิตภัณฑ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	GPP Per capita (บาท)
2558	177,405.46	160,009.39
2559	193,575.39	171,620.8
2560	210,222.2	186,642.69
2561	203,756.27	179,626.5
2562	210,147.91	183,996.48
2563	178,385.47	155,156.12
เฉลี่ย	195,582.12	172,842

ที่มา : สรุปข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁶¹

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 ภาคเกษตร รวมทั้งเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และการประมง ในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีอัตราการเติบโตลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังตารางต่อไปนี้

⁶¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

ตารางที่ 3.28 : ผลผลิตภัณฑัวมลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลผลิตภัณฑัวมลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)
2558	41,322.85	23.29
2559	45,137.53	23.32
2560	46,758.27	22.24
2561	39,200.05	19.24
2562	41,354.74	19.68
2563	42,457.37	23.8
เฉลี่ย	42,705.14	21.93

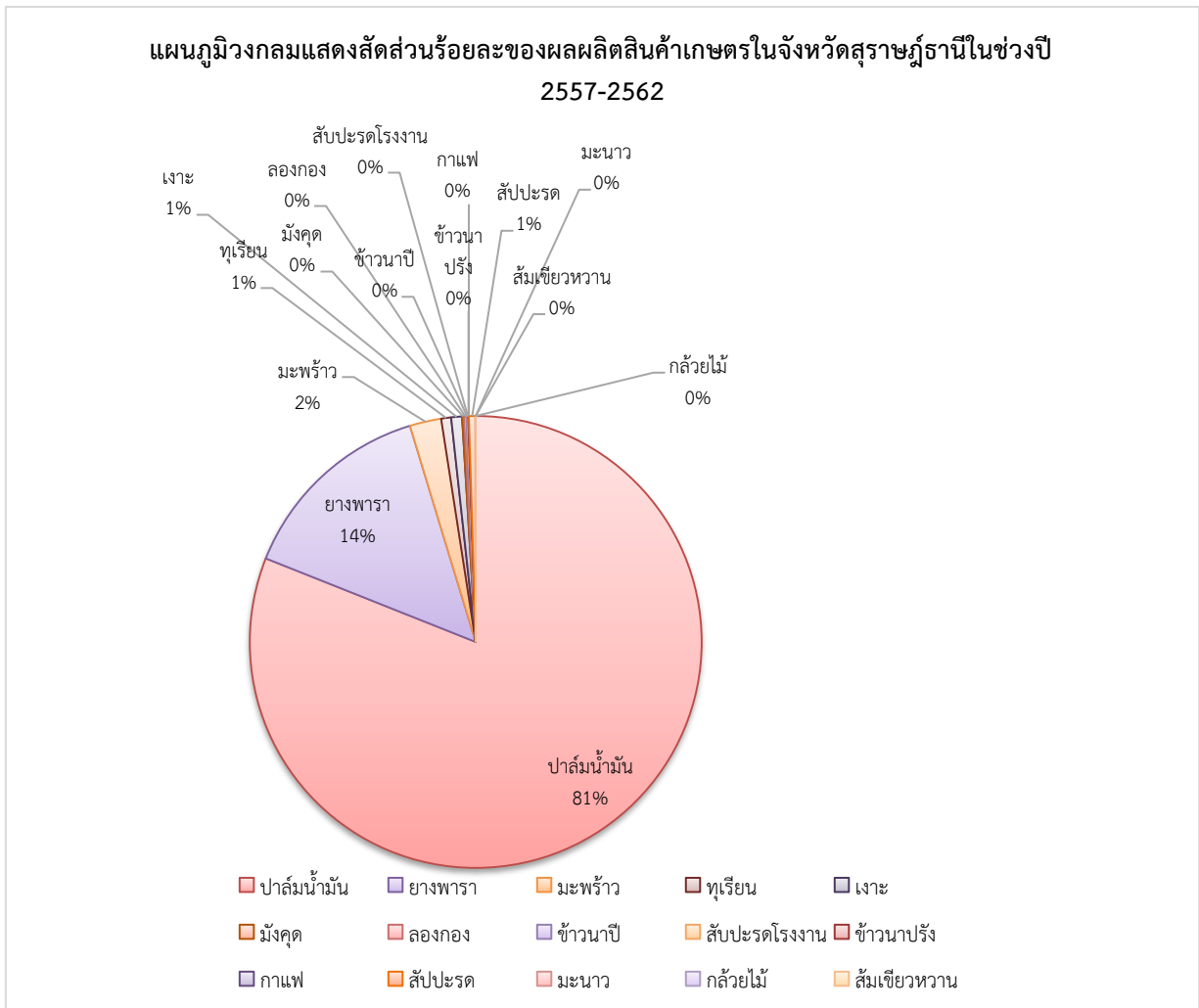
ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพื้นที่สุราษฎร์ธานีรายงานว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว ทูเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง ข้าวนาปี สับปะรด โรงงาน ข้าวนาปรัง กาแฟ สับปะรด มะนาว กล้วยไม้ และส้มเขียวหวาน เป็นต้น โดยมีปริมาณผลผลิตการเกษตรช่วงปี 2557 - 2562 ดังนี้

ตารางที่ 3.29 : ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลผลิต (ตัน)	2557	2558	2559	2560	2561	2562	ค่าเฉลี่ย
ปาล์มน้ำมัน	3,282,165	3,178,846	2,867,807	3,389,449	3,640,097	3,843,277	3,366,940
ยางพารา	636,908	609,271	572,472	578,277	576,995	584,127	593,008
มะพร้าว	120,399	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	79,965	80,555	93,640
ทูเรียน	30,220	28,850	24,028	20,900	25,401	47,550	29,492
เงาะ	23,722	37,401	31,060	24,987	38,794	36,430	32,066
มังคุด	8,895	4,787	4,280	3,304	4,757	8,673	5,783
ลองกอง	11,906	8,255	7,203	730	7,206	6,979	7,047
ข้าวนาปี	2,667	2,486	2,229	ไม่มีข้อมูล	3,016	5,090	3,098
สับปะรด โรงงาน	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	1,264	3,189	1,533	2,101	2,022

ผลผลิต (ตัน)	2557	2558	2559	2560	2561	2562	ค่าเฉลี่ย
ข้าวนาปรัง	1,986	1,983	1,888	1,960	1,920	1,928	1,944
กาแฟ	313	179	229	134	102	151	185
สับปะรด	ไม่มีข้อมูล	37,401	1,264	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	19,333
มะนาว	678	670	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	674
กล้วยไม้	10	2	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	6
ส้มเขียวหวาน	57	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	57

ภาพที่ 3.7 : สัดส่วนร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากสถิติพบว่า ผลผลิตในภาคเกษตรกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีปริมาณเฉลี่ยระหว่างปี 2558 – 2562 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

อันดับที่ 1	ปาล์มน้ำมัน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย	3,366,940	ตันต่อปี
อันดับที่ 2	ยางพารา	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย	593,008	ตันต่อปี
อันดับที่ 3	มะพร้าว	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย	93,640	ตันต่อปี
อันดับที่ 4	เงาะ	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย	32,066	ตันต่อปี
อันดับที่ 5	ทุเรียน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย	29,492	ตันต่อปี

3.3.2 ภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสุราษฎร์ธานีช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีรายละเอียดปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.30 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2558-2563 (GPP at current market prices)

ปี พ.ศ.	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัด (ล้านบาท)	สัดส่วนใน GPP จังหวัด (ร้อยละ)	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (ล้านบาท)	การผลิตอุตสาหกรรมทั่วไป (ล้านบาท)	ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ (ล้านบาท)	การประปาและการจัดการของเสีย (ล้านบาท)
2558	35,147.02	19.81	3,457.83	27,892.25	3,275.6	521.33
2559	37,004.19	19.12	4,239.73	28,902.14	3,382.66	479.64
2560	41,114.17	19.56	3,204.93	33,919.39	3,495.15	494.69
2561	34,099.01	16.74	2,900	27,462.17	3,237.97	498.84
2562	33,194.96	15.8	2,614.01	26,586.67	3,440.68	553.58
2563	32,882.08	18.43	2,849.78	26,131.99	3,349.67	550.62
เฉลี่ย	35,573.57	18.24	3,211.05	28,482.44	3,363.62	516.45

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁶²

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดของภาคใต้ มีจำนวนโรงงานในจังหวัด 1,068 แห่ง ทุนจดทะเบียนรวม 70,783.91 ล้านบาท จำนวนแรงงาน ทั้งสิ้นจำนวน 38,207 คน ช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2564 จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมตั้งใหม่ตามประเภทธุรกิจจังหวัด

⁶² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

สุราษฎร์ธานี จำนวนรวม 12 โรง เงินลงทุนทั้งหมด จำนวน 1,939,510,000.00 บาท มีการจ้างงาน จำนวน 400 คน โดยเป็นประเภทอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ จำนวน 1 โรง การผลิต จำนวน 11 โรง

อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 ลำดับแรก ได้แก่

1. อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ เช่น โรงงานผลิตไม้อัดและปาร์ติเกิ้ลจากไม้ ยางพารา การเลื่อยไม้ ไซไม้ ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน ปัจจุบันมีโรงงานทั้งสิ้น จำนวน 222 โรงงาน มูลค่า เงินลงทุนจำนวน 14,371.47 ล้านบาท คนงานจำนวน 14,201 คน

2. อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง ประกอบด้วยโรงงานแปรรูปยาง การผลิตยางแท่ง TTR และ STR20 ยางรมควีน โรงงานน้ำยางข้น ยางสกริมเครฟ ยางสกริมบล็อก มีโรงงานจำนวน 71 โรงงาน มีเม็ดเงินลงทุนจำนวน 6,840.93 ล้านบาท และจำนวนคนงานทั้งสิ้น 7,873 คน

3. อุตสาหกรรมอาหาร เช่น โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โรงงานแปรรูป ถนอมอาหาร สัตว์น้ำ การทำกุ้งแห้ง มีโรงงานในกลุ่มนี้จำนวน 135 แห่ง มีเม็ดเงินลงทุนจำนวน 5,886.82 ล้านบาท และ จำนวนคนงาน 6,671 คน

สำหรับจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีโรงงานน่าสนใจเป็นโรงงานผลิตน้ำดื่ม น้ำอัดลม น้ำโซดา จำนวน 9 แห่ง ใหญ่ที่สุดคือ บริษัท เปอริเอ่ วิท เทล (ประเทศไทย) จำกัด และอีกอุตสาหกรรมที่น่าสนใจคือ โรงงานผลิตไฟฟ้า โรงไฟฟ้าพลังงานจากพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ และอื่น ๆ จำนวน 21 แห่ง

3.3.3 ภาคบริการ จังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย การก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร การเงินและการประกันภัย กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารมทรัพย์ กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน อื่น ๆ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ กิจกรรมและบริการอื่น ๆ ซึ่งในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 โดยปี 2558 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคบริการของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีมูลค่า 100,935.58 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 111,433.67 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 122,349.75 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 131,496.92 ล้านบาท ปี 2562 มีมูลค่า 135,414.47 ล้านบาท และปี 2563 มีมูลค่า 103,046.01 ล้านบาท

ตารางที่ 3.31 : ผลิตภันท์มวลรวมภาคบริการจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2558-2563

ผลิตภันท์มวลรวมภาคบริการจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
มูลค่าผลิตภันท์มวลรวมภาคบริการจังหวัด (ล้านบาท)	100,935.58	111,433.67	122,349.75	130,457.2	135,598.2	103,046.01	117,303.4
สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)	56.9	57.57	58.2	64.03	64.53	57.77	59.83
การก่อสร้าง (ล้านบาท)	4,506.7	4,392.93	3,811.65	4,062.92	5,006.41	5,916.06	4,616.11
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และจักรยานยนต์ (ล้านบาท)	20,744.66	24,665.51	26,668.4	25,741.8	25,824.62	25,348.64	24,832.27
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า (ล้านบาท)	7,726.9	7,220.63	7,412.64	7,741.07	8,857.37	8,800.34	7,959.83
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (ล้านบาท)	30,599.27	36,178.36	42,328.22	47,913.18	49,789.79	18,297.71	37,517.76
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (ล้านบาท)	1,529.45	1,374.27	1,732.9	1,874.86	2,335.7	2,124.74	1,828.65
การเงินและการประกันภัย (ล้านบาท)	8,872.93	9,423.33	9,813.3	10,446.51	10,875.57	10,596.19	10,004.64
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (ล้านบาท)	5,414.84	5,329.32	5,942.81	6,566.42	6,592.64	6,646.39	6,082.24
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ (ล้านบาท)	177.68	207.71	221.27	208.7	218.88	164.96	199.87
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน อื่น ๆ (ล้านบาท)	1,794.04	1,869.37	2,203.3	2,368.13	2,352.24	775.07	1,893.69
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ (ล้านบาท)	7,377.95	7,760.54	8,381	9,035.25	8,929.66	9,535.16	8,503.26
การศึกษา (ล้านบาท)	7,036.59	7,423.26	7,671.7	7,711.23	7,726.94	7,797.07	7,561.13

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคม สงเคราะห์ (ล้านบาท)	4,021.87	4,329.76	4,665.25	5,213.57	5,560.54	5,866.15	4,942.86
ศิลปะ ความบันเทิงและ นันทนาการ (ล้านบาท)	322.68	415.38	502.95	508.04	529.39	370.69	441.52
กิจกรรมและการบริการ อื่น ๆ (ล้านบาท)	809.94	843.25	994.3	1,065.46	998.37	806.78	919.68

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁶³

จากสถิติพบว่า ผลประกอบการในภาคบริการของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีมูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2558 – 2562 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

- อันดับที่ 1 ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร มูลค่าเฉลี่ย 37,517.76 บาทต่อปี
- อันดับที่ 2 การขายส่ง การขายปลีก มูลค่าเฉลี่ย 24,832.27 บาทต่อปี
- อันดับที่ 3 การเงินและการประกันภัย มูลค่าเฉลี่ย 10,004.64 บาทต่อปี
- อันดับที่ 4 การบริหารราชการฯ มูลค่าเฉลี่ย 8,503.26 บาทต่อปี
- อันดับที่ 5 การศึกษา มูลค่าเฉลี่ย 7,561.13 บาทต่อปี

3.3.4 การท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2560 อยู่ที่ 26,855.02 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,525,301 คน ปี 2561 มีรายได้อยู่ที่ 30,471.99 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,611,573 คน ปี 2562 มีรายได้อยู่ที่ 94,287.12 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 5,900,721 คน ปี 2563 มีรายได้อยู่ที่ 24,242.61 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,814,891 คน และปี 2564 มีรายได้อยู่ที่ 2,733.17 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 481,340 คน โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

⁶³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition)
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

ตารางที่ 3.32 : สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2560-2564

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (คน)	1,525,301	1,611,573	5,900,721	1,814,891	481,340
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย (คน)	525,283	549,384	2,309,165	1,185,706	461,186
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ (คน)	1,000,018	1,062,189	3,591,556	629,185	20,154
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	26,855.02	30,471.99	94,287.12	24,242.61	2,733.17
รายได้จากผู้มาเยือนชาวไทย (ล้านบาท)	3,540.06	3,843.55	17,040.24	7,450.44	2,529.74
รายได้จากผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	23,314.96	26,628.44	77,246.88	16,792.17	203.43
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	3,894.86	4,238.84	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวไทย (บาท/คน/วัน)	2,282.58	2,446	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	4,362.78	4,740.36	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (วัน)	4.83	4.76	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของผู้มาเยือนชาวไทย (วัน)	3.3	3.2	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (วัน)	5.54	5.48	N/A	N/A	N/A

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด) (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁶⁴ (Jan - Dec) สรุปสถานการณ์พักแรม จำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือน เดือนมกราคม-ธันวาคม 2563 แก่การเปลี่ยนแปลง OR⁶⁵ และสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2564 (จำนวนยอดสะสมเบื้องต้น) (International Tourist Arrivals to Thailand 2021) (Jan - Dec) แก่ไขตัวเลขรวมของปี 2563⁶⁶

⁶⁴ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

⁶⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13173>

⁶⁶ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13774>

จากตารางข้างต้นพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉลี่ยปีละร้อยละ 42 ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติมีร้อยละ 58 ซึ่งแตกต่างไปจากจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยใกล้เคียงกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 956,456 คน และไตรมาสแรกของปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 990,026 คน โดยมีรายละเอียดจำแนกนักท่องเที่ยวต่างชาติดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.33 : จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสุราษฎร์ธานีช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสุราษฎร์ธานีช่วงไตรมาสแรกของปี 2560-2561 (คน)			
ประเทศ	2560	2561	เฉลี่ย
บรูไน	11	36	23.5
กัมพูชา	57	68	62.5
อินโดนีเซีย	350	390	370
ลาว	39	66	52.5
มาเลเซีย	8,488	8,753	8,620.5
เมียนมา	110	178	144
ฟิลิปปินส์	412	426	419
สิงคโปร์	2,183	2,486	2,334.5
เวียดนาม	313	352	332.5
จีน	103,352	121,322	112,337
ฮ่องกง	3,091	3,805	3,448
ญี่ปุ่น	10,098	11,576	10,837
เกาหลีใต้	7,633	8,163	7,898
ไต้หวัน	1,738	2,077	1,907.5
ออสเตรเลีย	21,246	24,506	22,876
เบลเยียม	5,573	6,681	6,127
เดนมาร์ก	20,454	21,323	20,888.5
ฟินแลนด์	16,344	16,959	16,651.5
ฝรั่งเศส	62,780	59,791	61,285.5
เยอรมนี	121,799	131,375	126,587
อิตาลี	12,775	13,520	13,147.5
เนเธอร์แลนด์	23,202	24,155	23,678.5
นอร์เวย์	14,497	14,745	14,621
รัสเซีย	40,523	43,074	41,798.5

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสุราษฎร์ธานีช่วงไตรมาสแรกของ ปี 2560-2561 (คน)			
สเปน	7,926	8,085	8,005.5
สวีเดน	32,926	31,548	32,237
สวิตเซอร์แลนด์	25,117	24,906	25,011.5
สหราชอาณาจักร	83,490	86,232	84,861
ยุโรปตะวันออก	91,146	96,402	93,774
แคนาดา	15,946	16,957	16,451.5
สหรัฐ	26,990	29,021	28,005.5
อินเดีย	6,427	8,214	7,320.5
ออสเตรเลีย	67,010	72,698	69,854
นิวซีแลนด์	14,530	15,289	14,909.5
ตะวันออกกลาง	8,397	9,626	9,011.5
อิสราเอล	57,833	51,390	54,611.5
แอฟริกา	3,278	2,900	3,089
อื่น ๆ	38,372	20,931	29,651.5

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด)
(Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁶⁷

จากสถิติข้างต้นพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจำนวนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1 เยอรมนี	เฉลี่ยปีละ 126,587 คน
อันดับที่ 2 จีน	เฉลี่ยปีละ 112,337 คน
อันดับที่ 3 สหราชอาณาจักร	เฉลี่ยปีละ 84,861 คน
อันดับที่ 4 ออสเตรเลีย	เฉลี่ยปีละ 69,854 คน
อันดับที่ 5 ฝรั่งเศส	เฉลี่ยปีละ 61,285.5 คน

ข้อสังเกตจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวข้างต้นพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดสุราษฎร์ธานีมากที่สุด 5 อันดับแรกส่วนใหญ่มาจากกลุ่มประเทศยุโรป จีน และออสเตรเลีย อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) หรือกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้แก่ อินเดียมีจำนวนเฉลี่ย 7,320.5 คนต่อปีซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุดในระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ขณะที่นักท่องเที่ยวจากเมียนมามีจำนวนเฉลี่ยเพียง 144 คนต่อปี นอกจากนี้ กลุ่ม

⁶⁷ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติยังใช้เวลาพักในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในอัตราที่สูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า เป็นต้น

3.3.5 สถานการณ์ด้านการลงทุน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีระหว่างปี 2560-2564 มีจำนวนโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน มูลค่าการลงทุน ทุนจดทะเบียน และการจ้างงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.34 : สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)			การจ้างงาน	
			รวม	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
2560	23	12,469.7	1,609.6	801	808.6	1,839	24
2561	11	1,690.4	6	6	0	219	301
2562	14	1,939.8	2,318	873.2	1,444.8	1,306	155
2563	17	6,212.1	334.5	286.8	47.7	1,064	227
2564	20	3,427.5	39	3.5	35.5	766	210

ที่มา : สรุปจากสถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด ปี 2560-2564⁶⁸

โดยจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีรายละเอียดประเภทการผลิต ดังนี้

ตารางที่ 3.35 : รายชื่อบริษัทในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
1	บริษัท ก.กิจ เอ็นจีวี จำกัด	กิจการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติสำหรับยานพาหนะ
2	บริษัท กรีน กลอรี่ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
3	บริษัท กรีน กลอรี่ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
4	บริษัท กรีน กลอรี่ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
5	บริษัท กรีน กลอรี่ จำกัด	น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
6	บริษัท กรีน กลอรี่ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ

⁶⁸ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, การขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด มกราคม - ธันวาคม ปี 2560-2564, <https://ipstat.boi.go.th/pubrpt/rep08qtrprovince.php>

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
7	บริษัท กรีน ทู เอ็นเนอจี จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
8	บริษัท กรีน ออริจินส์ จำกัด	Inspection, analysis of chemical for agricultural
9	บริษัท กรีน เอนเนอจี โคออปเปอร์เรชั่น จำกัด	ถ่านอัดแท่ง
10	บริษัท กลุ่มสมอทอง จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
11	บริษัท กลุ่มสมอทอง จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
12	บริษัท กลุ่มสมอทอง จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
13	บริษัท กลุ่มสมอทอง จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
14	บริษัท กว่างเซิน รัปเบอร์ (ไทย เซาท์เทิร์น) จำกัด	Ribbed Smoked Sheet / ยางแท่งและหรือยางผสม
15	บริษัท กาญจนดิษฐ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
16	บริษัท กาญจนดิษฐ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	Electricity Power from Bio Gas
17	บริษัท กาญจนดิษฐ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
18	บริษัท เก้าพาราวัต จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูป / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
19	บริษัท โกลบอล โพลีเมอร์ กรุป จำกัด	บรรจุภัณฑ์พลาสติกชนิดไม่น้อยกว่า 3 ชั้น (ฟิล์ม) ที่ขึ้นรูปแบบ CO-EXTRUSION
20	บริษัท ครีเอทีฟ มิเนอรัล จำกัด	โดโลไมท์
21	บริษัท ครีเอทีฟ มิเนอรัล จำกัด	แร่โดโลไมท์
22	บริษัท คานาพ (ประเทศไทย) จำกัด	วัสดุสำหรับปลูกพืชทำจากขุยมะพร้าว
23	บริษัท คามาลายา จำกัด	Dedicated Health Services
24	บริษัท คามาลายา จำกัด	ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ
25	บริษัท คิงส์ ไปโอ-โปรดักส์ จำกัด	เนยขาวและเนยเทียม
26	บริษัท จิตราค้าไม้ (2001) จำกัด	เฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา
27	บริษัท จิรัลย์ จำกัด	ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
28	บริษัท จิรัลย์ จำกัด	ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
29	บริษัท จิรัลย์ปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
30	บริษัท จิรัลย์ปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
31	บริษัท จิรัลย์ปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
32	บริษัท เจอาร์ วัน จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
33	บริษัท ชัยชนะ ปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
34	บริษัท โชคพนาไมนิ่ง จำกัด	ยิปซัม
35	บริษัท โชคพนาไมนิ่ง จำกัด	แรยิปซัม
36	บริษัท โชคพนาไมนิ่ง จำกัด	แรยิปซัม
37	บริษัท โชคพนาไมนิ่ง จำกัด	แรยิปซัม
38	บริษัท ไซนาสยามซีฟูดส์ จำกัด	อาหารกระป๋อง / อาหารทะเลแช่แข็ง
39	บริษัท ซันเฟล็กซ์ เอเชีย จำกัด	Folding Door
40	บริษัท เซฟกลัฟ จำกัด	ถุงมือยางสังเคราะห์

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
41	บริษัท เซฟกอล์ฟ จำกัด	ถุงมือยางสังเคราะห์
42	บริษัท เซฟกอล์ฟ จำกัด	ถุงมือทางการแพทย์
43	บริษัท เซาท์เทิร์น ไบโอบี เอนเนอร์จี จำกัด	เชื้อเพลิงชีวมวลอัด
44	บริษัท เซาท์เทิร์นเอเซียแพค จำกัด	Preform Bottle
45	บริษัท ดีค ไอ.ซี.ที. แมนเนจเม้นท์ จำกัด	ซอฟต์แวร์ประเภท Enterprise Software, Digital Content, และ Embedded System
46	บริษัท เดอะ บีช เรสซิเดนเชส จำกัด	โรงแรม
47	บริษัท เดอะ บีช เรสซิเดนเชส จำกัด	โรงแรม
48	บริษัท ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1993) จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
49	บริษัท ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1993) จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
50	บริษัท ท่าฉาง กรีน เอ็นเนอร์ยี จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล / ไอน้ำ
51	บริษัท ท่าฉาง ปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม (นครศรีธรรมราช) จำกัด	กะลาปาล์ม / น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
52	บริษัท ท่าฉาง พาวเวอร์ กรีน จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล
53	บริษัท ท่าฉางไบโอเพาเวอร์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล / ไอน้ำ
54	บริษัท ท่าฉางรับเบอร์ จำกัด	Skim Crepe และ Skim Block / น้ำยางข้น
55	บริษัท ท่าฉางรับเบอร์ จำกัด	Skim Crepe และ Skim Block / ซ้ำ Concentrate Latex
56	บริษัท ท่าฉางรับเบอร์ จำกัด	น้ำยางข้น 60 เปอร์เซนต์ / ยางสกิมบล็อก/สกิมเครพ
57	บริษัท ท่าฉางสวนปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
58	บริษัท ท่าฉางสวนปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
59	บริษัท ท่าชนะน้ำมันปาล์ม จำกัด	ไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
60	บริษัท ท่าชนะน้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
61	บริษัท ท่าชนะน้ำมันปาล์ม จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
62	บริษัท ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ จำกัด (มหาชน)	เดินเรือเฟอร์รี่
63	บริษัท ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ จำกัด (มหาชน)	เดินเรือเฟอร์รี่
64	บริษัท ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ จำกัด (มหาชน)	เดินเรือเฟอร์รี่
65	บริษัท ท่าหลวงจู้ดอินดัสตรีส์ จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูป / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
66	บริษัท ไทย จี อุตสาหกรรม (ไทยแลนด์) จำกัด	Cabinet
67	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
68	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
69	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
70	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
71	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
72	บริษัท ธนปาล์มโปรดักส์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
73	บริษัท ธนปาล์มโปรดักส์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
74	บริษัท ธนาปาล์มโปรดักส์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
75	บริษัท ธนาปาล์มโปรดักส์ จำกัด	น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
76	บริษัท นิว ไบโอดีเซล จำกัด	น้ำมันปาล์มสำหรับผสมไบโอดีเซล / ไบโอดีเซล
77	บริษัท นิว ไบโอดีเซล จำกัด	ไบโอดีเซล
78	บริษัท นิว ไบโอดีเซล จำกัด	น้ำมันปาล์มกึ่งบริสุทธิ์ และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์
79	บริษัท นิว ไบโอดีเซล จำกัด	ไบโอดีเซล
80	บริษัท นิว ไบโอดีเซล จำกัด	ไบโอดีเซล
81	บริษัท เนเจอร์เท็กซ์ จำกัด	Skim Crepe และ Skim Block / น้ียงขุ่น
82	บริษัท แนนทูร่า วัน จำกัด	Refined Bleached Deodorized Palm Oil / กรดไขมันปาล์ม
83	บริษัท บางสวรรค์ น้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
84	บริษัท บีเอ็นเอส อุตสาหกรรมไม้ จำกัด	ผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพารา
85	บริษัท บูรพา เทคนิคอล เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
86	บริษัท บูรพา เทคนิคอล เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
87	บริษัท บูรพา เทคนิคอล เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
88	บริษัท ปาล์มทองคำ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
89	บริษัท พระแสงกรีน พาวเวอร์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
90	บริษัท พาวเวอร์ เฟท จำกัด	ขวดพลาสติก PET / ฝาพลาสติก
91	บริษัท พี.เค.มารีน เทรดิง จำกัด	Warehouse (Palm Oil)
92	บริษัท พี.เค.มารีน เทรดิง จำกัด	Warehouse (Liquid)
93	บริษัท พี.เค.มารีน เทรดิง จำกัด	Liquid Cargo / ขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือเดินทะเล
94	บริษัท พี.เค.มารีน เทรดิง จำกัด	ขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือบรรทุกสินค้า
95	บริษัท พี.ซี.ปาล์ม(2550) จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
96	บริษัท พี.ซี.ปาล์ม(2550) จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
97	บริษัท พี.ซี.ปิโตรเลียมแอนด์เทอร์มินอล จำกัด	ขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือเดินทะเล
98	บริษัท พี.ซี.ปิโตรเลียมแอนด์เทอร์มินอล จำกัด	ขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือบรรทุกสินค้า
99	บริษัท พี.โอ.เอส.คอมเมอร์เชียล คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด	เชื้อเพลิงชีวมวลอัดแท่ง
100	บริษัท ฟลิท ปาล์ม (ประเทศไทย) จำกัด	น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ
101	บริษัท มิตรเกษมซัพพลาย จำกัด	Screw, Chain, T-Screw
102	บริษัท มิตรประสงค์กรีนเพาเวอร์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
103	บริษัท มิตรประสงค์กรีนเพาเวอร์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
104	บริษัท ยูโร-ออเรียนทัล รับเบอร์ จำกัด	น้ียงขุ่น / น้ียงขุ่นปรุงแต่ง / ยางแท่ง
105	บริษัท ยูโร-ออเรียนทัล รับเบอร์ จำกัด	น้ียงขุ่น / ยางแท่ง STR 20
106	บริษัท ราชาเฟอร์รี่พัฒนา จำกัด	เดินเรือเฟอร์รี่
107	บริษัท เรือเร็ว ลมพระยา จำกัด	Catamaran Ferry

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
108	บริษัท เรือเร็ว ลมพระยา จำกัด	เดินเรือเฟอร์รี่
109	บริษัท เรือเร็ว ลมพระยา จำกัด	เดินเรือเฟอร์รี่
110	บริษัท เรือเร็ว ลมพระยา จำกัด	Catamaran Ferry
111	บริษัท โรงพยาบาล ไทยอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	โรงพยาบาล
112	บริษัท โรงพยาบาลกรุงเทพสมุย จำกัด	โรงพยาบาล
113	บริษัท ลูกกumar 11 จำกัด	ไม้อัดปาร์ติเกิลบอร์ด
114	บริษัท เลิศเพชรปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
115	บริษัท วาย.ที. รับเบอร์ จำกัด	ยางแท่ง
116	บริษัท วิยะเครป โปรดักส์ จำกัด	เนื้อปูกระป๋อง
117	บริษัท วิยะเครป โปรดักส์ จำกัด	สัตว์น้ำแปรรูป
118	บริษัท เวอร์ชวลิตี้ จำกัด	Enterprise Software & Digital Content
119	บริษัท เวิลด์ ู๊ด เพลเลท จำกัด	Wood Pellet
120	บริษัท ศรีวิชัย นาวิ จำกัด	เรือบรรทุกสินค้าทั่วไป
121	บริษัท ศรีวิชัย นาวิ จำกัด	เรือบรรทุกสินค้าทั่วไป
122	บริษัท ศรีวิชัย นาวิ จำกัด	เรือลำเลียง
123	บริษัท ศรีวิชัย นาวิ จำกัด	เรือบรรทุกสินค้าทั่วไป
124	บริษัท ศรีวิชัย นาวิ จำกัด	เรือบรรทุกสินค้าทั่วไป
125	บริษัท ศรีวิชัย นาวิ จำกัด	เรือลำเลียง
126	บริษัท ศิลาศัยสุราษฎร์ จำกัด	โดโลไมท์
127	บริษัท สยาม คอมเมอร์เชียล โบ๊ท ชาร์เตอร์ จำกัด	High Speed Boat
128	บริษัท สยามนาวิ จำกัด	ขนส่งทางเรือ
129	บริษัท สยามนาวิ จำกัด	เรือบรรทุกสินค้าเหลว
130	บริษัท สยามเพชร ปาล์มออยล์ จำกัด	Palm Oil
131	บริษัท สยามริโซ ผลิตภัณฑ์ไม้ จำกัด	แผ่นใยไม้อัดความหนาแน่นปานกลาง
132	บริษัท สันหัตและบุตร จำกัด	Container / ขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือเดินทะเล
133	บริษัท สันหัตและบุตร จำกัด	ขนส่งทางเรือ
134	บริษัท สันหัตและบุตร จำกัด	เรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์
135	บริษัท สันหัตและบุตร จำกัด	เรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์
136	บริษัท สันหัตและบุตร จำกัด	เรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์
137	บริษัท สันเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
138	บริษัท สุราษฎร์ธานี กรีน เอ็นเนอจี จำกัด	ผลพลอยได้ ได้แก่ เศษหรือของเสียจากกระบวนการผลิต / พลังงานไฟฟ้าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร / ไอน้ำ
139	บริษัท สุราษฎร์เวชกิจ จำกัด	ศูนย์โรคหัวใจ
140	บริษัท แสงศิริน้ำมันปาล์ม จำกัด	Palm Kernel Oil
141	บริษัท แสงศิริน้ำมันปาล์ม จำกัด	น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
142	บริษัท แสงศิริอุตสาหกรรมเกษตร จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
143	บริษัท แสงศิริอุตสาหกรรมเกษตร จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
144	บริษัท แสงศิริอุตสาหกรรมเกษตร จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

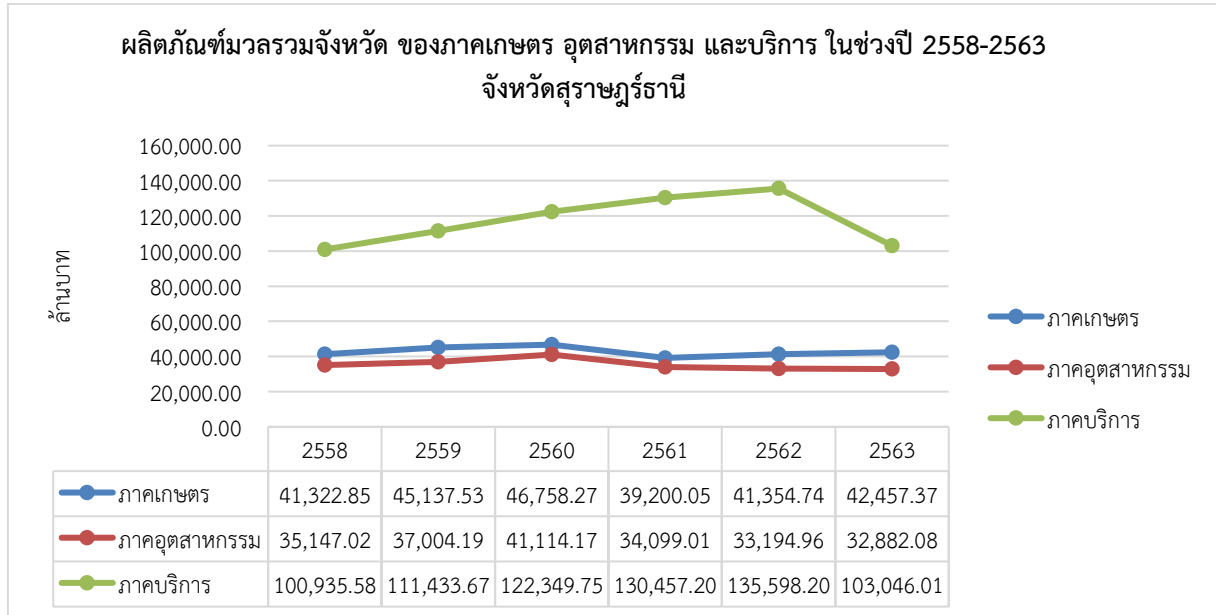
ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
145	บริษัท หลีเฮงโปรดักท์ฟู้ด จำกัด	สัตว์น้ำแช่แข็ง
146	บริษัท อ.โชคดี ปาล์ม ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
147	บริษัท อู่เรือสุราษฎร์ธานี จำกัด	ต่อเรือ
148	บริษัท เอ แอนด์ วาย เซ็พพารเตอร์ จำกัด	Part & Component For Machinery / เครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมยาง
149	บริษัท เอ แอนด์ วาย เซ็พพารเตอร์ จำกัด	ลูกกลิ้งยาง
150	บริษัท เอช.อาร์.ที.เฟอร์นิเจอร์ จำกัด	เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน
151	บริษัท เอ็มเคเอส รีนิวเอเบิล เอ็นเนอร์ยี จำกัด	เชื้อเพลิงชีวมวลอัด
152	บริษัท เอส ซี เอ็ม ปาล์มออยล์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
153	บริษัท เอส.พี.บี.พานอล อินดัสตรีส์ จำกัด	ไม้ปาร์ติเกิลบอร์ดจากไม้ยางพารา / ไม้อัดประสานจากไม้ยางพารา
154	บริษัท เอส.พี.บี.พานอล อินดัสตรีส์ จำกัด	แผ่นใยไม้อัดความหนาแน่นปานกลาง
155	บริษัท เอส.พี.ปาล์ม ออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
156	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
157	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
158	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ
159	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล
160	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
161	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / น้ำมันเมล็ดในปาล์ม
162	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล
163	บริษัท เอสเอส กรีน เอ็นเนอร์ยี จำกัด	Wood Pellet
164	บริษัท โอเซียนวู้ดอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูป / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
165	บริษัท แสบปี แอนด์ โกลฟ จำกัด	Latex Examination Gloves

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน⁶⁹

อย่างไรก็ตาม จากสถิติด้านต่าง ๆ ในช่วง ปี 2558-2563 ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาภาคบริการเป็นภาคที่สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุด รองลงมาคือภาคเกษตร มี และภาคอุตสาหกรรมซึ่งสร้างมูลค่าน้อยที่สุด

⁶⁹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ฐานข้อมูลบริษัทที่ได้รับการส่งเสริม (ฐานข้อมูลนี้ปรับปรุงจนถึงเดือน มิถุนายน 2564). https://www.boi.go.th/index.php?page=form_promoted_companies

ภาพที่ 3.8 : ผลิตภัณ์ท์มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

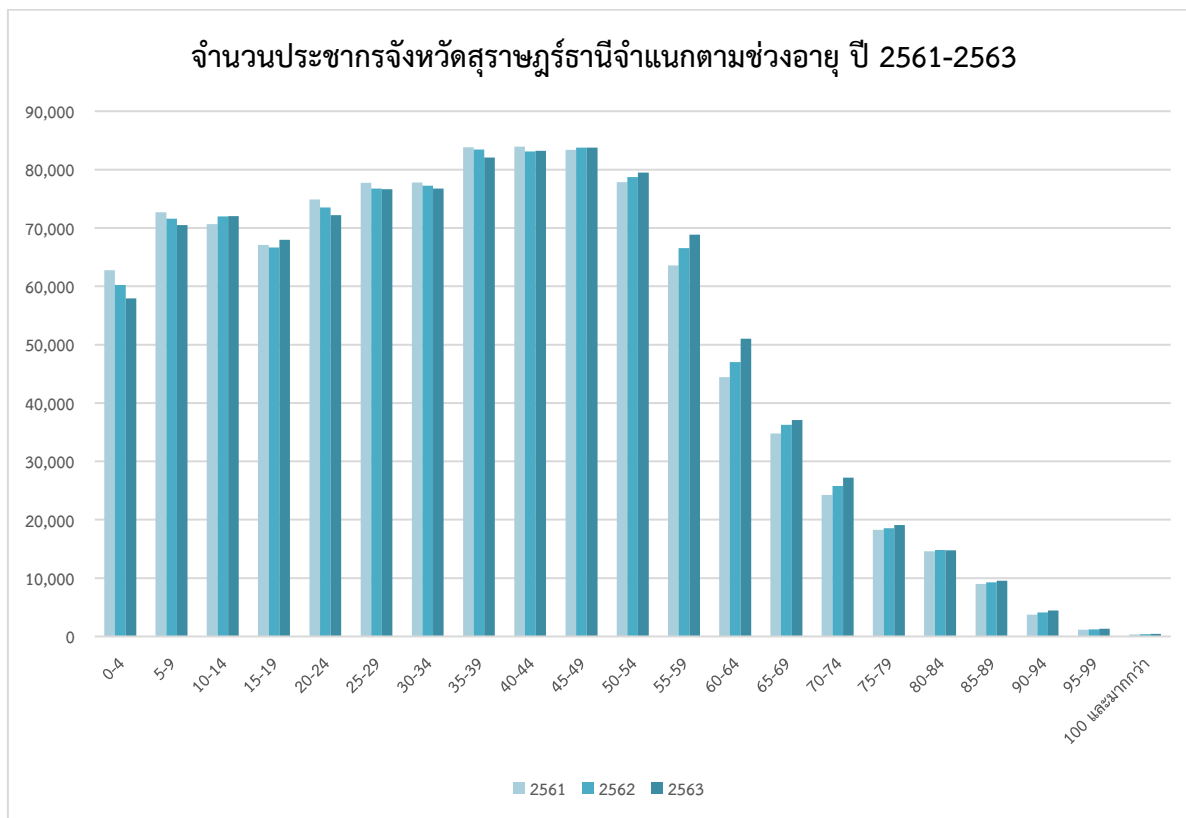
ที่มา : ผลิตภัณ์ท์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁷⁰

3.3.6 โครงสร้างประชากรและสถานการณ์แรงงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปี 2563 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนประชากรประมาณทั้งสิ้น 1,067,726 คน มีสัดส่วนช่วงวัยดังแผนภูมิต่อไปนี้

⁷⁰ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณ์ท์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

ภาพที่ 3.9 : จำนวนประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สถานการณ์ด้านแรงงานจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานว่าปี 2563 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 612,681 คน เป็นผู้มีงานทำจำนวน 613,858 คน ผู้ว่างงานจำนวน 7,713 คน และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 257,772 คน โดยมีรายละเอียดการสำรวจภาวะการทำงานประชากรระดับจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3.36 : ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	344,471	277,210	612,681
กำลังแรงงานปัจจุบัน	344,360	277,210	621,570
ผู้ที่มีงานทำ	340,741	273,117	613,858
ผู้ว่างงาน	3,620	4,093	7,713
ผู้ที่รอฤดูกาล	111	-	111
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	83,101	174,671	257,772

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ทำงานบ้าน	3,811	90,179	93,990
เรียนหนังสือ	25,789	35,106	60,895
อื่นๆ	53,502	49,386	102,888
รวม	427,572	451,881	879,453

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁷¹

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบระหว่างปี 2559-2563 เฉลี่ยจำนวน 592,071.2 คน เป็นแรงงานที่อยู่ในระบบเฉลี่ยจำนวน 247,405.8 คน และแรงงานนอกระบบเฉลี่ยจำนวน 344,665.6 โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.37 : จำนวนแรงงานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จำนวนแรงงาน (คน)	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
แรงงานในระบบ	224,091	247,813	249,823	242,603	272,699	247,405.8
แรงงานนอกระบบ	388,702	331,835	330,782	334,204	337,805	344,665.6
รวม	612,793	579,647	580,605	576,807	610,504	592,071.2

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานว่าปี 2563 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ ดังนี้

⁷¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. การสำรวจภาวะการทำงานประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2563

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3/2563/Full_ReportQ2_new.pdf

ตารางที่ 3.38 : จำนวนแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเภทอุตสาหกรรม	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	179,118	117,087	296,205
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	624	77	701
การผลิตอุตสาหกรรม	20,662	16,929	37,591
ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	1,176	138	1,314
การประปาและการจัดการของเสีย	227	-	227
การก่อสร้าง	26,289	4,005	30,293
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ ในครัวเรือน	44,393	46,660	91,052
การขายส่ง สถานที่เก็บกักสินค้า และการ คมนาคม	10,719	3,434	14,153
โรงแรมและภัตตาคาร	19,155	36,470	55,625
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	1,228	172	1,357
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	3,225	5,607	8,832
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และ กิจกรรมทางธุรกิจ	973	1,948	2,920
กิจการด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี	2,745	1,871	4,616
กิจการด้านบริหารและการสนับสนุน	3,119	1,619	4,737
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	14,725	5,967	20,692
การศึกษา	3,713	11,835	15,548
งานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1,853	10,174	12,026
งานด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	1,252	661	1,913
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	5,549	6,844	12,393
ลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล	-	1,416	1,416
องค์กรระหว่างประเทศ	-	-	-
ไม่ทราบ	-	249	249
รวม	340,741	273,161	613,858

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁷²

⁷² สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/02.aspx>

3.4 จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross provincial product - GPP) ในปี 2563 อยู่ที่ 178,503.97 ล้านบาท โดยมีอัตราการเติบโตจาก ปี 2558 อยู่ที่ 140,348.68 ล้านบาท ปี 2559 อยู่ที่ 150,549.8 ล้านบาท ปี 2560 อยู่ที่ 158,802.22 ล้านบาท ปี 2561 อยู่ที่ 159,972.67 ล้านบาท และปี 2562 อยู่ที่ 175,989.73 ล้านบาท

ตารางที่ 3.39 : ผลิตภัณฑ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลิตภัณฑ์จังหวัดนครศรีธรรมราช (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	GPP Per capita (บาท)
2558	140,348.68	94,482.83
2559	150,549.8	100,856.49
2560	158,802.22	105,867.58
2561	159,972.67	106,129.61
2562	175,989.73	116,454.39
2563	178,503.97	117,801.07
เฉลี่ย	160,694.51	106,932

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2562

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครศรีธรรมราชประกอบด้วย ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.4.1 ภาคเกษตร รวมทั้งเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และการประมง ในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.40 : ผลผลิตมวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง

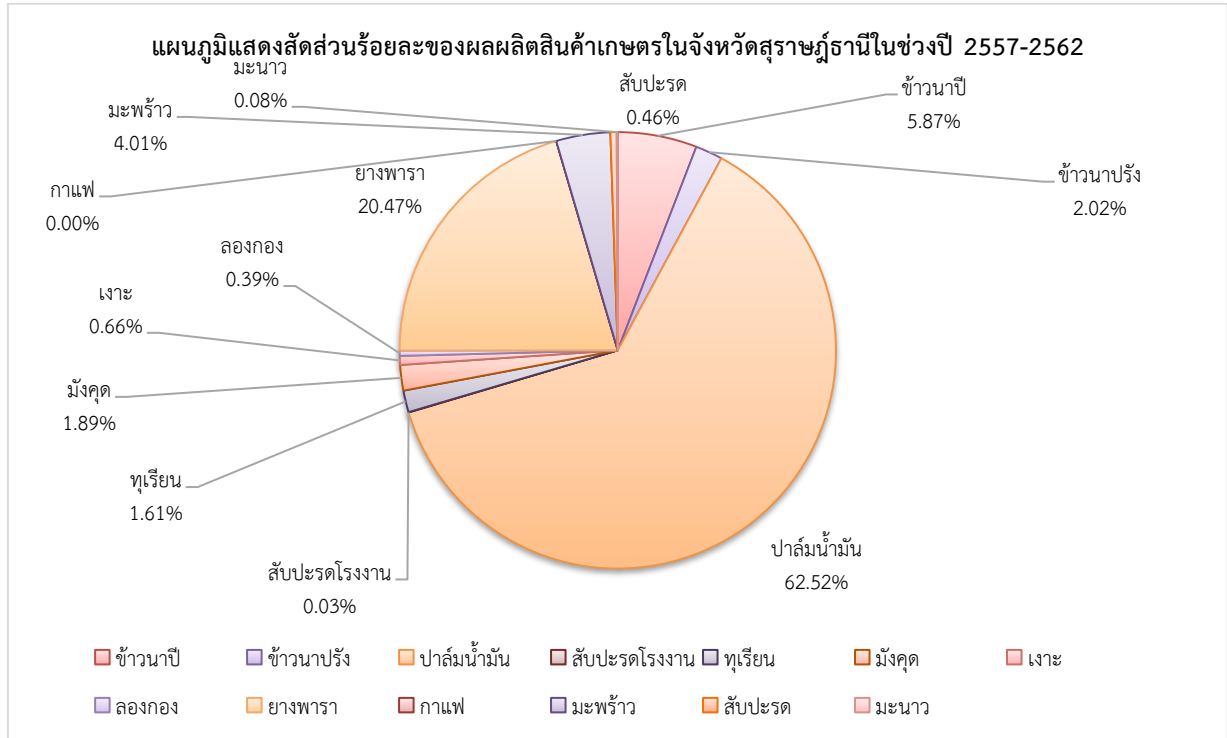
ผลผลิตมวลรวมภาคเกษตร : เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง (GPP at current market prices)		
ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)
2558	33,732.9	24.04
2559	37,768.19	25.09
2560	42,493.53	26.76
2561	41,193.22	25.75
2562	46,632.27	26.5
2563	47,428.86	26.57
เฉลี่ย	41,541.5	25.79

ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพื้นที่นครศรีธรรมราชรายงานว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ปาล์มน้ำมัน สับปะรดโรงงาน ทูเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง ยางพารา กาแฟ มะพร้าว สับปะรด และมะนาว เป็นต้น โดยมีปริมาณผลผลิตการเกษตรช่วงปี 2557-2562 ดังนี้

ตารางที่ 3.41 : ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลผลิต (ตัน)	2557	2558	2559	2560	2561	2562	ค่าเฉลี่ย
ข้าวนาปี	131,543	129,759	87,944	ไม่มีข้อมูล	120,141	124,179	118,713.20
ข้าวนาปรัง	33,142	60,932	50,351	61,730	34,181	4,408	40,790.67
ปาล์มน้ำมัน	942,945	980,659	999,473	1,348,808	1,553,088	1,766,993	1,265,327.67
สับปะรดโรงงาน	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	272	1,855	198	326	662.75
ทุเรียน	33,133	30,809	30,393	23,648	31,945	45,632	32,593.33
มังคุด	48,366	31,124	29,150	24,897	40,240	55,584	38,226.83
เงาะ	19,906	18,459	15,754	10,125	7,437	8,829	13,418.33
ลองกอง	12,272	10,031	8,778	1,647	7,000	7,553	7,880.17
ยางพารา	449,557	414,875	399,088	395,311	402,579	423,986	414,232.67
กาแฟ	46	14	10	9	6	9	15.67
มะพร้าว	82,498	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	79,067	81,935	81,166.67
สับปะรด	ไม่มีข้อมูล	18,459	272	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	9,365.5
มะนาว	1,603	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	1,603

ภาพที่ 3.10 : สัดส่วนร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากสถิติพบว่า ผลผลิตในภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีปริมาณเฉลี่ยระหว่างปี 2558 – 2562 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

อันดับที่ 1	ปาล์มน้ำมัน	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,265,327.67	ตันต่อปี
อันดับที่ 2	ยางพารา	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 414,232.67	ตันต่อปี
อันดับที่ 3	ข้าวนาปี	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 118,713.20	ตันต่อปี
อันดับที่ 4	มะพร้าว	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 81,166.67	ตันต่อปี
อันดับที่ 5	ข้าวนาปรัง	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 40,790.67	ตันต่อปี

3.4.2 ภาคอุตสาหกรรม จังหวัดนครศรีธรรมราชช่วงระหว่างปี 2558-2563 มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2558 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีมูลค่า 38,686.97 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 37,054.59 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 37,634.53 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 37,306.2 ล้านบาท และปี 2562 มีมูลค่า 44,048.92 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.42 : ผลผลิตมวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2558-2563
(GPP at current market prices)

ปี พ.ศ.	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัด (ล้านบาท)	สัดส่วนใน GPP จังหวัด (ร้อยละ)	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (ล้านบาท)	การผลิตอุตสาหกรรมทั่วไป (ล้านบาท)	ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ (ล้านบาท)	การประปาและการจัดการของเสีย (ล้านบาท)
2558	38,686.97	27.56	11,823.2	18,725.27	7,954.71	183.78
2559	37,054.59	24.61	8,479.68	17,835.64	10,518.71	220.54
2560	37,634.53	23.7	7,665.53	18,160.33	11,577.95	230.69
2561	37,306.2	23.32	8,024.01	17,046.72	11,971.15	264.29
2562	44,048.92	25.03	12,020.27	18,530.61	13,236.64	261.38
2563	44,747.74	25.07	14,861.01	17,545.96	12,034.73	306.01
เฉลี่ย	39,913.16	24.88	10,478.95	17,974.09	11,215.65	244.45

จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดจังหวัดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ มีโรงงานรวมทั้งสิ้น 950 แห่ง เงินทุนรวม 59,761.69 ล้านบาท จำนวนแรงงานทั้งจังหวัด จำนวน 18,923 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2564) สำหรับไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2564 มีการการจดทะเบียนโรงงานจัดตั้งใหม่ มีจำนวน 3 แห่ง ทุนจดทะเบียน 88.16 ล้านบาท

อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช 3 ลำดับแรก ได้แก่

1. อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ปัจจุบันมีโรงงานจำนวน 118 แห่ง เม็ดเงินลงทุน 2,9993.15 ล้านบาท จำนวนแรงงาน 5,773 คน

2. อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ยางผ่งแห้ง ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางเครป และน้ำยางข้น ปัจจุบันมีโรงงานจำนวน 116 แห่ง เม็ดเงินลงทุน 3,378.89 ล้านบาท จำนวนแรงงาน 3,663 คน

3. อุตสาหกรรมอโลหะ เช่น โรงงานคอนกรีต ทำบล็อก ผลิตปูนขาว เครื่องปั้นดินเผา ผลิตอิฐดินเผา มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 109 แห่ง เม็ดเงินลงทุน 16,122.95 ล้านบาท จำนวนแรงงาน 2,128 คน

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีอุตสาหกรรมโรงงานผลิต ส่งและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าถึง 11 แห่ง โรงไฟฟ้าใหญ่สุด คือ โรงไฟฟ้าขนอม ทุนจดทะเบียน 17,770 ล้านบาท รองลงมาเป็นโรงงานคอนกรีต จำนวนถึง 104 แห่ง โรงงานที่ใหญ่ที่สุดคือ โรงงานของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ทุ่งสง) จำกัด นอกจากนี้ยังมีโรงงานที่น่าสนใจคือ โรงแยกก๊าซธรรมชาติกำลังการผลิตก๊าซเชื้อเพลิงของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงงานซ่อมแซมอากาศยานของ บริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด เป็นต้น

3.4.3 ภาคบริการ จังหวัดนครศรีธรรมราชประกอบด้วย การก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร การเงินและการประกันภัย กิจกรรมเกี่ยวกับบอส่งหทาริมทรัพย์ กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน อื่น ๆ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ซึ่งในช่วงระหว่างปี 2558 – 2563 มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2558 ผลิตภัณ์ที่มีมูลค่ารวมในภาคบริการของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีมูลค่า 67,928.8 ล้านบาท ปี 2559 มีมูลค่า 75,727.01 ล้านบาท ปี 2560 มีมูลค่า 78,674.15 ล้านบาท ปี 2561 มีมูลค่า 81,473.25 ล้านบาท และปี 2562 มีมูลค่า 85,308.53 ล้านบาท

ตารางที่ 3.43 : ผลิตภัณ์ที่มีมูลค่ารวมภาคบริการจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2558-2563

ผลิตภัณ์ที่มีมูลค่ารวมภาคบริการจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
มูลค่าผลิตภัณ์ที่มีมูลค่ารวมภาคบริการจังหวัด (ล้านบาท)	67,928.8	75,727.01	78,674.15	81,473.25	85,308.53	86,327.36	79,239.85
สัดส่วนของ GPP จังหวัด (ร้อยละ)	48.4	50.3	49.54	50.93	48.47	48.36	49.33
การก่อสร้าง (ล้านบาท)	5,562.48	6,123.61	5,720.66	5,896.21	6,653.78	6,978.31	6,155.84
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ (ล้านบาท)	14,779.12	17,446.34	19,216.87	19,133.07	21,289.94	21,376.18	18,873.59
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า (ล้านบาท)	2,880.29	4,163.19	4,285.92	4,468.44	4,506.99	4,221.11	4,087.66
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (ล้านบาท)	1,324.07	1,431.98	1,545.39	1,748.75	1,814.28	1,330.26	1,532.46
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (ล้านบาท)	955.68	1,209.53	1,259.85	1,398.89	1,397.76	1,391.28	1,268.83
การเงินและการประกันภัย (ล้านบาท)	7,627.01	8,599.8	9,010.88	9,443.49	9,736.24	10,122.84	9,090.04

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2558-2563							
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
กิจกรรมเกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์ (ล้าน บาท)	5,285.07	6,147.41	5,784.52	6,912.42	6,485.66	6,515.73	6,188.47
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ (ล้านบาท)	550.66	599.59	742.32	688.03	604.42	478.03	610.51
กิจกรรมการบริหาร และบริการสนับสนุน อื่น ๆ (ล้านบาท)	557.11	541.6	597.2	630.61	607.23	349.15	547.15
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ (ล้านบาท)	9,344.85	9,634.41	10,046.2	10,725.42	11,148.59	11,428.04	10,387.92
การศึกษา (ล้านบาท)	14,202.59	14,696.78	15,057.06	14,422.61	14,781.9	15,344.1	14,750.84
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคม สงเคราะห์ (ล้านบาท)	3,692.42	3,917.71	4,160.15	4,670.43	4,933.26	5,528.32	4,483.72
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ (ล้าน บาท)	147.06	183.75	218.3	278.74	311.95	275.83	235.94
กิจกรรมและการ บริการอื่น ๆ (ล้าน บาท)	1,020.32	1,031.24	1,028.75	1,056.08	1,036.46	988.12	1,026.83

ที่มา : สรุปรายข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁷³

จากสถิติพบว่า ผลประกอบการในภาคบริการของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีมูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2558 – 2563 สูงที่สุด 5 อันดับแรก ดังนี้

อันดับที่ 1 การขายส่ง การขายปลีก	มูลค่าเฉลี่ย 18,873.59 บาทต่อปี
อันดับที่ 2 การศึกษา	มูลค่าเฉลี่ย 14,750.84 บาทต่อปี
อันดับที่ 3 การบริหารราชการ	มูลค่าเฉลี่ย 10,387.92 บาทต่อปี

⁷³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

อันดับที่ 4 การเงินและการประกันภัย มูลค่าเฉลี่ย 9,090.04 บาทต่อปี

อันดับที่ 5 อสังหาริมทรัพย์ มูลค่าเฉลี่ย 6,188.47 บาทต่อปี

3.4.4 การท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราชมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2560 อยู่ที่ 3,292.1 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 985,459 คน ปี 2561 มีรายได้อยู่ที่ 3,410.3 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,033,860 คน ปี 2562 มีรายได้อยู่ที่ 15,996 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 3,808,253 คน ปี 2563 มีรายได้อยู่ที่ 8,217.73 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 2,398,087 คน และปี 2564 มีรายได้อยู่ที่ 2,770.79 ล้านบาท มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 810,269 คน โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.44 : สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2560-2564

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (คน)	985,459	1,033,860	3,808,253	2,398,087	810,269
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย (คน)	951,925	998,699	3,723,472	2,376,056	809,642
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ (คน)	33,534	35,161	84,781	22,031	627
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	3,292.1	3,410.3	15,996	8,217.73	2,770.79
รายได้จากผู้มาเยือนชาวไทย (ล้านบาท)	3,183.36	3,295.51	15,630.69	8,141.6	2,768.86
รายได้จากผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	108.74	114.79	365.31	76.13	1.93
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	1,719	1,799.44	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวไทย (บาท/คน/วัน)	1,715.13	1,794.26	N/A	N/A	N/A
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	1,840.45	1,962.81	N/A	N/A	N/A

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2560-2564					
	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของ ผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (วัน)	2.28	2.14	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของ ผู้มาเยือนชาวไทย (วัน)	2.28	2.14	N/A	N/A	N/A
จำนวนวันที่พักในจังหวัดโดยเฉลี่ยของ ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ (วัน)	2.45	2.24	N/A	N/A	N/A

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด) (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁷⁴ (Jan - Dec) สรุปสถานการณ์พักผ่อน จำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือน เดือนมกราคม-ธันวาคม 2563 แก่การเปลี่ยนแปลง OR⁷⁵ และ สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2564 (จำนวนยอดสะสมเบื้องต้น) (International Tourist Arrivals to Thailand 2021) (Jan - Dec) แก่ไขตัวเลขรวมของปี 2563⁷⁶

ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 9,245 คน และไตรมาสแรกของปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 9,719 คน โดยมีรายละเอียดจำแนกนักท่องเที่ยวต่างชาติดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.45 : จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราชช่วงไตรมาสแรกของ ปี 2560-2561

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราชช่วงไตรมาสแรกของ ปี 2560-2561 (คน)			
ประเทศ	2560	2561	เฉลี่ย
บรูไน	3	10	6.5
กัมพูชา	-	42	42
อินโดนีเซีย	50	79	64.5
ลาว	13	52	32.5
มาเลเซีย	6,056	6,434	6,245
เมียนมา	48	25	36.5
ฟิลิปปินส์	92	122	107
สิงคโปร์	259	311	285
เวียดนาม	61	76	68.5

⁷⁴ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

⁷⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13173>

⁷⁶ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://mots.go.th/News-link.php?nid=13774>

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราชช่วงไตรมาสแรกของ ปี 2560-2561 (คน)			
ประเทศ	2560	2561	เฉลี่ย
จีน	143	207	175
ฮ่องกง	34	70	52
ญี่ปุ่น	38	49	43.5
เกาหลีใต้	29	74	51.5
ไต้หวัน	124	118	121
ออสเตรเลีย	23	61	42
เบลเยียม	41	80	60.5
เดนมาร์ก	273	200	236.5
ฟินแลนด์	58	58	58
ฝรั่งเศส	32	64	48
เยอรมนี	40	42	41
อิตาลี	55	49	52
เนเธอร์แลนด์	142	115	128.5
นอร์เวย์	28	29	28.5
รัสเซีย	91	89	90
สเปน	28	41	34.5
สวีเดน	47	39	43
สวิตเซอร์แลนด์	17	34	25.5
สหราชอาณาจักร	27	30	28.5
ยุโรปตะวันออก	257	313	285
แคนาดา	262	205	233.5
สหรัฐ	239	192	215.5
อินเดีย	19	15	17
ออสเตรเลีย	266	171	218.5
นิวซีแลนด์	31	17	24
ตะวันออกกลาง	61	56	58.5
อิสราเอล	-	7	7
แอฟริกา	31	6	18.5
อื่น ๆ	227	137	182

ที่มา : สรุปข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด)
 (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))⁷⁷

⁷⁷ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

จากสถิติข้างต้นพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจำนวนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1 มาเลเซีย	เฉลี่ยปีละ 6,245 คน
อันดับที่ 2 สิงคโปร์และกลุ่มยุโรปตะวันออก	เฉลี่ยปีละ 285 คน
อันดับที่ 3 เดนมาร์ก	เฉลี่ยปีละ 236.5 คน
อันดับที่ 4 แคนาดา	เฉลี่ยปีละ 233.5 คน
อันดับที่ 5 ออสเตรเลีย	เฉลี่ยปีละ 218.5 คน

ข้อสังเกตจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวข้างต้นพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดนครศรีธรรมราชมากที่สุด 5 อันดับแรกส่วนใหญ่มาจากประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม จำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) หรือกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้แก่ อินเดียยังมีจำนวนเฉลี่ยเพียง 17 คนต่อปี ขณะที่นักท่องเที่ยวจากเมียนมามีจำนวนเฉลี่ย 36.5 คนต่อปีเท่านั้น

3.4.5 สถานการณ์ด้านการลงทุน ในจังหวัดนครศรีธรรมราชระหว่างปี 2560-2564 มีจำนวนโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน มูลค่าการลงทุน ทุนจดทะเบียน และการจ้างงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.46 : สถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)			การจ้างงาน	
			รวม	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
2560	5	2,340.7	85.5	71.3	14.3	336	2
2561	8	1,303.2	105	30	75	234	80
2562	1	150	0	0	0	6	0
2563	9	2,652.6	2,251.6	896.1	1,355.5	170	0
2564	7	3,429.2	998.2	773.2	225	400	22

ที่มา : สรุปรจากสถิติการขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด ปี 2560-2564⁷⁸

⁷⁸ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, การขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตามจังหวัด มกราคม - ธันวาคม ปี 2560-2564, <https://ipstat.boi.go.th/pubrpt/rep08qtrprovince.php>

โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชมีผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีรายละเอียดประเภทการผลิต ดังนี้

ตารางที่ 3.47 : รายชื่อบริษัทในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
1	บริษัท กมลพิศาลกระจกนิรภัย จำกัด	กระจกนิรภัยเทมเปอร์
2	บริษัท กมลพิศาลกระจกนิรภัย จำกัด	กระจกนิรภัยลามิเนต
3	บริษัท กระบู้วดอินดัสตรีส์ จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูป / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
4	บริษัท เกษตรลุ่มน้ำ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
5	บริษัท เกษตรลุ่มน้ำ จำกัด	Electricity Power from Bio Gas
6	บริษัท เกษตรลุ่มน้ำ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
7	บริษัท จี ที รีบเบอร์ จำกัด	Ribbed Smoked Rubber Sheet Block
8	บริษัท ช.เกษตรรุ่งเรือง จำกัด	สุกรขุน / สุกรพันธุ์
9	บริษัท ช.เกษตรรุ่งเรือง จำกัด	สุกรพันธุ์
10	บริษัท ชูศักดิ์พระแสงพาราว่าด จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
11	บริษัท ชูศักดิ์ยูเนี่ยน พาราว่าด จำกัด	ไม้ยางพาราแปรรูป / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
12	บริษัท ชูศักดิ์แอนด์พรณีสตีเตอร์ จำกัด	ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ / ผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพารา / ไม้ยางพาราแปรรูปและไม้ประสานจากไม้ยางพารา
13	บริษัท เตยหอมพลาสติก จำกัด	ขวดพลาสติก PET
14	บริษัท เตยหอมพลาสติก จำกัด	Preform Bottle / ถังพลาสติก
15	บริษัท ทองไทย เอ.เอส. จำกัด	ยางแผ่นรมควัน
16	บริษัท ที.ที.ลาเท็กซ์ แอนด์โปรดักส์ จำกัด	น้ำยางข้น / หางน้ำยาง
17	บริษัท ที.ที.ลาเท็กซ์ แอนด์โปรดักส์ จำกัด	น้ำยางข้น
18	บริษัท พุ่งสงสีสวัสดิ์ จำกัด	ยางแผ่นรมควัน
19	บริษัท พุ่งสงสีสวัสดิ์ จำกัด	Skim Block / น้ำยางข้น
20	บริษัท พุ่งใหญ่ การยาง จำกัด	Rubber STR 5/STR 10/STR 20
21	บริษัท พุ่งใหญ่ มิเนอร์ล จำกัด	แรยิปซัม
22	บริษัท ธัญญสิริกิจ จำกัด	น้ำยางข้น 60 เปอร์เซนต์
23	บริษัท นครศรีพาราว่าด จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล / ไอน้ำ
24	บริษัท นครินทร์พัฒนาเวชกิจ จำกัด	โรงพยาบาล
25	บริษัท นาบอนรับเบอร์ จำกัด	น้ำยางข้น / หางน้ำยาง
26	บริษัท บางขันพาราว่าด อินดัสตรี จำกัด	พลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล
27	บริษัท เบลลาบอน จำกัด	Coconut Charcoal & Bellabon Stone / Coconut Pot

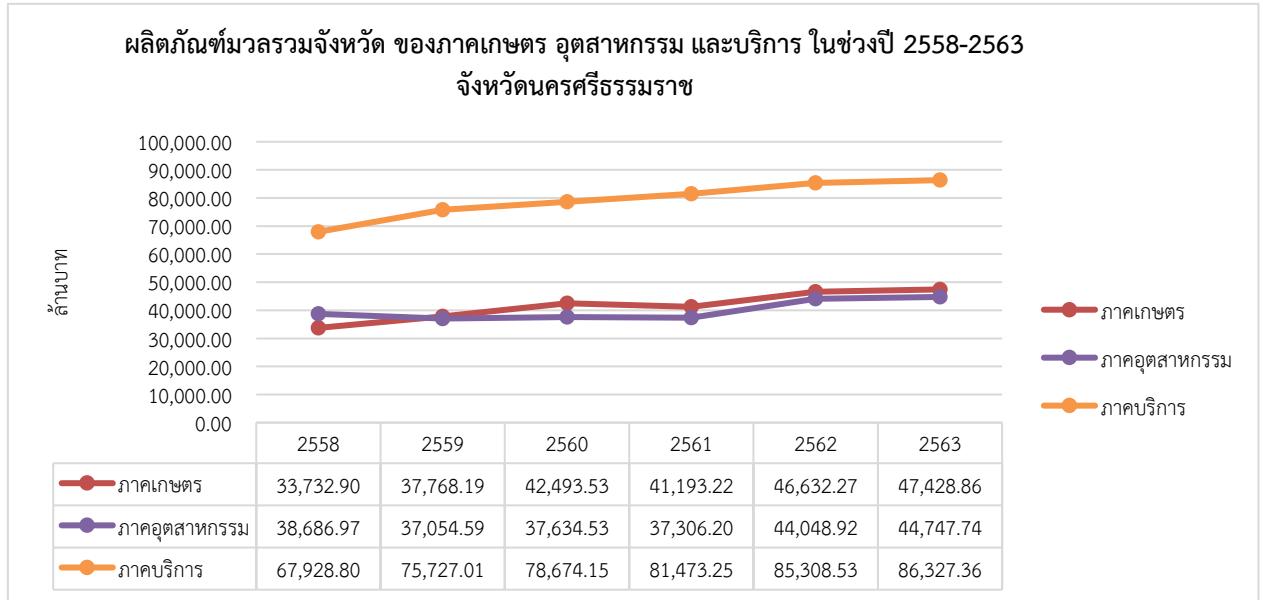
ลำดับ	ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
28	บริษัท ป.ปาล์มรุ่งเรือง จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
29	บริษัท ปาล์มดีศรีนคร จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ / เมล็ดในปาล์มอบแห้ง
30	บริษัท ผาทอง 24 จำกัด	กิจการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติสำหรับยานพาหนะ
31	บริษัท พรทิวังย้อยยางเม็ด จำกัด	Wood Pellet
32	บริษัท ฟาร์มเชสนไวน์บริตเตอร์ จำกัด	ลูกสุกร
33	บริษัท พูจิวไมนึ่ง จำกัด	ยางแผ่นรมควัน
34	บริษัท สมลิกอร์ จำกัด	ไฟฟ้าจากพลังงานลม
35	บริษัท สิวรส จำกัด	โรงแรม
36	บริษัท เวียงสระยิวข้ม จำกัด	แรยิวข้ม
37	บริษัท ศรีเจริญการยาง จำกัด	ยางแผ่นรมควัน
38	บริษัท ศรีธรรมราชปาล์มออยล์ จำกัด	น้ำมันปาล์มดิบ
39	บริษัท สิวลเตลิวเฟรช จำกัด	Crab Meat
40	บริษัท สิวทองตีพาราวัตุ จำกัด	ไมยงพาราแปรรูป / ไมยงพาราแปรรูปและไมยงประสานจากไมยงพารา
41	บริษัท สิวหลวง จำกัด	แรฟลด์สปาร์
42	บริษัท อรพจนิวไมนึ่ง จำกัด	แรยิวข้ม
43	บริษัท อลฟ้า วัตุ จำกัด	ไมยงพาราแปรรูปและไมยงประสานจากไมยงพารา

ที่มา : สำนักงนคณชฎการสงเสริมการลงทุน⁷⁹

อยงไรก็ตม จากสถิติตวันตง ๆ ในชวง ปี 2558-2563 ของจังหวตนครศรีธรรมราช พบวถ ในชวง 6 ปีที่ผ่นมาภคบริการเป็นภคที่สร้างมุลค้ผลิตภัณฑ์มवलรวมสูงที่สุด รองลงมค้ภคเกษตร และภคอุตสาหกรรมซึ่งสร้างมุลค้ต่ำ้อยที่สุด

⁷⁹ สำนักงนคณชฎการสงเสริมการลงทุน, ฐานข้อมูลบริษัทที่ได้รับการสงเสริม (ฐานข้อมูลนี้ปรับปรุงจนถึงเดือน มิถุนายน 2564). https://www.boi.go.th/index.php?page=form_promoted_companies

ภาพที่ 3.11 : ผลิตภัณ์ที่มวลรวมจังหวัด ของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ จังหวัดนครศรีธรรมราช

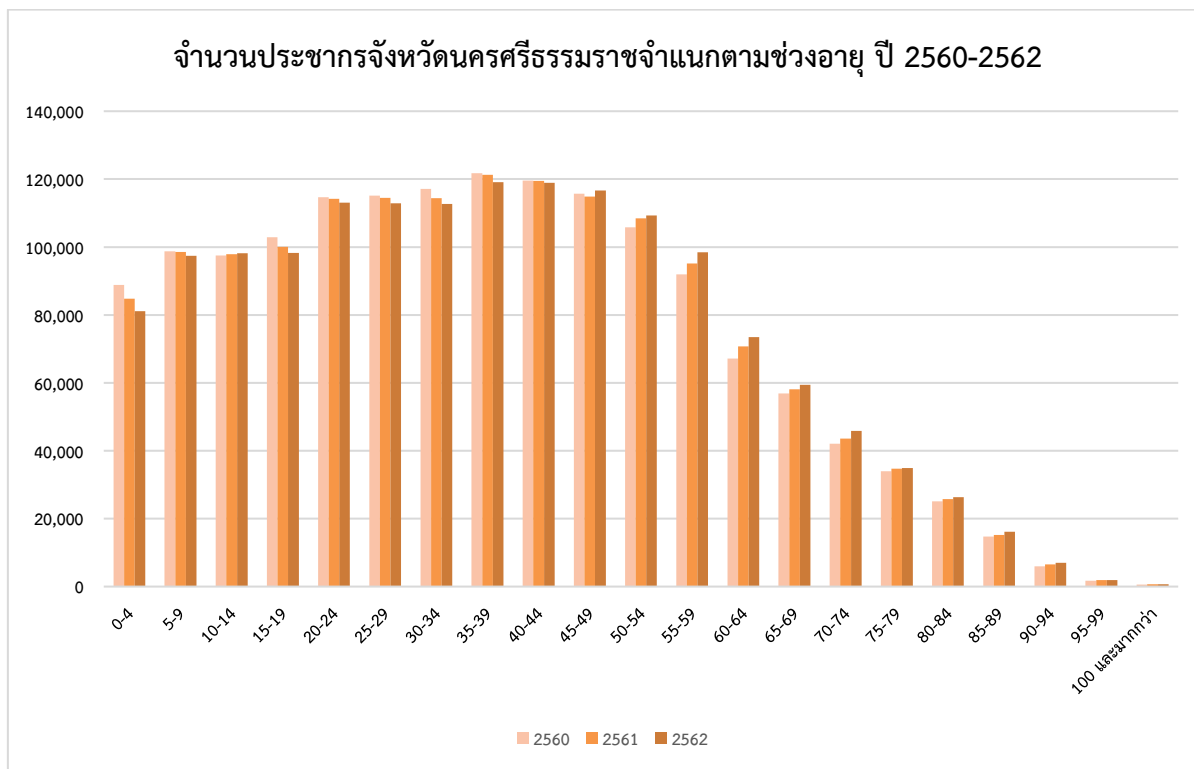
ที่มา : ผลิตภัณ์ที่ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁸⁰

3.4.6 โครงสร้างประชากรและสถานการณ์แรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปี 2562 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนประชากรประมาณทั้งสิ้น 1,561,927 คน มีสัดส่วนช่วงวัยดังภาพต่อไปนี้

⁸⁰ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณ์ที่ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

ภาพที่ 3.12 : จำนวนประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สถานการณ์ด้านแรงงานจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานว่าปี 2563 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 899,965 คน เป็นผู้มีงานทำจำนวน 888,709 คน ผู้ว่างงานจำนวน 10,867 คน และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 372,476 คน โดยมีรายละเอียดการสำรวจภาวะการทำงานประชากรระดับจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3.48 : ภาวะการทำงานประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	468,969	430,996	899,965
กำลังแรงงานปัจจุบัน	468,580	431,170	899,750
ผู้ที่มีงานทำ	462,800	425,909	888,709
ผู้ว่างงาน	5,780	5,087	10,867
ผู้ที่รอฤดูกาล	216	174	390
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	117,286	255,190	372,476
ทำงานบ้าน	6,236	131,234	137,470

ภาวะการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
เรียนหนังสือ	35,016	45,648	80,664
อื่น ๆ	76,034	78,309	154,342
รวม	586,255	686,186	1,272,441

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁸¹

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบระหว่างปี 2559-2563 เฉลี่ยจำนวน 869,304.2 คน เป็นแรงงานที่อยู่ในระบบเฉลี่ยจำนวน 331,995 คน และแรงงานนอกระบบเฉลี่ยจำนวน 537,309.2 โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.49 : จำนวนแรงงานในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จำนวนแรงงาน (คน)	2559	2560	2561	2562	2563	เฉลี่ย
แรงงานในระบบ	308,046	364,631	345,170	294,187	347,941	331,995
แรงงานนอกระบบ	560,414	507,067	538,659	533,152	547,254	537,309.2
รวม	868,459	871,698	883,829	827,340	895,195	869,304.2

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานว่าปี 2563 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ ดังนี้

⁸¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. การสำรวจภาวะการทำงานประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2563

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3/2563/Full_ReportQ2_new.pdf

ตารางที่ 3.50 : จำนวนแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ

ประเภทอุตสาหกรรม	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	243,783	154,729	398,512
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	2,252	505	2,757
การผลิตอุตสาหกรรม	35,684	35,527	71,211
ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	1,266	136	1,401
การประปาและการจัดการของเสีย	298	288	586
การก่อสร้าง	49,759	6,379	56,137
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	76,991	88,540	165,531
การขนส่ง สถานที่เก็บกับสินค้า และการคมนาคม	9,397	839	10,026
โรงแรมและภัตตาคาร	14,041	43,371	57,411
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	1,575	539	2,115
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	1,753	3,844	5,598
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และกิจกรรมทางธุรกิจ	148	173	320
กิจการด้านวิชาชีพและเทคนิค	2,096	1,567	3,663
กิจการด้านบริหารและการสนับสนุน	1,996	2,236	4,231
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	19,631	10,832	30,463
การศึกษา	11,197	23,825	35,022
งานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1,195	7,784	8,979
งานด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	2,960	1,430	4,390
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	14,016	14,960	28,976
ลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล	117	1,269	1,386
องค์กรระหว่างประเทศ	-	-	-
ไม่ทราบ	-	-	-
รวม	490,151	398,770	888,711

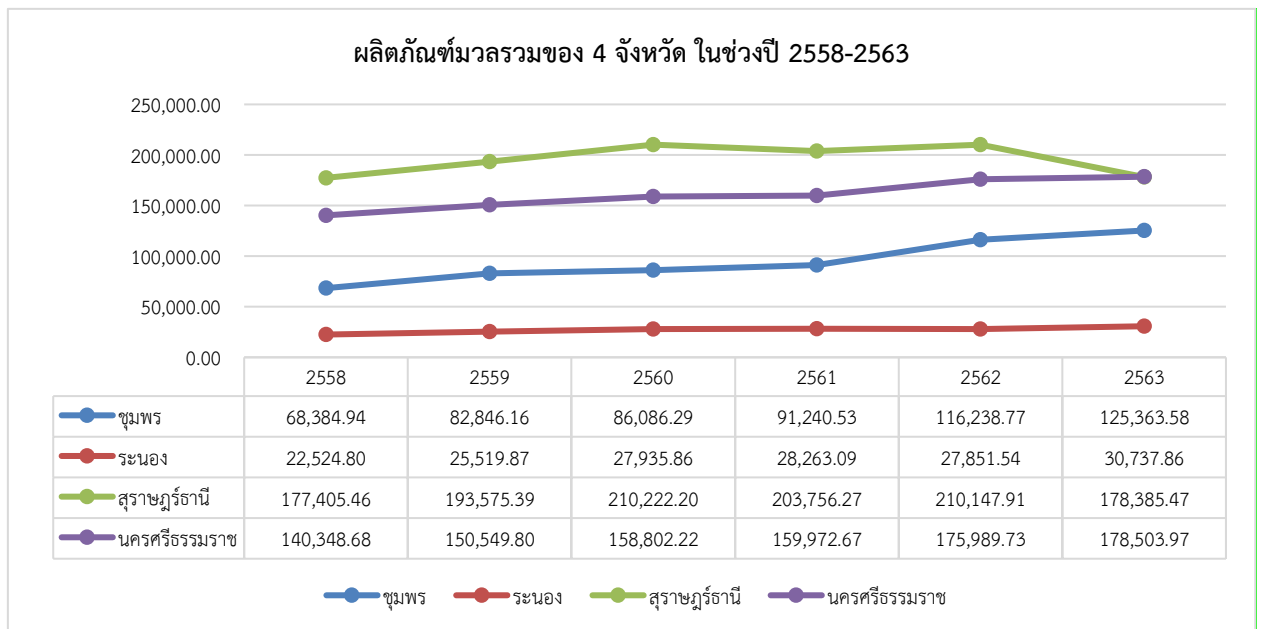
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁸²

⁸² สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/02.aspx>

3.5 สรุปภาพรวมการประเมินศักยภาพ 4 จังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

จากข้อมูลสถิติโครงสร้างเศรษฐกิจของทั้ง 4 จังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือจังหวัด นครศรีธรรมราช จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนองมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน้อยที่สุดในพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยการเปรียบเทียบปริมาณผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และอัตราการเติบโตมี รายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิและแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3.13 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ 4 จังหวัด

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563⁸³

⁸³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measure 2020 Edition) https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional

ตารางที่ 3.51 : เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2562

ปี 2562 (ก่อน COVID-19)		ชุมพร	ระนอง	สุราษฎร์ธานี	นครศรีธรรมราช
GPP at current market prices (ล้านบาท)		116,238.77	27,851.54	210,147.91	175,989.73
สัดส่วนใน GPP (ร้อยละ)	เกษตรกรรม	53.02	40.44	19.68	26.5
	อุตสาหกรรม	8.54	10.87	15.8	25.03
	บริการ	38.44	49.6	64.53	48.47
GPP Per Capita (บาท)		232,967.24	101,577.89	183,996.48	116,454.39

ตารางที่ 3.52 : เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2563

ปี 2563 (ช่วง COVID-19)		ชุมพร	ระนอง	สุราษฎร์ธานี	นครศรีธรรมราช
GPP at current market prices (ล้านบาท)		125,363.58	30,737.86	178,385.47	178,503.97
สัดส่วนใน GPP (ร้อยละ)	เกษตรกรรม	55.52	44.34	23.8	26.57
	อุตสาหกรรม	7.64	10.9	18.43	25.07
	บริการ	36.84	45.75	57.77	48.36
GPP Per Capita (บาท)		250,822.97	110,239.91	155,156.12	117,801.07

3.6 ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

จากข้อมูลสถิติโครงสร้างหลักทางเศรษฐกิจของจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และสถิติการท่องเที่ยว ในช่วงปี 2563 หลังการระบาดของ COVID-19 มีข้อค้นพบดังนี้

จังหวัดชุมพร

ปี 2563 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per Capita) รวมถึงสัดส่วนภาคเกษตรกรรม และบริการเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมลดลงเล็กน้อย แต่ในภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงมาถึงปี 2564 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.53 : เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดชุมพรก่อนและหลังการระบาดของ COVID-19

จังหวัดชุมพร	2562	2563	2564
GPP (ล้านบาท)	116,239	125,364	N/A
GPP Per Capita (บาท)	232,967	250,823	N/A
ภาคเกษตรกรรม (ล้านบาท)	61,631	69,601	N/A
ภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	9,927	9,573	N/A
ภาคบริการ (ล้านบาท)	44,681	46,190	N/A
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (ล้านบาท)	7,535.61	2,685.56	965.49
จำนวนผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (คน)	1,514,744	647,861	310,266

จังหวัดระนอง

ปี 2563 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per Capita) รวมถึงสัดส่วนภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และบริการเพิ่มขึ้นจากปี 2562 แต่ในภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงมาถึงปี 2564 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.54 : เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดระนองก่อนและหลังการระบาดของ COVID-19

จังหวัดระนอง	2562	2563	2564
GPP (ล้านบาท)	27,852	30,738	N/A
GPP Per Capita (บาท)	101,578	110,240	N/A
ภาคเกษตรกรรม (ล้านบาท)	11,264	13,628	N/A
ภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	2,774	3,046	N/A
ภาคบริการ (ล้านบาท)	13,814	14,064	N/A
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (ล้านบาท)	4,464.18	1,393.48	412.68
จำนวนผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (คน)	1,003,731	393,022	165,920

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปี 2563 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per Capita) ที่ลดลงเนื่องจากมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจมีสัดส่วนของภาคบริการสูงถึงราวร้อยละ 64 (ปี 2562) รวมถึงสัดส่วนภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคการท่องเที่ยวมีมูลค่าลดลงมาก โดยได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงมาถึงปี 2564 มีเพียงภาคเกษตรกรรมเท่านั้นที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.55 : เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดสุราษฎร์ธานีก่อนและหลังการระบาดของ COVID-19

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2562	2563	2564
GPP (ล้านบาท)	210,148	178,385	N/A
GPP Per Capita (บาท)	183,996	155,156	N/A
ภาคเกษตรกรรม (ล้านบาท)	41,355	42,457	N/A
ภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	33,195	32,882	N/A
ภาคบริการ (ล้านบาท)	135,598	103,046	N/A
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (ล้านบาท)	94,287.12	24,242.61	2,733.17
จำนวนผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (คน)	5,900,721	1,814,891	481,340

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปี 2563 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per Capita) รวมถึงสัดส่วนภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และบริการเพิ่มขึ้นจากปี 2562 แต่ในภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงมาถึงปี 2564 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.56 : เปรียบเทียบมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัดชุมพรก่อนและหลังการระบาดของ COVID-19

จังหวัดนครศรีธรรมราช	2562	2563	2564
GPP (ล้านบาท)	175,990	178,504	N/A
GPP Per Capita (บาท)	116,454	117,801	N/A
ภาคเกษตรกรรม (ล้านบาท)	46,632	47,429	N/A
ภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	44,049	44,748	N/A
ภาคบริการ (ล้านบาท)	85,309	86,327	N/A
รายได้จากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (ล้านบาท)	15,996	8,217.73	2,770.79
จำนวนผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ (คน)	3,808,253	2,398,087	810,269

3.7 สถิติการค้าชายแดนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (บริเวณจังหวัดชุมพรและระนอง)

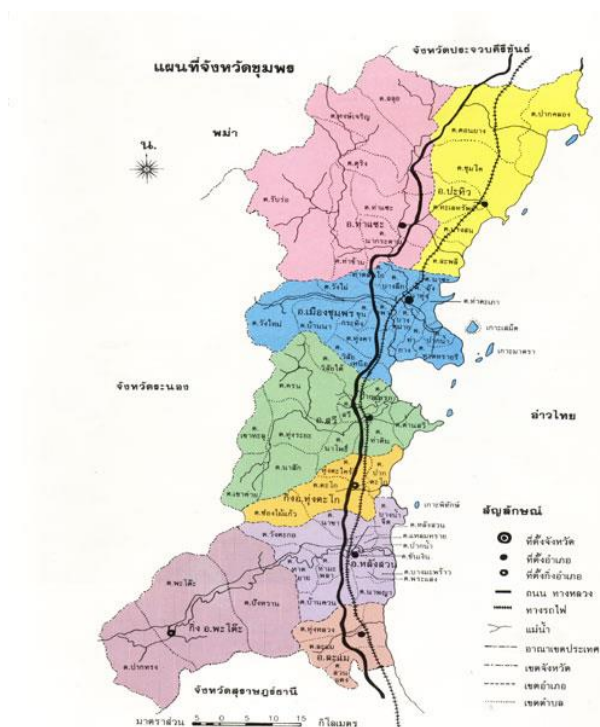
พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) ทั้ง 4 จังหวัด มีเพียงจังหวัดชุมพรและระนองเท่านั้นที่มีพรมแดนทางทิศตะวันตกติดกับประเทศเมียนมา หากประเทศไทยจะพัฒนาให้พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) ได้จะต้องใช้ประโยชน์จากทั้งสองจังหวัดในการเป็นประตูเชื่อมกับประเทศเมียนมาและเส้นทางทะเลฝั่งอันดามัน ทั้งนี้ พรมแดนไทย-เมียนมาบริเวณจังหวัดชุมพรและระนองมีรายละเอียดด้านภูมิศาสตร์และสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนดังนี้

ด่านพรมแดนบริเวณจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีพรมแดนทางทิศตะวันตกติดกับประเทศเมียนมาเป็นแนวยาวจากเหนือลงทิศใต้ประมาณ 58 กิโลเมตร บริเวณอำเภอท่าแซะ โดยมีช่องทางธรรมชาติที่สำคัญ 3 แห่ง ได้แก่

1. ช่องขมิ้ว อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านร้านตัดผม ตำบลสองพี่น้อง
2. ช่องหินดาด (เนิน 191) อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 10 บ้านสันตินิมิต ตำบลรับร่อ
3. ช่องหินหมู อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 20 บ้านพันวาล ตำบลรับร่อ⁸⁴

ภาพที่ 3.14 : แผนที่ชายแดนจังหวัดชุมพร

ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดชุมพร⁸⁵

อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏข้อมูลสถิติสินค้านำเข้า-ส่งออกผ่านแดน บริเวณจังหวัดชุมพร จึงไม่สามารถวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้อย่างชัดเจน

⁸⁴ ด้านศุลกากรชุมพร. การกิจและพื้นที่รับผิดชอบ.

http://chumphon.customs.go.th/cont_strc_simple.php?top_menu=menu_about&ini_menu=about_leftmenu&ini_content=about_150613_04&lang=th&left_menu=menu_about_004

⁸⁵ กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดชุมพร. อาณาเขต.

<http://www.chumphon.go.th/pmqa/pocdb/db2.php>

ด่านพรมแดนบริเวณจังหวัดระนอง

จังหวัดระนองมีอาณาเขตด้านทิศตะวันตกติดกับประเทศเมียนมาและทะเลอันดามัน จังหวัดระนองมีจุดผ่านแดน 2 ประเภท ได้แก่

1) จุดผ่านแดนถาวรบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ตรงข้ามเมืองเกาะสอง ประเทศเมียนมา โดยมีจุดตรวจผู้เดินทางของจุดผ่านแดนถาวรด้านจังหวัดระนองทั้งหมด 4 จุด ดังนี้

1. จุดตรวจบริเวณท่าเทียบเรือสะพานปลา ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
2. จุดตรวจบริเวณปากน้ำระนอง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
3. จุดตรวจบริเวณท่าเทียบเรือ บริษัท อันดามันคัลบ จำกัด ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
4. จุดตรวจบริเวณท่าเทียบเรือศุลกากร บ้านเขานางหงษ์ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

2) จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า มี 1 จุด ได้แก่ จุดผ่อนปรนการค้าชายแดน บ้านเขาฝาชี หมู่ที่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง โดยเปิดจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนดังกล่าวเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภค - บริโภค ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน⁸⁶

⁸⁶ ด่านศุลกากรระนอง. จุดนำเข้า-ส่งออก และ จุดผ่านแดน.

http://ranong.customs.go.th/cont_strc_simple.php?top_menu=menu_about&ini_menu=about_leftmenu&ini_content=about_190212_01&lang=th&root_left_menu=about_leftmenu&left_menu=menu_about_005

ภาพที่ 3.15 : แผนที่จังหวัดระนอง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนอง⁸⁷

สถานการณ์การค้าชายแดนและผ่านแดนระหว่างไทย-เมียนมาปี 2564 (มกราคม – กรกฎาคม) บริเวณด่านศุลกากรระนองมีมูลค่ารวม 15,875 ล้านบาท มีมูลค่าการนำเข้า 5,558 ล้านบาท มูลค่าการส่งออก 10,317 ล้านบาท ซึ่งมากเป็นอันดับที่ 3 รองจาก ด่านศุลกากรแม่สอดและสังขละบุรี⁸⁸ โดยมีสถิติการนำเข้า - ส่งออกสินค้า ณ ด่านศุลกากรระนอง ดังนี้

⁸⁷ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนอง. ที่ตั้งและอาณาเขต.
https://www.ect.go.th/ranong/ewt_news.php?nid=43&filename=index

⁸⁸ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือจากสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์และกรมศุลกากร. ข้อมูลการค้าชายแดนและผ่านแดน ปี 2564 (ม.ค.-ก.ค.).
[https://www.dft.go.th/Portals/3/4.3%20Info%20%E0%B9%81%E0%B8%96%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%20\(%E0%B8%A1%E0%B8%84-%E0%B8%81%E0%B8%8464\)-25640824%20\(1\).pdf%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%94.pdf](https://www.dft.go.th/Portals/3/4.3%20Info%20%E0%B9%81%E0%B8%96%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%20(%E0%B8%A1%E0%B8%84-%E0%B8%81%E0%B8%8464)-25640824%20(1).pdf%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%94.pdf)

ตารางที่ 3.57 : สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรระนอง ปีงบประมาณ 2562
 (เดือนตุลาคม 2561 - กันยายน 2562)

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	สัตว์น้ำ (ปลาแช่เย็น)	161,507.76	2,273.330
2	ท่อผนังชนิดไร้ตะเข็บใช้ในชุดเจาะฯ	11,088.58	979.763
3	ปลาป่น	23,811.71	883.272
4	ของทำด้วยเหล็ก	5,687.27	798.890
5	ส่วนประกอบที่ใช้สำหรับเครื่องจักร	887.38	491.108
6	ปลาหมึกแช่เย็น,แช่เย็นจนแข็ง หอยแครงมีชีวิต	18,898.80	474.949
7	ปลาเบญจพรรณไม่เหมาะสำหรับมนุษย์บริโภค	73,562.05	278.396
8	ถ่านไม้ป่าเลน	67,652.55	243.528
9	ปูเค็ม ปูทะเลสด กุ้ง กุ้ง	4,966.03	233.718
10	ข้อต่อเหล็ก	377.23	202.237
11	อื่น ๆ	32,661.35	2,898.863
รวม จำนวนใบขนฯ ขาเข้า 11,325 ฉบับ		401,100.71	9,758.054

ที่มา : ด้านศุลกากรระนอง⁸⁹

⁸⁹ ด้านศุลกากรระนอง. สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรระนองปีงบประมาณ 2562 (เดือน ต.ค.2561-ก.ย.2562). http://ranong.customs.go.th/cont_strc_download.php?lang=th&top_menu=menu_homepage¤t_id=14232c324148505e4f

**ตารางที่ 3.58 : สถิติสินค้าส่งออก 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรระนอง ปีงบประมาณ 2562
(เดือนตุลาคม 2561 - กันยายน 2562)**

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	น้ำมันเชื้อเพลิง,หล่อลื่น	147,671.95	3,636.150
2	ปูนซีเมนต์	543,942.32	1,172.250
3	ท่อผนังชนิดไร้ตะเข็บใช้ในชุดเจาะฯ	13,538.03	1,027.430
4	ของทำด้วยเหล็ก	5,251.25	727.270
5	ส่วนประกอบที่ใช้สำหรับเครื่องจักร	1,102.33	431.710
6	เครื่องจักรและเครื่องใช้กล	277.32	385.450
7	เครื่องต้มให้พลังงาน	14,286.04	352.470
8	ตาข่ายจับปลา	1,851.26	281.860
9	วาล์วปิด-เปิดพร้อมอุปกรณ์	316.23	274.540
10	ข้อต่อเหล็ก	521.90	255.560
11	อื่น ๆ	174,367.85	6,900.100
รวม จำนวนใบขนฯ ขาออก 22,260 ฉบับ		903,126.48	15,444.790

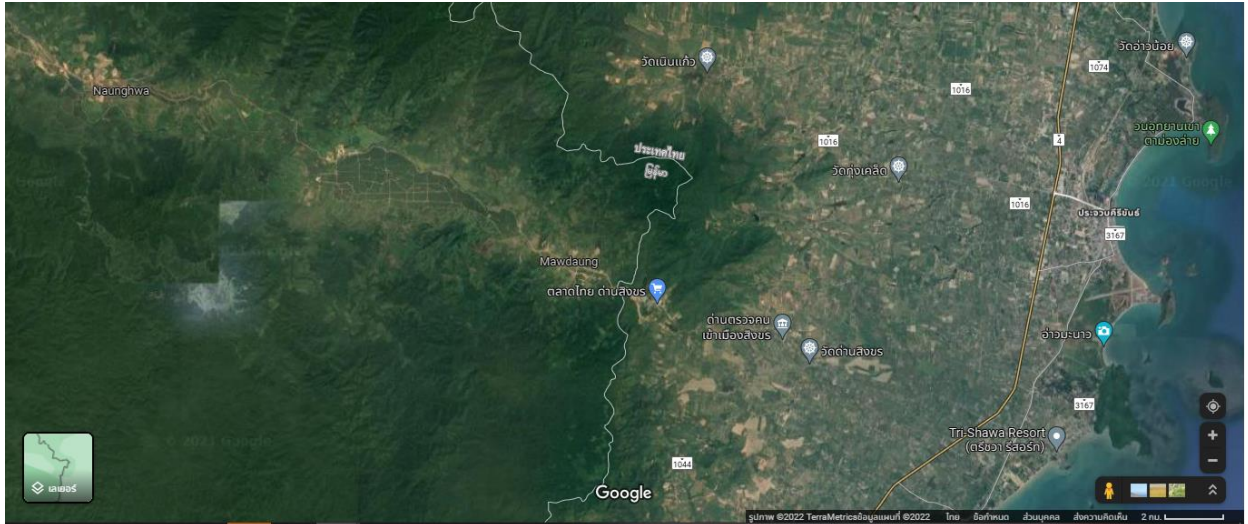
ที่มา : ด้านศุลกากรระนอง⁹⁰

จากสถิติข้างต้นพบว่า บริเวณด้านศุลกากรระนองซึ่งเป็นช่องทางหลักในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า และเป็น “ประตูการค้าฝั่งตะวันตก” หลักของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กลับมีสินค้าส่งออกส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงและอุตสาหกรรม เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ปูนซีเมนต์ และเครื่องมือในอุตสาหกรรม สะท้อนให้เห็นว่าสินค้าที่ส่งออกผ่านด้านศุลกากรระนองส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ใช้ในประเทศเมียนมา มากกว่าการเป็นช่องทางส่งออกสินค้าผ่านแดนไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ผ่านเส้นทางบก แตกต่างจากบริเวณด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ซึ่งอยู่นอกเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้แต่มีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ

⁹⁰ ด้านศุลกากรระนอง. สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรระนองปีงบประมาณ 2562 (เดือน ต.ค.2561-ก.ย.2562). http://ranong.customs.go.th/cont_strc_download.php?lang=th&top_menu=menu_homepage¤t_id=14232c324148505e4f

ด้านพรมแดนบริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพที่ 3.16 : แผนที่ชายแดนไทยบริเวณด่านสิงขร - มุดอง เมียนมา

ที่มา : Google Map⁹¹

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ถูกจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง แต่มีพื้นที่ติดกับพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้บริเวณทิศเหนือของจังหวัดชุมพร มีจุดผ่อนปรนพิเศษ 1 แห่ง คือด่านสิงขร ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 24 มีนาคม 2558 เชื่อมกับบ้านมุดอง เมืองมะริด เขตตะนาวศรี มีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าสูงกว่าด่านศุลกากรระนองอย่างมีนัยสำคัญ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.59 : สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563 (เดือนตุลาคม 2562 - กันยายน 2563)

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	เหล็กแท่งแบน	775,686,723.00	9,962,613,906.81
2	เหล็กแผ่นรีดร้อน	264,246,330.00	4,333,123,746.14
3	เหล็กแผ่นทำด้วยเหล็กกล้าเจือ	54,063,230.00	1,020,873,219.75
4	ปลาหมึก	12,296,955.00	587,598,653.47
5	แร่	40,323,890.00	484,442,960.92
6	ปุ๋ย, กุ้ง, กุ้ง	2,036,994.50	300,679,640.77

⁹¹ Google Map <https://www.google.com/maps/@11.808865,99.6431645,20645m/data=!3m1!1e3!5m1!1e4>

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
7	ปลาทุสสัน แซ่แข็ง	3,026,416.00	121,040,922.96
8	เหล็กรีดเย็น	5,712,370.00	115,395,829.43
9	เนื้อปลาบด แซ่เย็น	936,000.00	69,400,459.32
10	ปลา	1,324,965.00	58,686,521.59
11	อื่น ๆ	8,972,902.15	84,339,901.71
รวม		1,168,626,775.65	17,138,195,762.87

ที่มา : ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์⁹²

ตารางที่ 3.60 : สถิติสินค้าส่งออก 10 อันดับ ณ ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563 (เดือนตุลาคม 2562 - กันยายน 2563)

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	กรดไขมันปาล์ม	12,548,060.00	230,520,657.56
2	น้ำมันปาล์มดิบ	7,840,520.00	155,082,011.92
3	เหล็กแผ่นรีดร้อน	7,594,806.00	129,253,079.41
4	แร่โอลิเมไนต์	7,000,000.00	61,079,655.00
5	เศษที่ได้จากการขูดผิวของเหล็ก	41,490,960.00	55,095,960.81
6	อาหารสัตว์ 9	1,512,644.00	54,858,976.50
7	ลูกกุ้งขามมีชีวิต, กุ้งขาวแซ่แข็ง	125,456.66	49,739,459.72
8	กระป๋องเปล่าพร้อมฝา	499,855.00	33,776,911.48
9	ปูนซีเมนต์	2,342,760.00	5,331,377.36
10	ปลากดทะเลแห้งตัวแซ่แข็ง	88,000.00	4,400,000.00
11	อื่น ๆ	11,620,830.75	85,258,446.03
รวม		92,663,892.41	864,396,535.79

ที่มา : ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์⁹³

⁹² ด้านศุลกากรระนอง. รายงานสินค้านำเข้า - ส่งออก 10 อันดับ ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563. http://prachuap.customs.go.th/data_files/d6b15772524726230bb899eadffcd369.pdf

⁹³ ด้านศุลกากรระนอง. รายงานสินค้านำเข้า - ส่งออก 10 อันดับ ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563. http://prachuap.customs.go.th/data_files/d6b15772524726230bb899eadffcd369.pdf

จากสถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ พบว่ามูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สูงกว่าด้านศุลกากรระนองอย่างเห็นได้ชัด โดยประเภทสินค้าส่งออกบริเวณด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ อันดับต้น ๆ มาจากภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมฐานรากในระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เช่น น้ำมัน ปาล์มดิบ กรดไขมันปาล์ม รวมถึงวัสดุบรรจุภัณฑ์ เช่น กระบองเปล่า เป็นต้น ขณะที่สินค้านำเข้าอันดับ แรก ๆ เป็นเหล็กและอาหารทะเล เป็นต้น โดยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมทั้งนำเข้า-ส่งออกต่างเป็นสินค้าที่ อยู่ในห่วงโซ่คุณค่าข้ามแดน (Cross-border Value Chain) ซึ่งมีโอกาสเติบโตอีกมาก

การที่ด้านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์มีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกที่สูงกว่าจังหวัดระนอง เนื่องจาก บริเวณด้านสิ่งขรมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบทางภูมิศาสตร์ เป็นชายแดนที่เชื่อมต่อเส้นทางบกมี ระยะทางจากกรุงเทพฯ ไปยังด้านสิ่งขรประมาณ 290 กิโลเมตร⁹⁴ และขณะที่ระยะทางจากมะริด ตะนาวศรี มายังด้านสิ่งขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ประมาณ 200 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง โดยก่อนหน้านี้สินค้าชายแดนมะริดที่จะส่งออกมายังประเทศไทยต้องผ่านจากเกาะสองเข้าสู่ จังหวัดระนองซึ่งมีระยะทาง ระยะเวลา และต้นทุนที่สูงกว่า นอกจากนี้ ทางฝั่งเมียนมามีแผนจัดตั้ง นิคมอุตสาหกรรมบริเวณใกล้กับด้านสิ่งขร เพื่อดึงดูดนักลงทุนจากไทย ดังนั้น บริเวณด้านสิ่งขรจึงมี ศักยภาพเชิงภูมิศาสตร์ในการเป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการค้าและการลงทุนระหว่างไทย-เมียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสินค้าเกษตรกรรม สัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว⁹⁵ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพ ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในด้านการเชื่อมโยงประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) จึง จำเป็นต้องพิจารณาถึงศักยภาพเชิงพื้นที่ด้วย

3.8 สถานการณ์การค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC

จากเป้าประสงค์ของการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ตั้งเป้าให้ SEC เป็นประตูการค้าฝั่ง ตะวันตก (Western Gateway) เชื่อมโยงเศรษฐกิจทั้งด้านการผลิต การค้า การลงทุน และห่วงโซ่ อุปทานระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ BIMSTEC ดังนั้น การศึกษาในส่วนนี้จึงมุ่งสำรวจ สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อสำรวจอุปสงค์และอุปทานนำมา ประกอบการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในการเชื่อมโยงกับ BIMSTEC

สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลว่าด้วยความ ร่วมมือหลากหลายสาขาทางเทคนิคและเศรษฐกิจ หรือ BIMSTEC ในช่วงปี 2564 พบว่า การนำเข้า- ส่งออกระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC มีมูลค่ารวม 758,060.31 ล้านบาท โดยประเทศไทย ส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC มูลค่ารวม 459,912.83 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี

⁹⁴ Sakhon Online News. (2556). จุดเปลี่ยน'สิ่งขร'ด้านถาวรไทย-เมียนมาร์.
<http://www.sakhononline.com/weekly/?p=450>

⁹⁵ โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. (2556). ค่าชายแดนสิ่งขรก็รับพม่าเปิดด่านมุดอง
<https://www.posttoday.com/social/local/220857>

2563 ร้อยละ 41.08 และนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC มูลค่า 298,147.48 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 31.74 มีดุลการค้าอยู่ที่ 161,765.35 ล้านบาท⁹⁶ ประเทศที่มีมูลค่าการค้ากับไทยสูงที่สุด อันดับที่ 1 อินเดีย อันดับที่ 2 เมียนมา อันดับที่ 3 บังกลาเทศ อันดับที่ 4 ศรีลังกา อันดับที่ 5 ภูฏาน และอันดับที่ 6 เนปาล มีรายละเอียดประเภทสินค้านำเข้า-ส่งออกรายประเทศดังนี้

ตารางที่ 3.61 : มูลค่าการค้า การนำเข้า-ส่งออกระหว่างไทย-BIMSTEC ปี 2561-2564 (ล้านบาท)

รายการ	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
BIMSTEC 				
มูลค่าการค้า	709,848.49	667,822.94	552,312.67	758,060.31
ส่งออก	449,089.61	409,737.24	326,000.9	459,912.83
นำเข้า	260,758.88	258,085.7	226,311.77	298,147.48
ดุลการค้า	188,330.73	151,651.54	99,689.13	161,765.35
อินเดีย 				
มูลค่าการค้า	402,508.42	378,999.34	304,034.39	473,966.25
ส่งออก	244,360.04	227,875.06	169,685.60	269,671.83
นำเข้า	158,148.38	151,124.28	134,348.79	204,294.42
ดุลการค้า	86,211.66	76,750.78	35,336.81	65,377.41
เมียนมา 				
มูลค่าการค้า	246,138.89	237,056.2	205,631.42	226,029.43
ส่งออก	148,185.57	135,139.61	117,554.19	136,108.87
นำเข้า	97,953.32	101,916.64	88,077.23	89,920.56
ดุลการค้า	50,232.25	33,222.97	29,476.96	46,188.31
บังกลาเทศ 				
มูลค่าการค้า	40,340.87	33,127.19	28,151.42	40,593.31
ส่งออก	38,417.31	30,587.04	26,562.45	38,866.73
นำเข้า	1,923.56	2,540.15	1,588.97	1,726.58
ดุลการค้า	36,493.75	28,046.89	24,973.48	37,140.15

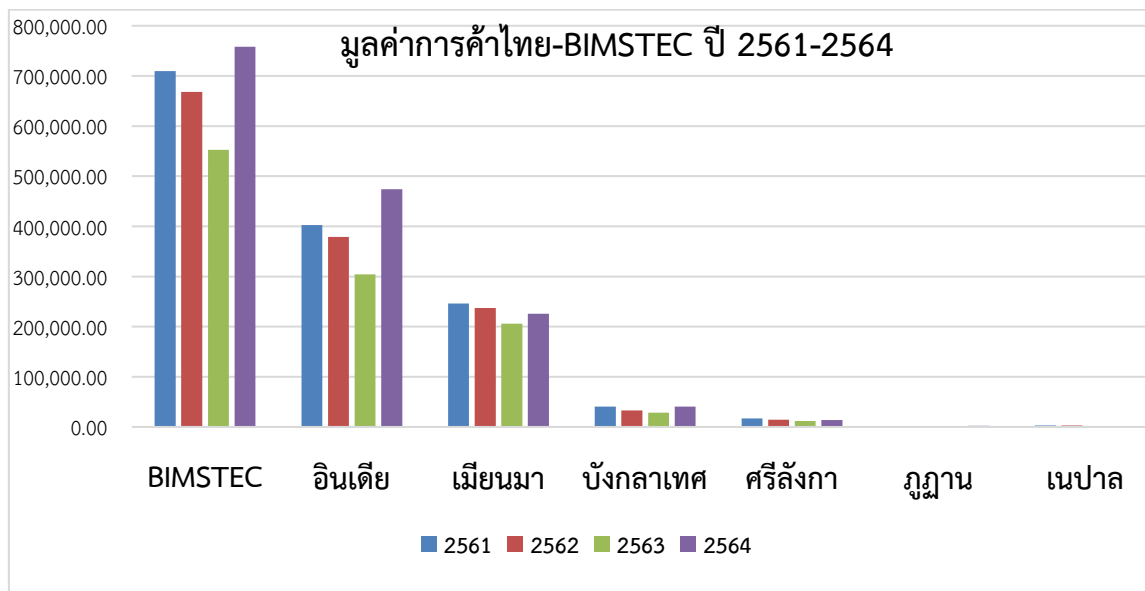
⁹⁶ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร โครงสร้างสินค้านำเข้า-ส่งออกความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลว่าด้วยความร่วมมือหลากหลายสาขาทางเทคนิคและเศรษฐกิจ(บิมสเทค) http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

รายการ	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
ศรีลังกา 				
มูลค่าการค้า	16,891.19	14,111.30	11,619.75	13,516.98
ส่งออก	14,187.34	11,628.27	9,340.96	11,346.32
นำเข้า	2,703.85	2,483.03	2,278.79	2,170.66
ดุลการค้า	11,483.49	9,145.24	7,062.17	9,175.66
ภูฏาน 				
มูลค่าการค้า	1,275.61	1,335.80	1,599.43	2,099.27
ส่งออก	1,259.39	1,331.46	1,597.97	2,098.02
นำเข้า	16.22	4.34	1.46	1.25
ดุลการค้า	1,243.17	1,327.12	1,596.51	2,096.77
เนปาล 				
มูลค่าการค้า	2,693.51	3,193.05	1,276.28	1,855.07
ส่งออก	2,679.96	3,175.8	1,259.74	1,821.06
นำเข้า	13.55	17.25	16.54	34.01
ดุลการค้า	2,666.41	3,158.55	1,243.2	1,787.05

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร⁹⁷

⁹⁷ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร โครงสร้างสินค้านำเข้า-ส่งออกความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลว่าด้วยความร่วมมือหลากหลายสาขาทางเทคนิคและเศรษฐกิจ(บิมสเทค)
http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ภาพที่ 3.17 : มูลค่าการค้าไทย-BIMSTEC ปี 2561-2564

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร⁹⁸

มูลค่าการค้าระหว่างไทย-BIMSTEC ช่วงปี 2561-2564 ชี้ให้เห็นว่าหลังการระบาดของ COVID-19 ในปี 2562 การค้าระหว่างประเทศในทั่วโลกเกิดภาวะชะงักงัน ส่งผลให้มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ลดลงต่อเนื่องถึงปี 2563 แต่ฟื้นตัวขึ้นในปี 2564 ในอัตราที่สูงกว่าปี 2561 ก่อนเกิดการระบาดของ COVID-19 อย่างมีนัยสำคัญ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการศึกษาถึงรายละเอียดโครงสร้างสินค้าการนำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC

ประเทศไทยส่งออกสินค้าไปยัง **อินเดีย** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

- 1. สินค้าเกษตรกรรม** (กลีกรวม,ปศุสัตว์,ประมง) ในปี 2564 มีมูลค่า 8,604.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 100.23 โดยสินค้าเกษตรกรรม ประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพด ถั่ว แป้งมันสำปะหลัง ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง (ได้แก่ ลำไย ทูเรียน ส้ม เงาะ มังคุด และผลไม้อื่น ๆ) ผักสดหรือแช่เย็น (ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง หอมหัวใหญ่ หอมหัวเล็ก กระเทียม พริกสด ข้าวโพดอ่อน

⁹⁸ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร โครงสร้างสินค้านำเข้า-ส่งออกความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลว่าด้วยความร่วมมือหลากหลายสาขาทางเทคนิคและเศรษฐกิจ(บีเอ็มเอสที) http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

กระเจียบสด เห็ด พืชตระกูลถั่ว เครื่องเทศและสมุนไพร) ยางพารา (ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น และยางพาราอื่น ๆ) พืชน้ำมัน (ปาล์มน้ำมัน และพืชน้ำมันอื่น ๆ) เมล็ด ผลและสเปอร์ ชนิดที่ใช้ในการเพาะปลูก สีน้าประมง (กุ้ง ปลาหมึก ปลา และพันธุ์ปลา)

2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่า 25,216.3 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 210.69 โดยสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ประกอบด้วย อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (ปลาทูน่ากระป๋อง ปลาซาร์ดีนกระป๋อง และปลาแปรรูป) ผลไม้กระป๋องและแปรรูป (สับปะรดกระป๋อง มะม่วงกระป๋อง ผลไม้รวมกระป๋อง) น้ำผลไม้ (น้ำสับปะรด น้ำส้ม น้ำผลไม้ผสมและน้ำผลไม้อื่น ๆ) ผลไม้แปรรูป (สับปะรดแปรรูป ส้มแปรรูป และผลไม้อื่น ๆ) ผักกระป๋องและผักแปรรูป (ข้าวโพดอ่อน ข้าวโพดหวาน หน่อไม้) ผลิตภัณฑ์ข้าว (แป้งข้าวเจ้า เส้นหมี่ ขนมหั้วกรอบ) ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ (เบหมีกึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีอื่น ๆ) อาหารสัตว์เลี้ยง (อาหารสุนัขและแมว อาหารสัตว์อื่น ๆ) สิ่งปรุงรสอาหาร นมและผลิตภัณฑ์นม เครื่องดื่ม อาหารปรุงแต่งที่มีส่วนผสมรวมเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน (ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ น้ำมันปาล์ม น้ำมันถั่วเหลือง)

3. สินค้าอุตสาหกรรม ในปี 2564 มีมูลค่า 230,154.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 50.38 โดยสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม ผ้าฝ้ายและด้าย อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า (เครื่องวิดีโอ เครื่องเสียง อุปกรณ์และส่วนประกอบ เตาอบไมโครเวฟ และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ให้ความร้อน พัดลม ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ) เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ) เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน (เฟอร์นิเจอร์ไม้และโลหะ ที่นอน) ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ (ไม้แปรรูป ไม้อัด ไม้วีเนียร์) เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์พลาสติก เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย รองเท้าและชิ้นส่วน หนังสือและผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์และหนังสืออัด ผลิตภัณฑ์ยาง (ยางยานพาหนะ ยางรัดของ ถุงมือยาง หลอดและท่อ สายพานลำเลียงและส่งกำลัง ผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ทางเภสัชกรรม) ผลิตภัณฑ์ปอ ผลิตภัณฑ์เซรามิก ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (รถยนต์ จักรยานยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ) เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว เครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ เครื่องถ่ายเอกสาร ส่วนประกอบและอุปกรณ์ แก้วและกระจก ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง ในปี 2564 มีมูลค่า 5,696.6 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 35.02 โดยสินค้าแร่และเชื้อเพลิงประกอบด้วย ดีบุก แร่ใยหิน น้ำมันสำเร็จรูป สินค้าแร่และเชื้อเพลิงอื่น ๆ⁹⁹

⁹⁹ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้าส่งออก อินเดีย http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ประเทศไทยส่งออกสินค้าไปยัง **เมียนมา** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. สินค้าเกษตรกรรม (กสิกรรม,ปศุสัตว์,ประมง) ในปี 2564 มีมูลค่า 9,608.9 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 63.23 โดยสินค้าเกษตรกรรม ประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง (ทุเรียนสด มะม่วงสด ส้มสด เงาะสด มังคุดสด สับปะรดสด ฯลฯ) ผักสด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง (หอมหัวใหญ่ หอมหัวเล็ก กระเทียม สดหรือแช่เย็น พริกสดหรือแช่เย็น) เครื่องเทศและสมุนไพร ยางพารา (ยางแท่ง น้ำยางข้น) พืชน้ำมัน เมล็ด ผลและสปอร์ ชนิดที่ใช้ในการเพาะปลูก สินค้าประมง (กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง ปลา) ปศุสัตว์ (ไก่สด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป สุกรสด แช่เย็น แช่แข็ง) เป็นต้น

2. สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่า 31,363.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 13.01 โดยสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ประกอบด้วย อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (ทูน่ากระป๋อง ชาร์ดีนกระป๋อง) อาหารทะเลแปรรูป น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล ผลไม้กระป๋องและแปรรูป น้ำผลไม้ ผักกระป๋องและผักแปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าว ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีอื่น ๆ) อาหารสัตว์เลี้ยงสัตว์ปศุสัตว์ เครื่องดื่ม (เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ น้ำแร่ น้ำอัดลมที่ปรุงรส เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์) ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ (น้ำมันปาล์ม น้ำมันถั่วเหลือง) เป็นต้น

3. สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่า 77,288.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 5.09 โดยสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม ผ้าฝ้ายและด้าย อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า (เครื่องวิดีโอ เครื่องเสียง อุปกรณ์และส่วนประกอบ เตาอบไมโครเวฟและเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ให้ความร้อน ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ) เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย รองเท้าและชิ้นส่วน ผลิตภัณฑ์ยาง (ยางยานพาหนะ ถุงมือยาง) ผลิตภัณฑ์เซรามิก ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (รถยนต์นั่ง รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ) เครื่องสำอาง เครื่องหอมและสบู ผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล เป็นต้น

4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง การเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่า 17,847.3 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 72.18 โดยสินค้าแร่และเชื้อเพลิง ประกอบด้วย แร่ดิบขมิ้น ก๊าซปิโตรเลียมเหลว น้ำมันสำเร็จรูป น้ำมันดีเซล น้ำมันสำเร็จรูปอื่น ๆ เป็นต้น¹⁰⁰

¹⁰⁰ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้าส่งออก เมียนมา http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ประเทศไทยส่งออกสินค้าไปยัง **บังกลาเทศ** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าเกษตรกรรม** (กลีกรวม,ปศุสัตว์,ประมง) ในปี 2564 มีมูลค่า 1,684.1 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 5.87 โดยสินค้าเกษตรกรรม ประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพด ถั่ว แป้ง มันสำปะหลัง ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง (มะม่วงสด ส้มสด เงาะสด ผลไม้แห้งอื่น ๆ) ผักสด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง เครื่องเทศและสมุนไพร ยางพารา (ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น) เมล็ด ผล และสปอร์ ชนิดที่ใช้ในการเพาะปลูก สินค้าประมง (กุ้ง ปลาหมึก ปลา ปลามีชีวิต และพันธุ์ปลา) เป็นต้น

2. **สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร** ในปี 2564 มีมูลค่า 1,096.9 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -15.23 โดยสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ประกอบด้วย อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (ทูน่ากระป๋อง และซาร์ดีนกระป๋อง) น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล ผลไม้กระป๋องและแปรรูป (สับปะรดกระป๋อง) น้ำผลไม้ ผลไม้แปรรูป ผักกระป๋อง และผักแปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีอื่น ๆ) อาหารสัตว์ สิ่งปรุงรสอาหาร นมและผลิตภัณฑ์นม เป็นต้น

3. **สินค้าอุตสาหกรรม** ในปี 2564 มีมูลค่า 28,159.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 37.82 โดยสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม ผ้าผืนและด้าย อัญมณี และเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า (ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เหล็ก ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ ปูน หนังและผลิตภัณฑ์หนังฟอกและหนังอัด ผลิตภัณฑ์ยาง (ยางยานพาหนะ ยางรัดของ ถูมือยาง) ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (รถยนต์นั่ง รถปิคอัพ รถบัสและรถบรรทุก) เครื่องสำอาง เครื่องหอมและสบู เครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น

4. **สินค้าแร่และเชื้อเพลิง** ในปี 2564 มีมูลค่า 7,926.6 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 144.21 โดยสินค้าแร่และเชื้อเพลิง ประกอบด้วย แร่ดิบซั่ม เฟลด์สปาร์ น้ำมันสำเร็จรูป น้ำมันดีเซล เป็นต้น¹⁰¹

ประเทศไทยส่งออกสินค้าไปยัง **ศรีลังกา** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าเกษตรกรรม** (กลีกรวม,ปศุสัตว์,ประมง) ในปี 2564 มีมูลค่า 2,317.7 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 35.24 โดยสินค้าเกษตรกรรม ประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผักสด แช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง (หอมหัวใหญ่ หอมหัวเล็ก กระเทียม สดหรือ

¹⁰¹ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้าส่งออก บังกลาเทศ http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

แช่เย็น) ยางพารา (ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค น้ำยางข้น) เมล็ด ผลและสปอร์ ชนิดที่ใช้ในการเพาะปลูก สิ้นค้าประมง เป็นต้น

2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่า 1,048 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัว จากปี 2563 ร้อยละ 18.57 โดยสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ประกอบด้วย อาหารทะเลกระป๋องและ แปรรูป (ทูน่ากระป๋อง) น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ) อาหารสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

3. สินค้าอุตสาหกรรม ในปี 2564 มีมูลค่า 7,566 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 15.39 โดยสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม ผ้าฝ้ายและด้าย อัญมณีและ เครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า (ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ หม้อแปลงไฟฟ้าและส่วนประกอบ) เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง (ยางยานพาหนะ) ยานพาหนะ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล เป็นต้น

4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง ในปี 2564 มีมูลค่า 414.7 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 122 โดยสินค้าแร่และเชื้อเพลิง ประกอบด้วย แร่ใยหิน น้ำมันสำเร็จรูป เป็นต้น¹⁰²

ประเทศไทยส่งออกสินค้าไปยัง **ญี่ปุ่น** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. สินค้าเกษตรกรรม (กลีกระสม,ปศุสัตว์,ประมง) ในปี 2564 มีมูลค่า 53.9 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 210.08 โดยสินค้าเกษตรกรรม ประกอบด้วย ผลไม้แห้ง

2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่า 103 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 38.25 โดยสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ประกอบด้วย อาหารทะเลกระป๋อง ผลไม้กระป๋องและแปรรูป น้ำผลไม้ผสม ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ หมากฝรั่งและขนมที่ไม่มีโกโก้ผสม เครื่องดื่ม เป็นต้น

3. สินค้าอุตสาหกรรม ในปี 2564 มีมูลค่า 1,941 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 28.89 โดยสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าฝ้ายและด้าย เครื่องใช้ไฟฟ้า (เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ให้ความร้อนและส่วนประกอบ เตาอบอื่น ๆ รวมเตาที่มีหม้อหุงต้ม และ เตาย่าง) ผลิตภัณฑ์พลาสติก ยางยานพาหนะ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องสำอาง สบู่ และ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว เป็นต้น

¹⁰² ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้าส่งออก ศรีลังกา http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

4. **สินค้าแร่และเชื้อเพลิง** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.1 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -20.23 โดยสินค้าแร่และเชื้อเพลิงประกอบด้วย น้ำมันสำเร็จรูป¹⁰³

ประเทศไทยส่งออกสินค้าไปยัง **เนปาล** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าเกษตรกรรม** (กลีกรวม,ปศุสัตว์,ประมง) ในปี 2564 มีมูลค่า 131 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 72.1 โดยสินค้าเกษตรกรรม ประกอบด้วย ข้าว ถั่ว แป้งมันสำปะหลัง เมล็ด ผลและสเปอร์ ชนิดที่ใช้ในการเพาะปลูก ปลามีชีวิต และพันธุ์ปลา ปศุสัตว์ เป็นต้น

2. **สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร** ในปี 2564 มีมูลค่า 147.5 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 22.03 โดยสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ประกอบด้วย อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป น้ำผลไม้ ผักกระป๋อง และผักแปรรูป บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ อาหารสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

3. **สินค้าอุตสาหกรรม** ในปี 2564 มีมูลค่า 1,542.4 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 45.14 โดยสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม ผ้าผืนและด้าย เส้นใยประดิษฐ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เพอร์นิเจอร์และชิ้นส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์เหล็ก เม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องสำอาง เครื่องหอมและสบู่ เป็นต้น

4. **สินค้าแร่และเชื้อเพลิง** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.1 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 156.92¹⁰⁴

¹⁰³ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้าส่งออก ฐาน http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

¹⁰⁴ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้าส่งออก เนปาล http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ตารางที่ 3.62 : มูลค่าการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ปี 2561-2564 ตามโครงสร้างสินค้า

อินเดีย 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตรายายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	244,360	227,875.1	169,685.6	269,671.8	11.59	-6.75	-25.54	58.92	100	100	100	100
เกษตรกรรม	7,688.9	5,580.5	4,297.1	8,604.2	12.42	-27.42	-23.00	100.23	3.15	2.45	2.53	3.19
อุตสาหกรรม การเกษตร	8,741.6	8,863.9	8,116.3	25,216.3	7.08	1.40	-8.43	210.69	3.58	3.89	4.78	9.35
อุตสาหกรรม	221,477.4	208,804.9	153,053.1	230,154.8	10.36	-5.72	-26.70	50.38	90.64	91.63	90.20	85.35
แร่และเชื้อเพลิง	6,452.2	4,625.7	4,219.2	5,696.6	96.31	-28.31	-8.79	35.02	2.64	2.03	2.49	2.11
เมียนมา 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตรายายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	148,185.6	135,139.6	117,554.2	136,108.9	1.40	-8.80	-13.01	15.78	100	100	100	100
เกษตรกรรม	5,630.3	5,748.7	5,886.6	9,608.9	26.25	2.10	2.40	63.23	3.80	4.25	5.01	7.06
อุตสาหกรรม การเกษตร	36,423.6	28,525.6	27,754.4	31,363.8	-1.76	-21.68	-2.7	13.01	24.58	21.11	23.61	23.04
อุตสาหกรรม	89,997.5	84,842.4	73,547.9	77,288.8	-0.51	-5.73	-13.31	5.09	60.73	62.78	62.57	56.78
แร่และเชื้อเพลิง	16,134.1	16,022.8	10,365.3	17,847.3	14.03	-0.69	-35.31	72.18	10.89	11.86	8.82	13.11

บังกลาเทศ 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	38,417.3	30,587	26,562.5	38,866.7	-9.28	-20.38	-13.16	46.32	100	100	100	100
เกษตรกรรม	2,533.3	1,409.4	1,590.7	1,684.1	-70.34	-44.37	12.87	5.87	6.59	4.61	5.99	4.33
อุตสาหกรรม การเกษตร	975.1	1,395.9	1,293.8	1,096.9	-9.21	43.14	-7.31	-15.23	2.54	4.56	4.87	2.82
อุตสาหกรรม	33,552.9	26,447.3	20,432.1	28,159.2	7.38	-21.18	-22.74	37.82	87.34	86.47	76.92	72.45
แร่และเชื้อเพลิง	1,356	1,334.5	3,245.9	7,926.6	-8.84	-1.58	143.22	144.21	3.53	4.36	12.22	20.39
ศรีลังกา 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	14,187.3	11,628.3	9,341	11,346.3	-5.36	-18.04	-19.67	21.47	100	100	100	100
เกษตรกรรม	2,576.1	2,063.5	1,713.7	2,317.7	-13.91	-19.9	-16.95	35.24	18.16	17.75	18.35	20.43
อุตสาหกรรม การเกษตร	1,552.7	1,626.7	883.9	1,048	-10.06	4.76	-45.66	18.57	10.94	13.99	9.46	9.24
อุตสาหกรรม	9,751	7,641.5	6,556.6	7,566	-1.86	-21.63	-14.20	15.39	68.73	65.71	70.19	66.68
แร่และเชื้อเพลิง	307.5	296.7	186.8	414.7	-8.65	-3.51	-37.04	122	2.17	2.55	2.00	3.65

<div style="text-align: center;"> ภูฏาน </div>												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	1,259.4	1,331.5	1,598	2,098	-20.83	5.72	20.02	31.29	100	100	100	100
เกษตรกรรม	1.5	21.5	17.4	53.9	-62.65	-	-18.98	210.08	0.12	1.61	1.09	2.57
อุตสาหกรรม การเกษตร	100.1	63.9	74.5	103	17.34	-36.22	16.63	38.25	7.95	4.80	4.66	4.91
อุตสาหกรรม	1,157.6	1,246.1	1,506.0	1,941.0	-22.87	7.64	20.86	28.89	91.92	93.59	94.24	92.52
แร่และเชื้อเพลิง	0.1	-	0.1	0.1	-64.12	-61.57	168.75	-20.23	0.01	-	0.01	-
<div style="text-align: center;"> เนปาล </div>												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	2,680	3,175.8	1,259.7	1,821.1	19.41	18.5	-60.33	44.56	100	100	100	100
เกษตรกรรม	179.2	178.5	76.1	131	18.26	-0.36	-57.36	72.1	6.69	5.62	6.04	7.19
อุตสาหกรรม การเกษตร	742.7	385	120.9	147.5	27.9	-48.16	-68.6	22.03	27.71	12.12	9.6	8.1
อุตสาหกรรม	1,757.2	2,612.2	1,062.7	1,542.4	16.2	48.66	-59.32	45.14	65.57	82.25	84.36	84.7
แร่และเชื้อเพลิง	0.9	0.1	-	0.1	-	-92.04	-39.51	156.92	0.03	-	-	0.01

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

โครงสร้างสินค้านำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจาก อินเดีย ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าเชื้อเพลิง** ในปี 2564 มีมูลค่า 454.3 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -74.12 โดยสินค้าเชื้อเพลิง ประกอบด้วย น้ำมันสำเร็จรูป น้ำมันหล่อลื่น และน้ำมันเบรก เป็นต้น

2. **สินค้าทุน** ในปี 2564 มีมูลค่า 49,556.3 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 59.9 โดยสินค้าทุน ประกอบด้วย พืชสำหรับทำพันธุ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ แทนเจาะและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ รถไฟ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น

3. **สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป** ในปี 2564 มีมูลค่า 121,795.7 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 57.71 โดยสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ประกอบด้วย สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช ยางรวมทั้งเศษยาง กระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ ด้ายและเส้นใย ผ้าผืน เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงิน แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่ อลูมิเนียม กระจก แก้ว ปู และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์เซรามิก ลวดและสายเคเบิล เป็นต้น

4. **สินค้าอุปโภคบริโภค** ในปี 2564 มีมูลค่า 22,473.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 31.4 โดยสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย สัตว์น้ำ นมและผลิตภัณฑ์นม ข้าวและผลิตภัณฑ์จากแป้ง ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำจากผักผลไม้ กาแฟ ชา เครื่องเทศ ขนมหวานและซ็อกโกแลต ผลิตภัณฑ์ยาสูบ สบู่ ผงซักฟอกและเครื่องสำอาง เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ผลิตภัณฑ์เวชกรรม กระเป๋า เครื่องประดับอัญมณี เป็นต้น

5. **ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง** ในปี 2564 มีมูลค่า 9,877.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 36.98 โดยยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ประกอบด้วย รถยนต์นั่ง รถยนต์โดยสารและรถบรรทุก ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยาน ยางรถยนต์ รถจักรยานยนต์

6. **อาวุธ ยุทโธปกรณ์ และสินค้าอื่น ๆ** ในปี 2564 มีมูลค่า 136.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 127.64¹⁰⁵

¹⁰⁵ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้านำเข้าจาก อินเดีย http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru2_import/import_re/report.asp

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจาก เมียนมา ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าเชื้อเพลิง** ในปี 2564 มีมูลค่า 54,991.9 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -5.12 โดยสินค้าเชื้อเพลิง ประกอบด้วย ก๊าซธรรมชาติปิโตรเลียม (54,991.8 ล้านบาท)
2. **สินค้าทุน** ในปี 2564 มีมูลค่า 1,751.9 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -3.88 โดยสินค้าทุน ประกอบด้วย สัตว์และพืชสำหรับทำพันธุ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วน เป็นต้น
3. **สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป** ในปี 2564 มีมูลค่า 25,313.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 23.55 โดยสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ประกอบด้วย สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป (ปลาทูนาสด แช่เย็น แช่แข็ง กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง ปลาหมึกสด แช่เย็น แช่แข็ง) พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่น ๆ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ ด้ายและเส้นใย ผ้าฝ้าย เคมีภัณฑ์ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงิน เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์เหล็ก เป็นต้น
4. **สินค้าอุปโภคบริโภค** ในปี 2564 มีมูลค่า 7,854.4 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 2.1 โดยสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย โค กระบือ สุกร แพะ แกะ สัตว์น้ำ ผัก ผลไม้ และของปรุงแต่งที่ทำจากผักผลไม้ เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค กาแฟ ชา เครื่องเทศ เสื้อผ้า รองเท้า และผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน เป็นต้น
5. **ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง** ในปี 2564 มีมูลค่า 9.1 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -92.06 โดยยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ประกอบด้วย ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เป็นต้น¹⁰⁶

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจาก บังกลาเทศ ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าสินค้าทุน** ในปี 2564 มีมูลค่า 145.9 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 28.14 โดยสินค้าทุน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เป็นต้น
2. **สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป** ในปี 2564 มีมูลค่า 175.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -21.32 โดยสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ประกอบด้วย สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช พืชน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ด้ายและเส้นใย เป็นต้น

¹⁰⁶ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้านำเข้าจาก เมียนมา http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru2_import/import_re/report.asp

3. **สินค้าอุปโภคบริโภค** ในปี 2564 มีมูลค่า 1,404.6 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 12.17 โดยสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค เสื้อผ้า รองเท้า และผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

4. **ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 904.42 โดยยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ประกอบด้วย ส่วนประกอบและอุปกรณ์¹⁰⁷

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจาก **ศรีลังกา** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าทุน** ในปี 2564 มีมูลค่า 208.4 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -34.74 โดยสินค้าทุน ประกอบด้วย สัตว์และพืชสำหรับทำพันธุ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องฟักกระแสน้ำไฟฟ้า หม้อแปลง เป็นต้น

2. **สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป** ในปี 2564 มีมูลค่า 1,657.7 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 31.42 โดยสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ประกอบด้วย สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป (ปลาทูนาสด แช่เย็น แช่แข็ง กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง ปลาหมึกสด แช่เย็น แช่แข็ง) พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช ด้ายและเส้นใย ผ้าฝ้าย เคมีภัณฑ์ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงิน เป็นต้น

3. **สินค้าอุปโภคบริโภค** ในปี 2564 มีมูลค่า 285.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ -12.18 โดยสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค กาแฟ ชา เครื่องเทศ เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับอัญมณี เป็นต้น

4. **ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง** ในปี 2564 มีมูลค่า 19.3 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 6.74 โดยยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ประกอบด้วย ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เป็นต้น¹⁰⁸

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจาก **ภูฏาน** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าทุน** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 426.67 โดยสินค้าทุน ประกอบด้วย เครื่องมือเครื่องใช้ทำด้วยโลหะ

¹⁰⁷ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้านำเข้าจาก บังกลาเทศ http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru2_import/import_re/report.asp

¹⁰⁸ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้านำเข้าจาก ศรีลังกา http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru2_import/import_re/report.asp

2. **สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป** ในปี 2563 มีมูลค่า 0.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2562 ร้อยละ -31.01 โดยสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ประกอบด้วย สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะ

3. **สินค้าอุปโภคบริโภค** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.7 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 16.67 โดยสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย กาแฟ ชา เครื่องเทศ

4. **ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.3 ล้านบาท โดยยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ประกอบด้วย ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์¹⁰⁹

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจาก **เนปาล** ประกอบด้วยกลุ่มสินค้าหลักดังนี้

1. **สินค้าทุน** ในปี 2564 มีมูลค่า 0.2 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 33.74 โดยสินค้าทุน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์โลหะ เป็นต้น

2. **สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป** ในปี 2564 มีมูลค่า 7.5 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 127.72 โดยสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ประกอบด้วย พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช ผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์เหล็ก เป็นต้น

3. **สินค้าอุปโภคบริโภค** ในปี 2564 มีมูลค่า 26.4 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 101.05 โดยสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย นมและผลิตภัณฑ์นม เสื้อผ้า รองเท้า ผลิตภัณฑ์เวชกรรม ผลิตภัณฑ์กระดาษ เป็นต้น¹¹⁰

¹⁰⁹ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้านำเข้าจาก ภูฏาน http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru2_import/import_re/report.asp

¹¹⁰ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, โครงสร้างสินค้านำเข้าจาก เนปาล http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru2_import/import_re/report.asp

ตารางที่ 3.63 : มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ปี 2561-2564 ตามโครงสร้างสินค้า

อินเดีย 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตรายายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	158,148.4	151,124.3	134,348.8	204,294.4	18.55	-4.44	-11.1	52.06	100	100	100	100
เชื้อเพลิง	2,659.9	2,635.1	1,755.3	454.3	-29.14	-0.93	-33.39	-74.12	1.68	1.74	1.31	0.22
ทุน	33,508	34,713.4	30,991.9	49,556.3	47.34	3.6	-10.72	59.9	21.19	22.97	23.07	24.26
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	94,199.8	85,463.2	77,227.1	121,795.7	17.46	-9.27	-9.64	57.71	59.56	56.55	57.48	59.62
อุปโภคบริโภค	17,705.4	18,474.6	17,103.6	22,473.8	9.38	4.34	-7.42	31.4	11.20	12.22	12.73	11.00
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	10,043.9	9,796.4	7,210.9	9,877.8	-3.81	-2.46	-26.39	36.98	6.35	6.48	5.37	4.84
อาวุธ ยุทโธปกรณ์ และสินค้าอื่น ๆ	31.4	41.4	59.8	136.2	-62.74	32.10	44.4	127.64	0.02	0.03	0.04	0.07
เมียนมา 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตรายายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	97,953.3	101,916.6	88,077.2	89,920.6	16.13	4.05	-13.58	2.09	100	100	100	100
เชื้อเพลิง	75,321.6	77,131.6	57,958.5	54,991.9	16.87	2.4	-24.86	-5.12	76.9	75.68	65.8	61.16
ทุน	1,219.5	1,932.4	1,822.7	1,751.9	-24.55	58.45	-5.68	-3.88	1.25	1.90	2.07	1.95
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	13,769.4	13,769.4	20,488.1	25,313.2	23.71	9.97	35.31	23.55	14.06	14.86	23.26	28.15
อุปโภคบริโภค	7,624.5	7,672.2	7,693	7,854.4	6.83	0.63	0.27	2.10	7.78	7.53	8.73	8.73
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	18.3	31.8	114.9	9.1	25.53	73.83	260.78	-92.06	0.02	0.03	0.13	0.01

บังกลาเทศ 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	1,923.6	2,540.2	1,589	1,726.6	-7.82	32.05	-37.45	-37.45	100	100	100	100
ทุน	211.4	435.2	113.9	145.9	70.89	105.81	-73.84	28.14	10.99	17.13	7.17	8.45
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	187.6	160.7	222.7	175.2	6.44	-14.34	38.61	-21.32	9.75	6.33	14.02	10.15
อุปกรณ์บริโภค	1,511.8	1,612.9	1,252.3	1,404.6	-15.08	6.69	-22.36	12.17	78.59	63.5	78.81	81.35
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	12.8	0.5	0.1	0.8	94.52	-96.26	-82.97	904.42	0.66	0.02	0.01	0.05
ศรีลังกา 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	2,703.9	2,483	2,278.8	2,170.7	11.8	-8.17	-8.23	-4.74	100	100	100	100
ทุน	305.2	255.5	166.7	208.4	47.68	-16.30	-34.74	25	11.29	10.29	7.32	9.60
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	1,631.4	1,704.4	1,261.4	1,657.7	-1.17	4.47	-25.99	31.42	60.34	68.64	55.35	76.37
อุปกรณ์บริโภค	486.5	481.6	324.8	285.2	1.9	-1.02	-32.56	-12.18	17.99	19.39	14.25	13.14
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	26.5	33.8	18.1	19.3	-68.05	27.54	-46.40	6.74	0.98	1.36	0.8	0.89

กัวตาน 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	16.2	4.3	1.5	1.2	602.89	-73.24	-66.42	-14.28	100	100	100	100
ทุน	6.3	2.6		0.2	503.71	-58.61	-98.39	426.67	38.81	60.02	2.88	17.71
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	8.4	1.2	0.8	-	-	-85.5	-31.01	-94.52	51.56	27.9	57.32	3.67
อุปโภคบริโภค	0.9	0.3	0.6	0.7	-8.30	-69.83	107.66	16.67	5.71	6.43	39.79	54.17
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	0.4	-	-	0.3	-	-	-	-	2.16	0.57	-	24.46
เนปาล 												
สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564	2561	2562	2563	2564
รวมทั้งสิ้น	13.5	17.3	16.5	34	-8.94	27.36	-4.11	105.55	100	100	100	100
ทุน	0.1	2.5	0.1	0.2	-57.48	-	-95.09	33.74	0.91	14.63	0.75	0.49
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	1	2.7	3.3	7.5	-72.4	166.43	22.01	127.72	7.44	15.56	19.8	21.93
อุปโภคบริโภค	12.3	11.8	13.1	26.4	12.71	-3.6	11.02	101.05	90.46	68.46	79.26	77.53

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

3.9 สถานการณ์การลงทุนระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC

ในปี 2564 ประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ที่มีมูลค่าการลงทุนในประเทศไทยมากที่สุดคือประเทศอินเดีย มีมูลค่าการลงทุนในประเทศไทยสูงเป็นอันดับที่ 14 จากทั่วโลก อินเดียยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนจำนวนทั้งสิ้น 19 โครงการ มูลค่า 4,250 ล้านบาท มีโครงการที่ได้รับอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนจำนวน 21 โครงการ มูลค่า 3,989 ล้านบาท และได้รับการออกบัตรส่งเสริมจำนวน 11 โครงการ มูลค่า 3,386 ล้านบาท¹¹¹ มีการลงทุนในอุตสาหกรรม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แร่และเซรามิก อุตสาหกรรมเบาและเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สารเคมีและกระดาษ และภาคบริการ ส่วนการลงทุนจากเมียนมามีการยื่นขอรับการส่งเสริมในปี 2563 เพียง 1 โครงการมูลค่า 300,000 บาท และไม่ปรากฏการขอรับการส่งเสริมในปี 2564 แต่อย่างใด ขณะที่มูลค่าการลงทุนจากประเทศอื่น ๆ BIMSTEC ยังไม่ปรากฏข้อมูลที่ชัดเจน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.64 : ภาพรวมการลงทุนจากอินเดียในไทยปี 2562-2564

ประเภท	ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564	
	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
การขอรับการส่งเสริม	25	1,144	13	1,303	19	4,250
การอนุมัติให้การส่งเสริม	25	726	13	1,325	21	3,989
การออกบัตรส่งเสริม	13	659	12	1,085	11	3,386

ที่มา : สรุปจากรายงานและสถิติการลงทุนจากต่างประเทศ ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม¹¹²

ตารางที่ 3.65 : การลงทุนจากอินเดียจำแนกตามอุตสาหกรรมปี 2564 (มกราคม-ธันวาคม)

ประเภท	การขอรับการส่งเสริม		การอนุมัติให้การส่งเสริม	
	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
ผลิตภัณฑ์การเกษตร	4	2,395.99	3	2,240.87
แร่และเซรามิก	1	280.00	1	280.00
อุตสาหกรรมเบาและเครื่องนุ่งห่ม	4	1,071.58	4	1,091.58
ผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักร	3	419.35	2	304.35
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	3	13.90	7	25.08
สารเคมีและกระดาษ	3	59.17	2	27.17
ภาคบริการ	1	10.00	2	20.00

¹¹¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, รายงานและสถิติการลงทุนจากต่างประเทศ ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม. https://www.boei.go.th/upload/content/FDI%202021_6209cc1ce470c.pdf

¹¹² สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, รายงานและสถิติการลงทุนจากต่างประเทศ ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม. https://www.boei.go.th/upload/content/FDI%202021_6209cc1ce470c.pdf

ประเภท	การขอรับการส่งเสริม		การอนุมัติให้การส่งเสริม	
	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม	0	0.00	0	0.00
รวม	19	4,249.99	21	3,989.05

ที่มา : สรุปลจากสถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ : สาธารณรัฐอินเดีย ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม¹¹³

ในทางกลับกันการลงทุนจากไทยไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC พบว่าส่วนใหญ่มีการลงทุนในประเทศอินเดียและบังกลาเทศ โดยในปี 2564 การลงทุนโดยตรงของไทยในอินเดียมีมูลค่ารวม 831.62 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 27,507.74 ล้านบาท คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 10 มีนาคม 2565) และบังกลาเทศมูลค่ารวม 21.12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 698.71 ล้านบาท คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 10 มีนาคม 2565) ขณะที่การลงทุนในประเทศอื่น ๆ ใน BIMSTEC ไม่ปรากฏข้อมูลที่ชัดเจน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.66 : เงินลงทุนโดยตรงของไทยในอินเดียและบังกลาเทศ จำแนกตามประเภทธุรกิจของผู้ลงทุนไทย ปี 2563

ประเภทธุรกิจ	บังกลาเทศ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อินเดีย (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	0	0
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	0	0
การผลิต	1.15	122.55
การผลิตอาหาร	0.9	8.6
การผลิตเครื่องตี	0	0
การผลิตสิ่งทอ	0	0
การผลิตเคมีภัณฑ์	0	3.72
การผลิตคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์	0	-0.06
การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	1.38	0.2
การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น	0	0.82

¹¹³ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ : สาธารณรัฐอินเดีย ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม. https://www.boi.go.th/upload/content/India%202021_61f78759153f1.pdf

ประเภทธุรกิจ	บังกลาเทศ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อินเดีย (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
ไฟฟ้า ก๊าซ ใอน้ำและระบบการปรับอากาศ	0	0
การก่อสร้าง	20.01	-2.07
การขนส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	0.96	394.29
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	0	0
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	0	-0.01
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	0	2.63
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	0	0.06
อื่น ๆ	-1	314.16
รวม	21.12	831.62

ที่มา :สรุปจากสถิติเงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (Outflow) จำแนกตามประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และประเภทธุรกิจของผู้ลงทุนไทย¹¹⁴

3.10 สรุปสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออกสินค้า และการลงทุนระหว่างไทยกับกลุ่ม BIMSTEC กับโอกาสของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

จากสถิติการส่งออกในกลุ่มประเทศ BIMSTEC ช่วงปี 2561-2564 แม้จะไม่มีข้อมูลจำแนกได้ชัดเจนว่าสินค้าที่ส่งออกมีแหล่งต้นทางมาจากภาคใดหรือจังหวัดใดบ้าง แต่จากการศึกษาพบว่า มีประเภทสินค้าส่งออกที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ดังปรากฏใน 5 อันดับแรกของจังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราชที่สามารถเป็นฐานข้อมูลประกอบการส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้ ประกอบด้วย

สินค้าเกษตรกรรม ได้แก่ ผลไม้สดและผลไม้แห้ง (เช่น ทูเรียน มังคุด เงาะ) ยางพารา (ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น) และข้าว

¹¹⁴ ธนาคารแห่งประเทศไทย, เงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (Outflow) จำแนกตามประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และประเภทธุรกิจของผู้ลงทุนไทย (ดอลลาร์ สรอ.).

https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/ReportPage.aspx?reportID=848&language=th

สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ อาหารทะเลกระป๋องและอาหารทะเลแปรรูป ผลไม้กระป๋อง ผลไม้แปรรูป และน้ำผลไม้ (เช่น สับปะรด) และยางพารา (ยางแผ่นรมควันและยางแท่ง)

สินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ (ไม้แปรรูป เฟอร์นิเจอร์) ผลิตภัณฑ์ยาง (ยางรัดของ ถุงมือยาง) และปูนซีเมนต์

จากการประชุมระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อยในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้พบว่า ช่วงก่อนเกิดการระบาดของ COVID-19 สินค้าเกษตรที่ส่งออกไปต่างประเทศส่วนใหญ่ส่งไปยังประเทศจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลไม้ภาคใต้ เช่น ทุเรียนและมังคุด จังหวัดชุมพร มีผู้ประกอบการล้งชาวจีนมารับซื้อจากสวนและส่งสินค้าไปยังรวมทั้งจังหวัดจันทบุรี หรือส่งผ่านเส้นทาง R3A (ไทย-ลาว-จีน) บริเวณด่านเชียงของจังหวัดเชียงราย¹¹⁵ นอกจากนี้ กรณีการส่งออกมังคุดจากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปต่างประเทศยังมีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 40 เท่านั้น ส่วนที่เหลือมีคุณภาพไม่ผ่านมาตรฐาน ขณะที่ทุเรียนที่ส่งออกไปประเทศจีนมีข้อจำกัดเรื่องการขั้นตอนการเตรียมความพร้อมด้านคุณภาพ มาตรฐานสินค้า และเอกสารสำหรับการส่งออก¹¹⁶

ในช่วงปลายปี 2564 ถึงต้นปี 2565 สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC พื้นที่ตัวกลับมาอยู่ระดับปกติเทียบเท่ากับช่วงก่อนการระบาดของ COVID-19 ประกอบกับอินเดียมีนโยบายเร่งการส่งออกจึงมีความต้องการวัตถุดิบเพื่อป้อนในสายการผลิต อย่างไรก็ตาม การนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้กับกลุ่มประเทศ BIMSTEC มีทั้งข้อจำกัดและความท้าทายเนื่องจากแต่ละประเทศมีนโยบายภายในประเทศที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศอินเดีย มีนโยบาย Made in India มุ่งเน้นการลงทุนและผลิตภายในประเทศอินเดีย แม้จะไม่คุ้มทุนในทางเศรษฐศาสตร์แต่อินเดียมีตลาดภายในประเทศขนาดใหญ่ สอดคล้องกับพฤติกรรมของประชาชนชาวอินเดียที่นิยมบริโภคสินค้าภายในประเทศ นอกจากนี้ อินเดียยังมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการค้าและการนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่ประกาศใช้ใหม่เรื่อย ๆ และเข้มงวดเรื่องถิ่นกำเนิดสินค้า (Rule of Origins) เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์สินค้าจากจีน จึงส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าของประเทศไทย ดังนั้น ประเทศไทยจะส่งออกสินค้าไปอินเดียได้จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการ โดยการโปรโมทสินค้าไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของชาวอินเดียในด้านคุณภาพสินค้า การออกแบบที่ทันสมัย เป็นต้น เนื่องจากชาวอินเดียมีความเชื่อมั่นและนิยมสินค้าภายในประเทศ การจัดหาคู่ค้า (Partners) หรือผู้กระจายสินค้า (Distributors) ที่น่าเชื่อถือในประเทศอินเดียให้กับผู้ส่งออกชาวไทยเพื่อลดต้นทุนการ

¹¹⁵ การประชุมระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อย (Focus Group) “โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก” ครั้งที่ 1 (จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง) วันที่ 11 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

¹¹⁶ การประชุมระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อย (Focus Group) “โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก” ครั้งที่ 2 (จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช) วันที่ 20 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

ส่งออก เพื่อป้องกันการโกงในขั้นตอนการชำระเงินหรือการรับส่งสินค้า การศึกษาตลาดและกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงให้ชัดเจน เพราะอินเดียเป็นประเทศใหญ่ มีค่านิยมและพฤติกรรมผู้บริโภคที่แตกต่างกัน เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นภารกิจสำคัญของกระทรวงพาณิชย์ในการสนับสนุนผู้ส่งออกชาวไทยในการช่วยคัดกรองคู่ค้าที่น่าเชื่อถือและอำนวยความสะดวกในการนำเข้า-ส่งออก¹¹⁷ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสินค้าของไทยเพื่อส่งออกโดยการสร้างมูลค่าเพิ่มจำเป็นต้องคำนึงถึงราคาตลาดในประเทศอินเดียด้วย เนื่องจากสินค้าบางประเภทมีการควบคุมราคาโดยรัฐบาล¹¹⁸

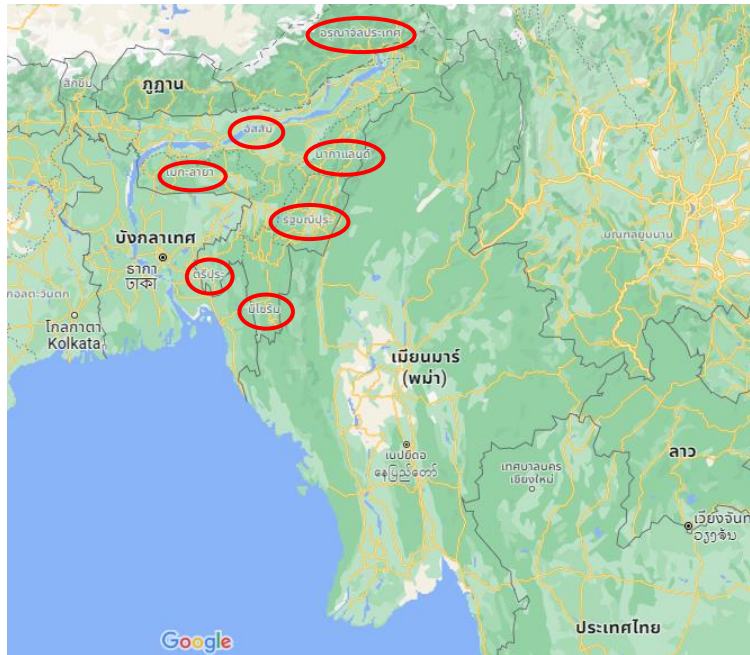
ด้านการขนส่งสินค้า ปัจจุบันการส่งออกสินค้าจากไทยไปอินเดียทางเรือผ่านประเทศสิงคโปร์ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ ดังนั้น หากมีการพัฒนาท่าเรือระนองให้สามารถส่งออกสินค้าไปยังตอนใต้ของอินเดียได้โดยตรงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งนี้ การวางแผนการขนส่งผ่านท่าเรือระนองจำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการเดินเรือและการขนส่งสินค้าจากอินเดียกลับมาประเทศไทยด้วย ขณะเดียวกันควรพิจารณาโอกาสในการเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งสินค้าทางบกด้วย เนื่องจากอินเดียมีรัฐทางตอนเหนือ หรือที่เรียกว่า รัฐ 7 สาวน้อย (7 Sisters states) ที่อยู่ติดกับชายแดนเมียนมา ประกอบด้วย รัฐอรุณาจัลประเทศ รัฐอัสสัม รัฐมฆาลัย รัฐมณีปุระ รัฐมิโซรัม รัฐนากาแลนด์ และรัฐตรีปุระ เชื่อมโยงกับประเทศเมียนมาและมีถนนไตรภาคี สามารถส่งออกสินค้าจากไทยบริเวณด่านแม่สอด จังหวัดตาก เข้าสู่ทามู ประเทศเมียนมา และออกสู่ประเทศอินเดีย โดยเส้นทางดังกล่าวมีความสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากประเทศอินเดียมีจุดแข็งด้านเส้นทางขนส่งทางบกและทางรางทั่วประเทศ อีกทั้งยังมีต้นทุนที่ต่ำ หากสามารถเปิดใช้เส้นทางบกเชื่อมโยงสามประเทศได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเส้นทางการค้าและการท่องเที่ยว¹¹⁹

¹¹⁷ นางสาวสายทอง สร้อยเพชร. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงนิวเดลี. สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2564

¹¹⁸ นายอาร์วินกุมาร ชังเดว์. เลขานุการกิตติมศักดิ์ หอการค้าอินเดีย-ไทย. สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2564

¹¹⁹ นางสาวสายทอง สร้อยเพชร. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงนิวเดลี. สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2564

ภาพที่ 3.18 : แผนที่รัฐ 7 สาวน้อย (7 Sisters states) ของอินเดียที่มีอาณาเขตติดกับบังกลาเทศ และเมียนมา สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมกับไทยได้

ที่มา : Google Map¹²⁰

โอกาสภาคเกษตรกรรมพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในตลาด BIMSTEC

ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และผลไม้ถือเป็นจุดแข็งของภาคเกษตรกรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่มีปริมาณการผลิตและมูลค่าสูงที่สุด สอดคล้องกับประเภทสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC โดยโอกาสการขยายตลาดไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ตามกลุ่มสินค้านี้มีรายละเอียด ดังนี้

ปาล์มน้ำมัน

จากสถิติการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ (HS 151110) ระดับโลกพบว่าอินเดียเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำมันปาล์มดิบมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกโดยมีสัดส่วนการนำเข้าเฉลี่ยปีละกว่าร้อยละ 40 แต่ส่วนใหญ่ อินเดียนำเข้าจากอินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นหลักผ่านการขนส่งทางเรือ

¹²⁰ Google Map <https://www.google.com/maps/@22.7036883,91.2184678,5.75z>

ตารางที่ 3.67 : ประเทศผู้นำเข้าหลักน้ำมันปาล์มดิบ (HS 151110) คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมด ระหว่างปี 2559-2563

อันดับ	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
	ร้อยละ 80.13	ร้อยละ 81.44	ร้อยละ 80.64	ร้อยละ 81.82	ร้อยละ 80.41
1	อินเดีย (ร้อยละ 40)	อินเดีย (ร้อยละ 42)	อินเดีย (ร้อยละ 41)	อินเดีย (ร้อยละ 36)	อินเดีย (ร้อยละ 44)
2	เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 15)	เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 15)	เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 15)	เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 15)	เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 14)
3	เยอรมัน (ร้อยละ 7)	เคนยา (ร้อยละ 5)	สเปน (ร้อยละ 5)	สเปน (ร้อยละ 10)	สเปน (ร้อยละ 9)
4	อิตาลี (ร้อยละ 5)	อิตาลี (ร้อยละ 4)	เคนยา (ร้อยละ 4)	อิตาลี (ร้อยละ 5)	อิตาลี (ร้อยละ 5)
5	เคนยา (ร้อยละ 5)	สเปน (ร้อยละ 4)	อิตาลี (ร้อยละ 4)	เคนยา (ร้อยละ 5)	เคนยา (ร้อยละ 5)
6	สเปน (ร้อยละ 4)	เยอรมนี (ร้อยละ 3)	เม็กซิโก (ร้อยละ 3)	มาเลเซีย (ร้อยละ 5)	มาเลเซีย (ร้อยละ 3)
7	เม็กซิโก (ร้อยละ 3)	เม็กซิโก (ร้อยละ 3)	มาเลเซีย (ร้อยละ 3)	ซาอุดีอาระเบีย (ร้อยละ 2)	
8	สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 2)	กานา (ร้อยละ 2)	ซาอุดีอาระเบีย (ร้อยละ 2)	เม็กซิโก (ร้อยละ 2)	
9	-	มาเลเซีย (ร้อยละ 2)	เยอรมนี (ร้อยละ 2)	ปากีสถาน (ร้อยละ 2)	
รวมทั้งโลก (ล้านตัน)	9,226,690	10,888,428	9,735,458	9,830,032	11,244,006

ที่มา : สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ประมวลผลจากฐานข้อมูล TradeMap¹²¹

แต่จากการศึกษาพบว่าปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรหลักของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กลับไม่ปรากฏว่ามีการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ในปริมาณที่มีนัยสำคัญต่อมูลค่าการส่งออก เนื่องจากสถิติการส่งออกส่วนใหญ่ปรากฏเพียงไขมันจากพืชชนิดอื่น ๆ ซึ่งมีใช่ปาล์มน้ำมันหรือน้ำมันปาล์ม โดยผลผลิตปาล์มน้ำมันภายในประเทศไทยช่วงปี 2563 มีปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มดิบ 2,651,598 ตัน และมีสต็อกยกมาจากปีก่อน 319,181 ตัน (รวมปริมาณอุปทานปี 2563 อยู่ที่ 2,970,779 ตัน) ขณะที่ปริมาณการบริโภคน้ำมันปาล์มภายในประเทศอยู่ที่ 1,164,985 ตัน ใช้ใน

¹²¹ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2564). โครงการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ภายใต้ IMT-GT. น. 57

อุตสาหกรรมไบโอดีเซล 1,363,651 ตัน และส่งออกต่างประเทศเพียง 236,251 ตัน (รวมปริมาณอุปสงค์ปี 2563 อยู่ที่ 2,764,887 ตัน) และเหลือสต็อกสำหรับปีถัดไป 209,328 ตัน¹²²

สะท้อนให้เห็นว่าการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทยยังมุ่งเน้นการบริโภคและใช้เป็นพลังงานในประเทศเป็นหลัก ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีการกำหนดให้นำเข้าน้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการจัดระเบียบในการนำเข้าและนำผ่าน¹²³ เมื่อไม่สามารถนำเข้าทะลายปาล์มและน้ำมันปาล์มได้อย่างเสรีจึงส่งผลกระทบต่อความเพียงพอของปริมาณวัตถุดิบภายในประเทศ ขาดการต่อยอดในอุตสาหกรรมขั้นสูงหรือโอเลโอเคมีคอลภายในประเทศ¹²⁴

การที่ปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นผลผลิตหลักของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเปรียบเสมือน “เมืองหลวงแห่งปาล์มน้ำมัน” ยังขาดความสามารถในการแข่งขันเข้าสู่ตลาดโลกและกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้ จากการประชุมระดมความคิดเห็นในพื้นที่พบว่า แม้จังหวัดทั้ง 4 จังหวัดจะมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มซึ่งเน้นการแปรรูปขั้นต้นในรูปแบบการกลั่นบรรจุขวด เพื่อส่งจำหน่ายภายในประเทศ ประกอบกับการยังขาดกลไกการบริหารจัดการสต็อกโดยหน่วยงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างคลังสำรองน้ำมันปาล์มโดยภาครัฐเพื่อป้องกันการปั่นราคาในช่วงสินค้าขาดตลาด ส่วนการแปรรูปขั้นสูง หรือ โอเลโอเคมีคอลยังมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยซึ่งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีความพร้อมด้านวัตถุดิบในปริมาณที่เพียงพอแต่ขาดเงินลงทุนและเทคโนโลยีขั้นสูง จึงจำเป็นต้องมีการดึงดูดการลงทุนเพื่อต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต่อไปได้¹²⁵

ยางพาราและไม้ยางพารา

ผลผลิตยางพาราในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ส่งออกไปยังต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นกลุ่มน้ำยางข้นที่ส่งไปมาเลเซียแต่ชะลอตัวลงในช่วงการระบาดของ COVID-19 ยางแห้งส่งออกไปยังยุโรป

¹²² สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2564). โครงการพัฒนาสากลความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ภายใต้ IMT-GT. น. 32

¹²³ ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการจัดระเบียบในการนำเข้าและนำผ่าน พ.ศ. 2563. 26 กุมภาพันธ์ 2563. <https://www.dft.go.th/th-th/Detail-Law/ArticleId/14471/14471>

¹²⁴ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2564). โครงการพัฒนาสากลความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ภายใต้ IMT-GT. น. 52

¹²⁵ การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) “โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก” ครั้งที่ 1 (จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง) วันที่ 11 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. และ ครั้งที่ 2 (จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช) วันที่ 20 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

และไม้ยางพาราซึ่งกว่าร้อยละ 90 ส่งออกไปยังจีน¹²⁶ แต่จากสถิติการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพาราจากประเทศไทย (ทั้งประเทศ) ไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC พบว่า ประเทศไทยส่งออกยางพาราไป **อินเดีย** ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น และยางพาราอื่น ๆ ผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ยางยานพาหนะ ยางรัดของ ถุงมือยาง หลอดและท่อ สายพานลำเลียงและส่งกำลัง ผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ทางเกษตรกรรม เป็นต้น ส่งออกไปยัง **เมียนมา** ได้แก่ ยางแท่งและน้ำยางข้น ผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ยางยานพาหนะ และถุงมือยาง ส่งออกไปยัง **บังกลาเทศ** ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง และน้ำยางข้น ผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ยางยานพาหนะ ยางรัดของ และถุงมือยาง ส่งออกไปยัง **ศรีลังกา** ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค และน้ำยางข้น ผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ยางยานพาหนะ ส่งออกไปยัง **ภูฏาน** เช่น ยางยานพาหนะ และส่งออกไปยัง **เนปาล** ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยางทั่วไป

อินเดียเป็นประเทศที่มีความต้องการยางพาราสูง แต่การนำเข้ายางพาราจากไทยยังมีต้นทุนและราคาการนำเข้าในลักษณะขึ้น ๆ ลง ๆ เนื่องจากยางพาราจากไทยมีคุณภาพแต่มีราคาสูงกว่ายางจากมาเลเซียและเวียดนาม โดยโอกาสของยางพาราไทยในตลาดอินเดียอยู่ที่การส่งออกยางแผ่นเพื่อป้อนอุตสาหกรรมยางล้อของอินเดีย ปัจจุบันอินเดียมีความต้องการยางแผ่นรมควันชั้น 2 มีโรงงานยางล้อทั้งที่เป็นแบรนด์ต่างชาติและแบรนด์อินเดียเพื่อส่งต่อให้กับโรงงานผลิตรถยนต์ในอินเดีย โดยปกติอินเดียจะเน้นการผลิตยางล้อเพื่อรองรับตลาดภายในประเทศเป็นหลัก จะนำเข้ายางล้อเพียงบางประเภทเท่านั้น เช่น ยางล้อรถยนต์จากจีน และยางล้อรถบรรทุกจากไทย อย่างไรก็ตาม ข้อท้าทายสำคัญในการส่งออกยางไปยังประเทศอินเดียยังคงเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมของรัฐบาลอินเดีย¹²⁷ ดังปรากฏจากประสบการณ์ของสมาชิกสภาหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งประสบปัญหาการส่งออกยางพาราในบาง HS Code ที่ไม่สามารถนำเข้าประเทศอินเดียได้ จึงเป็นประเด็นที่การทูตเชิงพาณิชย์ต้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือด้านการเจรจา โดยผู้ประกอบการในพื้นที่พร้อมปรับตัว¹²⁸ ทั้งนี้ ควรพิจารณาถึงโอกาสในการเปิดตลาดประเทศอื่น ๆ ใน BIMSTEC เช่น บังกลาเทศซึ่งอุตสาหกรรมกำลังเติบโตได้ดี¹²⁹

¹²⁶ การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) “โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก” ครั้งที่ 2 (จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช) วันที่ 20 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

¹²⁷ นางสาวสายทอง สร้อยเพชร. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงนิวเดลี. สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2564

¹²⁸ การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) “โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก” ครั้งที่ 2 (จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช) วันที่ 20 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

¹²⁹ นายศุภเดช อ่องสกุล. รองเลขาธิการ สมาคมยางพาราไทย. สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2564

ข้อสังเกตสำคัญจากผู้ประกอบการด้านยางพาราพบว่า ปัจจุบันปัญหาของอุตสาหกรรมยางพารามีสถานะอยู่กึ่งกลาง ไม่สามารถเข้าสู่ตลาดอย่างคุณภาพสูง (Hi-End) ได้เนื่องจากตราสินค้า (Brand) ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับระดับโลกและขาดความโดดเด่นด้านการออกแบบ (Design) ขณะเดียวกันการตีตลาดราคาย่อมเยา เช่น ประเทศอินเดียก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิตและการขนส่ง ดังนั้น โอกาสเติบโตของอุตสาหกรรมยางพาราจึงควรมุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์จากยางพารา เช่น ถุงมือยางทางการแพทย์ ท่อยาง สายสวนปัสสาวะ สายให้อาหาร ฯลฯ โดยต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา (R&D) เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นของประเทศไทยเพื่อสร้างจุดขายและมาตรฐานความน่าเชื่อถือ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เริ่มศึกษาวิจัยด้านนี้แล้ว โดยตลาดถุงมือยางประเทศไทยมีความได้เปรียบกว่ามาเลเซียด้านวัตถุดิบเนื่องจากประเทศไทยมีน้ำยางชั้นภายในประเทศเพียงพอ ขณะที่มาเลเซียต้องนำเข้าน้ำยางชั้นแต่มาเลเซียมีความได้เปรียบด้านต้นทุนเชื้อเพลิงการผลิตที่ต่ำกว่าไทย

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับยางพารา คือ อุตสาหกรรมไม้ยางพารา สามารถนำไปเป็นเชื้อเพลิงในการทำโรงงานไฟฟ้าชีวมวล ในอนาคตไม้ยางมีแนวโน้มที่จะเป็นเชื้อเพลิงที่สำคัญสืบเนื่องจากการลดการใช้ถ่านหิน นอกจากนี้ ไม้ยางพาราสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ จากมุมมองผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม้ยางพาราพบว่า อุปสรรคสำคัญของการแปรรูปไม้ยางเป็นเฟอร์นิเจอร์คือต้องอาศัยการออกแบบ (Design) ที่ดีและทันสมัย ยิ่งไปกว่านั้น ยังต้องใช้แรงงานมาก (Labor Intensive) ปัจจุบันอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารายังส่งออกได้น้อย

ปัจจุบันทิศทางการลงทุนในอุตสาหกรรมยางพาราไทยยังต้องมุ่งเน้นที่การลงทุนภายในประเทศ โอกาสการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ หรือการลงทุนแบบกิจการร่วมค้า (Joint Venture) ในอุตสาหกรรมยางพาราเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติปรับทิศทางไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นเพราะมีอัตราค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่า มีนโยบายเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน และอัตราภาษีไม่สูง อย่างไรก็ตาม การผลักดันให้อุตสาหกรรมยางพาราในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เติบโตและเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ทั้งทางบกและทางน้ำให้มีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาท่าเรือระนอง และการพัฒนาขนส่งทางรางเชื่อมต่อกับท่าเรือแหลมฉบังหรือ EEC ได้ เป็นต้น¹³⁰

ผลไม้และพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ

นอกเหนือจากยางพาราและปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรหลักของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้แล้ว จากการศึกษาพบว่าทั้ง 4 จังหวัดยังมีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ มะพร้าว ทุเรียน มังคุด เงาะ ขำนาปี ขำนาปรัง และกาแฟ จากการประชุมระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้พบว่า ประเภทผลไม้หลักที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ ได้แก่ ทุเรียนและ

¹³⁰ นายศุภเดช อ่องสกุล, รองเลขาธิการ สมาคมยางพาราไทย, สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2564

มังคุด ส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศจีนผ่านล้งที่มารับซื้อ มีการไปรวมที่จังหวัดจันทบุรีและส่งออกไปทางสิบสองปันนา (เส้นทาง R3) อย่างไรก็ตาม มังคุดสามารถส่งออกได้เพียงประมาณร้อยละ 40 ของผลผลิต ส่วนที่เหลือไม่ผ่านมาตรฐานจึงส่งจำหน่ายราคาถูกลงภายในประเทศ

ขณะที่ประเภทผลผลิตทางการเกษตรที่ประเทศไทยส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC สอดคล้องกับผลผลิตทางการเกษตรที่มีมูลค่าสูงที่สุด 5 อันดับแรกของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีดังนี้ ส่งออกไป **อินเดีย** ได้แก่ ข้าว ผลไม้สด ผลไม้แช่แข็ง และผลไม้แห้ง เช่น ทูเรียน เงาะ มังคุด รวมถึงน้ำผลไม้ต่าง ๆ **เมียนมา** ได้แก่ ทูเรียนสด เงาะสด มังคุดสด สับปะรดสด ผลไม้กระป๋อง ผลไม้แปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าว **บังกลาเทศ** ได้แก่ ข้าว เงาะสด ผลไม้แปรรูป ผลไม้กระป๋อง **ศรีลังกา** ได้แก่ ข้าว **ภูฏาน** ได้แก่ ผลไม้แห้ง และ **เนปาล** ได้แก่ ข้าว ผลไม้กระป๋อง ผลไม้แปรรูป เป็นต้น

ผลไม้ไทยที่ได้รับความนิยมจากชาวอินเดียคือ ลำไย (ชาวอินเดียเรียกว่า Lychee) เนื่องจากมีรสชาติดีกว่าลิ้นจี่ที่ปลูกในประเทศอินเดีย เป็นที่ต้องการของกลุ่มคนมีฐานะในประเทศอินเดีย ใช้จัดเลี้ยงในงานแต่งงาน โดยปกติการส่งออกลำไยจากไทยไปอินเดียใช้วิธีการขนส่งทางเครื่องบินเป็นหลัก นอกจากนี้ ผลไม้ไทยที่ได้รับความนิยมรองลงมาคือส้มสีทอง (ชาวอินเดียเรียกว่า Thai Mandarin) และน้ำสับปะรดซึ่งกำลังเป็นที่นิยม และหากเป็นช่วงฤดูการจัดงานแต่งงานของชาวอินเดียผลไม้ไทยจะมีโอกาสในการส่งออกเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบการส่งออกสินค้าเกษตรกับสินค้าเกษตรแปรรูปไปยังอินเดีย พบว่าสินค้าเกษตรแปรรูปมีตลาดรองรับที่เยอะกว่าสินค้าเกษตรทั่วไปเนื่องจากสินค้าเกษตรแปรรูปจากไทยมีคุณภาพเป็นที่นิยมของชาวอินเดีย¹³¹

อย่างไรก็ตาม จากการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ผู้ประกอบการด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม จากประสบการณ์การส่งออกผลไม้และผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ไปยังประเทศจีนพบว่าข้อท้าทายสำคัญคือ พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังขาดระบบโลจิสติกส์ที่เหมาะสมกับการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร เช่น ระบบการจัดเก็บและขนส่งสินค้าแบบควบคุมอุณหภูมิ (Cold Chain Logistics) เพื่อรักษาคุณภาพของสินค้า ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตซึ่งประเทศปลายทางมีความเข้มงวด การเตรียมเอกสารสำหรับการส่งออกและพิธีศุลกากร นอกจากนี้ ผู้ประชาชนในพื้นที่ยังคงคาดหวังว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงอุตสาหกรรมควรเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้และสนับสนุนเกษตรกรและผู้ประกอบในด้านการแปรรูปผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือ กระทรวงพาณิชย์ จะมีบทบาทในการเปิดตลาดต่างประเทศใหม่ ๆ และประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติรู้จักผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ภาคใต้ เนื่องจากการพึ่งพิงการส่งออกไปประเทศจีนมากเกินไปหลังการระบาดของ COVID-19 จึงเกิดภาวะผลผลิตล้นตลาดไม่มีทางเลือกในการกระจายสินค้าไปยังประเทศอื่น โดยควรพิจารณาว่าประเทศในกลุ่ม

¹³¹ นางสาวสายทอง สร้อยเพชร. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงนิวเดลี. สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2564

BIMSTEC เช่น บังกลาเทศ มีความต้องการสินค้าเกษตรประเภทใดที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และสามารถส่งเสริมการตลาดได้ ในปัจจุบันหากตั้งความหวังไว้ที่การลงทุนด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เป็นหลักคงเป็นไปได้ยากดังที่ปรากฏในกรณีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)¹³²

โอกาสการเชื่อมโยงด้านการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศ BIMSTEC กับระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

จากสภาพตลาดของประเทศอินเดียซึ่งมีความนิยมบริโภคสินค้าภายในประเทศ ประกอบกับรัฐบาลอินเดียมีนโยบายควบคุมราคาสินค้าภายในประเทศอย่างเข้มงวด เช่น สินค้าอุปโภค บริโภค ยา และเวชภัณฑ์ ส่งผลให้การส่งออกสินค้าบางประเภทไปทำการตลาดในประเทศอินเดียเป็นเรื่องยาก เนื่องจากสินค้าจากประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตและการขนส่งสูงกว่าราคาตลาดในประเทศอินเดีย แต่การเชื่อมโยงการลงทุนระหว่างอินเดยากับระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังมีโอกาสอีกมาก¹³³ โดยมีกลยุทธ์และแนวทางการเชื่อมโยงการลงทุนดังนี้

ประการแรก การศึกษาและความเข้าใจถึงสภาพตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในกลุ่มประเทศ BIMSTEC ที่มีความหลากหลาย เช่น ประเทศอินเดียมี 28 รัฐ มีประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มีทั้งกลุ่มที่บริโภคเนื้อสัตว์และมังสวิรัต ยิ่งไปกว่านั้น ความนิยมบริโภคสินค้าไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอาหารยังจำกัดอยู่เฉพาะเมืองใหญ่ ๆ จึงเป็นการยากที่จะส่งออกสินค้าอาหารกระจายไปในระดับท้องถิ่นได้ แตกต่างไปจากการลงทุนในประเทศศรีลังกาที่มีนโยบายเปิดประเทศและเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศมากกว่าแต่มีพฤติกรรมบริโภคที่แตกต่างออกไป เป็นต้น

ประการที่ 2 การศึกษากฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุนภายในประเทศ เนื่องจากอินเดียมีนโยบาย Made in India ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศและส่งออกในส่วนที่เหลือ ดังนั้นการส่งออกสินค้าไปยังอินเดียจึงมีข้อจำกัดหลายประการ โดยที่ผ่านมาผู้ประกอบการด้านเกษตรกรรมสัญชาติไทยที่ไปลงทุนในอินเดียจึงต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศอินเดียให้มากที่สุดและนำเข้าให้น้อยที่สุด และมุ่งเน้นการสร้างควมไว้วางใจจากประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการประกอบธุรกิจในประเทศอินเดีย¹³⁴

ประการที่ 3 หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรสร้างเครือข่ายและคู่ค้า (Partners) ในประเทศอินเดีย เพื่อเป็นช่องทางในการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิต เช่น การใช้วัตถุดิบและผลิตในพื้นที่

¹³² การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) “โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก” ครั้งที่ 1 (จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง) วันที่ 11 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. และครั้งที่ 2 (จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช) วันที่ 20 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

¹³³ ผู้ประกอบการลงทุนภาคเกษตรกรรมในประเทศอินเดีย. สัมภาษณ์ 8 พฤศจิกายน 2564

¹³⁴ นายอาร์วินกุมาร ชังเดว์. เลขานุการกิตติมศักดิ์ ทอการค้าอินเดีย-ไทย. สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2564

ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ แต่นำไปจำหน่ายในประเทศอินเดียโดยใช้เครื่องหมายการค้าอินเดียซึ่งครองตลาดแล้ว เป็นต้น โดยการไปลงทุนในประเทศอินเดียจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ชาวอินเดียสามารถลงทุนร่วมแบบ Joint Venture เพื่ออาศัยเครือข่ายและคู่ค้าอำนวยความสะดวกให้แก่การลงทุนชาวไทยในประเทศอินเดีย นอกจากนี้ การอาศัยคู่ค้าในประเทศอินเดียยังช่วยในเรื่องการกระจายสินค้าในประเทศได้เป็นอย่างดี

ประการที่ 4 การอาศัยความร่วมมือของสภาหอการค้าอินเดีย-ไทย ซึ่งปัจจุบันมีการทำบันทึกความเข้าใจ (MoU) กับหอการค้าหลายเมืองในประเทศอินเดีย มีผู้ประกอบการชาวไทยเข้าร่วมด้วยกว่า 300 ราย และมีการจัดประชุมกับเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในการเจรจากรอบความร่วมมือด้านการค้าต่าง ๆ จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการและตัวแทนหอการค้าทั้งชาวไทยและอินเดียในเมืองต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการประชุมด้วยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ประการที่ 5 ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างชัดเจน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC

โอกาสภาคการท่องเที่ยวและภาคบริการพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในตลาด BIMSTEC

จากสถิติการท่องเที่ยวประเทศไทยเดือนมกราคม-กันยายน 2562 ก่อนการระบาดของ COVID-19 พบว่านักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ที่เดินทางมายังประเทศไทยมากที่สุดคือ ชาวอินเดียมาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 155,998 คน มีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 4 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด และมีอัตราการขยายตัวจากปี 2561 ถึงร้อยละ 25.6 สะท้อนให้เห็นว่าก่อนการระบาดของ COVID-19 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวอินเดียเป็นตลาดที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง¹³⁵ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการให้ชาวอินเดียสามารถใช้การตรวจลงตรา ณ ช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมือง (VISA ON ARRIVAL-VOA) ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี โดยส่วนใหญ่ชาวอินเดียนิยมท่องเที่ยวที่กรุงเทพฯ และเมืองพัทยา และขยายตัวไปยังภูเก็ต สุราษฎร์ธานี กระบี่ เชียงราย พระนครศรีอยุธยา และจังหวัดระยอง ยิ่งไปกว่านั้น กิจกรรมการท่องเที่ยวของชาวอินเดียที่เริ่มเติบโตขึ้นได้แก่ กลุ่มถ่ายทำภาพยนตร์ และกลุ่มเดินทางเพื่อประชุมและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เป็นต้น¹³⁶

ในอดีตนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาจากเมืองที่เป็น Tier 1 เช่น มุมไบ บังกลอ เซนไน และนิวเดลี โดยในระยะหลังการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนิวเดลีเริ่มขยายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังกลุ่ม Tier 2 เช่น ไฮยปรีและลัคเนา เนื่องจากมีความพร้อมด้านสายการบินตรงและ VOA

¹³⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือนกันยายน 2562 https://www.mots.go.th/download/article/article_20191022143343.pdf

¹³⁶ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). นักท่องเที่ยวอินเดียกลับมาแน่! หลังฟื้นวิกฤต COVID-19 <https://www.prachachat.net/public-relations/news-493942>

โดยททท. สำนักงานนิวเดลีมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหลัก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นครอบครัว และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความหรูหรา เช่น มาตีกอล์ฟ หรือมาจัดงานแต่งงาน¹³⁷ ขณะที่การให้บริการด้านอาหาร ชาวอินเดียนิยมเลือกท่องเที่ยวในเมืองที่มีร้านอาหารอินเดีย (สำหรับรับประทานเป็นบางมื้อนอกเหนือจากอาหารท้องถิ่นหรือฟาสฟู้ด)¹³⁸ ดังปรากฏการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งนอกจากประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของชาวอินเดียแล้วยังต้องเตรียมความพร้อมด้านร้านอาหารอินเดียในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น¹³⁹

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวอินเดียโดยภาพรวมเลือกที่จะมาเที่ยว 2 แหล่งหลัก ๆ ประกอบด้วยเหตุผลสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

ประการแรก แหล่งท่องเที่ยวในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียงระดับโลกมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย มีห้างสรรพสินค้า แหล่งจับจ่ายใช้สอย มีสถานบันเทิงแสงสีเสียง มีความชื่นชอบชีวิตในเมือง (City life) รักความสนุกสนานซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่ชอบธรรมชาติ ความสงบของท้องถิ่น และชาวอินเดียที่เป็นคนรุ่นใหม่ยังนิยมท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ¹⁴⁰

ประการที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล เนื่องจากทะเลและชายหาดในประเทศไทยมีความสวยงามกว่าหลาย ๆ เมืองในประเทศอินเดีย โดยส่วนใหญ่ชาวอินเดียนิยมท่องเที่ยวที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากไม่ไกลจากกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวทะเลของชาวอินเดียส่วนใหญ่ที่ไม่นิยมว่ายน้ำหรือลงเล่นน้ำในทะเล

ประการที่ 3 ค่าใช้จ่ายไม่สูง สามารถรับประทานอาหารริมทาง (Street foods) ได้ สามารถซื้อของฝากและสินค้าไปจำหน่ายต่อจากตลาดนัดที่มีชื่อเสียง เช่น สวนจตุจักร และชาวอินเดียยังนิยมเลือกซื้อสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ของไทย เช่น Big C หรือ Tesco Lotus ซึ่งไม่มีในประเทศอินเดีย เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎหมายภายในประเทศ

ประการที่ 4 ความประทับใจการให้บริการที่ดีของคนไทย¹⁴¹

ขณะที่สถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ทั้ง 4 จังหวัดพบว่า ช่วงปี 2560-2561 ก่อนการระบาดของ COVID-19 นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนสูงที่สุดลำดับแรก ๆ มาจากเยอรมนี (มากกว่า 100,000 คน) จีน (มากกว่า 100,000 คน) สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส

¹³⁷ นายวชิรชัย สิริสัมพันธ์. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนิวเดลี. สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2564

¹³⁸ นายฉัตรพันธ์ กฤษณะ ฤกษ์. รองผู้อำนวยการด้านตลาดยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง และอเมริกา. สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564

¹³⁹ นายวชิรชัย สิริสัมพันธ์. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนิวเดลี. สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2564

¹⁴⁰ นายวชิรชัย สิริสัมพันธ์. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนิวเดลี. สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2564

¹⁴¹ นายฉัตรพันธ์ กฤษณะ ฤกษ์. รองผู้อำนวยการด้านตลาดยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง และอเมริกา. สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564

เนเธอร์แลนด์ และมาเลเซีย เป็นต้น ขณะที่นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุดคือชาวอินเดีย มาท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเฉลี่ยปีละ 7,320.5 คนซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ รองลงมาคือชาวเมียนมาซึ่งยังไม่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากเมียนมาเพื่อมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นการเฉพาะ หรือ เป็นแรงงานชาวเมียนมาที่ทำงานในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม หลังการผ่อนคลายมาตรการ COVID-19 คาดว่าความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียยังคงเหมือนเดิมซึ่งต้องการความสะดวกสบายและความปลอดภัย โดยกลุ่มแรกที่จะมาท่องเที่ยวในประเทศไทยน่าจะเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ และกลุ่มจัดงานแต่งงานซึ่ง ททท. มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองที่มีเที่ยวบินตรงมาประเทศไทยเป็นอันดับแรก¹⁴² สอดคล้องกับการสำรวจของบริษัท Thomas Cook (India) Ltd. และ SOTC Travel Ltd. ผู้ให้บริการท่องเที่ยวในประเทศอินเดียพบว่า ชาวอินเดียมีความสนใจที่จะออกเดินทางท่องเที่ยวหลังมีการผ่อนคลายมาตรการเดินทางข้ามประเทศ โดยเน้นการใช้บริการบริษัทท่องเที่ยวและโรงแรมที่มีตราสินค้า (Brand) ที่มีชื่อเสียงแม้ว่าจะมีราคาสูงเนื่องจากมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยด้านสาธารณสุข มีแนวโน้มการเดินทางเป็นกลุ่มเล็กลงกับครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงานที่มีจำนวนไม่เกิน 20 คน และมีความต้องการพักผ่อนไม่เกิน 7 วัน เนื่องจากปัจจัยด้านความปลอดภัย¹⁴³

กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากกลุ่ม BIMSTEC

จากพฤติกรรมการท่องเที่ยวประเทศไทยของชาวอินเดีย โอกาสที่จะดึงดูดชาวอินเดียได้มากคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มจัดงานแต่งงาน เนื่องจากมีค่านิยมจัดงานแต่งงานแบบยิ่งใหญ่ สามารถสะท้อนถึงสถานภาพทางสังคม และจัดในสถานที่ที่ชาวอินเดียทั่วไปไม่รู้จัก โดยกลุ่มที่นิยมมาจัดงานแต่งงานในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวอินเดียที่มีฐานะ มีแขกรับเชิญร่วมงานราว 200 - 300 คน สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการโรงแรมและภาคบริการได้ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท ทั้งนี้ ผู้ประกอบการโรงแรมและภาคบริการชาวไทยอาจต้องเผชิญกับแรงกดดันเนื่องจากชาวอินเดียจะมีข้อเรียกร้องในขอบเขตงานมากและต้องการได้รับการบริการแบบพิเศษ (Privilege) อย่างไรก็ตาม การตั้งเป้าหมายดึงดูดเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจัดงานแต่งงานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อาจยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการจัดงานแต่งงานใหญ่ ๆ ชาวอินเดียนิยมเลือกใช้บริการโรงแรมที่มีความหรูหราระดับ 5 ดาว เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวแบบประชุมและท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลที่ยังคงนิยมมาในเมืองใหญ่ ๆ ดังนั้น ศักยภาพด้านการให้บริการโรงแรมที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มนี้จึงอยู่ที่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็น

¹⁴² นายวชิรชัย สิริสัมพันธ์. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนิวเดลี. สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2564

¹⁴³ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). นักท่องเที่ยวอินเดียกลับมาแน่! หลังพ้นวิกฤต COVID-19

<https://www.prachachat.net/public-relations/news-493942>

หลัก¹⁴⁴ โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรมีกยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากกลุ่ม BIMSTEC ดังนี้

ประการแรก หน่วยงานภาครัฐควรเชิญผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว (Travel Agency) ชาวไทยไปในศึกษาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อรับทราบศักยภาพและจุดเด่นของพื้นที่ และนำมาวิเคราะห์แนวทางการตลาดนักท่องเที่ยวอินเดีย

ประการที่ 2 หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรเชิญผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว (Travel Agency) ในประเทศอินเดียมาศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ผู้ประกอบการชาวอินเดียได้สัมผัสด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีการเจรจาต่อรองด้านราคาค่าใช้จ่ายการให้บริการในอนาคต

ประการที่ 3 หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรเชิญสื่อมวลชนและกลุ่มคนที่มีอิทธิพลสื่อสังคมออนไลน์ (Influencers) ชาวอินเดียมาท่องเที่ยวในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อประชาสัมพันธ์และปลุกกระแสความนิยมจังหวัดเมืองรองอย่างชุมพรและระนองในประเทศอินเดีย เนื่องจากปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการบริโภคของคนรุ่นใหม่ในอินเดียเป็นอย่างมาก

ประการที่ 4 การวางแผนการตลาดดึงดูดนักท่องเที่ยวจากอินเดียจำเป็นต้องพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่รูปแบบใหม่ ๆ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวกีฬา (Sport Tourism) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโรงแรมที่เหมาะสมกับการพักผ่อนระยะยาว (Long stay) หรือ การพัฒนาเป็น Co-working space รองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนรุ่นใหม่ หรือกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (Freelance) ที่ต้องการเปลี่ยนสถานที่ทำงานยาว ๆ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่ดี โดยต้องมีการทำการตลาดกับบริษัทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ให้มาตั้งสำนักงานทางไกลในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เป็นต้น โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงปริมาณอุปสงค์และอุปทาน และระบุกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนเพื่อสามารถนำปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ได้ ขณะที่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) หรือเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ในกลุ่มนักท่องเที่ยวจาก BIMSTEC โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยกลางคนถึงผู้สูงวัยยังคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากค่านิยมทางสังคมชาวเอเชียใต้ยังมีความเป็นครอบครัวขยาย (extended family) ซึ่งญาติพี่น้องจะอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดไม่นิยมแยกตัวออกจากครอบครัว ยิ่งไปกว่านั้น ชาวอินเดียยังนิยมรักษาพยาบาลภายในประเทศซึ่งมีคุณภาพและราคาถูกกว่าประเทศไทย แต่ชาวบังกลาเทศที่มีฐานะยังนิยมมารักษาพยาบาลในประเทศไทยอยู่

¹⁴⁴ นายฉัตรพันธ์ กุญชร ฌ อยุธยา. รองผู้ว่าการด้านตลาดยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง และอเมริกา. สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564

ประการที่ 5 หน่วยงานภาครัฐควรมีการศึกษาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมขนส่งเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเรือสำราญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาท่าเรือระนองให้สามารถกระจายนักท่องเที่ยวจากภูเก็ตมายังจังหวัดเมืองรอง และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทย

ประการที่ 6 การวางแผนการตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่ม BIMSTEC ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน เช่น ชาวอินเดีย ชาวบังกลาเทศ ชาวเนปาล ชาวศรีลังกา ชาวภูฏาน และชาวเมียนมา ที่มีค่านิยมและศาสนาที่แตกต่างกัน

ประการที่ 7 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้นอกจากการประเมินความพร้อมด้านกายภาพแล้ว ควรศึกษาทำความเข้าใจร่วมกันถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวและการบริโภคของชาวอินเดียที่อาจมีความแตกต่างจากชาวไทย เนื่องจากความพร้อมด้านสังคมในการเปิดรับการท่องเที่ยวกลุ่มชาวอินเดียก็มีความสำคัญเช่นกัน

3.11 สรุป

จากการศึกษาพบว่าในช่วงปี 2558-2563 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และสัดส่วน GPP ในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และภาคบริการในระดับที่แตกต่างกันโดยสรุปดังนี้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีมูลค่า GPP สูงเป็นอันดับที่ 1 ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โครงสร้างทางเศรษฐกิจกว่าร้อยละ 50 พึ่งพารายได้จากภาคบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พักและร้านอาหาร รองลงมาคือภาคเกษตรกรรมซึ่งมีผลผลิตสำคัญคือปาล์มน้ำมัน ยางพารา และมะพร้าว ส่วนภาคอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ ยาง และอาหาร

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีมูลค่า GPP สูงเป็นอันดับที่ 2 โครงสร้างทางเศรษฐกิจกว่าร้อยละ 48 เป็นรายได้จากภาคบริการในกลุ่มการค้าส่ง ค้าปลีก และการซ่อมยานยนต์ เป็นต้น รองลงมาคือภาคเกษตรกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากปาล์มน้ำมัน ยางพารา และข้าวนาปี ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมยาง และอุตสาหกรรมอโลหะ

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดที่มีมูลค่า GPP สูงเป็นอันดับที่ 3 โครงสร้างทางเศรษฐกิจกว่าร้อยละ 50 เป็นรายได้จากภาคเกษตรกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากปาล์มน้ำมัน มะพร้าว และผลไม้ภาคใต้ รองลงมาคือภาคบริการมีสัดส่วนของ GPP จังหวัดประมาณร้อยละ 36 จากการค้าส่ง ค้าปลีก และการซ่อมยานยนต์ เป็นต้น ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วน GPP เพียงประมาณร้อยละ 8 ในอุตสาหกรรมทั่วไป เช่น การแปรรูปสัตว์น้ำและผักผลไม้แปรรูป

จังหวัดระนอง เป็นจังหวัดที่มีมูลค่า GPP น้อยที่สุดในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ โครงสร้างทางเศรษฐกิจกว่าร้อยละ 45 พึ่งพารายได้จากภาคบริการจากการค้าส่ง ค้าปลีก และการชอมนานยนต์ เป็นต้น รองลงมาคือภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วน GPP ประมาณร้อยละ 40 ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่มาจาก ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และผลไม้ภาคใต้ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วน GPP เพียงร้อยละ 10 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปอาหารทะเล

ศักยภาพทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้

จากการศึกษาพบว่าศักยภาพทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนซึ่งเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ประกอบไปด้วย ภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว และผลไม้ภาคใต้ ภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์จากยาง ขณะที่ภาคบริการมีรายได้หลักมาจากการค้าส่ง ค้าปลีก การขนส่ง ที่พักและอาหาร โดยมีเฉพาะจังหวัดสุราษฎร์ธานีเท่านั้นที่มีรายได้หลักมาจากการบริการที่พักและอาหารเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก

ผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19

จากการศึกษาถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในบรรดา 4 จังหวัด ดังปรากฏ GPP ในปี 2563 มูลค่า 178,385 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ที่มีมูลค่า 210,148 ล้านบาท (ลดลงร้อยละ 15.11) ซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสัดส่วนรายได้จากภาคบริการที่พักและอาหารจึงได้รับผลกระทบโดยตรงจากมาตรการระงับการเดินทางทั่วโลก

ในทางกลับกันจากการศึกษาพบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร ระนอง และ นครศรีธรรมราชกลับมีมูลค่า GPP จังหวัดในปี 2563 สูงขึ้นกว่าปี 2562 โดยจังหวัดชุมพรมี GPP เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.85 โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเกษตรกรรมและภาคบริการ (ยกเว้นรายได้จากการท่องเที่ยวที่ลดลง) จังหวัดระนอง GPP เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.36 ทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ (ยกเว้นรายได้จากการท่องเที่ยวที่ลดลง) และจังหวัดนครศรีธรรมราช GPP เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.43 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรม

สะท้อนให้เห็นว่าผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญในภาคบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยว แต่ภาคเกษตรกรรมของทั้ง 4 จังหวัดกลับมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีมูลค่าเพิ่มขึ้นในจังหวัดระนองและนครศรีธรรมราช แต่มีมูลค่าลดลงในจังหวัดชุมพรและสุราษฎร์ธานี

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงแนวทางการยกระดับเศรษฐกิจทั้งในมิติการค้าและการลงทุนเชื่อมโยงสู่การเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาถึงห่วง

โซ่คุณค่า (Value Chains) ของผลิตภัณฑ์หลักซึ่งเป็นจุดแข็งของพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยจากการศึกษาพบว่าสินค้าและบริการของพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้มีความเกี่ยวพันและมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างสลับซับซ้อน (Complex Interdependence) กับจังหวัดรอบข้างและจังหวัดใกล้เคียงในภาคใต้ในรูปแบบของคลัสเตอร์ (Cluster) ทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ซึ่งมีลักษณะข้ามเขตจังหวัด กล่าวคือ ในภาคเกษตรกรรมกระบวนการเพาะปลูก การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการขนส่ง และจัดจำหน่าย ไม่สามารถดำเนินการจบสิ้นกระบวนการโดยลำพังในพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ทั้ง 4 จังหวัดได้ เช่นเดียวกับเส้นทางการขนส่งสินค้าซึ่งพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังไม่สามารถหวังพึ่งพาเฉพาะท่าเรือระนองได้ ยังต้องอาศัยการเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทางการขนส่งและศูนย์กระจายสินค้าในจังหวัดใกล้เคียงเพื่อส่งสินค้าไปยังภาคกลางสำหรับกระจายสินค้าไปในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ หรือการส่งออกทางชายแดนไทย-เมียนมาบริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และการส่งออกสินค้ายังจังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย

ขณะที่ภาคการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวซึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานียังคงเป็นคลัสเตอร์ที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง อาทิ จังหวัดกระบี่ ภูเก็ต และพังงาซึ่งต้องมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กระจายตัวมายังจังหวัดเมืองรองมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการเชื่อมโยงโครงข่ายท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยกับชายฝั่งทะเลอันดามันรวมทั้งเชื่อมโยงสู่เขตการพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก (The Royal Coast หรือ Thailand Riviera)

ด้านการค้าชายแดนในพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้มีเพียงจังหวัดระนองเท่านั้นที่มีด่านชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ในด้านการค้าระหว่างประเทศแม้จะยังไม่มีสถิติบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC มากน้อยเพียงใด แต่จากผลการศึกษาพบว่าสินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC มีหลายรายการที่สอดคล้องกับศักยภาพด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ ดังนั้น การยกระดับการส่งออกสินค้าและผลผลิตจากพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่กลุ่มประเทศ BIMSTEC จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการค้า การลงทุน และการตลาดเชิงรุก ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอำนวยความสะดวกทางการค้า เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวซึ่งจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ที่เดินทางมายังพื้นที่ระปียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังมีจำนวนน้อย จึงเป็นโจทย์สำคัญต่อการกำหนดทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นบนพื้นฐานการใช้ประโยชน์จากภูมิเศรษฐกิจ (Gеоeconomic) ของระปียงเศรษฐกิจภาคใต้

บทที่ 4

การเชื่อมโยง
ระบียงเศรษฐกิจภาคใต้
สู่การค้าและการลงทุน
ระหว่างประเทศ

บทที่ 4

การเชื่อมโยงพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะต้องดำเนินด้วยผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งมีทั้งเรื่องของการร่วมมือและความขัดแย้งในบางประเด็น แต่ในภาพรวมของกลุ่มประเทศ BIMSTEC พบว่าไม่มีประเทศใดจะปฏิเสธหลักความคิดแบบความร่วมมือทางภูมิภาค (Regionalism) การที่แต่ละประเทศเข้ามาเป็นสมาชิกตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา และขยายรวมไปถึงภูฏานและเนปาล สะท้อนให้เห็นว่ากรอบความร่วมมือในภูมิภาคนี้มีฉันทานุมัติแล้วในระดับหนึ่งว่ากรอบความร่วมมือ BIMSTEC จะตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติในภาพรวมได้ เช่นเดียวกับในมิติการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ต่างเป็นผลประโยชน์แห่งชาติสำหรับทุกประเทศ ส่วนในรายละเอียดอาจมีประเด็นความพร้อมและความไม่พร้อมของแต่ละประเทศในบางประเด็น เช่น การกำหนด Area ไตให้มีความสำคัญอันดับแรก ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อมีผู้เล่นมากกว่า 2 รายย่อมมีความสลับซับซ้อน แต่มีได้หมายความว่า จะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิชิตได้ มิฉะนั้นความร่วมมือในระดับภูมิภาคคงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ยิ่งไปกว่านั้น สถานภาพและบทบาทกลุ่มประเทศ BIMSTEC บนเวทีการเมืองโลกยังมีท่าทีที่เป็นกลาง (Neutrality) ไม่ได้มีท่าทีฝักใฝ่ชั่วคราวฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน หรือ รัสเซีย-ยูเครน ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีสำหรับประเทศไทยในการกระชับความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การขับเคลื่อนประเด็นใด ๆ ในกรอบความร่วมมือ BIMSTEC จำเป็นต้องมีเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากในบางประเด็นไม่ได้เป็นเจตจำนงทางเศรษฐกิจ (Economic Will) แต่เป็นเจตจำนงทางการเมืองที่สามารถทำได้ทั้งในระดับทวิภาคี (Bilateral) และในเชิงภูมิภาค โดยสร้างแรงจูงใจให้ประเทศสมาชิก BIMSTEC รู้สึกว่าเป็นความร่วมมือที่ได้ประโยชน์ทุกฝ่าย (Win-win) ทั้งนี้ ในระดับทวิภาคีประเทศคู่เจรจาจะต้องไม่นำประเด็นอื่นใดมาแอบแฝง เพราะอาจทำให้ประเทศที่สามเกิดความเคลงใจได้ การขับเคลื่อนประเด็นใดเป็นการเฉพาะสามารถริเริ่มจากการเจรจาในระดับทวิภาคี เช่น ประเด็นการเชื่อมโยงเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานระหว่างพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ของไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ประเทศไทยสามารถหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญ (Priority) ลำดับแรก ๆ ได้ ส่วนในประเด็นอ่อนไหว เช่น กรณีชาวโรฮิงญาซึ่งมีความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างบังกลาเทศและเมียนมาซึ่งแม้จะเป็นประเด็นสำคัญ แต่อาจต้องเลี่ยงที่จะกล่าวถึงในระยะแรก และควรผลักดันในประเด็นที่มีความเห็นพ้องร่วมกันก่อนในอันดับแรก เนื่องจาก BIMSTEC ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ด้วยกลไกราชการเพียงอย่างเดียว เพราะการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานราชการสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัด ดังนั้น การขับเคลื่อนประเด็นใน BIMSTEC จำเป็นต้องมี “ผู้นำ” (Leader) ในการกำหนดยุทธศาสตร์โดยประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีท่าทีที่เป็นพิษเป็นภัยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับหลายประเทศ ซึ่งสถานะและบทบาท (Political Stand) ของประเทศไทยใน

BIMSTEC มีศักยภาพเพียงพอที่จะริเริ่มประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งวาระการเป็นประธาน BIMSTEC ในปี 2565 สามารถที่จะขับเคลื่อนประเด็นการเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้

การเจรจาข้อตกลงทางเศรษฐกิจที่จะมีการให้สัตยาบันกันครบทุกประเทศแล้ว จะต้องผลักดันให้ประเทศสมาชิก BIMSTEC เกิด Narrative ใหม่เพราะที่ผ่านมาถูกกำหนดโดยข้าราชการและนักวิชาการ ซึ่งปัจจุบันต้องพัฒนาไปสู่การมีเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) ร่วมกันว่าการฟื้นฟูภูมิภาคจากโควิด-19 ต้องมาจากการริเริ่มจากหลายมิติทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ การค้า โครงสร้างพื้นฐาน และสังคมวัฒนธรรมในการตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ เพราะลำพังการเชื่อมโยงเพียงโครงสร้างพื้นฐานที่ปราศจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจไม่สามารถสร้างมูลค่าได้ โดยการเชื่อมโยงในมิติเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนสามารถที่จะกระชับความร่วมมือระหว่างตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actors) ได้มากยิ่งขึ้น เช่น ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม หรือสหภาพการค้า จะช่วยวางรากฐานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลไทยควรกำหนด **เจตจำนงทางการเมือง (Political Will) วิสัยทัศน์ (Vision) และยุทธศาสตร์ (Strategies)** ที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจงและจับต้องได้ จะช่วยกำหนดทิศทางให้หน่วยงานที่ผู้รับนโยบายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานได้ อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ประกอบการและสมาคมต่าง ๆ และส่งผลให้การบูรณาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ตลอดจนมีตัวชี้วัดการประเมินที่ชัดเจน ดังนั้นในวาระการเป็นประธาน BIMSTEC ของประเทศไทยควรนำเสนอทิศทางที่จับต้องได้เพื่อโน้มน้าวให้ประเทศสมาชิกพร้อมที่จะเดินหน้าไปด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม บทบาทการเจรจาของไทยในการโน้มน้าวให้ประเทศสมาชิก BIMSTEC ตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้จำเป็นต้องมีความระมัดระวังและคำนึงถึงประเด็นอ่อนไหว และควรให้ความสำคัญกับประเทศสมาชิกที่กำลังมีศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น บังกลาเทศ หรือศรีลังกา รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญในการเจรจากับแต่ละประเทศ อันจะเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ทั้งในมิติการค้า การลงทุน และโครงสร้างพื้นฐานกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ทั้ง 4 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์และไปมาหาสู่กันตลอดเวลาประเทศบริเวณอ่าวเบงกอล เป็นพื้นที่ที่มีการสัญจรทางน้ำมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แม้ปัจจุบันปริมาณการเดินทางไปมาหาสู่กันจะไม่หนาแน่นเหมือนอดีต แต่หากประเทศไทย ใช้โอกาสการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิก BIMSTEC ทำโครงการแบบเป็นรูปธรรมจะสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งได้ โดยอาจริเริ่มเป็นโครงการในลักษณะของการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภูมิภาคหลังโควิด-19 (Post COVID-19 Recovery)

การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

“ระเบียง (Corridor)” ตามความหมายในพจนานุกรม Oxford Dictionary หมายถึง แถบแผ่นดินที่เชื่อมโยง 2 พื้นที่เข้าด้วยกัน หรือแถบแผ่นดินที่อยู่ข้างทางถนนและแม่น้ำ (a belt of land linking two other areas or following a road or river) ในขณะที่ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งแอฟริกา (African Development Bank Group: AfDB) ให้คำจำกัดความของคำว่า “ระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridor)” ว่า หมายถึง การบูรณาการโครงสร้างพื้นฐาน และเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ภายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยออกแบบขึ้นเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางเศรษฐกิจ ระเบียงเศรษฐกิจนี้สามารถพัฒนาขึ้นภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศ (Integrated networks of infrastructure within a geographical area designed to stimulate economic development. They connect different economic agents in particular geographic area. Corridors may be developed within a country or between countries.)¹⁴⁵ (Brunner, 2013; Mulenga, 2013)¹⁴⁶ คำถามที่สำคัญสำหรับหัวข้อนี้คือ การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Southern Economic Corridor: SEC) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด อันได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช จะสามารถเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจนี้ในระดับนานาชาติหรือกับภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทยได้อย่างไร

คณะผู้วิจัยขอแยกทำการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนอันได้แก่ ส่วนที่ 1 การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่เพื่อนบ้านอาเซียน โดยเน้นการเชื่อมโยงภาคการผลิตในอุตสาหกรรมประมง และ การท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดระนอง และ เมืองมะริด ประเทศเมียนมา ส่วนที่ 2 การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่อ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย โดยเน้นให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศรอบอ่าวเบงกอล ซึ่งไทยมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจ BIMSTEC จะเห็นได้ว่า 2 ส่วนแรกคือการเชื่อมโยงระเบียงแห่งนี้ไปทางทิศตะวันตก ในขณะที่ ส่วนที่ 3 จะเป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ผ่านการเชื่อมโยง โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (Land Bridge)

¹⁴⁵ Brunner H.P. (2013) What is Economic Corridor Development and What Can It Achieve in Asia's Subregions? ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration. No. 117. August 2013. Asian Development Bank. <https://web.archive.org/web/20141023074630/http://www10.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2013/12562.pdf>

¹⁴⁶ Mulenga D. (2013) Developing Economic Corridors In Africa: Rationale for the Participation of the African Development Bank. AfDB Regional Integration Brief. NEPAD, Regional Integration and Trade Department. No. 1. April, 2013. https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/Regional_Integration_Brief_-_Developing_Economic_Corridors_in_Africa_-_Rationale_for_the_Participation_of_the_AfDB.pdf

ภาพที่ 4.1 : การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.1 การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่เพื่อนบ้านอาเซียน ทิศเหนือสู่เมริด เมียนมา ทิศใต้สู่ปีนัง มาเลเซีย

คณะผู้วิจัยจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ถึงสภาวะแวดล้อมและโอกาสในการเชื่อมโยงภาคการผลิต การประมง การท่องเที่ยว ระหว่างโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยการเชื่อมโยงจังหวัดชุมพร และจังหวัดระนองสู่เมืองมะริดในประเทศเมียนมา ก่อนที่จะอธิบายรายละเอียดในการเชื่อมโยงโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยเฉพาะโครงการ ศูนย์กลางทางพาราโลก จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สามารถเชื่อมโยงสู่ ท่าเรือเกาะปีนัง ในประเทศมาเลเซีย ทางทิศใต้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเทศเมียนมา และเมืองมะริด

เมืองมะริด หรือ Mergui ตามการเรียกของชาวตะวันตก หรือ Beik ตามการออกเสียงแบบชาวเมียนมาท้องถิ่น เป็นเมืองเอกของภูมิภาคตะนาวศรี (Tanintharyi Region) ของประเทศเมียนมา ซึ่งประกอบด้วยเมือง 3 เมืองอันได้แก่ ทวาย มะริด และ เกาะสอง โดย เมืองมะริด ตั้งอยู่ระหว่างเมืองทวาย (Dawei, ซึ่งเป็นเมืองหลวงของภูมิภาคตะนาวศรี แต่มีขนาดประชากรและขนาดเศรษฐกิจที่เล็กกว่า) และเมืองเกาะสอง (Kawthaung, ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศเมียนมา และอยู่ฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำกระบุรี จังหวัดระนอง) เมืองมะริดมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นหมู่เกาะ อันประกอบไปด้วยเกาะใหญ่น้อยจำนวนมากกว่า 800 เกาะ เรียกว่า หมู่เกาะมะริด (Mergui Archipelago) ตั้งอยู่ใน

ทะเลอันดามัน ชายฝั่งของอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย จากการทำสำมะโนประชากรครั้งล่าสุดของเมียนมาในปี 2557 เมืองมะริดมีประชากร 693,087 คน ซึ่งมากกว่าทวาย และเกาะสองซึ่งมีประชากร 493,576 และ 221,738 ตามลำดับ โดยทั้งภูมิภาคตะนาวศรีมีประชากรรวม 1,408,401 คน (จากประชากรรวมของประเทศเมียนมา 51,486,253 คน)¹⁴⁷

ตัวเมืองมะริดและปริมณฑลประกอบด้วย 5 เขตปกครอง (Township) ได้แก่ เขตมะริด (Myeik) เขตหมู่เกาะมะริด (Kyunsu, Mergui Archipelago), เขตปะลอร์ (Palaw) และ เขตตะนาวศรี (Taninthayi) โดยเขตตะนาวศรีคือพื้นที่ที่มีจุดผ่านแดน Maw-Duang ทางฝั่งเมียนมา ซึ่งตรงกับ จุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขร ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบฯ โดยสถานะปัจจุบันของด่านสิงขร ณ ปี 2564 ยังคงสถานะเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ถึงแม้จะมีโครงการในการปรับปรุงพื้นที่เพื่อเตรียมการไปสู่การเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวร (Border Checkpoint)

จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า (Checkpoint for Border Trade) หมายถึง ช่องทางที่รัฐบาลไทย เปิดเพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในด้านมนุษยธรรมและส่งเสริมความสัมพันธ์ของประชาชน ในระดับท้องถิ่น โดยการผ่อนปรนให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภค-บริโภคที่จำเป็น ทั้งนี้ เพื่อผลทางด้านจิตวิทยา จุดผ่อนปรนทางการค้า ถือเป็น การเปิดฝ่ายเดียว โดยคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดน มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาความเหมาะสม ในทางปฏิบัติ จังหวัดจะเสนอขอเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้ามายังกระทรวงมหาดไทย เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบและมอบให้จังหวัดจัดทำประกาศเปิดจุด ผ่อนปรนเพื่อการค้า โดยจะกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบริเวณจุดผ่อนปรน มาตรการ การควบคุมดูแลการผ่านเข้า-ออกจุดผ่อนปรนของประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจน สินค้าบางประเภทที่ไม่อนุญาตให้ค้าขาย ณ จุดผ่อนปรนทางการค้า รวมทั้งการเดินทางเข้าออกของบุคคลธรรมดาที่ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการผ่านเข้าและออกนอกประเทศยังคงต้องทำที่จุดเดิม¹⁴⁸

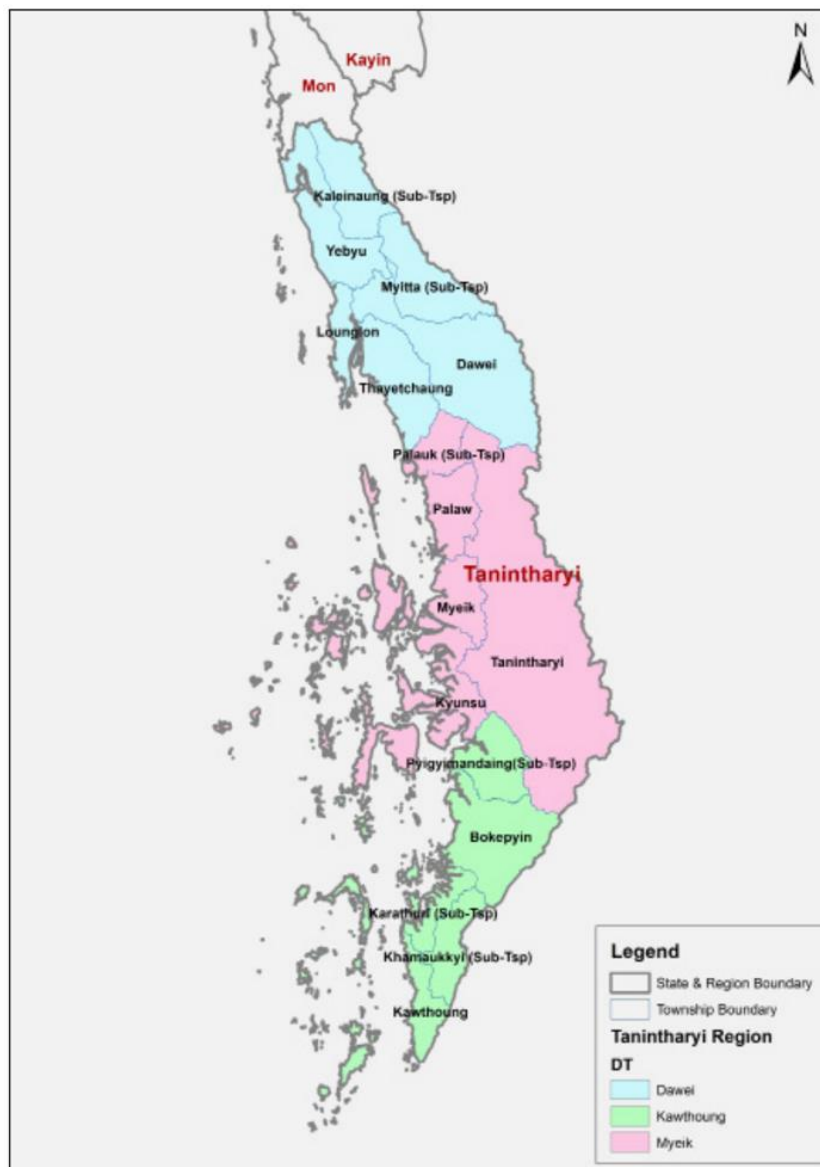
นั่นจึงยังทำให้การเชื่อมโยงระหว่างระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ที่จังหวัดระนอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของจุดผ่านแดนถาวรถึง 4 จุด อันได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร ระนอง-เกาะสอง บริเวณท่าเทียบเรือสะพานปลา ต.บางรีน อ.เมือง จ.ระนอง, จุดผ่านแดนถาวร บริเวณท่าเทียบเรือบริษัท อันดามัน คลับ จำกัด ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ระนอง, จุดผ่านแดนถาวร ด่านตรวจคนเข้าเมือง ระนอง ม.1 ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ. ระนอง, จุดผ่านแดนถาวร ท่าเทียบเรือด่านศุลกากร บ้านเขานางหงส์ ม.5 ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ระนอง และ จุดผ่อนปรนอีก 1 จุดที่ จุดผ่อนปรนบ้านเขาฝาชี ม.4 ต.บางแก้ว อ.ละอุ่น จ.ระนอง ยังคงมีความสะดวกมากกว่า ในการเชื่อมโยงกับการค้าในบริเวณคาบสมุทรภาคใต้ของประเทศเมียนมา ทั้งนี้ในจังหวัดชุมพร ถึงแม้จะ

¹⁴⁷ UNFPA (2015) 2014 Population and Housing Census of Myanmar - Data Sheet. Department of Population. Available at <https://myanmar.unfpa.org/en/publications/2014-population-and-housing-census-myanmar-data-sheet>

¹⁴⁸ สศช. (2559) นิยามที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน. สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ / สศช. ตุลาคม 2559 https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6211&filename=esdps

มีด่านช่องขมิ้ว ด่านช่องหินเขียว ด่านช่องหินตาด และ ด่านช่องหินหมู แต่ทั้งหมดยังไม่ได้รับการพัฒนา และยังคงสภาพเป็นช่องทางธรรมชาติ (Natural Border Path)¹⁴⁹ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563)

ภาพที่ 4.2 : แผนที่ภูมิภาคตะนาวศรี และเมืองมะริด

¹⁴⁹ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2563) สถานะการเปิด - ปิด และการส่งสินค้าผ่านด่านการค้าของจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ปรับปรุงข้อมูล ณ วันพฤหัสบดีที่ 4 มิถุนายน 2563. https://www.ditp.go.th/contents_attach/620537/620537.pdf

ภาพที่ 4.3 : แผนที่เมืองมะริด

ที่มา : Myanmar Census 2014: Myeik Township Report and
https://www.merguidolphin.com/en_US/myeik-map/

ในมิติประชากรและกำลังแรงงาน จากการสำมะโนประชากรของประเทศเมียนมาในปี 2557 พบว่า มะริดมีประชากร 693,087 คน โดยร้อยละ 21.8 อาศัยอยู่ในเขตเมือง (151,315 คน) เทียบกับ จังหวัดระนองที่มีประชากรจำนวน 194,372 คน จากการสำรวจของกรมการปกครองในปี 2563¹⁵⁰

อย่างไรก็ตามระดับการพัฒนาการทางสังคมของเมืองมะริดยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาไปมากนัก โดยอายุขัยเฉลี่ยของประชากร (Life Expectancy) ในมะริดอยู่ที่เพียง 24.5 ปี ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศเมียนมา ในขณะที่เศรษฐกิจของมะริดมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกำลังซื้อของคนมะริด และความต้องการค้าขายกับประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งสินค้า และเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุด และอยู่ใกล้ (ใกล้ยิ่งกว่าเมืองใหญ่ในประเทศเมียนมา ซึ่งมีปัญหาการคมนาคม) จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทย ในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ ที่จะทำการค้าและการลงทุนในพื้นที่นี้

ตารางที่ 4.1 : ข้อมูลสำมะโนประชากรของเมืองมะริด ณ ปี 2557

Name		Status	Population Census 2014-03-29
Myeik		District	693,087
	Kyunsu	Township	171,753
	Myeik	Township	284,489
	Palaw	Township	129,992
	Tanintharyi	Township	106,853
Myanmar		Republic	51,486,253

Labour Force (aged 15 – 64)	Both sexes	Male	Female
Labour force participation rate	63.5%	85.0%	40.1%
Unemployment rate	4.9%	4.4%	5.8%
Employment to population ratio	59.0%	81.3%	37.7%

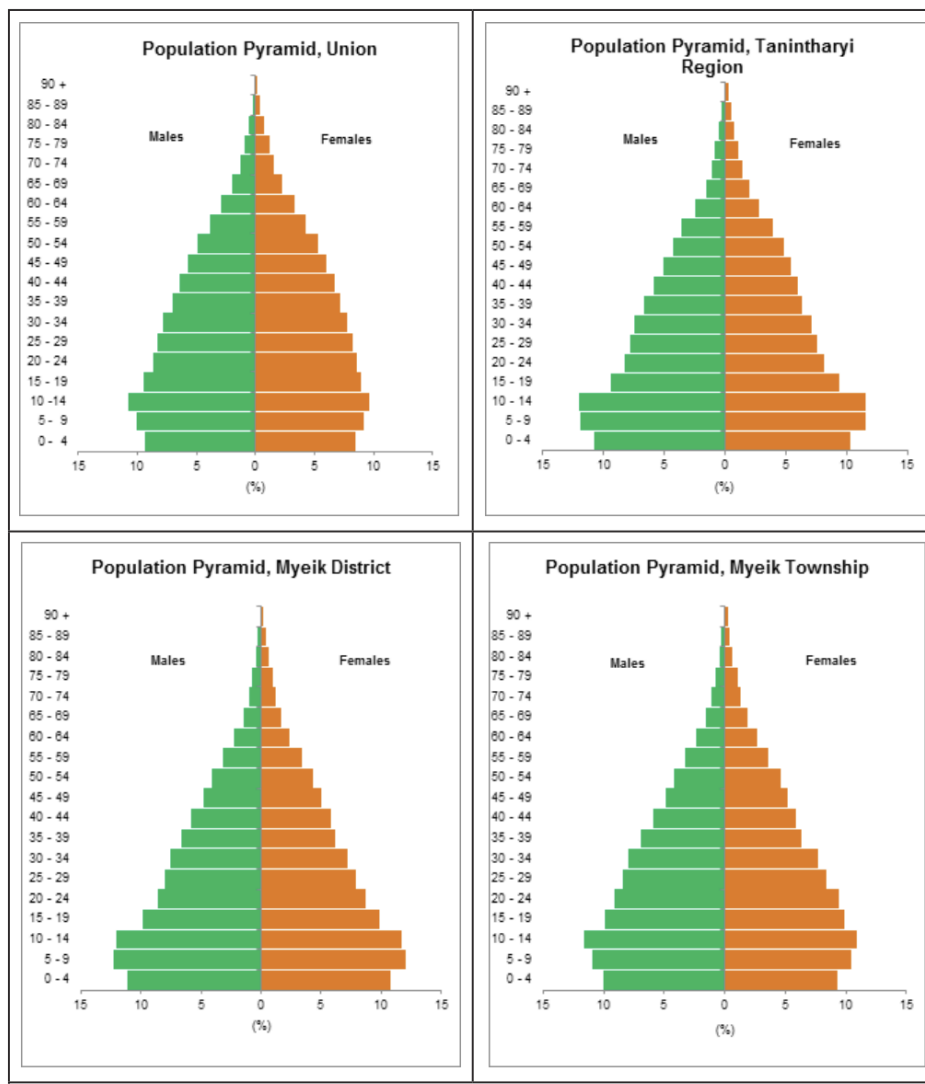
ที่มา : Department of Population Ministry of Labour, Immigration and Population (2017)

สัดส่วนของประชากรในกำลังแรงงาน (15-64 ปี) (Labour force participation rate) ของมะริดอยู่ที่ร้อยละ 63.5 ซึ่งถือว่าอยู่ในสัดส่วนที่สูง และมีสัดส่วนที่สูงกว่าประชากรในวัยฟังกฟง (อายุต่ำกว่า 15 ปี และสูงกว่า 64 ปี) ดังนั้นจึงน่าจะเป็นอีกหนึ่งแหล่งทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่จะสามารถเข้ามาทดแทนปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้ แต่ต้องหมายเหตุไว้ด้วยว่า

¹⁵⁰ กรมการปกครอง. (2563) "ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563." http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_57.pdf

มะริดจะยังคงเป็นแหล่งทรัพยากรมนุษย์ที่ขยายตัวต่อไปอีกอย่างน้อย 15-20 ปี ทั้งนี้เนื่องจาก อัตราการเกิดในพื้นที่ดังกล่าวลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา และจำนวนของประชากรเริ่มลดลงอย่างมีนัยสำคัญสำหรับประชากรในช่วงวัย 15-19 ปี โดยอัตราการเจริญพันธุ์ (Fertility Rate) ของผู้หญิงในพื้นที่อยู่ที่ 2.8 คน ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศเมียนมาที่ระดับ 2.5 คน ซึ่งนั่นหมายความว่า พื้นที่มะริดจะเผชิญกับภาวะสังคมสูงวัยช้ากว่าพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศเมียนมา

ภาพที่ 4.4 : โครงสร้างประชากรของเมียนมา ภูมิภาคตะนาวศรี เมืองมะริด และเขตมะริด

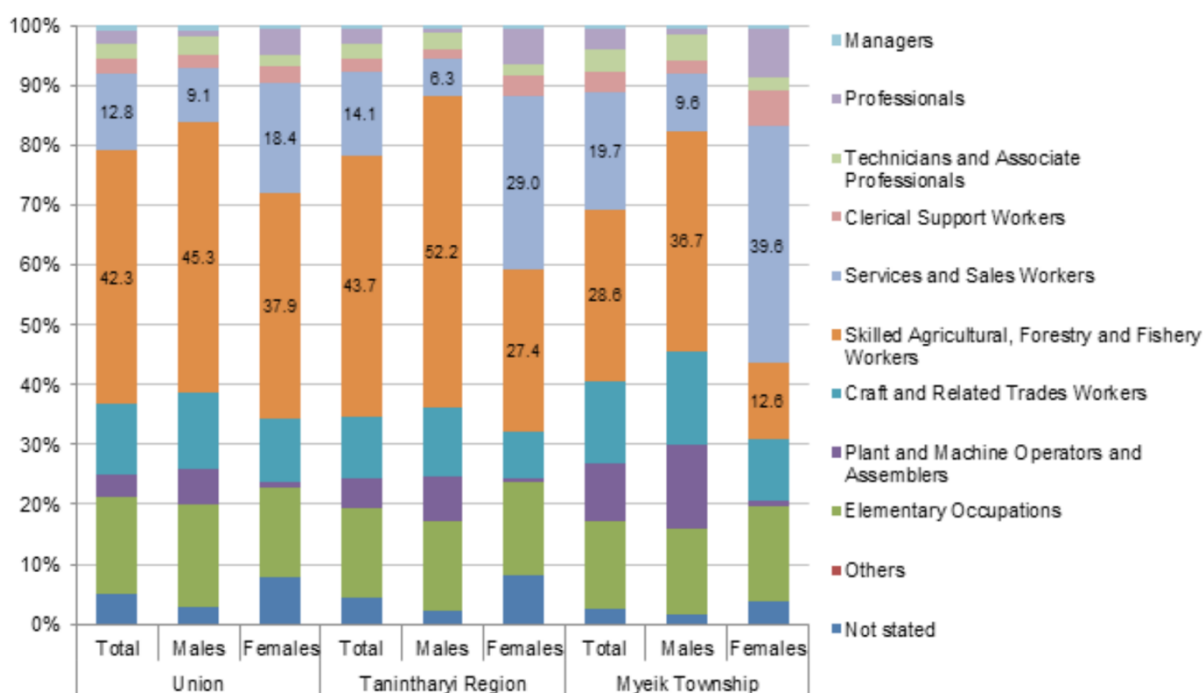

ที่มา : Department of Population Ministry of Labour, Immigration and Population (2017)

นอกจากมิติปริมาณทรัพยากรมนุษย์ที่ยังคงใช้ได้ในระยะยาว ในมิติคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ พบว่า อัตราการรู้หนังสือ (Literacy Rate) ของมะริดอยู่ที่ร้อยละ 96.4 ซึ่งถือเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราเฉลี่ยของภูมิภาคตะนาวศรี (ร้อยละ 92.8) และของทั้งประเทศเมียนมา (ร้อยละ 89.5) อย่างไรก็ตามเยาวชนในพื้นที่มีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยเพียงชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ดังนั้นในการใช้ทรัพยากรมนุษย์จากพื้นที่ดังกล่าวเพื่อเข้าสู่การทำงานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ อาจจะต้องมีการลงทุนเพิ่มเติมในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

โดยความชำนาญของแรงงานมะริดจะอยู่ในภาคการเกษตร ป่าไม้ และประมง โดยกำลังแรงงานร้อยละ 28.6 ทำงานในภาคการผลิตดังกล่าว และถ้าพิจารณาทั้งภูมิภาคตะนาวศรี กำลังแรงงานร้อยละ 43.7 ทำงานในภาคการเกษตร ป่าไม้ และประมง และร้อยละ 14.1 ทำงานในภาคบริการการค้าขาย

ภาพที่ 4.5 : โครงการการทำงานจำแนกตามภาคการผลิตของประชากรในกำลังแรงงาน

ที่มา : Department of Population Ministry of Labour, Immigration and Population (2017)

การคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์

● การคมนาคมทางบก

เส้นทางคมนาคมทางถนนเข้าสู่เมืองมะริดจากจุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขร ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีระยะทาง 180 กิโลเมตรเป็นถนนลาดยางมะตอยขนาด 2 เลน (4 เลนเป็นบางช่วง) โดยปกติจะใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 3.5-4.5 ชั่วโมง จากด่าน Mawduang ทางฝั่งเมียนมา ผ่านเขตตะนาวศรี สู่ปลายทางที่เขตมะริด

โดยระยะทางจาก กรุงเทพมหานคร ถึง จุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขร อยู่ที่ระยะ 310 กิโลเมตร ระยะทางจาก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึง จุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขร อยู่ที่ระยะ 22.5 กิโลเมตร และระยะทางจากพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร และ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ถึง ด้านสิงขร อยู่ที่ระยะทาง 178 และ 295 กิโลเมตร ตามลำดับ ซึ่งเส้นทางนี้นับเป็นเส้นทางที่ใกล้ที่สุดในการเดินทางจากตัวเมืองและศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการขนาดใหญ่เข้าสู่เมืองมะริด

ในขณะที่การเดินทางคมนาคมขนส่งทางบกในประเทศเมียนมา เพื่อเข้าสู่ตัวเมืองมะริดยังคงไม่สะดวกเท่าที่ควร โดยระยะทางจากเมืองทวาย (Dawei) สู่เมืองมะริดจะมีระยะทาง 245 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 8 แต่ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 6-7 ชั่วโมง ในขณะที่การเดินทางจากเมืองเกาะสอง (Kawthoung) มีระยะทาง 430 กิโลเมตร และต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 10-12 ชั่วโมง โดยทั้งจากทวายและเกาะสองสามารถเดินทางถึงมะริดได้ด้วยรถยนต์รับจ้างขนส่งสินค้า (รถสองแถว และรถตู้) ด้วยค่าโดยสาร MYK 8,000 – 10,000 จากเมืองทวาย และ MYK 25,000 จากเมืองเกาะสอง และหากจะเดินทางจากนครย่างกุ้ง (เมืองเศรษฐกิจของเมียนมา) ระยะทาง 865 กิโลเมตร ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 20 ชั่วโมง รถประจำทางจากมีวันละ 5 เที่ยว เริ่มต้นเที่ยวแรก ออกเดินทางเวลา 5.00 น. จากสถานีรถประจำทาง Yangon Aung Mingalar Bus Station และจะมาถึงเมืองมะริดในเวลาตี 6 มีค่าโดยสาร MYK 20,000

● การคมนาคมทางอากาศ

การเดินทางทางอากาศใช้เวลา 1 ชั่วโมง 25 นาที โดยจะมีเที่ยวบินเดินทางสู่เมืองมะริด ทุกวัน จาก 3 สายการบิน Myanmar National Airlines, MAI และ Air KBZ โดยตารางเที่ยวบินสามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 : เที่ยวบินระหว่างนครย่างกุ้ง และเมืองมะริด

Flight from Yangon to Myeik											
6:30 am	→	7:35 am	✈ Myanmar National Airlines 303	S	M	T	-	T	-	S	RGN-MGZ
6:30 am	→	8:05 am	✈ Myanmar National Airlines 303	-	-	-	W	-	F	-	RGN-MGZ
6:45 am	→	8:20 am	✈ Myanmar National Airlines 335	S	-	-	W	-	F	-	RGN-MGZ
7:00 am	→	8:35 am	✈ MAI 4118	S	-	T	-	T	-	S	RGN-MGZ
7:00 am	→	8:35 am	✈ Air KBZ 336	S	-	T	-	T	-	S	RGN-MGZ
7:15 am	→	8:50 am	✈ Myanmar National Airlines 337	-	-	-	-	-	-	S	RGN-MGZ
Flight from Myeik to Yangon											
8:05 am	→	9:10 am	✈ Myanmar National Airlines 304	S	M	T	-	T	-	S	MGZ-RGN
8:25 am	→	10:00 am	✈ Myanmar National Airlines 304	-	-	-	W	-	F	-	MGZ-RGN
8:50 am	→	10:25 am	✈ MAI 4119	S	-	T	-	T	-	S	MGZ-RGN
8:50 am	→	10:25 am	✈ Air KBZ 337	S	-	T	-	T	-	S	MGZ-RGN
11:10 am	→	12:45 pm	✈ Myanmar National Airlines 336	S	-	-	W	-	F	-	MGZ-RGN

ที่มา : รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย

● การขนส่งทางทะเล

การขนส่งทางทะเลเป็นรูปแบบการคมนาคมขนส่งที่มีความคุ้มค่า และถูกใช้งานจริงมากที่สุดในการขนส่งสินค้าประมงจากเมืองมะริดสู่จุดผ่านแดนถาวรทั้ง 4 จุดของจังหวัดระนอง อันได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร ระนอง-เกาะสอง บริเวณท่าเทียบเรือสะพานปลา ต.บางรีน อ.เมือง จ.ระนอง, จุดผ่านแดนถาวร บริเวณท่าเทียบเรือบริษัท อันดามัน คลับ จำกัด ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ระนอง, จุดผ่านแดนถาวรด่านตรวจคนเข้าเมือง ระนอง ม.1 ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ. ระนอง และ จุดผ่านแดนถาวร ท่าเทียบเรือด่าน

ศุลกากร บ้านเขานางหงส์ ม.5 ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ระนอง ระยะทางจากเมืองมะริดสู่อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยเส้นทางขนส่งทางทะเลอยู่ที่ประมาณ 300 กิโลเมตร ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางประมาณ 7-8 ชั่วโมงด้วยเรือ Speedboat

อย่างไรก็ตามระยะเวลาในการเดินทางยังมีความแตกต่างกันมาก เมื่อใช้เรือในการขนส่งสินค้า ประมง โดยในช่วงเวลาที่มีสภาพอากาศปกติ จะใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 20-22 ชั่วโมง แต่ระยะเวลาในการเดินทางทางทะเลจะเพิ่มขึ้นเป็น 30-45 ชั่วโมงในฤดูมรสุม ทั้งนี้ระยะเวลาที่กล่าวถึงใน รายงานวิจัยนี้เป็นระยะเวลาการเดินทางขนส่งโดยเรือประมงขนาดเล็ก-ขนาดกลางที่บรรทุกสินค้า ประมงเต็มลำ เพื่อนำมาขึ้นฝั่งที่จังหวัดระนอง¹⁵¹ (วิติยา ปิตตังนาโพธิ์, บุญทรัพย์ พานิชการ และ ภูพงษ์ พงษ์เจริญ, 2557)

อุตสาหกรรมการเกษตรและประมง

พื้นที่ประมงบริเวณหมู่เกาะมะริด มีขนาด 84,344 ตารางกิโลเมตร และเมื่อรวมกับบริเวณไหล่ทวีป (Continental shelf area) อันเป็นเขตต่อเนื่องจากหมู่เกาะมะริด อีก 228,781 ตารางกิโลเมตร ทำให้พื้นที่ประมงในบริเวณนี้ถือเป็นแหล่งประมงขนาดใหญ่และมีความสำคัญมากที่สุดของประเทศ เมียนมา โดยคิดเป็นร้อยละ 68.8 ของพื้นที่ประมงทั้งหมดของประเทศ (455,043 ตารางกิโลเมตร)

อุตสาหกรรมประมงของเมียนมาสร้างรายได้ประมาณร้อยละ 10 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวม ภายในประเทศ โดยในระหว่างปี 2556-2558 อุตสาหกรรมประมงจับสัตว์น้ำในทะเลรวมเป็นน้ำหนัก 1.3-1.8 ล้านเมตริกตัน และมีการขยายตัวอย่างมากในปี 2559-2560 โดยน้ำหนักสัตว์น้ำที่จับได้ในปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 5.67 ล้านเมตริกตัน และมีมูลค่าการส่งออกสินค้าประมง 605.82 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2560¹⁵² (Department of Fisheries, 2017)

และแหล่งประมงนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย เพราะจากการสำรวจข้อมูลจาก ผู้ประกอบการเรืออวนลาก (Bottom Trawl Fishery) 281 ราย และ ผู้ประกอบการเรือขนส่งสินค้า ประมงจำนวน 70 ราย ในเมืองมะริด พบว่า สินค้าประมงที่จับได้ในบริเวณนี้ ร้อยละ 39.16 เป็นปลา เล็กปลาน้อยที่จะส่งเข้าไปผลิตเป็นปลาแป้น ร้อยละ 60.34 เป็นสัตว์น้ำที่สามารถขายและมีมูลค่าในตลาด โดยในระหว่างปี 2556-2560 สัตว์น้ำที่มีมูลค่าในตลาดนี้ ร้อยละ 42.06 จะถูกส่งออกมายังประเทศไทย ร้อยละ 10.67 ส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย และร้อยละ 43.76 ถูกส่งไปขายภายในประเทศเมียนมา

¹⁵¹ วิติยา ปิตตังนาโพธิ์, บุญทรัพย์ พานิชการ และ ภูพงษ์ พงษ์เจริญ (2557) โครงการการศึกษาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพตาม ชายแดนในเส้นทาง มะริด สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ – ด่านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กันยายน 2557.

¹⁵² Department of Fisheries (2017) Fisheries Statistics, Ministry of Livestock, Fisheries and Rural Development, Myanmar. pp91.

โดยมีตลาดภายในประเทศที่ใหญ่ที่สุดที่นครย่างกุ้ง¹⁵³ (Myo, Darbanandana, Boutson and Kaewern, 2018) จะเห็นได้ว่าผลผลิตทางการประมงที่ส่งออกมายังประเทศไทยอยู่ในสัดส่วนเดียวกันกับที่บริโภคภายในประเทศเมียนมา ดังนั้นการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าสินค้าประมงจากภูมิภาคตะวันออกสู่ประเทศไทย จึงเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูง

ตลอดปี 2563 จนถึงก่อนการรัฐประหารในประเทศเมียนมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 รัฐบาลท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันออกได้รับริเริ่มสร้างโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษสำหรับอุตสาหกรรมประมง (Economic Zone Focusing on the Fisheries Industry) และได้มีการส่งข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนการลงทุนจากรัฐบาลกลาง ผ่านคณะกรรมการการลงทุนของเมียนมา (Myanmar Investment Commission: MIC) แล้ว และล่าสุดในเดือนเมษายน 2564 โครงการดังกล่าวก็ได้รับการอนุมัติโดยรัฐบาลชุด State Administration Council (SAC) ภายใต้การนำของพลเอกอาวุโส มิน อ่อง หล่าย โดยโครงการดังกล่าวจะใช้เงินลงทุนในเฟสแรกในราว 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อเปิดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษขนาด 700 เอเคอร์ (1,770.5 ไร่) ในบริเวณริมแม่น้ำ Kyaukphya ในเขตหมู่บ้าน Kywelku เมืองมะริด โครงการพัฒนาพื้นที่นี้จะแบ่งงานออกเป็น 4 พื้นที่ย่อย ระยะเวลาในการก่อสร้าง 7 ปี โดย พื้นที่ย่อยที่ 1 จะสร้างตลาดกลางเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการประมูลสินค้าประมง, ท่าเทียบเรือและอาคารเก็บสินค้าแบบปรับอากาศ (ห้องเย็น Cold Storage) พื้นที่ย่อยที่ 2 จะเป็นการสร้างพื้นที่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล พื้นที่ย่อยที่ 3 อาคารที่พักอาศัย และ พื้นที่ย่อยที่ 4 จะเป็นส่วนต่อขยายสำหรับอนาคต¹⁵⁴¹⁵⁵ (Pa Pa, 2021; Zaw Moe Oo, 2021)

และนี่คือความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทย โดยเฉพาะโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ต้องเร่งเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ และเร่งเจรจาเพื่อสร้างความร่วมมือ ให้เป็นพื้นที่คู่ขนานสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลร่วมกัน ทั้งนี้เพราะ ณ ขณะนี้ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประมงของเมียนมาบางรายเริ่มคาดหวังว่า ตลาดประมูลปลาแห่งใหม่ที่มะริด จะกลายเป็นคู่แข่งสำคัญของ ตลาดกลางสินค้าประมง และ ตลาดทะเลไทย ที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะในหมู่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประมงเมียนมาบางกลุ่มที่พิจารณาว่า ปัจจุบันเมียนมาพึ่งพาตลาดในประเทศไทยมากเกินไป และพวกเขาถูกเอารัดเอาเปรียบมาตลอด 20 ปี ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์อัน

¹⁵³ Myo A., Darbanandana T., Boutson A. and Kaewern M. (2018) Status of Trash Fish from Bottom Trawl Fishery and Utilization in Myeik Township, Tanintharyi Region, Myanmar. Journal of Fisheries and Environment. 2018. Volume. 42(3)

¹⁵⁴ Pa Pa (2021) Tanintharyi govt proposes economic zone for fisheries. Myanmar Times. 10 January 2021. <https://www.mmtimes.com/news/tanintharyi-government-proposes-economic-zone-fisheries.html>

¹⁵⁵ Zaw Moe Oo (2021) \$300 million fish auction market to promptly be established in Myeik. Eleven Media Group. 29 April 2021. <https://elevenmyanmar.com/news/300-million-fish-auction-market-to-promptly-be-established-in-myeik>

ดีผ่านกิจกรรม CSR เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการไทยในระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และผู้ประกอบการเมียนมา ให้เข้าใจว่า อุตสาหกรรมในทั้ง 2 พื้นที่ที่สามารถเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้ จะเป็นทางออกที่ดีและยั่งยืนที่สุด

ภาพที่ 4.6 : แผนผังโครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจประมง เมืองมะริด ประเทศเมียนมา

ที่มา : Zaw Moe Oo, 2021

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ภูมิภาคตะนาวศรี มีพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน 2 รูปแบบ นั่นคือ ทั้งในบริเวณตัวเมืองบนภาคพื้นทวีป และ บริเวณหมู่เกาะมะริด ซึ่งมีเกาะใหญ่น้อยจำนวนมากกว่า 800 เกาะ ในบริเวณตัวเมืองบนภาคพื้นทวีปเป็นพื้นที่ที่อยู่ร่วมกันของบริเวณเมืองเก่าที่สร้างมาตั้งแต่สมัยเมียนมายังเป็นอาณานิคมของสหราชอาณาจักร และต้องไม่ลืมว่าก่อนหน้านี้ ทวาย-มะริด-ตะนาวศรี ก็เป็นสถานีการค้าสำคัญของทั้งอาณาจักรอยุธยา และอาณาจักรตองอู-หงสาวดี ซึ่งใช้เป็นประตูสำคัญในการเชื่อมโยงอ่าวเบงกอลมหาสมุทรอินเดีย ผ่านคาบสมุทรไย้งฝั่งทะเลอ่าวไทย มหาสมุทรแปซิฟิก

ดังนั้นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อาคารบ้านเรือนในยุคอาณานิคม วัดและศาสนสถานของพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ศาสนาผี (Animism) ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาลเจ้าแบบจีน ซึ่งผสมผสานกันอย่างลงตัว โดยจุดศูนย์กลางที่สำคัญที่สุดของเมืองคือ เจดีย์พระธาตุ Thein Taw Gyi ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเขาใจกลางย่านเมืองเก่า

ในปี 2561 ภูมิภาคตะนาวศรีมีโรงแรมทั้งสิ้น 1,437 ห้อง และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ในราว 130,000-140,000 คน/ปี (ตัวเลขจนถึงปี 2560) และในปีเดียวกัน รัฐบาลท้องถิ่นของภูมิภาคตะนาวศรีได้สนับสนุนการลงทุนสร้างรีสอร์ทที่พักบน 9 เกาะ จาก 800 เกาะของหมู่เกาะมะริด โดยเปิดประมูลสิทธิในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะเหล่านี้ให้กับนักลงทุนต่างชาติ โดยในปี 2562 โครงการก่อสร้างโรงแรมทั้งหมด 12 แห่งบนเกาะต่าง ๆ ในหมู่เกาะมะริดได้เริ่มต้นการออกแบบ และก่อสร้าง โดยนักลงทุนสำคัญที่เข้ามาลงทุนคือ นักลงทุนไทย นิวซีแลนด์ และฝรั่งเศส กระทรวงการท่องเที่ยว (Ministry of Hotel and Tourism) และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation) ได้เปิดเส้นทางให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวเมียนมาและชาวต่างชาติ สามารถเดินทางเข้าเยี่ยมชม เกาะต่าง ๆ ที่ทางการเคยให้สัมปทานฟาร์มหอยมุก ซึ่งในอดีตถือเป็นพื้นที่หวงห้ามสำหรับบุคคลภายนอก พร้อม ๆ กับที่ Tanintharyi office of the Directorate of Investment and Company Administration (DICA) พยายามส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการเชื่อมโยง 3 เมืองหลักของภูมิภาค นั่นคือ ทวาย มะริด และเกาะสอง¹⁵⁶¹⁵⁷ (ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์, 2018; Nan Lwin, 2019)

โดยแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และเกาะที่เริ่มต้นมีการพัฒนาสำหรับการท่องเที่ยวแล้ว ได้แก่

- เกาะ Marcus หรือ Lay Kyun หรือ Harris Island แหล่งท่องเที่ยวหลักของเกาะแห่งนี้คือ จุดชมพระอาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงาม ซึ่งมีทางเดินเชื่อมด้านหน้าไปจนถึงด้านหลังเกาะ นักท่องเที่ยวสามารถเดินผ่านโขดหินเมื่อน้ำลด และเพลิดเพลินกับการนั่งเรือจากชายหาดไปยังชายหาดได้โดยตรง เมื่อน้ำขึ้นสูง น้ำทะเลเป็นสีฟ้าครามใส มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้า น้ำจืด ตลอดจนบังกะโล่ค้างคืนและเต็นท์พร้อมบริการอาหารสำหรับผู้เข้าชม ปัจจุบันเป็นเกาะเดียวที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติพักค้างคืนได้ โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาล

- เกาะ Thamee Hla Island ถึงแม้จะมีแนวชายฝั่งเป็นโขดหิน แต่จุดดำน้ำตื้นของเกาะนี้สวยงามมาก ด้วยแนวปะการัง ประกอบกับมีน้ำตื้นขนาดเล็กที่ไหลตรงจากโขดหินลงสู่ชายหาดทำให้เกาะแห่งนี้มีเสน่ห์สำหรับการท่องเที่ยว และในขณะเดียวกันก็เป็นที่ชุมนุมของชาวประมงท้องถิ่นที่เข้ามาแวะมาเติมน้ำจืด

¹⁵⁶ ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์. กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. กระทรวงการต่างประเทศ. (2018) ทวาย-มะริด เมืองเศรษฐกิจในอนาคตของนักลงทุนไทยในเมียนมา Available at https://globthailand.com/myanmar_0028/

¹⁵⁷ Nan Lwin (2019) Myanmar to Host Forum to Lure Foreign Investment in Deep South. The Irrawaddy. 14 August 2019. Available at <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-host-forum-lure-foreign-investment-deep-south.html>

- เกาะ Drakes Island หรือ เกาะ Daung Kyun หรือ เกาะ Done Nyaung Mine นี้คือเกาะที่ชาวทะเลดั้งเดิม "Mawken" (“มอร์แกน” ในภาษาไทย) อาศัยอยู่ หมู่บ้านของพวกเขาชื่อว่า "Done Nyaung Mine" นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวทะเลที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง แม้เวลาจะผ่านมานานหลายทศวรรษแล้วก็ตาม ชาวทะเลเหล่านี้เป็นมิตรและมีความสุขมากที่ได้ถ่ายรูปโดยนักท่องเที่ยว บนเกาะยังมีร้านอาหารของชำ แผงขายอาหาร และโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิถีชีวิตของ

Mawken หรือ มอร์แกน เป็นชาวออสโตรนีเซียนของหมู่เกาะมะริด อยู่อาศัยทั้งในฝั่งเมียนมาและฝั่งประเทศไทย ชาวมอร์แกนประมาณ 2,000 ถึง 3,000 คนยังมีวิถีชีวิตแบบกึ่งชุมชนบุพกาลที่เปลี่ยนแปลงที่อยู่ตามพื้นที่ที่สามารถทำการจับปลา แน่ใจว่าวิถีชีวิตในรูปแบบนี้มีแนวโน้มที่จะสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

- เกาะ Pahtaw และ เกาะ Pahtet คือเกาะขนาดเล็ก 2 เกาะที่ตั้งอยู่ใกล้กับตัวเมืองและท่าเทียบเรือหลักของเมืองมะริด โดยทั้ง 2 เกาะถูกเชื่อมเข้าด้วยกันด้วยพระพุทธรูปปางพุทธไสยาสน์ (พระนอน) ขนาดใหญ่ ที่มีพระนามว่า Thein Daw Gyi และในตัวของพระก็ได้รับตกแต่งให้เป็นพิพิธภัณฑสถานปูนปั้นแสดงเรื่องราวพุทธประวัติ

- เกาะ Par Pank หรือ Smart Island มีชายหาด Pebble Beach หรือ หาดกรวดที่เป็นกรวดก้อนกลมสีเทาดำประกอบขึ้นเป็นชายหาดเพียง 6 แห่งเท่านั้นจาก 800 เกาะของหมู่เกาะมะริด และเกาะ Smart Island มีหาดกรวดที่ยาวที่สุด เกาะ Smart Island มีหาดกรวดทางฝั่งตะวันออกซึ่งเชื่อมไปยังหาดทรายสีขาวทางฝั่งตะวันตกของเกาะด้วยการเดินตามเส้นทางเดินป่าประมาณ 5 นาที ที่จุดกึ่งกลางของเส้นทางมีที่เพิงพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน แต่การพักค้างคืนบนเกาะสมาร์ทยังไม่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลเมียนมา และบนเกาะไม่มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าติดตั้ง

- Don Waterfall Island เป็นเกาะที่มีหน้าผาสูง และมีน้ำตกความสูงขนาด 15 เมตร ที่สามารถปีนขึ้นไปชมชั้นบนของน้ำตก และกระโดดลงมายังอ่างเก็บน้ำด้านล่าง ก่อนที่มีน้ำตกขนาดเล็กอีก 1 ชั้นไหลลงสู่ทะเล

จากที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ว่า การเดินทางเข้าถึงพื้นที่ที่ศักยภาพทางการท่องเที่ยวดังกล่าวด้วยวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดที่สุด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติจากทั่วโลก คือ การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยผ่านท่าอากาศยานนานาชาติ และสามารถต่อเที่ยวบินมายังท่าอากาศยานระนอง หรือ โดยสารรถยนต์มายังตัวจังหวัดระนอง ก่อนที่จะใช้เส้นทางเดินเรือ เข้าสู่พื้นที่หมู่เกาะมะริด ดังนั้นโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ จึงเป็นปากประตู (Gateway) และระเบียบที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยง 2 ประเทศเข้าด้วยกัน

อุตสาหกรรมพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และเหมืองแร่

การทำเหมืองถ่านหิน ดีบุก ทังสแตน และเหล็กเป็นอีกอุตสาหกรรมที่สำคัญในภูมิภาคนี้ โดยเขต ตะนาวศรีเป็นแหล่งผลิตดีบุกและทังสแตนของเมียนมามากถึงสองในสาม¹⁵⁸ (UNHCR, 2014) ตาม รายงานของ TNI (2013) พื้นที่ซึ่งยังมีความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรแร่ล้ำค่ามากมาย และในปัจจุบันเป็นเป้าหมายของนักลงทุนต่างชาติที่เต็มใจใช้ประโยชน์จาก ข้อตกลงหยุดยิงฉบับใหม่กับกลุ่มติดอาวุธ¹⁵⁹ (Vagneron et.al., 2017) เหมืองหลักและผลิตภัณฑ์หลัก ของเหมืองแต่ละแห่งมีดังนี้

- Heinda: Tin-tungsten deposit.
- Hamyingyi: Hydrothermal quartz vein and greisen type tungsten-tin deposit.
- Kanbawk: Hydrothermal quartz vein-type tin-tungsten deposit.
- Yawa: Tin-tungsten deposit
- Kyaukmetaung:
- Nanthida: Theindaw, Myeik District, Tanintharyi Region, Myanmar Alluvial tin mining area.
- Yadanabon: Tin-tungsten deposit (primary and elluvial cassiterite).

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดแคลนพลังงานและไฟฟ้า ในเขตตะนาวศรี เมืองทวาย มะริด และ เกาะสอง ยังเป็นปัญหาที่ชาวเมืองต้องประสบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะโครงข่ายไฟฟ้าแห่งชาติยังไม่ถึง ราคาไฟฟ้าในบางกึ่งอยู่ที่ต่ำกว่า 2 บาทต่อหน่วย ในขณะที่ค่าไฟฟ้าในมะริดและเกาะสองอยู่ที่ 7-8 บาทต่อหน่วย เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ความต้องการพลังงานในเมียนมาที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในมะริด หรือการสร้างเครือข่ายสายส่งไฟฟ้าจากประเทศไทย (Power Grid) ก็เป็นอีกหนึ่งโอกาสทางธุรกิจที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลท้องถิ่น รัฐบาลท้องถิ่นสามารถอนุมัติสิทธิพิเศษทางภาษีสำหรับโครงการลงทุนมูลค่าสูงถึง 5 ล้านเหรียญสหรัฐ และ โครงการไฟฟ้าที่มีกำลังการผลิตน้อยกว่า 30 เมกะวัตต์¹⁶⁰ (ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์, 2018) ดังนั้นหาก โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สามารถวางแผนการผลิต การใช้ และการจัดสรรพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การขยายโอกาสทั้งการเชื่อมโยงและการค้าขายพลังงานกับภูมิภาคตะนาวศรีก็ถือเป็น โอกาสทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูง

¹⁵⁸ UNHCR, 2014. "Tanintharyi Region profile", Yangon: UNHCR South-East Myanmar Information Management Unit, 11 p.

¹⁵⁹ Vagneron, I., B. Chambon, Nay Myo Aung, and Saw Min Aung, 2017. Rubber production in Tanintharyi Region. Yangon, Myanmar: WWF, 80 p.

¹⁶⁰ ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์. กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. กระทรวงการต่างประเทศ. (2018) ทวาย-มะริด เมืองเศรษฐกิจในอนาคตของนักลงทุนไทยในเมียนมา Available at https://globothailand.com/myanmar_0028/

เชื่อมโยงโครงการศูนย์กลางยางพาราโลก จังหวัดนครศรีธรรมราช สุท้าวเรือเกาะป็นัง ประเทศมาเลเซีย

ยางพาราเป็นอีกหนึ่งภาคการเกษตรและต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่ามหาศาลและกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคใต้ ดังนั้นหากจะพัฒนาไทยให้กลายเป็นจุดศูนย์กลางยางพาราโลก คงต้องคำนึงถึงสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมยางพาราของไทยเสียก่อน โดยข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของไทยในอุตสาหกรรมต้นน้ำหรือชาวสวนยางไทย ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่เพาะปลูกไม่ถึง 50 ไร่ แต่จะเห็นได้ว่ารายได้ต่อพื้นที่ที่เท่ากันไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ รายกลาง หรือ รายย่อย มีประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ในระดับพอ ๆ กัน

	ขนาดพื้นที่	สัดส่วนจำนวนเกษตรกร	ผลผลิต (ล้านบาท)	1% สร้างรายได้ (ล้านบาท)
เกษตรกรรายใหญ่	>250 ไร่	7%	566	1,981.57
เกษตรกรรายกลาง	50-250 ไร่		13,305	
เกษตรกรรายย่อย	<50 ไร่	93%	184,683	1,985.83

เมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตใน 2 ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ของยางพาราในตลาดโลก เราพบว่าไทยมีประสิทธิภาพการผลิตสูงสุด จะเห็นได้จากผลผลิตยางพาราต่อไร่ของไทยที่ระดับ 240 Kg/ไร่ ในขณะที่ อินโดนีเซียและมาเลเซียผลผลิตอยู่ที่ระดับ 158 และ 133 Kg/ไร่ ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามพื้นที่การผลิตของไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันพื้นที่เพาะปลูกในประเทศไทยอยู่ที่ประมาณเหลือ 22 ล้านไร่ โดยเป็นพื้นที่ที่กรี๊ดได้ 20 ล้านไร่ และมีพื้นที่ยังไม่เปิดกรีดยาง ลดลงอย่างมีนัยสำคัญพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นใน เวียดนาม เมียนมา กัมพูชา สปป.ลาว จีนตอนใต้ และอินเดีย

ปัจจุบันมูลค่าการแปรรูปยางพาราเบื้องต้นของไทยอยู่ที่ประมาณ 2 แสนล้านบาท โดยร้อยละ 74 อยู่ในรูปของยางแผ่นดิบ (146,952 ล้านบาท) ร้อยละ 15 ผลิตน้ำยางสด (29,788 ล้านบาท) และร้อยละ 11 เป็นยางก้อนถ้วย (21,884 ล้านบาท)

น้ำยางสดส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 60 จะถูกแปรรูปเป็นน้ำยางข้น (37,046 ล้านบาท) เพื่อส่งออกไปยัง มาเลเซีย จีน เกาหลีใต้ เวียดนาม สหรัฐ และนำไปผลิตเป็น ถุงมือยาง ถุงยางอนามัย ด้ายยาง ยางลบ ในขณะที่อีกร้อยละ 40 จะนำไปผลิตเป็นยางแท่ง ซึ่งมีมาตรฐาน (Standard Thai Rubber: STR) ขนาด STR5/ STR5L/ STRXL และ ยาง Compound (81,407 ล้านบาท) โดยตลาดส่งออกสำคัญของยางแท่งคือ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมัน เกาหลีใต้ ตุรกี เพื่อนำไปผลิตเป็น ยางล้อ ท่อยาง ยางจุกนมเส้นด้ายยาง เทปกาวย ชิ้นส่วนรองเท้า ซีลยาง สายพาน ยางรองคอสะพาน

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงยุทธศาสตร์ และแนวนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมยางไทย (2555-2574), ยุทธศาสตร์ยางพารา 20 ปี (2560-2579), ยุทธศาสตร์ วิสาหกิจการยางแห่งประเทศไทย (2559-2563) และ แผนวิสาหกิจการยางแห่งประเทศไทย (2560-2564) จะพบว่า แนวทางการเดินหน้าอุตสาหกรรมยางพาราของไทยยังมีข้อพิงระวังดังนี้¹⁶¹ (ปิติ ศรีแสงนาม, 2563)

(1) ยุทธศาสตร์ทั้งหมดเน้นการพัฒนาเฉพาะด้านอุปทาน อาทิ การพัฒนาคน พัฒนาสายพันธุ์ พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต แต่ไม่ได้มีการทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ด้านอุปสงค์ ทั้งที่ในความเป็นจริงสิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินธุรกิจคือ การเข้าใจ สาระสำคัญของข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ (Intelligence) และ ความต้องการแท้จริง (Insight) ของผู้ซื้อว่า พวกเขาต้องการผลิตภัณฑ์อย่างไร เพื่อจะได้ผลิตสินค้าในรูปแบบที่ลูกค้าต้องการ

(2) เป้าหมายการดำเนินนโยบายยังมีความขัดแย้งกัน อาทิ ไทยอยากจะเป็นจุดศูนย์กลางการผลิต แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการลดพื้นที่การเพาะปลูก ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นแทนจำนวนไร่เพาะปลูกที่ลดลง แต่ในขณะเดียวกันกลับไม่มีการวางแผนในการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาสายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง, การส่งเสริมให้ส่งออก แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ใช้ยางพาราในประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งที่ผลผลิตคงที่ หรือมีแนวโน้มลดลง ฯลฯ

(3) การวางยุทธศาสตร์ยังไม่ได้คำนึงถึงการคาดการณ์อนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีพลวัต และยังไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยภายนอกประเทศที่เหนือการควบคุม อาทิ โควิด-19 ทำให้ความต้องการยางเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ราคาสูงขึ้น แล้วหลังจากการแพร่ระบาดของยุดีกลงจะเกิดอะไรขึ้น ซึ่งยังไม่ได้มีแผนรองรับ, เพดานราคาของธรรมชาติอย่างสูงที่สุดก็ยิ่ง ขึ้นกับราคาน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่จะใช้ผลิตยางสังเคราะห์ ซึ่งราคาลดลงทุกวัน และยางสังเคราะห์ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนกันก็มีคุณสมบัติดีขึ้น ในราคาที่ต่ำลง, การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive Technology) อาทิ ยานยนต์ไฟฟ้า พลังงานทางเลือก ที่ในอนาคตจะใช้ขึ้นส่วนยานยนต์จากยาง อาทิ ท่อ ยาง รองเท้า เครื่อง ลดลง, ระบบโลจิสติกส์ที่จะเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะระบบรางที่จะเชื่อมโยงผ่านจีน ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องพัฒนาท่าเรือในพื้นที่ภาคใต้ อาทิ ท่าเรือสงขลา, นโยบายของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซียที่ทํานโยบายเน้นการเป็นจุดศูนย์กลางการค้ายาง (หาตลาดส่งออก, เพิ่มประภพผลผลิต, ตั้งศูนย์ตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน) วางมาเลเซียเป็นปลายทาง ให้ไทยและอินโดนีเซียเป็นต้นน้ำ

ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับนโยบายของประเทศมาเลเซีย และสถานการณ์ปัจจุบันที่ น้ำยาง และผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของยางพาราจำนวนมากของประเทศไทยก็มีการส่งออกไปขายในตลาดโลกผ่านท่าเรือเกาะปีนังของประเทศมาเลเซียอยู่แล้ว ดังนั้นการวางยุทธศาสตร์ให้จังหวัดนครศรีธรรมราช หนึ่งใน

¹⁶¹ ปิติ ศรีแสงนาม (2563) ศูนย์กลางยางพาราโลก: ทำไม? อย่างไร? ชาวสวนยางได้อะไร? คอลัมน์เศรษฐกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับ 3,638 หน้า 5 วันที่ 24 - 26 ธันวาคม 2563

จังหวัดเป้าหมายของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สามารถเชื่อมโยงทั้งในมิติภูมิศาสตร์ และ มิติยุทธศาสตร์ ควบคู่กันไปกับนโยบายทั้งของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นในประเทศมาเลเซียได้ การผลักดันให้จังหวัดนครศรีธรรมราชได้กลายเป็นศูนย์กลางทางพาราโลก ก็อาจจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ ภายในประเทศไทยเองก็ต้องเร่งแก้ไขอุปสรรคภายในทั้ง 3 มิติดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

4.2 การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย

อินเดียและอ่าวเบงกอล: ตลาดเกิดใหม่ โอกาสการค้า การลงทุน

ปี 2564-2565 ประเทศไทยได้รับเกียรติในการเป็นประธานและเจ้าภาพการประชุมสุดยอดผู้นำ BIMSTEC หรือ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและ เศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) ความร่วมมือนี้เกิดขึ้นโดยความริเริ่มของประเทศไทยในปี 2540 จนถึงปัจจุบัน BIMSTEC ประกอบด้วย ประเทศสมาชิก 7 ประเทศรอบอ่าวเบงกอล ได้แก่ ไทย เมียนมา บังกลาเทศ อินเดีย เนปาล ภูฏาน และ ศรีลังกา แน่นนอนว่าอนุภูมิภาคคือเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดที่สุดของประเทศไทย มีประวัติศาสตร์ เชื่อมโยง ค้าขาย ถ่ายทอดศาสนา สังคม วัฒนธรรมกันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ในทางทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ไทยมีพรมแดนทางบกติดกับเมียนมากกว่า 2,401 กิโลเมตร ในขณะที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกที่เรียกว่า ทะเลอันดามันก็เป็นส่วนหนึ่งของอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทำให้ไทยมีพรมแดนทางทะเลติดกับ อินเดีย โดยจังหวัดภูเก็ตของประเทศไทยก็อยู่ไม่ไกลจากเมืองท่า Port Blair ของหมู่เกาะอันดามันและ นิโคบาร์ และทั้งหมดนี้สามารถเชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้อย่างมีศักยภาพ

BIMSTEC คือความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคที่ครอบคลุมมิติความร่วมมือ 14 ด้าน ได้แก่ 1) การค้าและการลงทุน (Trade & Investment) ซึ่งได้มีการสรุปผลการเจรจาในการจัดตั้งเขตการค้าเสรี BIMSTEC ไปแล้วในบางมิติ และยังมีอยู่ในระหว่างการรอให้มีผลบังคับใช้ 2) การคมนาคมและการสื่อสาร (Transport & Communication) 3) พลังงาน (Energy) 4) การท่องเที่ยว (Tourism) 5) เทคโนโลยี (Technology) 6) การประมง (Fisheries) 7) การเกษตร (Agriculture) 8) การสาธารณสุข (Public Health) 9) การแก้ไขปัญหาความยากจน (Poverty Alleviation) 10) การต่อต้านการก่อการร้าย และ อาชญากรรมข้ามชาติ (Counter-Terrorism & Transnational Crime) 11) สิ่งแวดล้อมและการจัดการ ภัยพิบัติ (Environment & Disaster Management) 12) การเชื่อมโยงภาคประชาชน (People-to-People Contact) 13) ความร่วมมือด้านวัฒนธรรม (Cultural Cooperation) 14) การเปลี่ยนแปลง สภาวะภูมิอากาศ (Climate Change)¹⁶² ดังนั้นหากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่โครงการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สามารถทำความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์อันดี และรู้จักใช้ประโยชน์จาก ความร่วมมือเหล่านี้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในประเทศอนุภูมิภาคอ่าวเบงกอล การสร้างโอกาส

¹⁶² BIMSTEC Secretariat (2021) About BIMSTEC. https://bimstec.org/?page_id=189

ทางเศรษฐกิจให้กับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้จะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว และประหยัด

ในมิติเศรษฐกิจภูมิภาคอ่าวเบงกอล คือจุดหมายปลายทางทางการค้า และการลงทุน ด้วยเหตุผลอย่างน้อยที่สุด 6 ประการ ได้แก่

(1) อ่าวเบงกอลคือตลาดขนาดใหญ่ และมีอัตราการเจริญเติบโตสูง ภูมิภาคอ่าวเบงกอลคือตลาดของประชากรขนาด 1.7 พันล้านคน มีขนาดเศรษฐกิจที่มีมูลค่ารวมสูงมากกว่า 3.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง (Emerging Economies) มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปีที่อัตราสูงกว่าร้อยละ 6.5 และนี่คืออีกหนึ่งพื้นที่ที่เป็นโอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทย¹⁶³

(2) มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ภูมิภาคประเทศที่หลากหลายตั้งแต่ เทือกเขาสูงของหิมาลัย จนถึงมหาสมุทรอินเดีย ทำให้อ่าวเบงกอลเป็นแหล่งผลิต และเส้นทางการค้าที่อุดมสมบูรณ์ต่อเนื่องมาตลอดทั้งประวัติศาสตร์ แร่ธาตุที่อุดมสมบูรณ์ พื้นดินที่กว้างใหญ่ และมหาสมุทรที่เป็นพรมแดนใหม่แห่งอนาคต ทำให้ภูมิภาคแห่งนี้มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อกระแสโลกกำลังให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับ เศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือ Blue Economy เศรษฐกิจแห่งภาคพื้นมหาสมุทรที่ธนาคารโลกกล่าวถึงศักยภาพพร้อมกันในการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์เพื่อเสริมสร้างโอกาสการจ้างงานและการขยายตัวทางเศรษฐกิจใน 6 มิติ 1) การประมง 2) แหล่งพลังงานทางเลือก 3) การขนส่งทางทะเล 4) การท่องเที่ยว 5) การบริหารจัดการของเสียทางทะเล และ 6) ศักยภาพของมหาสมุทรในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ¹⁶⁴

(3) มีทรัพยากรมนุษย์ที่ยังอยู่ในวัยฉกรรจ์ทั้งในมิติปริมาณ และคุณภาพ อินเดียคือประเทศที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับที่ 2 ของโลก กว่า 1,378,089,932 ประชากร¹⁶⁵ (คาดการณ์ปี 2554) ตามมาด้วย อันดับที่ 8 บังกลาเทศที่ระดับ 170,824,856 ประชากร¹⁶⁶ (คาดการณ์ปี 2564) และเมื่อรวมกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ รอบอ่าวเบงกอล ประชากรกว่า 1.7 พันล้านคน ที่มีความหลากหลายทั้งในระดับฝีมือแรงงาน ประสบการณ์ องค์ความรู้ และแน่นอน ค่าแรง คือทางเลือกที่หลากหลายในการจ้างงานเพื่อการผลิต เช่นเดียวกับโครงสร้างประชากรของทั้งภูมิภาคที่โดยเฉลี่ยยังเป็นกำลังแรงงานที่อยู่ในวัยฉกรรจ์ ทำให้อ่าวเบงกอลคือดินแดนแห่งโอกาส ทั้งสำหรับผู้ประกอบการที่จะแสวงหา

¹⁶³ BIMSTEC Secretariat (2021) About BIMSTEC. https://bimstec.org/?page_id=189

¹⁶⁴ World Bank (2017) What is the Blue Economy?
<https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2017/06/06/blue-economy>

¹⁶⁵ Open Government Data Platform India (2021). National Population Clock. Archived from the original on 19 June 2016. <https://data.gov.in/>

¹⁶⁶ Bangladesh Bureau of Statistics (2021) <http://www.bbs.gov.bd/>

แรงงานที่เหมาะสมที่สุดกับกิจการ และเป็นโอกาสสำหรับคนทุกคนที่จะสามารถสร้างเนื้อสร้างตัว สร้างอนาคต ในภูมิภาคแห่งนี้

(4) ระยะเวลาที่ไม่ไกลจากประเทศไทยมากจนเกินไป หากพิจารณาจากมุมมองของผู้ประกอบการที่ยังต้องเดินทางไปติดต่อควบคุมบริหารจัดการกิจการ และจากมุมมองของคนทำงานที่ต้องเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างสถานที่ทำงานกับประเทศบ้านเกิด การเดินทางด้วยระยะเวลาไม่เกิน 4 ชั่วโมงก็สามารถเดินทางถึงสนามบินหลักที่กระจายตัวอยู่ทั่วทั้งภูมิภาค คือ ความสะดวกและเป็นต้นทุนที่ควบคุมได้ การค้า การลงทุน การทำงาน ในพื้นที่แห่งโอกาสที่ไม่ไกลจนเกินไป ทำให้อ่าวเบงกอลเป็นดินแดนที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

(5) มีความใกล้ชิดกันทางมิติสังคม-วัฒนธรรม ทำให้เรารู้ว่าเขาคิดอะไร กินอะไร เป็นอยู่อย่างไร และจะขายอะไรให้พวกเขาได้ ผู้ประกอบการตั้งแต่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปจนถึงบริษัทข้ามชาติ สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของตนเพื่อตอบสนองความต้องการแท้จริง (Insight) ของลูกค้าได้ โดยสามารถสกัดเอาสาระสำคัญ (Intelligence) ได้จากข้อมูลต่าง ๆ ได้ไม่ยาก และโดยใช้ต้นทุนไม่สูงจนเกินไป เพราะเรามีรากทางสังคม และวัฒนธรรม ที่ใกล้เคียงกัน ความใกล้ชิดกันทาง ภาษา ศาสนา วิถีชีวิต เงื่อนไขทางภูมิศาสตร์ ทำให้เราเข้าใจซึ่งกันและกัน

(6) ประเทศไทยมีข้อตกลงทางการค้าให้ได้ใช้สิทธิประโยชน์ สร้างแต้มต่อทางการค้า การลงทุน ไม่ว่าจะเป็น ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย และในอนาคตอันใกล้ เราจะบรรลุข้อตกลงการค้าเสรี BIMSTEC รวมทั้งโอกาสที่ยังเปิดกว้างสำหรับข้อตกลงการค้า Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP ซึ่งอาเซียนและประเทศภาคีอีก 5 ประเทศยังคงเปิดโอกาสให้อินเดียสามารถเข้าสู่การเป็นภาคี RCEP ได้ด้วยสิทธิพิเศษ) และข้อตกลงการค้าเสรีไทย-บังกลาเทศที่เริ่มต้นการศึกษาผลกระทบหากจะมีการเจรจาการค้าเสรีในอนาคต นั้นทำให้ไทยและประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอลมีโอกาสในการเข้าเป็นส่วนสำคัญของห่วงโซ่มูลค่าในระดับโลก (Global Value Chains: GVCs) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ก่อให้เกิดการจ้างงานและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

โครงการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน Sagar Mala สาครมาลา

เมื่อจีนได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน Sub-prime Crisis ซึ่งส่งผลให้ลูกค้าหลักของจีนอย่างยุโรปและสหรัฐอเมริกา สูญเสียความสามารถในการจับจ่าย เศรษฐกิจจีนซึ่งพึ่งพาการส่งออกไปยัง 2 ตลาดนี้ถดถอยลงอย่างมีนัยสำคัญในปี 2552 สิ่งที่จีนริเริ่มเพื่อลดทอนการพึ่งพาสหรัฐอเมริกาและยุโรปคือการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศให้แข็งแกร่งเพื่อลดสัดส่วนของการส่งออกใน GDP โดยใช้การบริโภคภายในประเทศเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และในขณะเดียวกันก็สร้างพันธมิตรทางการค้าใหม่ ๆ ด้วย และนั่นจึงทำให้เกิด Megaprojects การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2 อภิมหาโครงการในการเชื่อมโยงจีนเข้ากับคู่ค้าใหม่ ๆ ขึ้นในปี 2555-2556 ภายใต้ชื่อ One-Belt,

One Road (OBOR) หรือ Belt and Road Initiative (BRI) จึงเกิดขึ้น โดย 6 ระเบียงเศรษฐกิจบนภาคพื้นทวีป และ 2 ระเบียงเศรษฐกิจในมหาสมุทรจึงเกิดขึ้น

หากพิจารณาในมุมมองภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ การพัฒนา 2 ระเบียงเศรษฐกิจบนภาคพื้นทวีป China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) และ Bangladesh-China-India-Myanmar Economic Corridor (BCIM, ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าวเมื่ออินเดียไม่เข้าร่วมการประชุม OBOR Summit ในปี 2560 จึงได้มีการตัดอินเดียออกไป) ควบคู่ไปกับการพัฒนาท่าเรือในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่เมียนมา บังกลาเทศ ศรีลังกา ปากีสถาน อิหร่าน และอัฟกานิสถาน จะเห็นได้ว่านี่คือความพยายามของจีนในการขยายอิทธิพลเข้ามาในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งแน่นอนว่านี่คือสนามหลังบ้านของอีกหนึ่งมหาอำนาจของโลก นั่นคือ อินเดีย

ในมิติของพื้นที่มหาสมุทรอินเดียคือมหาสมุทรที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลก ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 70.5 ล้านตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1 ใน 5 ของพื้นผิวโลก ตั้งแต่ยุคโบราณมหาสมุทรแห่งนี้คือช่องทางในการถ่ายทอดอารยธรรมต่าง ๆ ของอินเดีย ไม่ว่าจะเป็น ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี อาหาร การแต่งกาย ตลอดจนการค้าขายของอินเดียออกไปทั่วทุกมุมโลก ปัจจุบันการขนส่งทางทะเลคือช่องทางที่สำคัญที่สุดในการเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจทั่วโลกให้อยู่ในห่วงโซ่มูลค่าเดียวกัน (Global Value Chains: GVCs) มหาสมุทรอินเดียมีเรือขนส่งสินค้าเดินทางผ่านมากกว่า 100,000 ลำต่อปี ซึ่งคิดเป็นจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของการขนส่งสินค้าของทั้งโลก 1 ใน 3 ของมูลค่าการค้าของ Cargo shipment เกิดขึ้นผ่านมหาสมุทรอินเดีย ในขณะที่น้ำมันดิบมากกว่า 2 ใน 3 เดินทางผ่านมหาสมุทรแห่งนี้ทุกวัน อินเดียซึ่งอยู่ในตำแหน่งกึ่งกลางของมหาสมุทรอินเดียจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในห่วงโซ่มูลค่านี้

หากพิจารณาในมุมมองภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ จะพบว่าอินเดียเองก็มีความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ไม่ปกติกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะปากีสถานทางตะวันตก และจีนทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะเดียวกัน เทือกเขาหิมาลัยก็เป็นปราการทางธรรมชาติที่สำคัญที่กั้นไม่ให้เกิดการขนส่งและการค้าสามารถดำเนินไปได้ นั่นทำให้เมืองขนาดใหญ่ต่าง ๆ ของอินเดียที่เป็นจุดศูนย์กลางความเจริญและการพัฒนาอยู่ในบริเวณเมืองท่าชายฝั่งของมหาสมุทรอินเดีย ไม่ว่าจะเป็น เมืองท่าที่สำคัญที่สุดและเป็นเมืองที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของประเทศอย่าง มุมไบ ซึ่งตั้งอยู่ริมชายฝั่งทะเลอาหรับ เมืองกัลกัตตาเมืองหลวงเก่าในสมัยอาณานิคมที่เป็นเมืองท่าสำคัญที่สุดเมืองหนึ่งของอ่าวเบงกอล และเป็นหนึ่งในสถานีการค้าที่สำคัญที่สุดของจักรวรรดิอังกฤษ หรือ เมืองท่าดาวรุ่งแห่งการพัฒนาของอินเดียในปัจจุบันที่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางการพัฒนาคอนแทเนอร์และเมืองแห่งเทคโนโลยีทางตอนใต้ของอินเดียอย่าง เชนไน อินเดียเป็นประเทศที่มีชายฝั่งทะเล (Coastline) เป็นระยะทางมากกว่า 7,500 กิโลเมตร มีหมู่เกาะขนาดใหญ่ในทะเลอาหรับ (ฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย) ที่เรียกว่า ลักชทวีป (Lakshadweep) และหมู่เกาะขนาดใหญ่ในอ่าวเบงกอล (ฝั่งตะวันออกของมหาสมุทรอินเดีย) ที่เรียกว่า หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ (Andaman and Nicobar) นั่นทำให้อินเดียมีเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) ขนาดใหญ่ถึง 2.4 ล้านตารางกิโลเมตร และที่สำคัญที่สุดคือ นี่คื

พื้นที่ซึ่งไม่มีกรณีพิพาทกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งต่างจากพื้นที่ทางทะเลอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับอีกฝากหนึ่งของอาเซียน นั่นคือ ทะเลจีนใต้ ต้องอย่าลืมว่าประชาคมอาเซียนแบ่งพื้นที่ในทะเลกับจีนทางฝั่งตะวันออก และกับอินเดียในฝั่งตะวันตก เมืองหลวงของหมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ของอินเดียที่ชื่อ Port Blair ตั้งอยู่ใกล้กับจังหวัดระนองเพียง 669 กิโลเมตร

ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา รัฐบาลอินเดียภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี Narendra Modi จึงประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ในการอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศในมหาสมุทรอินเดีย รวมทั้งยังเป็นสร้างการถ่วงดุลกับการขยายอิทธิพลของจีนในพื้นที่มหาสมุทรอินเดียอีกด้วย โดยวิสัยทัศน์ดังกล่าวถูกเรียกว่า SAGAR ซึ่งย่อมาจาก Security And Growth for All in the Region นั้นหมายถึงความมั่นคงและการเจริญเติบโตร่วมกันกันทุกประเทศในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย และแน่นอนเมื่อเป็น Modi นายกรัฐมนตรีอินเดียซึ่งมีวาทศิลป์สูงส่ง มีศิลปะในการใช้ภาษาที่สละสลวยอย่างยิ่ง “SAGAR” จึงเป็นการเล่นคำที่น่าสนใจ เพราะคำ ๆ นี้ในภาษาฮินดี “सागर” หากจะเปรียบเทียบกับคำในภาษาไทยและอีกหลาย ๆ ภาษาในอาเซียนซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากภาษาสันสกฤตที่เป็นรากของภาษาฮินดีในปัจจุบัน จะหมายถึงคำว่า “สาคร” ซึ่งแน่นอนสำหรับพวกเราชาวไทยมันคือการสื่อออกมาโดยตรงว่านโยบายนี้ของอินเดียคือการทูตที่เน้นความเชื่อมโยงโดยสายน้ำ โดยเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งสายน้ำ

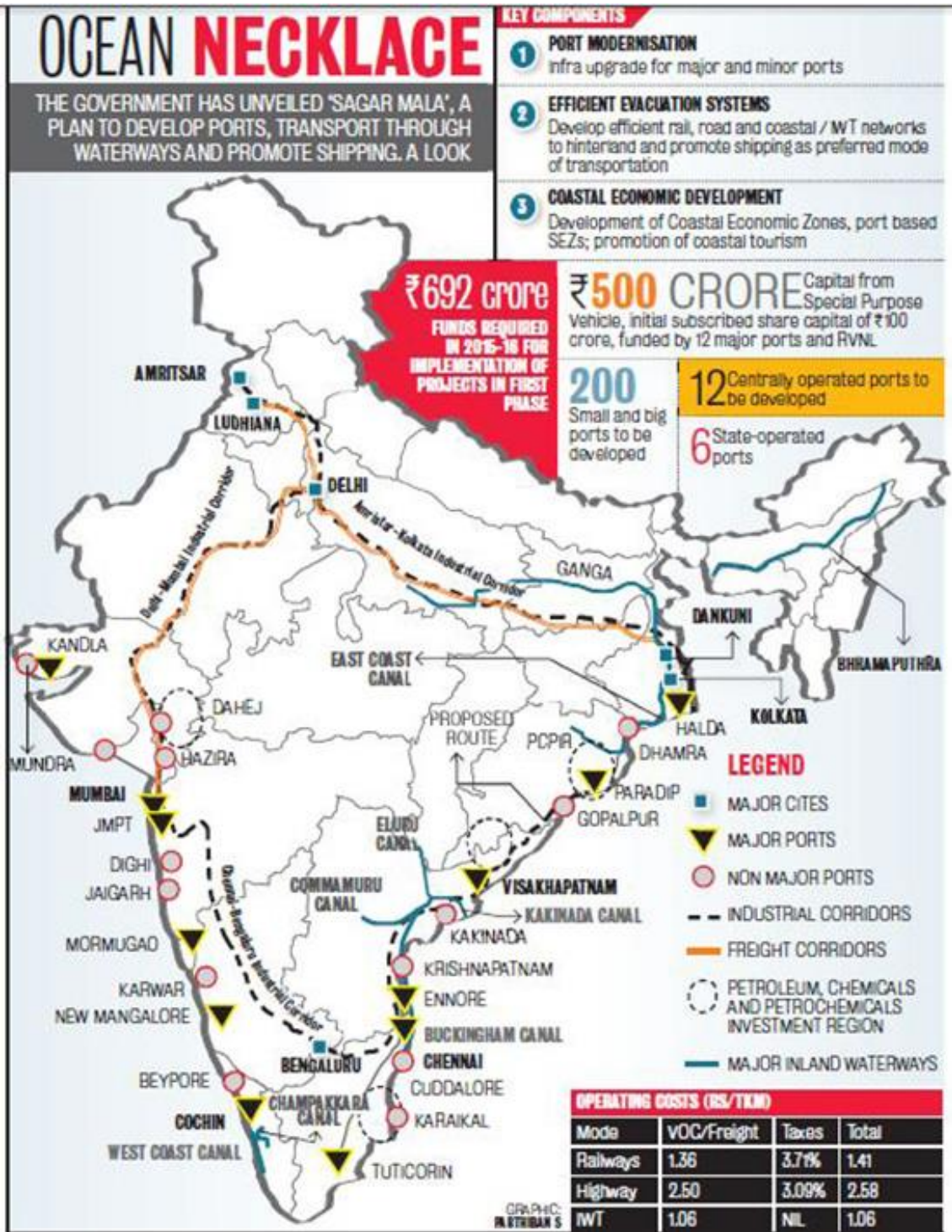
SAGAR ของอินเดียจึงหมายถึงการนำเอาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือ Blue Economy ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในมหาสมุทรอย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับการรักษาความมั่นคงเป็นเป้าหมายนำในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนโยบาย SAGAR แล้ว อภิมหาโครงการของอินเดียที่อาจจะเทียบเท่ากับ One Belt, One Road ของจีนก็ถูกก่อตั้งขึ้นด้วยนั่นคือ Sagar Mala Project ซึ่งคำๆ นี้ในภาษาฮินดี “सागरमाला” หมายถึง สายธาราที่เชื่อมโยงถึงกัน สังเกตคำว่า **माला** ในตัวอักษรเทวะนาครีนั้นครั้นว่า เขียนใกล้เคียงกับคำว่า มาลาในภาษาไทยมาก นั่นคือการเอามิติทางสังคมวัฒนธรรม หรือ Soft power เข้ามาจับเพื่อทำให้ประเทศที่รากทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันในมหาสมุทรอินเดียรู้สึกผูกพันกันได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

Sagar Mala Project คือโครงการที่ปัจจุบันรัฐบาลอินเดียตั้งงบประมาณไว้ที่ 8.5 ล้านล้านรูปี หรือประมาณ 4.25 ล้านล้านบาท เพื่อลงทุนใน 14 เขตพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งรอบประเทศอินเดีย (Coastal Economic Zones: CEZs) โดยเน้นการพัฒนาท่าเรือ และระบบความเชื่อมโยงกับท่าเรือ โดยเน้นเรื่องเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) เน้นการสร้างระบบถนน และราง และการเชื่อมต่อแบบ Multi-Modal Logistic System ทั้งภายในอินเดียและกับประเทศเพื่อนบ้าน

โดยโครงการนี้แบ่งออกเป็นโครงการพัฒนาท่าเรือ (ที่ไม่ใช่ท่าเรือหลักในมุมไบ เซนไน และกัลกัตตา) จำนวน 245 โครงการ โครงการพัฒนาความเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ 210 โครงการ โครงการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมชายฝั่ง 57 โครงการ และโครงการพัฒนาชุมชนชายฝั่งอีก 65 โครงการ รวม

ทั้งสิ้น 577 โครงการ โดย ณ ปัจจุบัน (กลางปี 2561) มีโครงการที่ได้เริ่มต้นดำเนินการไปแล้ว 492 โครงการ โดยท่าเรือสำคัญที่สุด 6 แห่งที่จะถูกพัฒนาต่อไปให้เป็น Mega Port ได้แก่ ท่าเรือ Tajpur ในรัฐ West Bengal, ท่าเรือ Paradip Puter Harbour ในรัฐ Odisha, ท่าเรือ Sirkazhi และท่าเรือ Enayam ในรัฐ Tamil Nadu, ท่าเรือ Belikeri ในรัฐ Karnataka และ ท่าเรือ Vadhavan ในรัฐ Maharashtra ในขณะที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจ CEZs อีก 14 เขตรอบชายฝั่งของอินเดียก็ทำงานโดยตรงร่วมกับ Invest India ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เกิดขึ้นใหม่โดยการนำเอาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและการลงทุนของอินเดียทั้งหมด ทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น มารวมกันไว้เป็นหน่วยงานเดียวเพื่อสนับสนุนให้เกิดการค้าการลงทุนในประเทศอินเดียภายใต้แนวคิด Make in India

อินเดียจะกลายเป็นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลกในปี 2573 และจะกลายเป็นอันดับ 2 ของโลกในปี 2593 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของปี 2561 และปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 7.5 ของตลาดขนาดใหญ่ที่มีประชากรมากกว่า 1.3 พันล้านคน และคาดว่าจะมีมูลค่าทางเศรษฐกิจทะลุ 5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2568 อินเดียคือศักยภาพทางการค้าและการลงทุนแห่งอนาคตของผู้ประกอบการไทย และอย่างที่ Modi ใช้มิติทางสังคม-วัฒนธรรมเป็นตัวนำ Sagar Mala สาคร-มาลา คือ สายธาราที่เชื่อมโยงถึงกัน

นโยบายไทยในอ่าวเบงกอล

อนุภูมิภาคอ่าวเบงกอลอันประกอบไปด้วย เมียนมา บังกลาเทศ อินเดีย ศรีลังกา ภูฏาน เนปาล และประเทศไทย เป็นตลาดขนาดใหญ่ของประชากรขนาด 1.5 พันล้านคน มีขนาดเศรษฐกิจที่มีมูลค่ารวมสูงมากกว่า 3.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง โดยเฉลี่ยอยู่ที่อัตราการร้อยละ 5-8 ต่อปี แต่จำนวนคนรวย-รวยมากที่สุดในอ่าวเบงกอล ก็มีจำนวนมากกว่าจำนวนประชากรทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาแล้ว (ประมาณ 328 ล้านคน) และแนวโน้มที่เห็นชัดเจนอย่างต่อนื่อง ก็คือภาคเอกชนไทยต่างให้ความสนใจ และต้องการออกไปทำการค้าและการลงทุนในอนุภูมิภาคอ่าวเบงกอลเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

แน่นอนว่าประเทศที่ขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายของประเทศต่าง ๆ รอบอ่าวเบงกอล คือประเทศอินเดีย โดยปัจจุบันหากพิจารณาจากมูลค่า GDP PPP ที่มีการปรับผลของความแตกต่างของค่าเงินและภาวะเงินเฟ้อแล้ว อินเดียถือเป็นเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลก และยังมี การคาดการณ์จากหลายสำนัก ไม่ว่าจะเป็น Economic Intelligence Unit แห่ง The Economist และ PWC: Price Waterhouse Coopers ที่ต่างเห็นตรงกันว่าในปี 2583 อินเดียจะกลายเป็นเศรษฐกิจอันดับ 2 ของโลกรองจากจีน อินเดียคือมหาอำนาจในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งอ่าวเบงกอลเองก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรแห่งนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-อินเดีย เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมอีกครั้งหลังจากความขัดแย้งทางอุดมการณ์ในห้วงเวลาของสงครามเย็น อดีตนายกรัฐมนตรี Rajiv Gandhi เป็นนายกฯ อินเดียคนแรกที่เดินทางเยือนไทยในปี 2529 พร้อมกับแนวคิดที่จะปูทางไปสู่ นโยบาย ‘มองตะวันออก’ (Look East Policy) ของอินเดีย ซึ่งก็สอดคล้องกับนโยบายของรัฐไทยในขณะนั้นภายใต้การนำของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่มีนโยบายหลักคือ เปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า และนโยบาย ‘มองตะวันตก’ (Look West Policy)¹⁶⁷

อย่างไรก็ตาม แนวนโยบายต่าง ๆ ระหว่างไทยกับอินเดีย มิติเศรษฐกิจก็ยังไม่มีความเป็นรูปธรรมมากนัก จนกระทั่งฝ่ายไทยริเริ่มการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียในปี 2544 แม้ว่าจะมีการเริ่มต้นบังคับใช้ข้อตกลงการค้าเสรีนี้ในสินค้าที่จะไม่มีการจัดเก็บภาษีระหว่างกันเพียง 82 รายการสินค้า (ภายหลังเพิ่มขึ้นเป็น 83 รายการสินค้า) ในปี 2549 แต่จนถึงปัจจุบัน การหาข้อสรุปการเจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนระหว่างไทยกับอินเดียก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้

¹⁶⁷ ปิติ ศรีแสงนาม, ชโยดม สรรพศรี, สุรัตน์ โหระชัยกุล, จิรยุทธ์ สินธุพันธ์ และ จิตติชัย รุจนกนกนารถ (2563) โครงการพัฒนานโยบายเพื่อการขยายผลการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและ การใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาจากกรอบเขตการค้าเสรีบิมสคคของประเทศไทย. เสนอต่อ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน).

ในขณะที่ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย ที่เริ่มต้นในปี 2546 คุณมีความคืบหน้ามากกว่า โดยสามารถหาข้อสรุปได้ในปี 2552 และเริ่มต้นบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2553 ซึ่งในทั้ง 2 ข้อตกลง ประเทศไทยล้วนแต่เป็นฝ่ายเกินดุลการค้าทั้ง 2 กรอบข้อตกลง

ในปี 2562 ในฐานะที่ไทยเป็นประธานอาเซียน และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโดยตรงระหว่างอาเซียนกับอินเดีย ภารกิจสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ การเจรจาเพื่อให้ฝ่ายอินเดียนยอมเข้าร่วมและหาข้อสรุปการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลกให้ได้ นั่นคือ ข้อตกลงการค้า Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) หรือ อาเซียน+6 ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย

มูลค่า GDP รวมกันของ RCEP จะมีมูลค่าราว 49.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (GDP, PPP) หรือเทียบเท่ากับร้อยละ 40 ของมูลค่าเศรษฐกิจรวมของทั้งโลก แน่นอนว่า การหาข้อสรุปการเจรจาซึ่งจะนำไปสู่การบังคับใช้ถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อยืนยันว่า ไทย อาเซียน และคู่เจรจายังคงยืนยันในการเป็นจุดศูนย์กลางห่วงโซ่มูลค่าในระดับโลก (Global Value Chains: GVCs) และสนับสนุนแนวคิดเรื่องการค้าเสรีที่เปิดกว้างและเป็นธรรม ท่ามกลางภาวะสงครามการค้าซึ่งส่งผลกระทบต่อทางลบไปทั่วโลก

แต่เป็นที่น่าเสียดายในที่สุดประเทศภาคี RCEP ที่ถึงแม้จะสามารถสรุปการเจรจา RCEP ได้ในปลายปี 2562 และนำไปสู่การลงนามในปี 2563 หากแต่ก็ไม่สามารถโน้มน้าวให้อินเดียเข้าร่วมเป็นภาคีได้

ปัจจัยที่ต้องจับตามองอีกประเด็นของอินเดียคือ อินเดียภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ที่ทำให้ทั่วโลกได้รับรู้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของอินเดียได้เปลี่ยนไปแล้วอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน คือนาย Narendra Modi แห่งพรรค Bharatiya Janata Party (BJP) สามารถเอาชนะรุ่นที่ 4 ของตระกูล Nehru/Gandhi นั่นคือ นาย Rahul Gandhi แห่งพรรค Indian National Congress (INR) ได้อย่างมีนัยสำคัญเป็นรอบที่ 2 นั้นหมายความว่า Modi แห่ง BJP ซึ่งมีนโยบายค่อนข้างไปในทางชาตินิยม และมีแนวนโยบายในรูปแบบของการปกป้องทางการค้า ต่างจากฝ่ายของ INR ซึ่งจะมีความเป็นเสรีนิยมมากกว่า ได้กลายเป็นกระแสการเมืองหลักของอินเดียไปแล้ว

ทว่าจากการที่คณะทำงานทั้งของไทย และอาเซียนที่ทำงานกับทีมของฝ่าย BJP มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ก็เชื่อว่าความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และสายสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน น่าจะเป็นประโยชน์และทำให้การเจรจการค้ากับอินเดียไม่ว่าจะเป็นในกรอบ ASEAN-India, Thai-India และ RCEP น่าจะมีความคืบหน้า ในขณะที่ Team Thailand ในประเทศอินเดีย ไม่ว่าจะเป็นท่านเอกอัครราชทูต ทีมของกระทรวงการต่างประเทศ และทีมของกระทรวงพาณิชย์เอง ก็ทำงานมานานจนมีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญอย่างยิ่งในเรื่องของการเจรจา การค้า การลงทุน ตลอดจนวิถีชีวิตของฝ่ายอินเดีย

สำหรับความสัมพันธ์ของไทยและประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในอนุภูมิภาคอ่าวเบงกอลนั้น เริ่มต้นความสัมพันธ์โดยรัฐบาลไทยในปี 2540 โดยฝ่ายไทยมีวัตถุประสงค์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ทั้งในด้านการค้า การลงทุน เทคโนโลยี การคมนาคม การสื่อสาร พลังงาน การท่องเที่ยว และประมง รวมทั้งส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน

โดยในระยะเริ่มแรก มีประเทศสมาชิกดั้งเดิม 4 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ ศรีลังกา อินเดีย และไทย ลงนามในกรอบความร่วมมือ Bangladesh – India – Sri Lanka – Thailand Economic Cooperation (BISTEC) ต่อมาเมียนมาได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อเดือนธันวาคม 1997 ทำให้มีการเปลี่ยนชื่อกรอบความร่วมมือเป็น Bangladesh – India – Myanmar – Sri Lanka – Thailand Economic Cooperation (BIMSTEC) และในภายหลัง เนปาลแลภูฏานได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อเดือนธันวาคม 2546 ทำให้ในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 7 ประเทศ และได้มีการเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sector Technical and Economic Cooperation : BIMSTEC)

ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ/การค้า BIMSTEC ครั้งที่ 4 ณ กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา ได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี BIMSTEC (BIMSTEC Free Trade Area) ทั้งนี้ รัฐมนตรีเศรษฐกิจ/การค้าของประเทศสมาชิก BIMSTEC ได้ร่วมลงนามในกรอบเขตการค้าเสรีดังกล่าว เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2547 และมีการจัดตั้งคณะกรรมการการเจรจาการค้า BIMSTEC (BIMSTEC Trade Negotiating Committee: BIMSTEC TNC) เพื่อเจรจาจัดทำกรอบเขตการค้าเสรี BIMSTEC (Framework Agreement on the BIMSTEC Free Trade Area) ณ จังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย ครอบคลุมกรอบการเจรจา 3 สาขาหลัก ได้แก่ การค้าสินค้า การค้าบริการ และ การลงทุน ภายใต้ BIMSTEC FTA

ปัจจุบัน ศรีลังกาทำหน้าที่เป็นประธานถาวร BIMSTEC TNC และมีบังกลาเทศเป็นที่ตั้งของสำนักงานเลขาธิการ BIMSTEC ณ กรุงธากา

ที่ผ่านมา มีการประชุม BIMSTEC TNC ไปแล้วมากกว่า 20 ครั้ง โดยในครั้งที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุม BIMSTEC TNC ครั้งที่ 20 ระหว่างวันที่ 7-9 กันยายน 2558 ณ จังหวัดขอนแก่น ได้มีข้อตกลงให้แต่ละประเทศสมาชิกเตรียมการ เพื่อนำเสนอรายการสินค้าที่สามารถทำการลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันได้ ในลักษณะ Negative List อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงการค้าเสรี BIMSTEC ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ เนื่องจากเหตุผลในอดีตคือ ความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศศรีลังกา ในขณะที่อินเดียเองก็ขอถอนตัวจาก BIMSTEC TNC

ล่าสุด ประเทศสมาชิกได้เดินทางมาหารือความร่วมมือโดยการพิจารณาร่างข้อตกลง BIMSTEC Coastal Shipping Agreement เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2560 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย เพื่อสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้การขนส่งทางทะเลในบริเวณใกล้ชายฝั่ง (20 ไมล์ทะเลจากชายฝั่งของประเทศสมาชิก) เกิดขึ้นอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณการค้าระหว่างประเทศสมาชิก

BIMSTEC ส่วนใหญ่เป็นการค้าและการขนส่งในบริเวณชายฝั่งของอ่าวเบงกอล ซึ่งไม่ได้เป็นเส้นทางที่เป็นการเดินเรือในส่วนลึกของมหาสมุทร (Deep Sea Shipping) ซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวที่เน้นการเชื่อมโยงท่าเรือระดับรอง จะทำให้บทบาทของการเชื่อมโยงท่าเรือระนอง ในโครงการพัฒนาทะเลเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ กับท่าเรือในอนุภูมิภาคอ่าวเบงกอลมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าความร่วมมือ และความเชื่อมโยงของไทยในอ่าวเบงกอล หากมองในมิติสังคม วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และในมิติภูมิศาสตร์ ไทยกับอ่าวเบงกอลและมหาอำนาจอินเดียคือความใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง แต่หากพิจารณาในมิติภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ อ่าวเบงกอลถือเป็นความท้าทายใหม่ท่ามกลางยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก ที่มหาอำนาจไม่ว่าจะเป็นจีน สหรัฐ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และประเทศอื่นๆ ต่างก็ต้องการขยายอิทธิพลเข้ามาด้วยกันทั้งสิ้น

ที่สำคัญ ประเทศไทยของเราตั้งอยู่ในตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงทะเลอันดามันในอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย เข้าสู่ทะเลอ่าวไทยและมหาสมุทรแปซิฟิก โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช คือหนึ่งในจุดเชื่อมโยงของอนุภูมิภาคที่เติบโตเร็วที่สุดแห่งหนึ่ง เข้ากับตลาดโลกและการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ

เชื่อว่าหากมีการวางแผนนโยบายการพัฒนาทะเลเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางบวก ทั้งกับไทย อินเดีย รวมถึงอนุภูมิภาค BIMSTEC เพื่อนบ้านทางตะวันตกของไทย เราน่าจะเห็นและได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างทะเลเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในการสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญเชื่อมโยงอ่าวเบงกอล

ประเทศไทยประกาศและบังคับใช้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมีการจัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับ 2 เพื่อขยายความแนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์ (Strategic Ways) โดยแผนแม่บทฯ นี้แบ่งออกเป็น 23 แผน และ ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ 5 ประเด็น การท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561-2580) ได้มีการกำหนดแผนย่อยที่ 3.4 การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ (Cruise Tourism) โดยแผนย่อยนี้จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพให้กับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นจุดเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกับหมู่เกาะ และประเทศที่ตั้งอยู่ในอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย โดยรายละเอียดของแผนย่อยที่ 3.4 มีดังนี้

ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำให้เป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวไทยซึ่งถือเป็นแหล่งสร้างรายได้ใหม่ให้กับประเทศ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวทางน้ำจะครอบคลุมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง และการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำสำคัญ โดยการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว

ทางน้ำให้ได้มาตรฐาน สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงบริบทของพื้นที่และชุมชนในพื้นที่

การท่องเที่ยวเรือสำราญถือเป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีศักยภาพสูง ทั้งนี้จากข้อมูลในปี 2560 พบว่านักท่องเที่ยวชาวเอเชียเดินทางด้วยการท่องเที่ยวเรือสำราญจำนวนมากกว่า 13.5 ล้านคน โดยเดินทางมายังท่าเรือในไทย 624,000 คน¹⁶⁸ (ฐานเศรษฐกิจ, 2561)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ (Cruise Tourism) ไว้ดังนี้¹⁶⁹ (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

(1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวทางทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวก่อน ระหว่าง และหลังการโดยสารด้วยเรือสำราญและเรือยอร์ช โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งปะการัง ชายหาด และคุณภาพน้ำรวมทั้งสร้างสรรค์และยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการกระจายกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ และการสร้างความพร้อมให้แก่ชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวชายฝั่งและหมู่เกาะ ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน และตามลุ่มน้ำที่สำคัญ เช่น ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มแม่น้ำโขง เป็นต้น

(2) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งท่าเรือสำราญในประเทศไทยเพื่อปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศจากท่าเรือแวะพักเป็นท่าเรือหลัก และท่าเรืออื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะอาดและมาตรฐานด้านความปลอดภัย

(3) พัฒนาและปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำในทุกมิติ เช่น ความปลอดภัยในการเดินทาง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดนของบุคคลและตัวเรือและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะทางเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ

(4) การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวต่อเนื่องในทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมการทำตลาดรูปแบบใหม่บนพื้นฐานของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวและธุรกิจ

¹⁶⁸ ฐานเศรษฐกิจ (2561) ผุตุยทศศษตรเรือสำรำนุ ตอจึกขอวีไทยยัษั ‘ครุชทวริซึม’เอเชียปี 2570. นนงส์อพิมพฐำนศษตรฐกึจปีที่ 38 ฉบับที่ 3,350 วันทึ 22 - 24 มึนาคม พ.ศ. 2561

¹⁶⁹ สภำพฒนศษตรฐกึจและสังคมแห่งชำติ (2562) แผนแม่บทภำยใตยุทศศษตรชำติที่ 5 ประเด็น การท่องเทียะว (พ.ศ. 2561-2580) <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/05-การท่องเทียะว.pdf>

สายการบินเรือซึ่งถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายสูง รวมทั้งนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวทางทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ

จะเห็นได้ว่าจากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติมีความสอดคล้องกับการพัฒนาการเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เข้ากับอนุภูมิภาค อ่าวเบงกอล และหมู่เกาะมะริด (Murgui Archipelagos) ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้นหากผู้มี หน้าที่รับผิดชอบในการสร้างสรรค์โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ นำเสนอโครงการให้ สอดคล้องกับสิ่งที่ระบุไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ก็จะทำให้โอกาสในการอนุมัติงบประมาณ และการสนับสนุนจากรัฐบาลเกิดขึ้นได้อย่างสะดวก

4.3 การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ผ่านการเชื่อมโยง โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการ คมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทย และอันดามัน (Land Bridge)

โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน หรือ โครงการ Land Bridge ถูกพัฒนาขึ้นโดย สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ในปี 2563 ภายใต้นโยบายการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานด้านคมนาคม โดยวัตถุประสงค์เพื่อลดการพึ่งพาระบบโลจิสติกส์ของไทยต่อท่าเรือของประเทศ สิงคโปร์ ณ บริเวณช่องแคบมะละกา โดยหวังจะให้เรือสินค้าที่ต้องขนส่งสินค้าจากไทยและภาคพื้นทวีป ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หันมาใช้โครงการ Land Bridge เพื่อทำการค้ากับเส้นทางใน มหาสมุทรอินเดียเพิ่มขึ้น¹⁷⁰ (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2563) และใน ขณะเดียวกันทางกระทรวงคมนาคมก็หวังเป็นอย่างยิ่งด้วยว่า โครงการ Land Bridge จะกลายเป็น เส้นทางการค้าใหม่ที่จะเชื่อมโยงการขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ¹⁷¹ (ราชรถ, 2564)

การพัฒนาโครงการ Land Bridge เพื่อเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) สู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ประกอบด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก 5 ส่วน ได้แก่ (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและ จราจร, 2563; ราชรถ, 2564)

¹⁷⁰ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2563) สรุปข้อมูลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน.

<https://www.prd.go.th/th/file/get/file/20201001d41d8cd98f00b204e9800998ecf8427e115359.pdf>

¹⁷¹ ราชรถ (2564) โครงการแลนด์บริดจ์ ยกระดับท่าเรือสินค้า วางโครงข่ายโลจิสติกส์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารราชรถ ฉบับเดือนมีนาคม 2564. กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม.

(1) ปรับปรุงท่าเรือระนองให้เป็นท่าเรือหลักฝั่งทะเลอันดามัน โดยเร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาร่องน้ำทางเดินเรือจาก 8 เมตร เป็น 18 เมตร พร้อมกับเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการเพื่อยกระดับการให้บริการของท่าเรือระนอง (ทรน.) และพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าสู่กลุ่มประเทศ BIMSTEC โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการขนส่งผ่านท่าเรือระนองมีประสิทธิภาพสูงสุด (ลดระยะเวลา และต้นทุน Transaction Cost) ในรูปแบบ Smart Port

(2) การพัฒนาท่าเรือชุมพร ให้เป็นท่าเรือพาณิชย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นท่าเรือ Smart Port เช่นเดียวกับท่าเรือระนอง

(3) พัฒนาระบบขนส่งสินค้าเพื่อเชื่อมโยงท่าเรือระนองและท่าเรือชุมพรด้วย ทางรถไฟทางคู่ (และรองรับระบบรถไฟความเร็วสูงในอนาคต) ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (Motorway) และการขนส่งระบบท่อสำหรับสินค้าที่เป็นของเหลว และ/หรือ ก๊าซ (Pipeline) โดยทั้ง 3 ส่วนต้องเป็นโครงการคู่ขนานบนเส้นทางเดียวกัน พัฒนาไปพร้อมกันเพื่อประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้าง และในอนาคตยังจะเป็นการเชื่อมโยงระบบการขนส่งสู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)

(4) การเพิ่มขีดความสามารถท่าเรือแหลมฉบังในระยะที่ 3 โดยเพิ่มความสามารถในการขนส่งตู้สินค้า จาก 7.7 ล้านตู้ต่อปี เป็น 18.1 ล้านตู้ต่อปี เพิ่มความสามารถในการขนส่งรถยนต์จาก 2 ล้านคันต่อปี เป็น 3 ล้านคันต่อปี และ เพิ่มสัดส่วนการขนส่งตู้สินค้าโดยรถไฟ ผ่านท่าเรือแหลมฉบัง จากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 30 เพื่อขนส่งตู้สินค้าผ่านทางชายฝั่งและทางรถไฟ เพื่อบรรเทาการจราจรแออัดบริเวณโดยรอบท่าเรือแหลมฉบัง

(5) พัฒนาท่าเรือกรุงเทพ ยกกระดับสู่ Modern Port City โดยเปิดใช้ท่าเทียบเรือชายฝั่ง 20G ณ ท่าเรือกรุงเทพ (ทกท.) เพื่อยกระดับการให้บริการเชื่อมโยงการขนส่งภายในประเทศ รองรับปริมาณตู้สินค้า 2.4 แสนตู้ต่อปี อีกทั้งยังเน้นการพัฒนาเมืองธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อเป็นแลนด์มาร์กของประเทศ ศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวใหม่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางน้ำ และ Passenger Terminal โดยมีแนวคิดออกแบบเป็นอาคารแบบ Mixed Use

โดยสถานะของการพัฒนาโครงการ Land Bridge ล่าสุด ณ เดือนกรกฎาคม 2564 คือ กระทรวงคมนาคมได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรีให้ใช้งบประมาณปี 2563 (งบกลางฯ) เพื่อดำเนินการศึกษาความเหมาะสม ออกแบบเบื้องต้น ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์รูปแบบโมเดลการพัฒนาการลงทุน (Business Development Model) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน โดยมีวัตถุประสงค์โครงการ ประกอบด้วย

- ศึกษาความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การเงิน วิศวกรรม สังคม ของโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน
- ออกแบบกรอบรายละเอียดเบื้องต้น และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ในระดับ Environmental Impact Assessment : EIA) ตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2561
- จัดทำรายงานการศึกษาและวิเคราะห์โครงการ ตามพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562
- วิเคราะห์จัดทำรูปแบบการพัฒนาและการลงทุน (Business Development Model)
- สร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านอย่างเข้มข้นตลอดระยะเวลาดำเนินงาน

โดยคาดว่าจะงานศึกษาจะแล้วเสร็จได้ภายในปี 2565

บทที่ 5

การพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐาน

ระบียงเศรษฐกิจภาคใต้

บทที่ 5

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

5.1 โครงสร้างพื้นฐานในภาคใต้และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

ในส่วนโครงสร้างพื้นฐานนี้ จะจำแนกข้อมูลและการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง และ 2) บริการสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า น้ำประปา โทรคมนาคม) โดยมีรายละเอียดในภาพรวม (ภาคใต้ทั้งหมด) และรายจังหวัดที่อยู่ในระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ดังนี้

5.1.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง

จำแนกตามรูปแบบการขนส่ง ได้แก่ ทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ และด้านชายแดน ได้ดังนี้

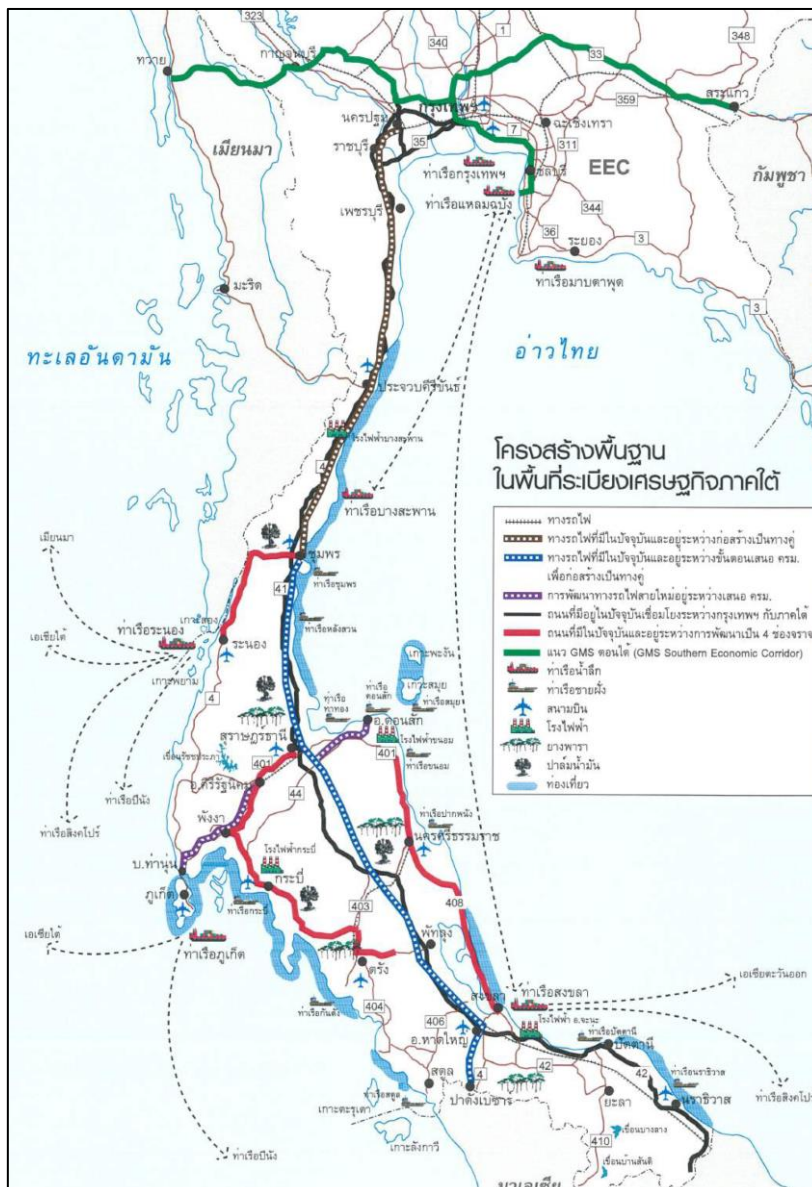
(1) **โครงข่ายถนน** ภาคใต้มีเส้นทาง 4 ช่องจราจรด้านฝั่งอ่าวไทย เชื่อมโยงภาคกลางและภาคใต้ ต่อเนื่องไปยังประเทศมาเลเซีย แต่ฝั่งอันดามันบางช่วง โดยเฉพาะในเขตจังหวัดระนอง ยังเป็น 2 ช่องจราจรอยู่ ทางหลวงสายสำคัญ คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เชื่อมโยงจังหวัดชุมพร-ระนอง-พังงา-ภูเก็ต-กระบี่-ตรัง-พัทลุง-สงขลา และเชื่อมต่อไปยังชายแดนไทยและมาเลเซีย ระยะทางประมาณ 805 กิโลเมตร บางช่วงเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชียสาย 2 (AH2)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 เชื่อมโยงจังหวัดชุมพร-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช-พัทลุง ระยะทางประมาณ 382 กิโลเมตร เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชียสาย 18 (AH18) และเป็นทางหลวงที่มีปริมาณจราจรสูงสุดในเขตภาคใต้
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 และ 43 เชื่อมระหว่างจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี
- ทางหลวงหมายเลข 44 เชื่อมโยงพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันกับฝั่งทะเลอ่าวไทยโดยเชื่อมโยงจังหวัดกระบี่-สุราษฎร์ธานี ระยะทางประมาณ 133 กิโลเมตร เป็นส่วนหนึ่งในโครงการสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge) เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันกับฝั่งทะเลอ่าวไทย

(2) **ทางรถไฟ** มีแนวเส้นทางหลักจากกรุงเทพฯ-ชุมพรสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช-พัทลุง-หาดใหญ่และเชื่อมต่อไปยังภาคใต้ชายแดนและต่อเนื่องไปมาเลเซียและสิงคโปร์ และเส้นทางแยกจากชุมทางทุ่งสง-ตรัง เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าและประชาชนจากรถไฟสายหลักที่ชุมทางรถไฟทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังฝั่งทะเลอันดามันที่สถานีกันตัง จังหวัดตรัง

(3) ท่าอากาศยาน มีท่าอากาศยานนานาชาติ 5 แห่ง ประกอบด้วย สนามบินหาดใหญ่ สนามบินภูเก็ต สนามบินสมุย และสนามบินสุราษฎร์ธานี และสนามบินกระบี่ นอกจากนี้ยังมีท่าอากาศยานภายในประเทศมี 4 แห่ง ในจังหวัดชุมพร ระนอง ตรัง และนครศรีธรรมราช ซึ่งในปี 2563 (ก่อนการระบาดของ COVID-19) มีการใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้นจากการเพิ่มเที่ยวบินของสายการบินต้นทุนต่ำ และประชาชนให้ความสนใจในการเดินทางโดยเครื่องบินมากขึ้น

ภาพที่ 5.1 : โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่สำคัญ

ที่มา : สศช., 2562

(4) **ท่าเรือ** ภาคใต้มีท่าเรือสำหรับการขนส่งสินค้าเชื่อมโยงกับท่าเรือแหลมฉบัง บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และเชื่อมโยงกับท่าเรือของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ซึ่งเป็นท่าเรือหลักของภาค และท่าเรือขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นท่าเรือเอกชนที่ใช้สำหรับขนถ่ายแร่ยิปซัมและแร่โดโลไมต์ไปประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ส่วนท่าเรือฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต เป็นท่าเรือขนส่งสินค้าและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ท่าเรือกันตัง จังหวัดตรังเป็นท่าเรือหลักในการขนถ่ายถ่านหินลิกไนต์ที่ขนจากประเทศอินโดนีเซีย ส่วนท่าเรือระนอง ยังมีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย ปัจจุบันใช้เพื่อขนถ่ายวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ของแท่นขุดเจาะปิโตรเลียม

(5) **ด่านพรมแดน** ภาคใต้มีพรมแดนด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับประเทศเมียนมาบริเวณจังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง โดยในจังหวัดระนอง เป็นพรมแดนทางน้ำเชื่อมโยงที่มีการขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภคและเดินทางสัญจรทางเรือไปยังเมืองตะนาวศรี พื้นที่ตอนล่างของภาคติดกับประเทศมาเลเซีย มีด่านชายแดนที่สำคัญ คือ ด่านชายแดนสะเดา ปาดังเบซาร์และบ้านประกอบ จังหวัดสงขลา รวมทั้งด่านชายแดนวังประจัน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการค้าการเดินทางผ่านแดนระหว่างจังหวัดสตูลและรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย ในขณะที่ด่านชายแดนตำมะลังเป็นด่านทางน้ำที่เชื่อมต่อจังหวัดสตูลกับท่าเรือลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย และสามารถเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของฝั่งอันดามัน

5.1.2 บริการสาธารณูปโภค

จำแนกตามประเภทของสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรคมนาคม มีรายละเอียดดังนี้

(1) **ไฟฟ้า** ภาคใต้มีโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ 2 แห่ง ได้แก่ โรงไฟฟ้าจะนะ จังหวัดสงขลา (กำลังการผลิต 1,476 เมกกะวัตต์) โรงไฟฟ้าขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (กำลังการผลิต 824 เมกกะวัตต์) รวมทั้งโรงไฟฟ้าขนาดกลางทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก ได้แก่ โรงไฟฟ้ากระบี่ (กำลังการผลิต 315 เมกกะวัตต์) โรงไฟฟ้าพลังน้ำสุราษฎร์ธานี (กำลังการผลิต 244 เมกกะวัตต์) เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (กำลังการผลิต 240 เมกกะวัตต์) นอกจากนี้ มีโรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายเล็ก (SPP และ VSPP) กระจายอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงา และตรัง ในภาพรวมแล้ว ภาคใตียังมีพลังงานไฟฟ้าเพียงพอในการตอบสนองความต้องการใช้บริการ โดยในกรณีฉุกเฉิน มีระบบสายส่งรับพลังงานไฟฟ้าจากภาคกลาง ทำให้ระบบมีความมั่นคงมากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีโครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าแห่งใหม่ ภายใต้แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2558-2579 (PDP2015)

(2) **การประปา** ภาคใต้มีการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งให้บริการครอบคลุมในเขตเมือง อย่างไรก็ตาม ภาคใตียังประสบปัญหาขาดแคลนน้ำดิบในช่วงฤดูแล้ง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยวหลัก ทั้งนี้ การประปาส่วนภูมิภาคกำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และแหล่งน้ำในพื้นที่

เกาะเพื่อให้สามารถกักเก็บน้ำสำหรับฤดูแล้ง และรองรับการขยายตัวของเมือง เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว รวมทั้งขยายพื้นที่การให้บริการน้ำประปาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

(3) **โทรคมนาคม** ในด้านโทรคมนาคมนั้น ภาคใต้จัดว่ามีบริการต่าง ๆ ทั้งอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง สัญญาณโทรศัพท์ ครอบคลุม และอยู่ในโครงการ “เน็ตประชารัฐ” ซึ่งมีจุดให้บริการ อินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย ทุกหมู่บ้าน นอกจากนี้ในส่วนของสามจังหวัดใต้ที่มีปัญหาเรื่องความมั่นคง ภาครัฐก็มีโครงการการใช้เสาพาดสายเคเบิลและสายเคเบิลใยแก้วนำแสง ร่วมกับ บริษัท กสท โทรคมนาคม ด้วย

5.1.3 การวิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานจำแนกรายจังหวัด

ในส่วนนี้จะนำเสนอเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากในด้านบริการ สาธารณูปโภคอื่น ๆ นั้น ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างจังหวัดเท่าใดนัก

5.1.3.1 จังหวัดระนอง

จังหวัดระนองอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางบก ประมาณ 568 กิโลเมตร โดยสามารถ เดินทางสู่จังหวัดระนองด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ รถประจำทางจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ใช้ เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง ส่วนทางรถไฟไม่สามารถมาถึงจังหวัดระนองได้ ต้องไปที่ชุมพร แล้วต่อ รถโดยสารประจำทางมา ผ่านทางหลวงหมายเลข 4 ซึ่งบางส่วนยังเป็นถนนสองช่องจราจรอยู่

ในส่วนการคมนาคมทางน้ำนั้น ระนองเป็นจังหวัดที่ติดต่อกับทะเลอันดามันมีท่าเรือจำนวนมาก โดยท่าเรือระนองเป็นท่าเรือขนาดใหญ่ของรัฐ (กำกับดูแลโดยการท่าเรือแห่งประเทศไทย) มีเนื้อที่ 315 ไร่ ตั้งอยู่ริมฝั่งปากแม่น้ำกระบุรี ซึ่งเรือสินค้า/เรือตู้สินค้าต้องผ่านร่องน้ำจากปากร่องน้ำถึงท่าเรือ ระนองเป็นระยะทาง 28 กิโลเมตร จากระดับน้ำทะเลต่ำสุด ปัจจุบันท่าเรือระนองใช้สำหรับให้บริการ เรือประเภท Offshore Supply สามารถเทียบท่าบรรทุกขนถ่ายได้พร้อมกัน 4 ลำ มีความลึกของร่องน้ำ 8 เมตร เริ่มเปิดใช้ตั้งแต่ปี 2543 มีท่าเทียบเรือทั้งหมด 2 ท่า คือ ท่าเทียบเรืออเนกประสงค์ และท่าเทียบเรือตู้สินค้า แต่เป็นท่าเรือที่ไม่มีท่าเรือหลังท่า (Hinterland) และขาดการเชื่อมโยงการขนส่งทาง บก และทางรางที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งภาคใต้ตอนบนไม่มีสินค้าเพียงพอที่จะส่งไปยังกลุ่ม BIMSTEC จึงทำให้ท่าเรือระนองเป็นท่าเรือที่ผ่านเพื่อแวะพักสินค้าเท่านั้น

จังหวัดระนองมีท่าอากาศยานพาณิชย์ 1 แห่ง ทางวิ่งขนาด 45 X 2,000 เมตร สามารถ รองรับผู้โดยสารได้ 1,900 คนต่อวัน เริ่มให้บริการเมื่อเดือนสิงหาคม ปี 2553 และในช่วงก่อนการ ระบาดของ COVID-19 ได้มีเที่ยวบินสายการบินนกแอร์ เดินทางจากท่าอากาศยานดอนเมือง มายังท่า อากาศยานระนอง วันละ 1-2 เที่ยวบิน

5.1.3.2 จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางบก ประมาณ 498 กิโลเมตร โดยสามารถเดินทางสู่จังหวัดชุมพรด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ รถประจำทางจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนีมายังสถานีขนส่งผู้โดยสารชุมพร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 6 ชั่วโมง และมีทางรถไฟตัดผ่านทุกอำเภอ ยกเว้น 2 อำเภอ คือ อำเภอท่าแซะ และอำเภอพะโต๊ะ

สำหรับการคมนาคมขนส่งทางน้ำนั้น ปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำมีระหว่างอำเภอเมืองชุมพร-เกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีท่าเรือตั้งอยู่ที่ตำบลท่ายาง อำเภอเมืองชุมพร เป็นท่าเรือรับจ้างของเอกชนใช้เป็นเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น ขณะที่ท่าเรือขนส่งสินค้าในปัจจุบัน (ปี 2564) อยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ด้านการเงินและผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม โดยคาดว่าจะก่อสร้างที่แหลมคอกวาง ตำบลนาทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีท่าอากาศยานเชิงพาณิชย์ 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว ห่างจากตัวเมืองชุมพรประมาณ 40 กิโลเมตร มีขนาดทางวิ่ง 45 X 2,000 เมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 2,000 คนต่อวัน ในปี 2563 (ก่อนการระบาดของ COVID-19) สนามบินชุมพรมีเที่ยวบินวันละ 6 เที่ยวบิน (ไป 3 เที่ยวบิน กลับ 3 เที่ยวบิน) จากสายการบินไทย แอร์เอเชีย ฯลฯ และมีรถโดยสารให้บริการไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

5.1.3.3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสภาพที่ตั้งเป็นศูนย์กลางซึ่งสามารถเชื่อมโยงภาคใต้ตอนบน กับภาคใต้ตอนล่าง และเชื่อมโยงทะเลฝั่งอันดามัน และฝั่งอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางบก ประมาณ 650 กิโลเมตร โดยสามารถเดินทางสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ ทางรถยนต์ และรถประจำทาง ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 รวมถึงสามารถเดินทางมาด้วยรถไฟสายใต้ทุกขบวน ซึ่งมีทั้งสถานีสำหรับผู้โดยสารและมีลานขนส่งสินค้าแห่งเดียวในภาคใต้ ผ่านสถานีสุราษฎร์ธานี ในเขตอำเภอพุนพิน

ในด้านการคมนาคมทางน้ำนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเรือโดยสารวิ่งรับส่งในแม่น้ำตาปีและมีการคมนาคมขนส่งสินค้าทางทะเล จากกรุงเทพฯ หรือท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง มายังท่าเรือในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี และระหว่างอำเภอเมืองกับอำเภอเกาะสมุย และเกาะพะงัน นอกจากนี้ มีการคมนาคมทางน้ำโดยเรือเฟอร์รี่ ซึ่งเป็นเรือโดยสารข้ามฟากขนาดใหญ่ ระหว่างฝั่งอำเภอดอนสัก-เกาะสมุย-เกาะพะงัน-เกาะเต่า มีท่าเทียบเรือบริเวณปากน้ำตาปีและคลองท่าทอง สำหรับเรือขนถ่ายสินค้าขนาดระวาง 2,000 – 3,000 ตัน จำนวน 18 ท่า

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีท่าอากาศยาน 2 แห่ง คือ ท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี (กรมท่าอากาศยาน) มีขนาดทางวิ่ง 45 x 3,000 เมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 6,300 คนต่อวัน และ

ท่าอากาศยานเกาะสมุย (บริษัทกรุงเทพการบิน จำกัด) มีขนาดทางวิ่ง 45 x 2,060 เมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 16,000 คนต่อวัน มีเส้นทางบินเชื่อมโยงทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมาก ในปี 2563 (ก่อนการระบาดของ COVID-19) ท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานีมีเที่ยวบินพาณิชย์มาทำการบิน ได้แก่ ไทยสมายล์ ไทยแอร์เอเชีย นกแอร์ ไทยไลอ้อนแอร์ และมีเที่ยวบินระหว่างประเทศไปยัง กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ขณะที่ท่าอากาศยานสมุย มีสายการบินบางกอกแอร์เวย์ และการบินไทย เป็นหลัก

5.1.3.4 จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีสภาพที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของภาคใต้ระหว่างภาคใต้ตอนบน กับภาคใต้ตอนล่าง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางบก ประมาณ 780 กิโลเมตร โดยสามารถเดินทางสู่จังหวัดนครศรีธรรมราชด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งทางรถยนต์ และรถโดยสาร ในส่วนของรถไฟนั้น รถไฟสายใต้ทุกขบวนจะผ่านชุมทางทุ่งสง และมีทางรถไฟแยกจากชุมทางเขาชุมทอง ไปยังตัวจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในด้านการคมนาคมขนส่งทางน้ำนั้น นครศรีธรรมราชมีการขนส่งทั้งทางแม่น้ำและทะเล มีท่าเทียบเรือของรัฐบาลและเอกชน จำนวน 24 ท่า ใช้ในการขนส่งสินค้าและโดยสาร โดยส่วนมากจะเป็นการขนส่งสินค้าประมง แร่และน้ำมันเชื้อเพลิง ภายในจังหวัดและไปยังจังหวัดข้างเคียง

นครศรีธรรมราช มีท่าอากาศยาน 1 แห่ง ตั้งอยู่ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ 1,790 ไร่ มีขนาดทางวิ่ง 35 x 1,100 เมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 2,500 คนต่อวัน ในปี 2563 (ก่อนการระบาดของ COVID-19) มีเที่ยวบินจาก นครศรีธรรมราช-กรุงเทพฯ และจากกรุงเทพฯ-นครศรีธรรมราช ทุกวัน ๆ ละ 6 เที่ยวบิน โดยสายการบินนกแอร์ สายการบินแอร์เอเชีย และไทยไลอ้อนแอร์

5.2 แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ภาคใต้และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

กรอบการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) ซึ่งเสนอโดย สศช. นั้น ประกอบด้วย 4 ประเด็นเป้าหมายสำคัญ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้

5.2.1 การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway)

การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก นั้นประกอบด้วย 1) การเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีในปัจจุบัน และพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเชื่อมโยงฝั่งอ่าวไทย-ฝั่งอันดามัน-ประเทศแถบเอเชียใต้ ทำให้สามารถเดินทางและขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตกของประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่องไร้รอยต่อ 2) การส่งเสริมระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ให้ได้

มาตรฐานสากล และ 3) การศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจทั้งด้านการผลิต การค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อพัฒนาระบบการขนส่งและการบริการด้านโลจิสติกส์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ

ในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานโดยตรง กล่าวคือ ต้องมีการเพิ่มและปรับปรุงประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับประตูการค้านี้ โดยเฉพาะ การพัฒนาทางรถไฟ ท่าเรือ และถนน

5.2.2 การพัฒนาประตูสู่การท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน (Royal Coast and Andaman Coast Route)

การพัฒนาประตูสู่การท่องเที่ยวนั้นประกอบด้วย 1) พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว 2) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางทะเลกับพื้นที่ตอนใน เพื่อส่งเสริมให้มีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังตอนใน 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวทางทะเลรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ โดยการพัฒนาท่าเทียบเรือสำราญ และท่าเทียบเรือแะพัก 4) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและบริการ

ในส่วนนี้ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานโดยตรง ได้แก่ การเพิ่มและปรับปรุงประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะท่าอากาศยาน ท่าเรือท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการพัฒนาเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด

5.2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง (Bio-Based and Processed Agricultural Products)

การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตโดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ 2) ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรครบวงจร โดยเน้นการพัฒนาผลิตภาพ คุณภาพ และความปลอดภัยของผลผลิต ให้ได้มาตรฐานสากล 3) บริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทาน 4) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 5) ให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน

ในส่วนนี้เป็นการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าทางการเกษตร พัฒนาการเกษตรและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานโดยตรง

5.2.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green, Culture, Smart and Livable Cities)

กรอบการพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) การพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม และเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม และ 3) การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยววิถีชุมชน

ในส่วนนี้เป็นการสนับสนุนการพัฒนาในระดับท้องถิ่นย่อยๆ เพื่อให้รองรับการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานโดยตรง

5.2.5 โครงการ SEC ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ เป็นไปตามกรอบการพัฒนาทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น รัฐบาล จึงได้ขับเคลื่อนแผนการพัฒนาโครงการ SEC ตามแผนระยะสั้น (ปี 2562-2565) และแผนระยะยาว(ปี 2566 เป็นต้นไป) รวมถึง 111 โครงการ คิดเป็นวงเงินเฉพาะที่ต้องขอรับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน 102,418 ล้านบาท โดยมีโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน 7 โครงการ ได้แก่

1. โครงการพัฒนาท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง

โครงการพัฒนาท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง เป็นโครงการของกรมท่าอากาศยาน กระทรวงคมนาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงท่าอากาศยานที่มีขนาดเล็ก มีความสามารถรองรับผู้โดยสารไม่มากนัก เพื่อให้สามารถรองรับจำนวนผู้โดยสารและจำนวนเที่ยวบินที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอีกด้วย

ในส่วนของการพัฒนาท่าอากาศยานนครศรีธรรมราชนั้น กรมท่าอากาศยานมีแผนงานที่จะก่อสร้างคันทาง และระบบระบายน้ำท่วม ในวงเงิน 353.838 ล้านบาท (ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2562) และก่อสร้างอาคารที่พักผู้โดยสารหลังใหม่ เพื่อสามารถรองรับผู้โดยสารได้ 1,600 คนต่อชั่วโมง หรือ 4 ล้านคนต่อปี และมีสะพานเทียบ 2 ตัว ด้วยวงเงินงบประมาณ 1,458.770 ล้านบาท (ระหว่างปีงบประมาณ 2562-2565) ปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุง (เมษายน ปี 2564)

ในส่วนของการพัฒนาท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี กรมท่าอากาศยานอยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (มกราคม ปี 2564) เพื่อประกอบการจัดทำรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีแผนปรับปรุงประกอบด้วย การขยายลานจอดอากาศยานพร้อมระบบไฟฟ้าท่าอากาศยาน และสายพานเทียบ ปรับปรุงสายไฟฟ้าลงดิน ปรับปรุงขยายอาคารผู้โดยสาร ให้รองรับผู้โดยสาร 1,400 คนต่อชั่วโมง หรือ 3.5 ล้านคนต่อปี เสริมความแข็งแรงของทางวิ่ง สร้างศูนย์ขนส่งผู้โดยสารและปรับปรุง

ลานจอดรถยนต์ ในระหว่างปีงบประมาณ 2563-2565 และมีแผนให้มีลานจอดรองรับเครื่องบิน B737 ได้ 15 ลำ เป็นทั้งท่าอากาศยานในประเทศและระหว่างประเทศ ภายในปี 2571

ในส่วนของท่าอากาศยานระนอง กรมท่าอากาศยานได้มีแผนพัฒนาในระหว่างปีงบประมาณ 2563-2570 โดยจะปรับปรุงขยายอาคารที่พักผู้โดยสาร ขยายทางวิ่งให้ยาวเป็น 2,500 เมตร เพื่อรองรับอากาศยานขนาดใหญ่จากต่างประเทศ ก่อสร้างอาคารที่พักผู้โดยสารหลังใหม่ และอาคารประกอบ ด้วยงบประมาณ 1,400 ล้านบาท ให้รองรับผู้โดยสารได้ 700 คนต่อชั่วโมง หรือ 2 ล้านคนต่อปี ขณะนี้อยู่ระหว่างการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

2. โครงการพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการตลาดของท่าเรือระนอง รองรับกลุ่ม BIMSTEC

การทำเรือแห่งประเทศไทย ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบท่าเรือน้ำลึกระนอง ได้มีการศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาท่าเทียบเรือระนองเพื่อรองรับการพัฒนาในอนาคต และส่งเสริมการขยายการให้บริการของท่าเรือระนอง เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าทางทะเลเชื่อมโยงกับกลุ่ม BIMSTEC ได้มีการจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อศึกษาและประเมินแนวทางเลือกในการพัฒนาโครงการ ซึ่งจะมีการก่อสร้างพื้นที่หลังท่าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินงานของท่าเรือระนอง (ลานวางตู้สินค้า ที่ 1 และที่ 2) ประกอบด้วย ท่าเรือที่ 1 จะดำเนินการก่อสร้างลานวางตู้สินค้า และจะมีพื้นที่ใช้สอยรวม 14,000 ตร.ม. สามารถรองรับปั้นจั่นหน้าท่าลอย (Mobile Harbor Crane) และรองรับตู้สินค้าได้ 96,000 ตี้อยู่ สำหรับท่าเรือที่ 2 จะดำเนินการก่อสร้างลานวางตู้สินค้า ซึ่งจะมีพื้นที่ใช้สอยรวม 28,000 ตร.ม. สามารถรองรับปั้นจั่นหน้าท่าลอย (Mobile Harbor Crane) และรองรับตู้สินค้าได้ 192,000 ตี้อยู่

ในเดือนเมษายน 2564 แผนการพัฒนาที่อยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ครั้งที่ 1 โดยรัฐบาลมีแผนที่จะพัฒนาขยายท่าเรือระนองให้แล้วเสร็จสอดคล้องกับโครงการทางรถไฟสายชุมพร-ระนอง

ในเดือนพฤษภาคม 2564 การท่าเรือแห่งประเทศไทยรายงานว่า ได้มีการร่วมมือกับผู้ประกอบการขนส่งสินค้าปูนซีเมนต์ของไทย (SCG Logistics Management: SCGL) โดยช่วยลดค่าธรรมเนียมในการขนส่งสินค้าผ่านท่าเรือระนอง (ทรน.) ซึ่ง SCGL เป็นผู้ส่งออกปูนซีเมนต์สำเร็จรูปจากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้เปลี่ยนรูปแบบการขนส่ง โดยขนส่งปูนไปยังท่าเรือแสงทอง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง แล้วจึงใช้เรือ Lighter มาส่งสินค้าที่ท่าเรือระนองเพื่อขึ้นเรือใหญ่ต่อไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีแผนการส่งออกถึง 150,000 ตันต่อปี โครงการนี้จะช่วยส่งเสริมการเชื่อมโยงการค้าระหว่าง ทรน. กับท่าเรือในกลุ่มประเทศ BIMSTEC

3. โครงการพัฒนาถนนเลียบชายทะเลภาคใต้ฝั่งอันดามันสู่พื้นที่ตอนใน

เป็นโครงการสร้างถนนเลียบชายทะเล เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ยกกระดับคุณภาพชีวิตให้ประชาชน นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกปลอดภัยในการเดินทาง ตลอดจนการแก้ไขปัญหาจราจรและเหมาะสมเป็นถนนท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลระดับสากล โดยมีกรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โครงการนี้ตามมติคณะรัฐมนตรีเสนอให้ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง

ในปัจจุบัน (พฤษภาคม 2564) โครงการนี้ได้สำเร็จลุล่วงในหลายพื้นที่ ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร อย่างไรก็ตาม ในส่วนของระนอง ยังไม่มีการเสนอแนวเส้นทางที่ชัดเจน เนื่องจากข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ โครงการก่อสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Thailand Riviera) โดยกรมทางหลวงชนบทได้รายงาน ว่า ในปี 2564 ได้มีการก่อสร้างอยู่ 4 โครงการ คือ

(1) ถนนทางหลวงชนบทสาย ชพ.4012 แยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4198-เทศบาลปากน้ำหลังสวน อำเภอทุ่งตะโก, หลังสวน จังหวัดชุมพร ระยะทาง 23.589 กิโลเมตร ปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปแล้วกว่าร้อยละ 90 คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม ปี 2564 ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง 195.478 ล้านบาท

(2) ถนนทางหลวงชนบทสาย ชพ.4008 แยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4001-บ้านโพธิ์แยะ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ระยะทางรวม 24.569 กิโลเมตร ปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปแล้วกว่าร้อยละ 94 คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน ปี 2564 ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง 180.780 ล้านบาท

(3) ถนนทางหลวงชนบทสาย ชพ.4011 แยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4003 (กม.ที่ 14+350) - บ้านท้องเกร็ง อำเภอสวี, ทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ระยะทาง 9.085 กิโลเมตร ปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปแล้วกว่าร้อยละ 27 คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณปลายปี 2564 ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง 55.900 ล้านบาท

(4) ถนนทางหลวงชนบทสาย ชพ.4019 สายแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4002 (กม.ที่ 13+100) - บ้านแหลมสันติ อำเภอหลังสวน, ละแม จังหวัดชุมพร ระยะทาง 19.891 กิโลเมตร ปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปแล้วกว่าร้อยละ 27 คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณกลางปี 2565 ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง 172.082 ล้านบาท

สำหรับปีงบประมาณ 2565 มีแผนดำเนินการก่อสร้างโครงข่ายเพิ่มเติมอีก 3 โครงการ คือ

(1) ถนนสายเพชรเกษม-สถานีรถไฟทุ่งประดู่-วัดทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยะทาง 3.418 กิโลเมตร งบประมาณในการก่อสร้าง 20.655 ล้านบาท

(2) ถนนสายบ้านบางคอย-บ้านทุ่งคาน้อย อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ระยะทาง 8.658 กิโลเมตร งบประมาณในการก่อสร้าง 31.994 ล้านบาท

(3) ถนนสายแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4002 (กม.ที่ 13+100) - บ้านแหลมสันติ (ตอนที่ 2) อำเภอหลังสวน, ละแม จังหวัดชุมพร ระยะทาง 6.753 กิโลเมตร งบประมาณในการก่อสร้าง 105.494 ล้านบาท

4. โครงการขยายทางหลวงระนอง-พังงา เป็น 4 ช่องจราจร

ทางหลวงหมายเลข 4 ระหว่างระนองและชุมพร เป็นถนนสร้างมานานแล้วโดยกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม มีความยาวรวม 102.52 กิโลเมตร และมีขนาด 2 ช่องจราจร ทั้งนี้รัฐบาลได้มีแนวคิดขยายถนนเป็น 4 ช่องจราจรตลอดทั้งแนว โดยแบ่งการก่อสร้างเป็น 5 ตอน และเปิดใช้งานแล้วเป็นส่วนใหญ่ แต่มีถนนช่วงหนึ่งตัดผ่านพื้นที่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี ระยะทางประมาณ 2.47 กิโลเมตร ทำให้ติดปัญหาการก่อสร้างขยายเส้นทาง เนื่องจากมีมติคณะรัฐมนตรีในอดีตห้ามมิให้ขยายช่องจราจรของถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จึงทำให้ต้องมีการขอยกเว้นมติเดิม

ปัจจุบัน (พฤษภาคม 2564) โครงการนี้ในช่วงสุดท้ายได้อยู่ระหว่างการก่อสร้าง ซึ่งคาดว่าจะมีการเปิดใช้งานภายในปี 2564 นี้ ซึ่งจะทำให้ทางหลวงระนอง-พังงา เป็น 4 ช่องจราจรตลอดแนว

ภาพที่ 5.2 : โครงการถนนสี่ช่องทางจราจรและทางรถไฟสายระนอง-ชุมพร

5. โครงการศึกษาออกแบบ/ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม รถไฟสายใหม่ระนอง-ชุมพร

นอกเหนือจากโครงการขยายทางหลวงสายระนอง-ชุมพรเป็น 4 ช่องจราจรตลอดแนว โครงการพัฒนาแนวรถไฟสายใหม่ รถไฟทางคู่ ชุมพร-ระนอง ระยะทาง 109 กิโลเมตร เป็นโครงการที่ การรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการควบคู่กันไป โดยมีเป้าหมายเพื่อเชื่อมฝั่ง อ่าวไทยและทะเลอันดามันไปยังพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก (อีอีซี) ในเบื้องต้น กระทรวงคมนาคม ได้ขอใช้งบกลางปี 2563 จำนวนประมาณ 90 ล้านบาทเพื่อทำการศึกษาออกแบบรายละเอียดและทำ รายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยคาดว่าจะใช้เวลาศึกษาสิ้นสุดในปี 2564 โครงการนี้ปัจจุบัน ถือเป็น ส่วนหนึ่งของโครงการ Landbridge เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าระหว่างฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน

6. โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางดิจิทัลอาเซียน (ASEAN Digital Hub)

โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมฯ เป็นโครงการของกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม แบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 การขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็ว สูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ และ กิจกรรมที่ 2 การเพิ่ม ประสิทธิภาพโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตของ ภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Digital Hub) โดย บมจ. กสท โทรคมนาคม ได้เป็นผู้ดำเนินการในส่วน กิจกรรมที่ 2

ทั้งนี้โครงการ ASEAN Digital Hub ในส่วนของภาคใต้ ได้แก่ การเพิ่มความจุโครงข่าย เชื่อมโยงไปยังชายแดนเมียนมา สถานีเคเบิลใต้ดิน และร่วมมือกับผู้ให้บริการโทรคมนาคมในประเทศ ต่าง ๆ

ปัจจุบัน (พฤษภาคม 2564) โครงการนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ และมีความล่าช้าเนื่องจาก แนวสายเคเบิลใต้น้ำได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3 และอยู่ระหว่างการ ร่วมก่อสร้างระบบเคเบิลใต้น้ำ

7. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (Land bridge)

โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (Land bridge) ถือเป็นโครงการสำคัญของ กระทรวงคมนาคม ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงการขนส่งและคมนาคมอย่างครบถ้วน ระหว่าง EEC (ฝั่ง อ่าวไทย) และ SEC (ฝั่งอันดามัน) ทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพในการรองรับปริมาณการขนส่งสินค้าจาก พื้นที่ EEC เพื่อส่งออก/นำเข้าไปยังประเทศแถบมหาสมุทรอินเดียโดยตรง และเชื่อมต่อไปยังกลุ่ม

BIMSTEC ประเทศตะวันออกกลาง และยุโรปได้อย่างต่อเนื่อง โครงการนี้ประกอบไปด้วยการกำหนดท่าเรือใน 2 จังหวัด (ท่าเรือระนอง และท่าเรือชุมพร) และการสร้างเส้นทางคมนาคม (มอเตอร์เวย์, ทางรถไฟทางคู่) ซึ่งรวมถึงการเจาะอุโมงค์ให้เกิดความรวดเร็วในการเดินทาง ลดการเวนคืนพื้นที่ก่อสร้าง และการจัดการต่อปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยรวมถึงการวิเคราะห์ รูปแบบธุรกิจ การร่วมทุนแบบ PPP กับภาคเอกชนเพื่อให้เกิดการจัดการบริหารระบบขนส่งให้เกิดการเชื่อมต่ออย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมูลค่าโครงการถึง 2 แสนล้านบาท และคาดว่าจะมีอายุการให้สัมปทานไม่น้อยกว่า 50 ปี

ในเดือนมีนาคม 2564 สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม ได้จัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาเบื้องต้น ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์รูปแบบโมเดลการพัฒนาการลงทุน โดยคาดว่าจะรู้ผลการศึกษาช่วงกลางปี 2566

5.3 การประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

การแพร่ระบาดของ COVID-19 นั้นส่งผลกระทบต่อหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ต่อผู้คนในประเทศและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ อย่างไรก็ตาม ในด้านของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น เป็นด้านที่รัฐบาลสามารถควบคุมและปฏิบัติตามแผนงานได้อย่างเต็มที่ ทำให้นักวิเคราะห์จากหลายสถาบันมีความเห็นตรงกันว่า โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและภาคใต้ในปี 2564-2566 นั้น จะยังขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย ให้พร้อมกับการฟื้นฟูและการขยายตัว หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 สิ้นสุดลง โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

5.3.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อยจากการแพร่ระบาดของ COVID-19

การแพร่ระบาดของ COVID-19 นั้นอาจมีผลทำให้การพัฒนาโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานบางโครงการมีความล่าช้า หรือชะงักงัน เนื่องจาก

- เกิดการแพร่ระบาดโรคในที่พักคนงานก่อสร้าง ทำให้ต้องกักตัวแรงงานก่อสร้าง
- ต้องปรับเปลี่ยนแผนงาน เนื่องจากแรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้ามายังประเทศไทยได้โดยสะดวก
- ปรับเปลี่ยนวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้หากต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างชาติ
- การศึกษาออกแบบวางแผนโครงการ ที่จำเป็นต้องลงพื้นที่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนในพื้นที่ ไม่สามารถทำได้ หรือต้องชะงักออกไป
- บางโครงการอาจต้องมีการทบทวนถึงความจำเป็นของโครงการใหม่ ตามภาวะเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 เช่น โครงการสร้างท่าเรือสำราญขนาดใหญ่ของกรมเจ้าท่า เป็นต้น

อย่างไรก็ดี จากการสอบถามผู้รับเหมาโครงการในบริษัทขนาดใหญ่ พบว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นข้างต้นนั้น มักเป็นปัญหาชั่วคราว และสามารถแก้ไขได้ในเวลาอันสั้น ผู้รับเหมาก่อสร้างส่วนมากสามารถจัดหาแรงงานในภาคอื่นมาทดแทน อีกทั้งในโครงการก่อสร้างในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้นั้น ยังไม่พบการระบาดในวงกว้าง (ข้อมูลจนถึงพฤษภาคม 2564) จึงอาจสรุปได้ว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อยจากการแพร่ระบาดของ COVID-19

5.3.2 รัฐบาลให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเต็มที่เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยจะให้ SEC มาสนับสนุน EEC

การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อภาคบริการ และการใช้จ่ายของประชาชนไทยเป็นอย่างมาก และมีเพียงการใช้จ่ายจากภาครัฐเท่านั้น ที่จะช่วยรักษาระบบเศรษฐกิจได้ จึงทำให้รัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้การดำเนินงานไม่ล่าช้า อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาโครงการดังกล่าว มีความคืบหน้าค่อนข้างมาก โดยภาครัฐได้ลงนามในสัญญาร่วมลงทุนกับภาคเอกชน (Public Private Partnership: PPP) แล้ว รวมทั้งสิ้น 3 โครงการจาก 6 โครงการหลัก โดยรัฐบาลมีแนวคิดที่จะพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้กับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และกระจายผลประโยชน์จากการลงทุนในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปสู่ภูมิภาคอื่น ๆ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า รัฐบาลให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเต็มที่เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยจะให้โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้มารับสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และนอกเหนือจากนี้แล้ว ยังให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับโครงการลงทุนในภาคคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการระบบขนส่งทางรางในเขตพื้นที่เมือง และโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง

5.3.3 รัฐบาลได้ยึดหยุ่นรูปแบบการลงทุนเพื่อเอื้อให้เอกชนมาร่วมลงทุนมากขึ้น

การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (PPP) ถือเป็นรูปแบบการดำเนินโครงการ และวิธีจัดซื้อจัดจ้างหลักในการพัฒนาโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และเป็นที่ยอมรับในวงกว้างในประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต ลักษณะการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนนั้น มีข้อจำกัดและเงื่อนไขอย่างมาก ไม่เอื้อให้เอกชนเสนอแนวความคิด ทางเลือกในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และธุรกิจ แต่ในปัจจุบันนั้น รูปแบบการร่วมลงทุนมีวิวัฒนาการไปอย่างมาก โดยจะเห็นภาคเอกชนสนใจเข้าร่วมลงทุนในโครงการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อขยายธุรกิจจากอุตสาหกรรมหลักของบริษัท และภาครัฐยอมผ่อนปรนเงื่อนไขมากขึ้น ผ่านการแก้ไขข้อจำกัดทางกฎระเบียบ และยังบรรเทาความ

เสี่ยงให้ภาคเอกชนด้วย จึงส่งผลให้ผลตอบแทนการลงทุนทางการเงินมีความน่าดึงดูดต่อนักลงทุน และสร้างโอกาสในการต่อยอดทางธุรกิจ เช่น โครงการพัฒนาระบบขนส่งทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจในกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งหากภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในโครงการ PPP อย่างต่อเนื่อง ก็ย่อมส่งผลให้เกิดการแข่งขันในการประมูลโครงการลงทุนในอนาคตมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประมูลโครงการที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในภาพรวม

ทั้งนี้ การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนมักจะเน้นไปที่โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเป็นสำคัญ ขณะที่ด้านอื่น ๆ ยังมีอยู่น้อย แต่ก็มีความคิดที่จะเพิ่มเติมมากขึ้นในอนาคต

5.3.4 COVID-19 เร่งให้โครงการพัฒนาเทคโนโลยีได้รับความสนใจมากขึ้น

การระบาดของ COVID-19 ทำให้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เริ่มดำเนินโครงการและนโยบายในด้านโครงสร้างต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาสู่สังคมเศรษฐกิจดิจิทัล เช่น

(1) **การพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน (Transit Oriented Development: TOD)** เป็นการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ซึ่งปัจจุบันได้มีแผนงาน โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม ที่จะเริ่มทำใน 3 จังหวัดต้นแบบ รวมถึงทุกจุดที่มีสถานีโครงการรถไฟความเร็วสูง

(2) **ยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle)** เป็นแนวโน้มยานพาหนะในอนาคตที่จะลดการพึ่งพาพลังงานฟอสซิล ในส่วนของไทยนั้น คณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ (บอร์ด EV) ได้จัดการประชุมเมื่อเดือนมีนาคม 2564 พร้อมด้วยโรดแมป (Roadmap) ในการดันประเทศไทยขึ้นสู่การใช้งาน EV ยานยนต์พลังงานสะอาดอย่างเต็มรูปแบบ โดยคาดหวังให้มีการใช้งานรถไฟฟ้าในประเทศไทยให้ได้ถึง 15.5 ล้านคันภายในปี 2568

อย่างไรก็ดี นโยบายยานยนต์ไฟฟ้านั้น เป็นนโยบายระดับประเทศที่ยังมีความไม่ชัดเจนอย่างมาก และยังไม่มีการนำพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ มาผนวกกับแผนนี้ ทั้งในด้านการสร้างฐานการผลิต หรือการใช้งานแต่อย่างใด

(3) **เมืองอัจฉริยะ (Smart Cities)** หมายถึง เมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย โดยเฉพาะด้านการเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรของเมืองและประชากรเป้าหมาย โดยเน้นการออกแบบที่ดี และการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง เพื่อให้เป็นเมืองน่าอยู่และทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ในหลายพื้นที่ของไทย ได้มีการเริ่มโครงการนี้ได้หลายระดับ เช่น เมืองพัทยา เทศบาลนครอุดรธานี เป็นต้น

ปัจจุบันยังไม่พบการพัฒนาแนวคิดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ชัดเจน อย่งไรก็ดี สำนักงานเศรษฐกิจดิจิทัล ได้วางแผนให้ จ.ระนอง เป็นหนึ่งใน 24 จังหวัดแรกของไทย ในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะนี้

(4) พลังงานทดแทน การใช้พลังงานทดแทน โดยเฉพาะในรูปแบบโซลาร์เซลล์ ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยลดการพึ่งพาพลังงานไฟฟ้าในหลายพื้นที่

นอกจากนี้ ธุรกิจปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตไบโอดีเซล ได้รับผลกระทบอย่างมากจากแนวโน้มการใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า กระแสนูรักษ์สิ่งแวดล้อม และการลดการบริโภคไขมันอิ่มตัว เป็นแรงกดดันด้านลบต่อราคาปาล์มน้ำมันในประเทศไทยอย่างหนัก เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564 คณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งชาติอนุมัติแผนปฏิบัติการฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณราชการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันที่หมดอายุการอนุญาต ทำให้พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันจะลดลง โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช และชุมพร นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า ได้เสนอให้มีการแปรรูปน้ำมันปาล์มเป็น 6 ผลิตภัณฑ์ คือได้แก่ ผลิตภัณฑ์สารหล่อลื่นพื้นฐาน น้ำมันหม้อแปลงไฟฟ้าชีวภาพ ผงซักฟอกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม น้ำมันหล่อลื่นและจาระบีชีวภาพ พาราฟินและสารกำจัดศัตรูพืช โดยให้วางแผนแนวทางการลงทุนแบบต่อยอดอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลภายในพื้นที่

(5) ระบบ 5G การพัฒนามาตรฐานสำหรับระบบ 5G หรือมาตรฐาน IMT for 2020 and beyond ของ ITU-R นั้น มีวัตถุประสงค์หลักต่างไปจากระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคที่ผ่านมาตั้งแต่ยุค 1G ถึง 4G โดยระบบ 5G ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง การรองรับการติดต่อสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลของคน (Human-centric Communication) เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับความต้องการในการติดต่อสื่อสารของสรรพสิ่ง (Machine-centric communication) ในภาคส่วนต่าง ๆ ของเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการขนส่ง ภาคการเงิน หรือ ภาคของสื่อ เป็นต้น อีกด้วย สอดคล้องกับแนวโน้มอุตสาหกรรมที่จะมีการเชื่อมต่อระหว่างอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ (Internet of things (IoT) และการทำงานแบบอัตโนมัติจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกวงการ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการประมูลคลื่นความถี่ 5G ตั้งแต่ต้นปี 2563 และบริษัทเอกชนกำลังอยู่ระหว่างการวางโครงข่ายอยู่ ซึ่งยังไม่พบผลกระทบจาก COVID-19 ต่อแผนงานการวางโครงข่าย 5G แต่อย่างใด

5.3.5 COVID-19 อาจปรับเครือข่ายอุปทานของอุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐาน

จากข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายผู้คนระหว่างประเทศในช่วงการระบาดของ COVID-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐานและการก่อสร้าง โดยหลายองค์กรเริ่มเพิ่มการลงทุนเพื่อสร้างความยืดหยุ่นให้กับองค์กรของตนเองเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง จึงคาดได้ว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทาน เช่น อาจพิจารณาหาซัพพลายเออร์วัตถุดิบในแหล่งอื่นทั้งภายในประเทศ

และประเทศใกล้เคียง และเพื่อลดผลกระทบจากการขาดวัตถุดิบ (Supply Disruption) อาจมีการเก็บสินค้าคงคลังเพิ่มมากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จากการตรวจสอบวิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ นั้น พบว่า โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่มีความจำเป็นนั้นเป็นไปอย่างครบถ้วนเพียงพอระดับหนึ่ง และยังมีโครงการในระดับประเทศที่จะมาพัฒนาพื้นที่ อย่างไรก็ตาม พบว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ มักเกิดจากความต้องการของรัฐบาลส่วนกลาง และมุ่งตอบสนองประโยชน์ให้กับผู้ใช้งานนอกพื้นที่ มากกว่าประชาชน และธุรกิจในพื้นที่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า ประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจ รวมถึงรัฐบาลท้องถิ่นในพื้นที่ยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนว่าจะมุ่งพัฒนาไปด้านใด มุ่งสนับสนุนสินค้าประเภทใด อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้นจึงยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวม แบ่งออกได้ 4 กลุ่ม มีดังนี้

1. การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งที่กำลังดำเนินการอยู่และจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต ควรให้ความสำคัญกับประชาชนและธุรกิจในพื้นที่ที่สำคัญ และแสวงหาความร่วมมือกับท้องถิ่น ให้ประโยชน์ตกกับท้องถิ่นเป็นหลัก

2. การเชื่อมโยงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน คือฝั่งอันดามัน และฝั่งอ่าวไทย ด้วยข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์คือทิวเขาระนอง ทิวเขาภูเก็ต เส้นทางที่เชื่อมโยงทั้งสองฝั่งมีเพียงถนนเพชรเกษม (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4) เท่านั้น จึงควรเร่งรัดโครงการที่จะพัฒนาเส้นทางเชื่อมระหว่าง จังหวัดระนองและภาคใต้ฝั่งตะวันออก ทั้งโครงการขยายถนนรถไฟทางคู่ และพิจารณาแนวเส้นทางหลวงเพิ่มเติมจากตอนใต้จังหวัดระนอง เข้ามายังจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. การพัฒนาประตูการค้า ประตูการค้าหลักของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ขณะนี้มีเพียงท่าเรือระนองเท่านั้น ซึ่งการใช้งานยังไม่เต็มศักยภาพ และยังมีปริมาณสินค้าน้อยมาก การเชื่อมโยงท่าเรือแห่งนี้กับพื้นที่อื่นยังมีข้อจำกัดจาก การรื้อเส้นทางรถไฟสายชุมพร-ระนอง และการขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ในปี 2568-2570 อย่างไรก็ตาม ภาครัฐต้องเร่งสร้างอุปสงค์ พัฒนาหาสินค้าเป้าหมาย ทำการตลาดกับสายเรือในภูมิภาค เพื่อให้การใช้งานท่าเรือระนองเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพไปพร้อมๆ กันด้วย

4. การอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว ควรทำการตลาด สร้างเที่ยวบินตรงระหว่างท่าอากาศยานในภูมิภาคกับประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ควบคู่กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสร้างแพคเกจท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการ เนื่องจากปัจจุบันการเดินทางมายังภูมิกาศนี้ของนักท่องเที่ยวหรือนักธุรกิจ จำเป็นต้องเดินทางไปยังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ หรือท่าอากาศยานดอนเมืองก่อน

จากนั้นจึงต่อสายการบินภายในประเทศมายังท่าอากาศยานในภูมิภาคอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งก็ยังมีเที่ยวบินอยู่น้อย (ในบางท่าอากาศยาน) หากมีการทำแพคเกจทัวร์ เหมากลับเพื่อมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ก็น่าจะทำความคุ้นเคยกับการสร้างเที่ยวบินตรงมายังท่าอากาศยานในภูมิภาคนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะข้างต้นนี้ สามารถแบ่งตามระยะได้ดังนี้

ระยะสั้น : มุ่งหาความชัดเจนของสินค้า การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับท้องถิ่น เร่งรัดแผนโครงการพัฒนาที่ดำเนินอยู่ แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น - จัดประชุมผู้นำธุรกิจ ผู้นำชุมชน เพื่อหาจุดแข็ง สินค้าและอุตสาหกรรมในพื้นที่ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างแผนและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเห็นชอบร่วมกัน รวมถึงสร้างคณะกรรมการประสานงานฝ่ายต่าง ๆ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สำนักงานจังหวัด, กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงอุตสาหกรรม

2. การเชื่อมโยงพื้นที่ - เร่งรัดโครงการพัฒนาที่จะเชื่อมโยงพื้นที่เข้าด้วยกัน ทั้งเส้นทางรถไฟ การขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 และสร้างถนนเข้าไปในชุมชน และศึกษาวางแผนหาเส้นทางเลือกอื่นในการเดินทางระหว่างภาคใต้ฝั่งตะวันออกและระนอง/พังงา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : เส้นทางรถไฟ (การรถไฟแห่งประเทศไทย), การขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (กรมทางหลวง), การสร้างถนนเข้าชุมชนและเลียบบเส้นทางท่องเที่ยว (กรมทางหลวงชนบท), การศึกษาวางแผนหาเส้นทาง (กรมทางหลวง)

3. การพัฒนาประตูการค้า - การเร่งโครงการพัฒนาท่าเรือระนอง และการแสวงหาพันธมิตรสายเรือในภูมิภาค

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การท่าเรือแห่งประเทศไทย

4. การอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว - สร้างแพ็คเกจท่องเที่ยว อัตลักษณ์การท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการเปิดเที่ยวบินตรงมายังท่าอากาศยานในภูมิภาค

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : ทำการตลาด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย), เร่งขยายท่าอากาศยานและเปิดเส้นทางบินตรง (กรมท่าอากาศยาน, สายการบินต่าง ๆ)

ระยะกลาง : เป็นการดำเนินไปตามแผนที่ท้องถิ่นร่วมสร้างกับส่วนกลาง เมื่อโครงสร้างพื้นฐานหลักๆ พร้อมเปิดให้บริการ แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น - ควรมีคณะกรรมการระเปียงเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยคนในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สำนักงานจังหวัด, กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงอุตสาหกรรม

2. การเชื่อมโยงพื้นที่ - เส้นทางรถไฟ ทางหลวงแผ่นดิน ท่าเรือระนอง สร้างเสร็จสมบูรณ์มีการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ และเริ่มมีการก่อสร้างเส้นทางเลือกในการเดินทางระหว่างพื้นที่ฝั่งตะวันออกและตะวันตก

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การรถไฟแห่งประเทศไทย, กรมทางหลวง, กรมทางหลวงชนบท

3. การพัฒนาประตูการค้า - ท่าเรือระนอง ควรจะพัฒนาเสร็จสมบูรณ์และมีสายเรือประจำจากท่าเรือระนองไปยังท่าเรืออื่นในภูมิภาค BIMSTEC

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การท่าเรือแห่งประเทศไทย

4. การอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว - ภูมิภาคนี้สามารถเข้าถึงได้สะดวกจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งทางอากาศและทางเรือ มีแพคเกจท่องเที่ยวรองรับ มีเที่ยวบินตรง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรมท่าอากาศยาน, สายการบินต่าง ๆ

ระยะยาว : มุ่งบรรลุเป้าหมายของโครงการระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ในการเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก และการพัฒนาการท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน โดยหากการดำเนินกลางในระยะกลางเป็นไปด้วยดี การดำเนินงานระยะยาว จะเป็นการสร้างระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ให้เกิดความยั่งยืน แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น - ควรมีคณะกรรมการระเบียงเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยคนในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สำนักงานจังหวัด, กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงอุตสาหกรรม

2. การเชื่อมโยงพื้นที่ - เส้นทางรถไฟ ทางหลวงแผ่นดิน ท่าเรือระนอง สร้างเสร็จสมบูรณ์มีการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การรถไฟแห่งประเทศไทย, กรมทางหลวง, กรมทางหลวงชนบท

3. การพัฒนาประตูการค้า - ท่าเรือระนอง ควรจะพัฒนาเสร็จสมบูรณ์และมีสายเรือประจำจากท่าเรือระนองไปยังท่าเรืออื่นในภูมิภาค BIMSTEC เป็นหนึ่งในท่าเรือหลักของไทย และอาจพัฒนาท่าเรือข้างเคียงให้รองรับเรือสำราญท่องเที่ยวขนาดใหญ่ได้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การท่าเรือแห่งประเทศไทย, กรมเจ้าท่า

4. การอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว - ภูมิภาคนี้สามารถเข้าถึงได้สะดวกจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งทางอากาศและทางเรือ มีแพคเกจท่องเที่ยวรองรับ มีเที่ยวบินตรง เป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ในระดับที่ใกล้เคียงสมุย หรือภูเก็ต

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรมท่าอากาศยาน, สายการบินต่าง ๆ

5.5 สรุป

ในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์จำแนกตามรูปแบบการขนส่งในทุกูปแบบการขนส่ง ได้ดังนี้

- **ทางถนน** มีโครงข่ายถนนที่สมบูรณ์ และมีโครงข่ายถนนย่อยๆ ไปยังแหล่งท่องเที่ยว แหล่งชุมชน ที่มีคุณภาพดี อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักคือการเชื่อมโยงระหว่างภาคใต้ฝั่งตะวันออกและตะวันตก ที่ถนนสายหลักยังคงเป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากชุมพร-ระนอง เท่านั้น ทำให้จังหวัดระนองมีระดับการพัฒนาน้อยกว่าจังหวัดทางฝั่งตะวันออก

- **ทางราง** ปัจจุบัน ยังมีโครงข่ายให้บริการเฉพาะภาคใต้ฝั่งตะวันออกเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ภาครัฐอยู่ระหว่างสร้างโครงข่ายทางรถไฟสายชุมพร-ระนอง ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาอีกประมาณ 5 ปีจึงจะเปิดใช้งานได้จริง

- **ทางน้ำ** ท่าเรือมีทั้งสองฝั่งทะเล อย่างไรก็ตาม ท่าเรือระนองที่ภาครัฐมุ่งหมายให้เป็นประตูสู่ BIMSTEC ยังมีอุปสงค์การใช้งานน้อยกว่าศักยภาพอยู่มาก

- **ทางอากาศ** ทุกจังหวัดมีท่าอากาศยานที่สามารถขยายให้เป็นที่อากาศยานนานาชาติได้ แต่อุปสงค์ในการเดินทางไปต่างประเทศยังมีอยู่น้อย (ยกเว้นท่าอากาศยานสมุย) จึงมีการพัฒนาไม่มาก

- **ด่านชายแดน** มีเฉพาะด่านชายแดนระนอง-เกาะสอง ซึ่งต้องใช้เรือขนาดเล็กในการข้ามไปมา

โดยสรุปแล้ว พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีโครงข่ายการคมนาคมหลักที่สมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ หากพิจารณาในส่วนสาธารณูปโภค พบว่า พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ทั้งหมดไม่มีปัญหาในเรื่อง ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรคมนาคม แต่อย่างใด

ภาครัฐไทย โดยรัฐบาลและสศช. ได้มีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ภาคใต้และระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างชัดเจน ได้แก่ การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะมีความพยายามเพิ่มศักยภาพท่าเรือระนองและการเชื่อมต่อด้วยทางหลวง-ทางรถไฟ (M-Map) ไปยังโครงข่ายหลักฝั่งตะวันออก ตลอดจนมีแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงฝั่งอันดามันและอ่าวไทยกับพื้นที่ตอนใน และสร้างท่าเรือขนาดใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ นอกจากนี้ จะเป็นการพัฒนาท้องถิ่นโดยสนับสนุนท้องถิ่นให้เป็นเมืองนำอยู่ควบคู่ไปกับเมืองอัจฉริยะ ซึ่งแผนงานทั้งหมดล้วนเสนอมารัฐบาลส่วนกลาง ยังไม่พบการมีส่วนร่วมกับชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่เท่าที่ควร มีโครงการหลักประกอบไปด้วย

1. โครงการพัฒนาท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง
2. โครงการพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการตลาดของท่าเรือระนองรองรับกลุ่ม BIMSTEC
3. โครงการพัฒนาถนนเลียบชายทะเลภาคใต้ฝั่งอันดามันสู่พื้นที่ตอนใน
4. โครงการขยายทางหลวงระนอง-พังงา เป็น 4 ช่องจราจร

5. โครงการศึกษาออกแบบ/ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม รถไฟสายใหม่ระนอง-ชุมพร
6. โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางดิจิทัลอาเซียน (ASEAN Digital Hub)
7. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (Land bridge)

สำหรับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้นพบว่าไม่มีผลกระทบเท่าใดนัก รัฐบาลสามารถควบคุมและปฏิบัติตามแผนงานได้อย่างเต็มที่ไม่มี ความล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญ ตลอดจน COVID-19 ยังเร่งให้โครงการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ในพื้นที่ ได้รับความสนใจมากขึ้นอีกด้วย

โดยสรุปแล้ว พบว่า โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่มีความจำเป็นในพื้นที่นั้นเป็นไป อย่างครบถ้วนเพียงพอระดับหนึ่ง และยังมีโครงการในระดับประเทศที่ผ่านพื้นที่ อย่างไรก็ดี พบว่า โครงการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ มักเกิดจากความต้องการของรัฐบาลส่วนกลาง และมุ่งตอบสนองประโยชน์ ให้กับผู้ใช้งานนอกพื้นที่ มากกว่าประชาชน และธุรกิจในพื้นที่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า ประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจ รวมถึงรัฐบาลท้องถิ่นในพื้นที่ยังไม่มี การรวมกลุ่มและทิศทางที่ชัดเจนว่าจะมุ่ง พัฒนาไปด้านใด มุ่งสนับสนุนสินค้าประเภทใด อย่างไร ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้นจึง ยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวม แบ่งออกได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ การแสวงหาความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนและธุรกิจในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง การเร่งรัด โครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันตก (ระนอง) กับจังหวัดข้างเคียง การพัฒนาประตู การค้าโดยต้องเร่งสร้างอุปสงค์ให้เกิดขึ้นจริง และการสร้างบริการและอำนวยความสะดวกให้ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย (BIMSTEC) โดยอาจแบ่งเป็นแผนงานระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ

บทที่ 6

การพัฒนา

ระบียบงเศรษฐกิจภาคใต้

มิตีสังคม

บทที่ 6

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มิติสังคม

6.1 พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

6.1.1 อ่าวเบงกอล : ดินแดนแห่งสายสัมพันธ์อันยั่งยืน

ระเบียงเศรษฐกิจและคาบสมุทรภาคใต้ของไทยเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคอ่าวเบงกอลอันเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางการค้าในมหาสมุทรอินเดียมาแต่โบราณกาล อีกทั้งเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญของสยามสู่ดินแดนทางทิศตะวันตกผ่านชายฝั่งทะเลหนานอกหรือทะเลอันดามันมา แผนการเดินทางเรือเลียบชายฝั่งที่ปรากฏในหนังสือ “สมุดภาพไตรภูมิฉบับกรุงศรีอยุธยา-กรุงธนบุรี” เล่มที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้วาดแผนที่และนักเดินเรือชาวสยามนั้นรู้จักอ่าวเบงกอลอย่างละเอียดถี่ถ้วนไม่แพ้กับที่รู้จักเส้นทางเดินเรือในอ่าวสยาม ชื่อ ทะเลสาบโจฬะ อันเป็นชื่อเดิมของอ่าวเบงกอลก่อนที่จะถูกเปลี่ยนโดยนักเดินเรือชาวโปรตุเกสแสดงให้เห็นว่า ชาวโจฬะโบราณคงจะมองเห็นดินแดนที่อยู่อีกฟากฝั่งน้ำว่ามีใช้อันไกลหากแต่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์และไปมาหาสู่กันตลอดเวลา ทะเลตะวันออก ในวรรณคดี สันสกฤต และ มหานที ในคติของชาวพุทธ คือทะเลแห่งชีวิตที่นำความสมบูรณ์พูนสุข ความเจริญงอกงามทางปัญญาและอารยธรรมให้แก่ผู้คนและชุมชนที่อยู่รายรอบอ่าวมาแต่อดีตจนปัจจุบัน

ในช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ การติดต่อค้าขายและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนรอบอ่าวเบงกอลต้องหยุดชะงักลง การครอบงำของอาณานิคม ความรู้สึกแบ่งเขาแบ่งเรา แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ความแตกต่างทางความเชื่อ อีกทั้งการยึดแต่ผลประโยชน์แห่งชาติ ปราศจากวิสัยทัศน์เพื่อความยั่งยืนทำให้เรามองเห็นแต่เพียงว่าบิมสเทคคือการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น และโดยปริยายเพิกเฉยต่อความเป็นภูมิภาคอ่าวเบงกอลที่นอกจากจะเป็นส่วนสำคัญของประวัติศาสตร์ของแต่ละชาติแล้ว ยังเอื้อประโยชน์ให้เราสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องทำความรู้จักอ่าวเบงกอลอีกครั้ง เริ่มต้นสร้างจินตนาการใหม่สำหรับการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความสมบูรณ์พูนสุขร่วมกันของผู้คนในภูมิภาคแห่งนี้

6.1.1.1 ความเชื่อมโยงและเส้นทางการค้าทางทะเล

เส้นทางการค้าทางทะเลที่มีมาแต่โบราณคือสายใยที่เชื่อมโยงชุมชนในภูมิภาคแห่งนี้ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การล่องเรือค้าขายของกลุ่มพ่อค้าและนักสำรวจ การเดินทางของนักบวชและนักแสวงบุญ การย้ายถิ่นของผู้คนและฐานการผลิต ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้า ทรัพยากร และการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่ดำเนินต่อเนื่องมาหลายพันปี

(1) **เส้นทางเดินเรือเลียบชายฝั่งตอนเหนือ** เป็นเส้นทางเก่าแก่ที่สุด อาจจะมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นักเดินเรือจะใช้เรือใบลำเล็ก ๆ ออกเดินทางจากชายฝั่งกลิงคะในแถบรัฐโอริสสา และรัฐอานธรประเทศ แล่นเลาะเลียบบาดมาเรื่อยๆ แวะพักตามเมืองท่าที่อยู่ตามชายฝั่ง เมื่อครั้งที่พระโสมนเรศวรและพระอัครมเหศวรเดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาถึงสุวรรณภูมิ ท่านก็คงเดินทางมาตามเส้นทางดังกล่าว จากเมืองท่าตัมราลิปติ เลียบชายฝั่งของรัฐเบงกอลตะวันตกมายังเมืองจิตตะกอง ในบังกลาเทศ เมืองชิตเว ในรัฐยะไข่ เมืองพะโค ในรัฐมอญ ก่อนที่จะเปลี่ยนพาหนะและถ่ายสินค้าที่เมืองทวาย เมืองมะริด หรือ เมืองกระบุรี เพื่อเดินทางข้ามคอคอดกระเข้าไปในพื้นที่ทวีป หรือเดินทางออกไปทางอ่าวไทย

(2) **เส้นทางเดินเรือข้ามอ่าว** ในสมัยหลังเมื่อความรู้ในการเรือพัฒนาขึ้น การเดินเรือข้ามอ่าวโดยไม่ต้องหยุดพักก็สะดวกง่ายดายขึ้น การเดินทางจากเมืองท่าอย่าง กลิงคะปฏันม มฉิสีปฏันม ฉาเวรีปฏันม หรือเมืองอื่น ๆ ที่ลงท้ายด้วยคำว่า ‘ปฏันม’ ในเขตโจฬมณฑลมายังคาบสมุทรมลายูก็ทำได้ง่ายขึ้น ทั้งหมดนี้เป็นต้นกำเนิดของการเข้ามามีบทบาททางการค้าและการเผยแพร่วัฒนธรรมฮินดูและพุทธแบบมหายานของกลุ่มคนที่พูดภาษาทมิฬ เช่น ราชวงศ์โจฬะและราชวงศ์เจระ เมืองท่าในฝั่งอันดามันอย่าง ภูเขาทอง ในจังหวัดระนอง ทุ่งตึก และ ตะกั่วป่า ในจังหวัดพังงา หรือ คลองท่อม ในจังหวัดกระบี่ จึงกลายเป็นจุดเชื่อมสำคัญของวัฒนธรรมและการค้าจากอินเดียสู่อ่าวไทยและทะเลจีนใต้ การค้นพบซากเรือสินค้าโบราณที่ริมชายหาดในจังหวัดระนอง หลักฐานทางโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมผลิตลูกปัดแถบชายฝั่งอันดามัน เป็นเครื่องยืนยันถึงความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนในอ่าวเบงกอลและความสำคัญของชายฝั่งอันดามันในฐานะเมืองการค้าและการผลิตในภูมิภาค

(3) **เส้นทางเลียบบอ่าวเบงกอลตอนใต้** นั้นมีมาแต่โบราณเช่นเดียวกับเส้นทางเลียบชายฝั่งตอนเหนือ ในแผนที่สมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี นักแสวงบุญจากสุวรรณภูมิที่จะเดินทางมายังเกาะลังกา ก็จะต้องล่องเรือเลียบชายฝั่งลงใต้มาทางทิศตะวันออกและจอดเรือแวะพักเมืองท่า ‘ปฏันม’ทั้งหลาย ในสมัยที่ราชวงศ์ปาณฑุชัยมีอำนาจปกครองดินแดนทางปลายแหลมสุดของอินเดียข้ามถนนพระรามมาจนถึงตอนเหนือของเกาะลังกา เมืองท่าอย่าง มาณไซ และ โกคัณณา (ตรินโคมาลี ในปัจจุบัน) ในศรีลังกาได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญในอ่าวเบงกอล ความสำคัญของศรีลังกาในทางการค้ายิ่งทวีขึ้นเมื่อนักเดินเรือชาวยุโรปเข้ามายึดครองและสร้างท่าสินค้า อย่าง กอลล์ และ โคลอมโบ นักเดินเรือชาวโปรตุเกสเรียกศรีลังกาว่า เกาะกึ่งกลางโลก เป็นการให้ความสำคัญแก่ศรีลังกาในฐานะจุดเชื่อมต่อระหว่างตะวันตกกับตะวันออก แอฟริกากับเอเชีย มหาสมุทรอินเดียกับทะเลจีนใต้ ศรีลังกาครั้งที่ตะวันตกเข้ามายึดครองเป็นแรงบันดาลใจให้พระสุนทรโวหาร (ภู่) รจนามหากาพย์แห่งอ่าวเบงกอลที่ชื่อว่า ‘พระอภัยมณี’

6.1.1.2 ความเชื่อมโยงและเส้นทางการค้าบนสันปันน้ำ

เทือกเขาหิมาลัยเป็นเทือกเขาที่มีความสำคัญต่อภูมิภาคอ่าวเบงกอลทั้งในเชิงภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม เทือกเขาคักดีลีร์แห่งนี้เป็นตัวกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญเกือบทุกสายในภูมิภาค เป็นสถานที่พักผ่อนอาศัย เป็นแหล่งอาหารและเป็นเส้นทางการติดต่อค้าขายของผู้คนหลากหลายพันธุ์

ตามความเชื่อของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไต แม่น้ำโขงและแม่น้ำอีกหลายสายที่มีต้นทางมาจากเทือกเขาหิมาลัยนั้น เกิดขึ้นจากการแตกตัวของพญานาคไปตามแผ่นดินเป็นร่องน้ำ แหวกทางให้คนเผ่าไตทั้งหลายไปสร้างบ้านแปงเมืองตามลำน้ำสายต่าง ๆ การกระจายตัวของคนที่พูดภาษาตระกูลไตตามลุ่มน้ำโขง สาละวิน อิรวดี และพรหมบุตร ทำให้เราเห็นว่า เส้นทางการเดินทางและการค้าในแถบสันปันน้ำตอนในของภูมิภาคอ่าวเบงกอลนั้นมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเส้นทางทางทะเล เส้นทางตามลำน้ำสู่อ่าวเบงกอลทางทิศใต้เป็นเส้นทางการค้าระหว่างชุมชนที่อยู่ทางตอนในของภูมิภาคกับชุมชนชายฝั่ง เส้นทางตามไหล่เขาที่ทอดไปในแนวทิศตะวันออกและทิศตะวันตกช่วยเชื่อมต่อชุมชนที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับชุมชนในชมพูทวีปมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เราสามารถพบเห็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีคิดและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับกลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ทั่วไปในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย เนปาล ภูฏาน และบังกลาเทศ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตสันปันน้ำหิมาลัยนั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างน่าสนใจยิ่ง ผู้คนในอัสสัม ตรีปุระ มิโซรัม มณีปุระ เมฆาลัย อรุณาจัลประเทศ และสิกขิมในอินเดียปัจจุบันนั้น มีรูปร่างหน้าตาและวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างจากผู้คนในเขตจิตตะกองและศีลภูของบังกลาเทศ หรือในเมียนมาและไทย นอกจากนี้ สถาปัตยกรรม ศิลปะ พิธีกรรมทางศาสนาและอาหารของชาวเนวารีในเนปาลก็ช่างคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของชาวล้านนาอย่างน่าอัศจรรย์

ไม่เพียงเท่านั้น เส้นทางที่ทอดตามสันปันน้ำหิมาลัยก็ยังเชื่อมต่อไปถึงเส้นทางสายไหมแถบเทือกเขาฮินดูกูชอีกด้วย น่าเสียดายที่เราให้ความสนใจเส้นทางค้าขายและเชื่อมสัมพันธ์เส้นทางนี้น้อยไป เรื่องราวของพ่อค้าชาวปาทานและอัฟกัันที่ขนส่งสินค้าจากเมืองหนาวมาชายในเบงกอล คนเลี้ยงวัวชาวเนปาลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในสยาม การเดินทางข้ามพรมแดนอย่างเสรีของชนเผ่าบนที่สูงและพรานป่าจึงฟังดูเหมือนอดีตอันไกลโพ้น ได้แต่หวังว่าเส้นทางหลวงไตรภาคีที่จะเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทย เมียนมาและอินเดียจะช่วยฟื้นคืนชีวิตให้เส้นทางสันปันน้ำหิมาลัยอีกครั้งหนึ่ง

6.1.1.3 ความเชื่อมโยงทางจิตวิญญาณ

ศาสนาและความเชื่อทางจิตวิญญาณคือสิ่งที่เชื่อมโยงผู้คนรอบอ่าวเบงกอลเข้าไว้ด้วยกัน นอกเหนือจากศาสนาผีและความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจในธรรมชาติที่เป็นความเชื่อพื้นถิ่นที่เคลื่อนย้ายไปตามการตั้งถิ่นฐานของคนในภูมิภาคแห่งนี้ ศาสนาที่สำคัญเกือบทุกศาสนาในโลกเดินทางเข้ามาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านเส้นทางการค้าในอ่าวเบงกอล

(1) พุทธศาสนา

พุทธศาสนาเถรวาทเดินทางจากแคว้นมคธผ่านเมืองท่าชายฝั่งกลิงคะและเบงกอลสู่บ้านเมืองในกลุ่มทวารวดีที่สุวรรณภูมิ พุทธศาสนamahayanเดินทางจากโจฬะมณฑลสู่บ้านเมืองในกลุ่มศรีวิชัยที่คาบสมุทรมลายู พุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้าสู่สยามผ่านอาณาจักรตามพรลิงก์เมื่อครั้งพระเจ้าจันทรภาณุยกทัพไปตีลังกา พุทธศาสนาเถรวาทแบบสยามวงศ์เข้าไปประดิษฐานในศรีลังกาเมื่อครั้งพระเจ้ากัรติ ศรี ราชสิงห์ แห่งนครกัณฐี นิมนต์พระอุบาลีมหาเถระจากอยุธยาไปทำพิธีอุปสมบทให้ชาวสิงหล ศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาฮินดูนั้นก็อาจจะเดินทางเข้ามาพร้อมกับศาสนาพุทธ ผสมกลมกลืนไปจนกระทั่งความเชื่อแบบพุทธและความเชื่อแบบพราหมณ์ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ เมื่อล่วงเข้ายุคกลาง พ่อค้าชาวยุโรปและชาวอาหรับที่เข้ามาตั้งชุมชนการค้าใน โกอา เกรละ กอลล์ และตริโนโคมาลี ก็ได้อัญเชิญ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และ ศาสนาอิสลามแบบมัสยิดชาฟีอี เข้ามาประดิษฐานในชมพูทวีปและเกาะลังกาด้วย ก่อนที่จะส่งทอดมายังดินแดนทางฝั่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านพ่อค้าพื้นเมืองที่เข้ารับศาสนาทั้งสอง

(2) พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรและเจ้าแม่กวนอิม ผู้พิทักษ์นักเดินเรือ

การผสมผสานทางวัฒนธรรมผ่านการค้าในภูมิภาคอ่าวเบงกอลได้ก่อให้เกิดลัทธิและประเพณีความเชื่อที่มีรูปแบบเฉพาะตัว ความเชื่อในพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรในพุทธศาสนาแบบมหายานถูกนำมาผสมผสานกับความเชื่อในเรื่องเทพผู้ปกป้องนักเดินเรือของคนในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้เราจึงพบรูปจำลองหลักของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรคอยให้พรและคุ้มภัยนักเดินเรืออยู่ตามเมืองท่าโบราณรอบอ่าวเบงกอลเรื่อยมาจนถึงฝั่งอ่าวสยาม ในสมัยหลัง เมื่อชาวจีนมาตั้งถิ่นฐานในช่องแคบมะละกามากขึ้น ความเชื่อในเรื่องพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรก็ผสมกลมกลืนเข้ากับคติความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม ด้วยเหตุนี้ ในเมืองท่าที่มีคนเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ไกลกาตาในอ่าวเบงกอลจนถึงฮ่องกงในทะเลจีนใต้ จึงมีรูปจำลองและศาลเจ้าแม่กวนอิมประดิษฐานไว้เพื่อปกป้องรักษานักเดินเรือ

(3) มาริอัมมัน ผู้ปิดเป่าโรคภัยในเมืองท่า

ในเมืองท่าที่มีนักเดินทางจากมธูไรและเซกฏูนาชุกอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อย่าง ย่างกุ้ง ภูเก็ต ปันง มะละกา กัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ กรุงเทพฯ หรือ ไซ่ง่อน เราจะพบวัดฮินดูแบบเอเชียใต้ที่สร้างถวายแด่พระแม่มาริอัมมันประดิษฐานอยู่ วัดฮินดูที่คนไทยเรียกว่าวัดแขกบนถนนสีลมก็เป็นวัดหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายทมิฬสร้างถวายพระแม่มาริอัมมัน พระแม่มาริอัมมันนั้นเป็นเทพพื้นถิ่นของทมิฬนาฑู เป็นพระเทวีแห่งฝนฟ้า แต่สำหรับผู้คนในเมืองท่า พระแม่มาริอัมมันคือพระผู้ปิดเป่าให้นักเดินทางรอดพ้นจากโรคภัยอันตราย

(4) ประเพณีการกินเจ

ในเมืองท่ารอบอ่าวเบงกอลที่มีชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนั้น ประเพณีกินเจถือเป็นเทศกาลทางความเชื่อที่สำคัญ ประเพณีลักษณะนี้ไม่พบในประเทศจีนหรือที่อื่นที่มีชาวจีนอาศัยอยู่ แต่ในทุกปี เทศกาลกินเจจะตกอยู่ในช่วงเดียวกับประเพณีศรัทธาของชาวฮินดูที่อุทิศถวายแด่พระแม่ทุรคาหรือเทวีพระองค์อื่นที่นับถือกันในท้องถิ่น ในห้วงเวลา 9 วันของเทศกาลศรัทธานั้นผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูก็จะถือศีลและรับประทานอาหารมังสวิรัตกันอย่างเคร่งครัด และในวันที่ 10 จะอัญเชิญพระเทวีออกจากวิหารแห่แหนไปตามท้องถนน พร้อมด้วยขบวนนักบวชที่เป็นร่างประทับของเทพเจ้าต่าง ๆ เป็นไปได้ใหม่ว่าประเพณีกินเจในภูมิภาคอ่าวเบงกอลคือการผสมผสานความเชื่อของผู้คนข้ามวัฒนธรรม

6.1.1.4 สุนทรภู่และจินตนาการแห่งอ่าวเบงกอล

ภาพที่ 6.1 : รูปพระอภัยมณี

‘พระอภัยมณี’ ของพระสุนทรโวหาร (ภู่) กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ คือจินตนาการของชาวสยามที่ให้ภาพของการปฏิสังสรรค์ระหว่างบ้านเมืองและผู้คนในอ่าวเบงกอลอย่างแจ่มชัดและมีสีสันที่สุดชิ้นหนึ่ง การบรรยายฉากและเหตุการณ์ตามท้องเรื่องของพระอภัยมณีแสดงให้เห็นว่า สุนทรภู่และชาวสยามต่างรู้จักคุ้นเคยกับบ้านเมือง ผู้คนและความเป็นไปในอ่าวเบงกอลเป็นอย่างดี ในวรรณคดีเอกชิ้นนี้ สุนทรภู่ได้สร้างจักรวาลของพระอภัยมณีจากภาพภูมิประเทศและกิจกรรมของผู้คนในทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอลที่ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมการค้าที่เชื่อมระหว่าง ‘ตะวันตก-ตะวันออก’ อันเนื่องแน่นไปด้วยผู้คนและเรือกำปั่นจากนานาชาติ

ศูนย์กลางของจักรวาลพระอภัยมณีนั้นอยู่ที่ นาควารินทร์สินธุ์สมุทร หรือ หมู่เกาะนิโคบาร์ ของอินเดียในปัจจุบัน ฉากหลักของเหตุการณ์อยู่ที่แถบ เมืองผลึก (ภูเก็ต) ทะเลหน่านอก (หมู่เกาะทะเลอันดามัน) เกาะแก้วพิสดาร (เกาะสุมาตรา) และเมืองลังกา (ศรีลังกา) (รายละเอียดมีอยู่ในหนังสือ ภูมิศาสตร์สุนทรภู่ ของ กาญจนาคพันธุ์ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2490) การบรรยายฉากและภาพสิ่งมีชีวิต และผู้คนของสุนทรภู่แสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์รู้จักภูมิประเทศและสังคมวัฒนธรรมของดินแดนแถบนี้เป็นอย่างดี แม้จะเป็นนิยายที่เสริมด้วยจินตนาการแต่ก็ให้ภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงมาก อ่าวเบงกอลและมหาสมุทรอินเดียในพระอภัยมณีนั้นคือดินแดนที่เชื่อมโยงกันด้วยผืนน้ำ เต็มไปด้วยชีวิตและรูปแบบความเป็นอยู่อันหลากหลาย อีกทั้งเป็นดินแดนที่ใคร ๆ ต่างก็หมายปองที่จะเข้ายึดครอง

สุจิตต์ วงษ์เทศตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ‘พระอภัยมณี’ อาจจะเป็นวรรณกรรมการเมืองในรูปแบบนิทานกลอนที่สุนทรภู่เขียนขึ้นเพื่อต่อต้านสงครามล่าอาณานิคมที่กำลังแผ่อำนาจเข้ามาทางแหลมมลายู และพม่า ความขัดแย้งระหว่างเมืองผลึกกับลังกานั้นก็อาจเป็นภาพจำลองความขัดแย้งระหว่างสยามกับอังกฤษที่ยึดครองอินเดียและศรีลังกาไว้แล้ว

สุนทรภู่ได้ทำหน้าที่อันสมบูรณ์ของกวีและศิลปิน ด้วยการพาชาวสยามให้มารู้จักทะเลอันดามัน อ่าวเบงกอลและมหาสมุทรอินเดีย จินตนาการถึงความเชื่อมโยงของจักรวาลอันไร้พรมแดน และครุ่นคิดถึงโลกที่ไกลเกินกว่าขอบรั้วแคบ ๆ ของตนเอง

6.1.2 อ่าวเบงกอล : สายใยร่วมทางวัฒนธรรม

6.1.2.1 ข้าวกับแกง

จากภูมิศาสตร์และทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีร่วมกัน ชุมชนในภูมิภาคอ่าวเบงกอลจึงมีวัฒนธรรมในการกินอยู่ที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน อาหารที่ปรุงด้วยรสเปรี้ยวของน้ำมะขาม เพิ่มรสหวานด้วยน้ำตาลโตนด เติมรสเค็มด้วยปลาแห้ง เสริมความเผ็ดร้อนด้วยพริกและขมิ้นเป็นรสชาติที่คุ้นลิ้นของคนในแถบนี้ นอกจากนี้แล้ว ข้าวและแกงถือเป็นอาหารหลักของผู้คนในภูมิภาค ไม่มีมื้ออาหารใดในครัวเรือนของชาวอ่าวเบงกอลจะขาดอาหารทั้งสองจานนี้ไปได้

(1) แกง

แกงเป็นอาหารที่ปรุงรสและกลิ่นด้วยเครื่องเทศทั้งแบบสดและแบบแห้ง สามารถปรุงได้ทั้งแบบน้ำใส น้ำข้น น้ำขลุกขลิก และแบบแห้ง แกงมีที่มาจากอินเดียและแพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคอ่าวเบงกอล การค้าขายทั้งทางบกและทางน้ำระหว่างชาติตะวันตกกับอนุทวีป เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้วัฒนธรรมแกงแพร่กระจายไปยังภูมิภาคดังกล่าวตามไปด้วย แกงเป็นอาหารที่ต้องรับประทานคู่กับข้าวหรืออาหารจานแบ่งที่ทำจากข้าว

(2) ข้าว

ข้าวที่นิยมนำมารับประทานกับแกงนั้นมีวิธีการปรุงหลายแบบ เช่น หุงแบบข้าวธรรมดา หุงกับเนย หุงกับเครื่องเทศ หรือแม้แต่หุงกับเครื่องปรุงรสเปรี้ยวอย่างมะขาม ในอินเดียเหนือและในเบงกอลมักจะหุงข้าวกับเนย ส่วนอินเดียใต้ที่คนส่วนใหญ่รับประทานข้าวเป็นอาหารหลักมักจะหุงข้าวเปล่า ๆ บางทีก็อาจเติมถั่วชิกและเครื่องเทศลงไปเพื่อเพิ่มรสชาติและสีสันทให้รับประทานยิ่งขึ้น ข้าวหุงปรุงที่นิยมรับประทานกันอีกสองชนิดคือ ปุเลา กับ บิรียานี เป็นวิธีการหุงข้าวแบบตะวันออกกลางที่เมล็ดข้าวจะไม่จับตัวกัน

ข้าวหุงปรุงที่คนไทยรับประทานมีหลักฐานอยู่ในกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 กล่าวถึง ‘ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ’ โดยลูกเอนที่ระบุว่าจะใช้เป็นเครื่องเทศ มีผู้สันนิษฐานว่า คือ ลูกกระวานเทศ หรือลูกเฮนของชาวมุสลิมจากเปอร์เซีย บ้างก็ว่าลูกเอนเป็นชื่อเรียกที่เลียนเสียงมาจากภาษาฮินดีหรือภาษาทมิฬที่เรียกเครื่องเทศชนิดนี้ว่า อิลายจี (इलायची) หรือ เอลักกาย (ஏலக்காய்)

- ข้าวแช่

ข้าวแช่ในหมู่คนไทย เราถือกันว่าข้าวแช่เป็นอาหารจานข้าวที่เป็นมงคลและพิธีพิธีกันที่สุด เป็นสำหรับอาหารประจำเทศกาลสงกรานต์และฤดูร้อน แต่อาหารที่เรียกว่าข้าวแช่นั้นใช้จะมีแต่เฉพาะในประเทศไทย แต่เป็นอาหารจานข้าวที่ชุมชนในภูมิภาคอ่าวเบงกอลมีร่วมกัน

ว่ากันว่าข้าวแช่ของไทยนั้นได้รับอิทธิพลมาจาก เป็งดัจจ์ ของชาวมอญ ที่แปลว่า ข้าวน้ำ ชาวมอญมีประเพณีทำข้าวแช่เพื่อถวายพระสงฆ์และเลี้ยงชาวบ้านในชุมชนในเทศกาลสงกรานต์ ถือเป็นงานที่สำคัญยิ่งของชาวมอญ จึงมักเรียกข้าวแช่ว่า เป็งซังกราน ที่หมายถึง ข้าวสงกรานต์ รสชาติของกับข้าวที่รับประทานกับข้าวแช่ของชาวมอญนั้นจะออกเค็มชนิด ๆ ไม่ได้ออกรสหวานหรือซบซ้อนประติดประคอดเหมือนข้าวแช่ชาววังของไทย

ในบังกลาเทศและภาคตะวันออกของอินเดียก็มีประเพณีรับประทานข้าวแช่ที่เรียกว่า ฆานตาภัต (পান্তা ভাত) ซึ่งก็ถือว่าเป็นสำหรับกับข้าวสำหรับฤดูร้อนและเทศกาล บอยศาช (বৈশাখ) หรือเทศกาลปีใหม่ของผู้คนในแถบนั้น ซึ่งตรงกับเทศกาลสงกรานต์ของชาวไทยและชาวมอญ กับข้าวที่รับประทานกับข้าวแช่ในภูมิภาคนี้ก็หลากหลายอลังการไม่แพ้กับข้าวของไทยและมอญ เป็นรสชาติที่ผสมผสานระหว่างเค็ม เผ็ดและหวาน ในเขตวัฒนธรรมของคนที่ใช้ภาษาทมิฬในอินเดียและศรีลังกา ปาเหตุ ซาตัม (பாஹுது சாதம்) หรือ ข้าวแช่แบบทมิฬ ที่รับประทานกับเครื่องเคียงรสชาติออกเปรี้ยวเค็มนั้นก็ถือว่าเป็นอาหารอายุรเวทที่เหมาะสมกับผู้ป่วยเลือดจาง

- ข้าวแปรรูป

ข้าวแปรรูปอย่างขนมจีนนั้นไม่ใช่อาหารจีน หากแต่เป็นอาหารมอญ คำว่า ขนมจีน มาจากภาษามอญว่า ขนจิ้น (จ๋อจ๋อ) [ชะ-นอม-จิ้น] คำว่า ชะนอม (จ๋อ) มีความหมายอย่างหนึ่งว่าเส้นขนมจีน คำว่า จิ้น (จ๋อ) มีความหมายว่าสุก ขนมจีนรับประทานกันอย่างแพร่หลายไม่เพียงในไทยและพม่า อาหารลักษณะคล้าย ๆ กันนี้ก็ยังมีที่นิยมในอินเดียและศรีลังกาด้วย ในอินเดียเรียกขนมจีนว่า อิตตีอัปป์ม (इटीअप्पम) ส่วนในศรีลังกาเรียกตามแบบอังกฤษว่า สตริง ฮอปเพอร์ (String Hopper) นิยมรับประทานกับน้ำแกงถั่วหรือแกงไข่ ส่วนในแถบนครเจนไนนิยมรับประทานกับแกงปลาฉิ่งฉ้าง รสชาติเผ็ดคาวเหมือนขนมจีนแกงไตปลา

- ขนมตาล

ขนมตาล ตาลปิฐา (তালের পিঠা) นั้นเป็นขนมขึ้นชื่อของบังกลาเทศ ทำจากเนื้อลูกตาล กะทิและแป้งข้าวเจ้าเช่นเดียวกับขนมตาลของไทย เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของขนมที่ทำจากข้าวหลากหลายชนิดในเบงกอล อัสสัม โอริสสาและทมิฬนาฑูที่หากไม่บอกก็จะนึกว่าเป็นขนมไทย

- ขนมฝักบัว

ขนมฝักบัว ในประเทศไทยและเมียนมาเรานิยมรับประทานขนมฝักบัวกันเป็นของหวาน แต่ในอินเดียนั้นมีอาหารชนิดหนึ่งที่เรียกว่า เวลย์ ปานิยารัม (वेल्ह पानियारम) ที่ชาวเซกุนาฑู ในรัฐทมิฬนาฑูนิยมรับประทานเป็นของคาว ชาวเซกุนาฑูนั้นเป็นกลุ่มพ่อค้าที่ติดต่อกับชายฝั่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาเป็นเวลานาน อาหารของชาวเซกุนาฑู จึงมักจะมีหน้าตาและรสชาติที่คล้ายคลึงกับอาหารในคาบสมุทรมลายูและมีรสชาติถูกปากคนไทย

- ขนมเบี๊อง

ขนมเบี๊อง คนไทยนิยมรับประทานขนมเบี๊องเป็นทั้งของคาวและของหวาน ในขณะที่คนอินเดียทางภาคใต้รับประทานขนมเบี๊องที่เรียกว่า โดซา (ಡോಸ) กันเป็นของคาว อาหารที่ทำจากแป้งข้าวเจ้าหมักแล้วนำมาลนบนกระทะจนเป็นแผ่นบางนั้นก็มีหลากหลายรสชาติและรูปแบบการจัดสำหรับ เป็นอาหารที่รับประทานเพลินจนแพร่หลายไปทั่วภูมิภาค

- ขนมถั่วฟู

ขนมถั่วฟู ชาวทมิฬนาฑูนิยมรับประทาน อิตลี (இட்லி) สามชั้นเป็นอาหารเช้า ต่อมาวัฒนธรรมอาหารชนิดนี้ก็แพร่กระจายไปทั่วอินเดีย จนมาถึงมาเลเซียและสิงคโปร์ แต่ก็มีนักวิชาการชาวอินเดียเคยกล่าวไว้ว่าขนมที่ทำจากแป้งข้าวเจ้าหมักกับแป้งถั่วคั่วคั้นจนเกิดฟองอากาศ แล้วนำไปนึ่งจนฟูเหมือนขนมถั่วฟูนี้อาจจะมีถิ่นกำเนิดในคาบสมุทรมลายู

- ขนมอาโป้ง

ขนมอาโป้งของชาวภูเก็ตและชาวระนองนั้นมีที่มาจากขนม อับปัม (அப்பம்/அப்தம்) ของชาวทมิฬและชาวสิงหล ในอินเดียและศรีลังกาผู้คนจะนิยมรับประทานขนมจากแป้งข้าวเจ้าที่หน้าตาเหมือนขนมครกขนาดใหญ่นี้เป็นของควา สำหรับเมืองในแถบช่องแคบมะละกาอย่างภูเก็ต ระนองและปีนัง ผู้คนมักจะรับประทานอับปัมกับมะพร้าวชูด ถั่วบดและน้ำตาลทราย เป็นไปได้ใหม่ว่านี้อาจจะเป็นต้นกำเนิดของขนมถั่วแดงที่เราคุ้นชิน

6.1.2.2 เครื่องแกงและเครื่องเทศ

เครื่องแกง คือ ตำรับสมุนไพรสดที่ใช้ผสมในอาหารจานแกง เครื่องแกงทำหน้าที่กำหนดคุณลักษณะของอาหารจานแกงแต่ละชนิด เช่น สี กลิ่น และรสชาติของอาหาร กล่าวคือ เครื่องแกงหลักที่ให้กลิ่นรสและเนื้อสัมผัส ได้แก่ กระเทียม หอมแดง พริกสดหรือพริกแห้ง ส่วนเครื่องแกงที่ใช้แต่งรส กลิ่น สี ได้แก่ พริกเม็ดใหญ่ ข่าแก่ ตะไคร้ กระชาย ผิวมะกรูด รากผักชี พริกไทยขาว ทั้งนี้ในแต่ละท้องถิ่นอาจมีส่วนผสมที่ต่างกันออกไป

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการปรุงเครื่องแกงของไทยที่ให้กลิ่นรสและเนื้อสัมผัส ได้แก่ กระเทียม หอมแดง พริกสดหรือพริกแห้ง ขมิ้น ล้วนแต่ได้รับการเผยแพร่มาจากวัฒนธรรมแกงของอินเดียทั้งสิ้น โดยเฉพาะแกงในภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากภูมิประเทศที่เชื่อมต่อกับแหลมมลายู อินเดีย พม่าทางฝั่งทะเลอันดามัน การถ่ายเทแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอาหารระหว่างกันจึงมีให้เห็นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เคยเป็นเมืองท่าสำคัญในอดีตอย่างเมืองนครศรีธรรมราชเรื่อยมาจนถึงชายแดนมาเลเซีย ซากเรือจากชายฝั่งกลิงคะอายุประมาณ 2,120 ปี ที่เพิ่งถูกค้นพบในบริเวณชายหาดบ้านบางกล้วย ตำบลกำแพง อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง เป็นหลักฐานที่อธิบายถึงการเคลื่อนตัวทางวัฒนธรรมจากอินเดียเข้ามายังประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

(1) เครื่องเทศ

เครื่องเทศคือตำรับสมุนไพรแห้งที่ใช้ในเครื่องแกงที่เข้ามาพร้อมกับเส้นทางค้าขายทั้งทางบกและทางน้ำระหว่างยุโรป แอฟริกา คาบสมุทรอาหรับ อนุทวีปอินเดียและตะวันออกไกล ‘เครื่องเทศ’ จึงหมายถึง เครื่องปรุงรสที่มาจากประเทศอื่น คำว่าเทศในที่นี้คือ ‘แขกเทศ’ คือมุสลิมที่มีถิ่นฐานอยู่ในอินเดียและเปอร์เซีย เครื่องเทศที่นิยมนำมาเป็นส่วนผสมของเครื่องแกง ได้แก่ อบเชย ลูกจันทน์เทศ ดอกจันทน์ กานพลู กระวาน ลูกผักชี ซึ่งต้องนำไปคั่วให้หอมแล้วจึงนำไปผสมกับเครื่องแกงอื่น

ภาพที่ 6.2 : เครื่องเทศหลักที่ใช้ในการปรุงเครื่องแกงในภูมิภาคอ่าวเบงกอล

(2) ขมิ้น (*Curcuma longa*)

ขมิ้นเป็นพืชล้มลุกในวงศ์ขิงกับข่า แต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ตัวรากมีสีเหลืองเข้มไปจนถึงแสดเข้ม มีกลิ่นหอม รสขม ในตำราอายุรเวทระบุว่า ชาวอินเดียใช้ขมิ้นเป็นยาสามัญใช้สมานแผล และแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ มักใช้ผสมเป็นเครื่องแกงหลักของแกงอินเดีย และใช้ในเครื่องแกงรสเผ็ดที่มีสีเหลือง เช่น แกงเหลือง แกงไตปลา นอกจากนี้แล้วสารเคอร์คิวมินในขมิ้นมักนำมาใช้ทำเป็นสีประกอบอาหารและเครื่องสำอาง

ภาพที่ 6.3 : ขมิ้น (*Curcuma longa*)

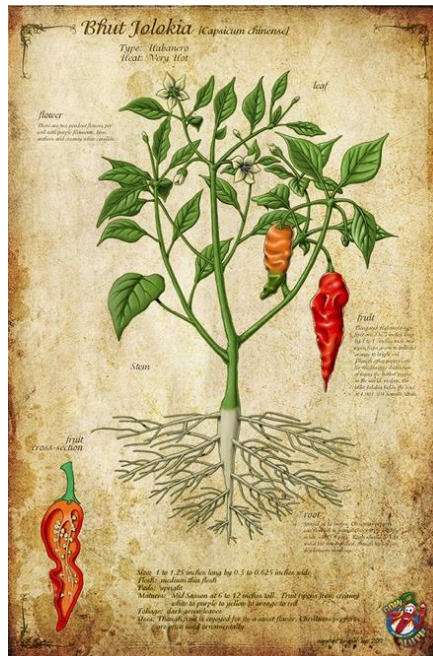

(3) พริก (Capsicum)

เป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในอเมริกากลาง เมื่อสเปนสำรวจและค้นพบโลกใหม่จึงนำพริกกลับไปขยายพันธุ์เพื่อใช้ทดแทนพริกไทยที่ต้องนำเข้าจากอินเดียซึ่งมีราคาแพง พริกเดินทางสู่ภูมิภาคอ่าวเบงกอลโดยการเดินเรือของชาวโปรตุเกส และได้รับความนิยมเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอินเดียใต้ที่นิยมอาหารเผ็ดร้อนเป็นทุนเดิม

นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า พริกน่าจะเดินทางมาสู่ประเทศในแถบเอเชียจากชาวโปรตุเกสและแขกเทศที่นำสินค้ามาค้าขายในเอเชียในช่วงศตวรรษที่ 16 แต่เดิมอาหารในแถบนี้มักจะใช้พริกไทยและติปัสซึ่งเป็นพืชท้องถิ่นในการปรุงรสเผ็ดร้อน

ภาพที่ 6.4 : พริก (Capsicum)

(4) พริกไทย (Piper nigrum)

พริกไทย (Piper nigrum) เป็นเครื่องเทศที่ให้รสเผ็ดร้อนแก่อาหารของชาวอ่าวเบงกอลมาก่อนที่ชาวโปรตุเกสจะนำพริกมาจากอเมริกาใต้ พริกไทยเป็นพืชพื้นถิ่นของทั้งชมพูทวีปและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นสินค้าสำคัญที่เป็นที่ต้องการของตลาดโลกจนนำมาสู่การค้าอาณานิคมปัจจุบัน แงบางชนิดก็ยงอาศัยรสเผ็ดร้อนจากพริกไทยเป็นหลัก อย่างแกงเลียงของไทย แกงผักต้มกะทิของชาวบังกลา และแกงของชาวเชกุกีนาตูในรัฐหมิงนาตู ในพินิมหาประเทศที่บริหารพระชคันนาถ ที่

เมืองบุรี ในรัฐโอริสสา แกลงทั้ง 56 ชนิดที่ปรุงถวายพระชคินาถนั้นก็ใช้พริกไทยดำเป็นเครื่องปรุงรสสำคัญ โดยถือกันว่าพริกชนิดอื่นเป็นอาหารต้องห้าม

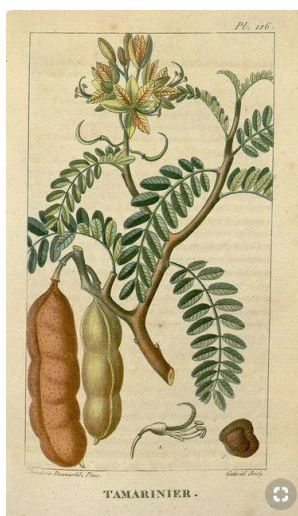
ภาพที่ 6.5 : พริกไทย (Piper nigrum)

(5) มะขาม (Tamarindus indica)

มะขามเป็นผลไม้ที่ให้รสเปรี้ยวในอาหารของชาวเบงกอล โดยมักจะใช้มะขามเปียกที่ทำจากมะขามฝักแก่เป็นเครื่องปรุงรสสำคัญ ภายหลังจากที่ชาวโปรตุเกสได้นำพืชพันธุ์จากอเมริกาใต้มาเผยแพร่ ตอนเหนือและภาคตะวันตกของอินเดียจึงหันไปใช้มะเขือเทศเพื่อเพิ่มรสเปรี้ยว แต่อาหารทางตอนใต้ของอินเดียยังคงนิยมใช้มะขามปรุงรสอยู่ ส่วนอาหารไทยนิยมใช้มะขามในการปรุงรสทั้งในแกงส้มและต้มส้ม

ภาพที่ 6.6 : มะขาม (Tamarindus indica)

(6) กะทิ (Cocos nucifera)

กะทิ เป็นผลผลิตจากมะพร้าว นำมาคั้นหรือสกัดส่วนเนื้อแก่ของมะพร้าว ซึ่งเป็นพืชพื้นถิ่นมีอยู่ทั่วไปรอบชายฝั่งอ่าวเบงกอล กะทิเป็นส่วนประกอบอาหารแบบดั้งเดิมที่ใช้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โอเชียเนีย เอเชียใต้ และแอฟริกาตะวันออก มีข้อสันนิษฐานว่า มะพร้าวเป็นพืชพื้นเมืองของรัฐเกรละทางอินเดียใต้ นอกจากนี้กะทียังใช้ในการปรุงอาหารในทะเลแคริบเบียน ละตินอเมริกาเขตร้อน และแอฟริกาตะวันตกซึ่งมะพร้าวถูกนำมาใช้ในยุคอาณานิคม กะทินิยมนำมาใช้เป็นของเหลวในการปรุงแกงของอินเดียใต้ให้รสมันเพื่อลดความเผ็ดร้อนของเครื่องแกงและเพิ่มความเข้มข้นของน้ำแกง ส่วนอินเดียทางเหนือนิยมใช้นม โยเกิร์ต และชีส ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ติดกับเทือกเขาหิมาลัยซึ่งมีภูมิอากาศหนาวเย็น ประกอบกับได้รับอิทธิพลอาหารแบบอารยันและมุสลิม

ภาพที่ 6.7 : กะทิ (Cocos nucifera)

(7) หิงค์ หรือ มหาหิงค์ (Ferula Assafoetida L.)

หิงค์ หรือ มหาหิงค์ เป็นผลผลิตแปรรูปจากรากของพืชในตระกูลขึ้นฉ่าย เครื่องเทศที่มีต้นกำเนิดจากทุ่งหญ้าของอิหร่านและอัฟกานิสถานชนิดนี้เป็นส่วนผสมที่ขาดไม่ได้ของแกงแบบเอเชียใต้ มักจะใส่เพียงเล็กน้อยเพื่อช่วยให้รสชาติฉ่ำและนุ่มลิ้น

ภาพที่ 6.8 : หิงค์ หรือ มหาหิงค์ (Ferula Assafoetida L.)

6.1.2.3 แกง

แกงเป็นอาหารที่พบได้ทั่วไปในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ใช้เครื่องเทศในการปรุง เช่น ขมิ้น ยี่ห่วย ลูกผักชี ขิง และพริกสดหรือพริกแห้งเป็นส่วนผสมหลัก โดยปรุงให้เป็นน้ำแกง มีทั้งน้ำข้น น้ำใส น้ำขลุกขลิก หรือแม้แต่แบบแห้งคล้ายผัด ใส่เนื้อสัตว์ เช่น ปลา เนื้อวัว เนื้อแพะ เนื้อไก่ หรือใส่เฉพาะผักสำหรับแกงแบบมังสวิรัต

แกงมีต้นกำเนิดมาจากอนุทวีปอินเดีย จากการขุดค้นเมืองโบราณทางตะวันตกของกรุงเดลี ประเทศอินเดีย พบเศษขิงและขมิ้นในหม้อปรุงอาหารอายุประมาณ 4,000 ปี ซึ่งนักมานุษยวิทยาเชื่อว่าเศษอาหารที่พบในหม้อปรุงอาหารดังกล่าวเป็นต้นแบบของแกงในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในวัฒนธรรมอาหารอินเดียไม่มีคำว่า “แกง” และไม่มีการจัดหมวดหมู่อาหารลักษณะแกงด้วยคำเฉพาะ ชาวอินเดียเรียกแกงแต่ละชนิดด้วยชื่อเฉพาะแตกต่างกันไปแต่ละเมนู บ้างเป็นคำบ่งบอกลักษณะ บ้างเป็นชื่อเรียกวัตถุดิบหลัก เช่น กูรุม่า ที่มีลักษณะเป็นแกงน้ำข้นจากการเคี่ยวเนื้อสัตว์ ส่วนคำว่า curry ในภาษาอังกฤษ เป็นคำที่ชาวตะวันตกนำมาใช้ในการเรียกอาหารประเภทแกง แผลงมาจากคำในภาษาทมิฬว่า กะริห หรือ กะรี ที่ใช้เรียกน้ำแกงที่มีลักษณะคล้ายซอสน้ำข้น ปรุงด้วยการเคี่ยว อาจใช้เป็นน้ำราดบนเนื้อหรือผัก

เมื่อวัฒนธรรมอาหารอินเดียได้แพร่กระจายสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมแกงจึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมอาหารของไทยด้วย การถ่ายเทวัฒนธรรมแกงจากอินเดียผ่านเส้นทางการเดินเรือในอ่าวเบงกอล ส่งผลให้วัฒนธรรมแกงในภาคใต้ของไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันตรงที่แกงไทยภาคใต้ไม่มีน้ำมันลอยหน้าอย่างแกงของอินเดีย เนื่องจากไม่ได้ผัดพริกแกงกับน้ำมัน แต่คนไทยโบราณมักผัดเครื่องแกงกับหัวกะทิจนแตกมัน เพื่อดึงกลิ่นของน้ำมันหอมระเหยในเครื่องแกงออกมา

เช่นเดียวกับแกงส้มในภาคใต้ที่ใช้น้ำมะขามเปียกและมะขามแขกเพื่อปรุงรสเปรี้ยวซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับ คูหัมบู (कुहम्बु) หรือที่คนไทยเชื้อสายทมิฬเรียกว่า น้ำพริกไทย แกงสามัญประจำบ้านของทมิฬและศรีลังกา

ภาพที่ 6.9 : คูหัมบู

นอกจากแกงแบบน้ำแล้ว แกงแบบน้ำขลุกขลิกของภูมิภาคอ่าวเบงกอลยังมีลักษณะคล้ายแกงเผ็ดของไทย เช่น แกงของรัฐเกรละที่มีรูปร่างหน้าตาและรสชาติคล้ายคลึงกับแกงพริกแบบใต้ ทั้งกรรมวิธีการปรุงและเครื่องแกงหลักที่ใช้ คือ หัวหอมแดง กระเทียม และ ขมิ้น

ภาพที่ 6.10 : แกงแพะแบบเกรละ

บางครั้งอาหารแบบที่ปรุงกันในบ้านเกิดก็ยังคงเคลื่อนย้ายตามพ่อค้าวาณิชมาโดยไม่มี การปรับเปลี่ยนมากนัก เช่น แกงกुरुหม่า (कोरमा) ที่นิยมปรุงกันในกลุ่มชนมุสลิมในอ่าวเบงกอลและเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้

ภาพที่ 6.11 : นิฮารี

แกงมัสมั่น นั้นถือว่าเป็นสุดยอดของแกงไทย แต่เครื่องปรุงที่มีส่วนผสมของเครื่องเทศแห้ง นั้นก็เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าแกงชนิดนี้อาจมีที่มาจากอนุทวีป ทั้งในอินเดียและบังกลาเทศก็มีแกงที่หน้าตา และรสชาติคล้ายคลึงกับมัสมั่น อย่าง ปะสันดา (পসন্দা) และ นิฮารี (নিহারী) แกงทั้งสองชนิดนี้ มักจะปรุงกันในหมู่ชาวมุสลิม โดยใช้ไฟอ่อน ๆ ปรุงข้ามคืนจนกระทั่งเครื่องแกงทั้งหมดเข้าเนื้อ มีผู้ ตั้งสมมติฐานว่า มัสมั่น อาจเป็นการกร่อนเสียงของคำว่า มุซุลมาน (musulmane) ในภาษาโปรตุเกสและ ฝรั่งเศส ที่แปลว่าชาวมุสลิม

ภาพที่ 6.12 : แกงไก่คั้นรราช

แกงเขียวหวาน เป็นแกงอีกชนิดที่รับประทานกันอย่างแพร่หลายกลายเป็นอัตลักษณ์ของประเทศไทย แต่แกงชนิดนี้ก็ยังมีส่วนผสมของเครื่องเทศจากอนุทวีปอย่าง ยี่ห่วย และ ลูกผักชี ที่คนไทยไม่ค่อยชอบกลิ่น นอกจากนี้แล้วในบังกลาเทศและรัฐเบงกอลตะวันออกของอินเดียก็ยังมีแกงที่หน้าตาและรสชาติคล้ายแกงเขียวหวานของไทย แกงนี้มีส่วนผสมของผิวและใบของผลมะนาวคั้นธราช (গন্ধরাজ লেবু) ที่เป็นญาติห่าง ๆ ของต้นมะกรูดไทยอีกด้วย

6.1.3 อ่าวเบงกอล ภูมิภาคแห่งความสมบูรณ์พูนสุขร่วมกัน

ความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองของดินแดนคาบสมุทรภาคใต้ของไทยในอดีตนั้นมาจากการติดต่อค้าขายผ่านอ่าวเบงกอล เช่นเดียวกันเราก็คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าอนาคตของระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้นั้นก็จะหนีไม่พ้นจากการเชื่อมโยงการค้าและสังคมกับตลาดที่อยู่ในภูมิภาคอ่าวเบงกอล โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2564 นั้น ประเทศไทยจะเป็นประธานและเจ้าภาพการประชุมสุดยอดผู้นำ บิมสเทค (BIMSTEC) หรือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) ความร่วมมือนี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ที่กรุงเทพฯ ในนามบิสเทคและพัฒนาเป็นบิมสเทคในภายหลัง จนถึงปัจจุบัน บิมสเทคประกอบด้วยประเทศสมาชิก 7 ประเทศรอบอ่าวเบงกอล คือ ไทย เมียนมา บังกลาเทศ อินเดีย เนปาล ภูฏาน และศรีลังกา ประเทศเหล่านี้คือเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดที่สุดของประเทศไทย พวกเรามีสายสัมพันธ์ประวัติศาสตร์ การค้าขาย ศาสนา สังคมและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

ในมิติเศรษฐกิจภูมิภาคอ่าวเบงกอลคือจุดหมายปลายทางด้านการค้าและการลงทุน ด้วยเหตุผลอย่างน้อยที่สุด 6 ประการ คือ

(1) ตลาดขนาดใหญ่และมีอัตราการเจริญเติบโตสูง

ภูมิภาคอ่าวเบงกอลมีเศรษฐกิจขนาดใหญ่เพราะมีประชากรมากประมาณ 1.6 พันล้านคน มีขนาดเศรษฐกิจมูลค่ารวมสูงกว่า 3.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปีที่อัตราสูงกว่าร้อยละ 6.5 เป็นภูมิภาคที่เปี่ยมไปด้วยโอกาสทางเศรษฐกิจ

(2) กรอบที่ 3 พรหมแดนแห่งอนาคต

พื้นดินและมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ของอ่าวเบงกอลเป็นผืนแผ่นดินเดียวกันในอดีตและจะกลับมามีความสำคัญอีกในอนาคต อ่าวเบงกอลเป็นภูมิภาคที่มีภูมิประเทศอันหลากหลายตั้งแต่เทือกเขาสูงของหิมาลัย จนถึงมหาสมุทรอินเดีย ทำให้อ่าวเบงกอลเป็นแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ส่งผลให้ภูมิภาคแห่งนี้แหล่งผลิตและเป็นเส้นทางเคลื่อนย้ายสินค้าที่สำคัญมาจวบจนปัจจุบัน ในเวลาที่กระแสโลกกำลังให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับ เศรษฐกิจภาคทะเล (Blue Economy) ที่ธนาคารโลกกล่าวถึงการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจภาคทะเลของประเทศในภูมิภาค ควบคู่ไปกับการร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากร จะช่วยเสริมสร้างโอกาสการจ้างงาน การขยายตัวทาง

เศรษฐกิจ และความสมบูรณ์พูนสุขร่วมกันให้แก่ภูมิภาคอ่าวเบงกอลในหลากหลายมิติ ทั้งในมิติ 1) การประมง 2) แหล่งพลังงานทางเลือก 3) การขนส่งทางทะเล 4) การท่องเที่ยว 5) การบริหารจัดการของเสียทางทะเล และ 6) ศักยภาพของมหาสมุทรในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(3) ชุมทรัพย์แห่งทรัพยากรมนุษย์

ภูมิภาคอ่าวเบงกอลมีทรัพยากรมนุษย์ที่ยังอยู่ในวัยฉกรรจ์ทั้งในมิติปริมาณและคุณภาพ อินเดียคือประเทศที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับที่ 2 ของโลก กว่า 1.37 พันล้านคน ตามมาด้วยอันดับที่ 8 บังกลาเทศที่ระดับ 169 ล้านคน เมื่อรวมกับประเทศสมาชิกอื่นๆ รอบอ่าวเบงกอล ประชากรกว่า 1.6 พันล้านคน ที่มีความหลากหลายทั้งในระดับฝีมือแรงงาน ประสบการณ์ องค์กรความรู้ และแน่นอน ค่าแรง คือทางเลือกที่หลากหลายในการจ้างงานเพื่อการผลิต เช่นเดียวกับโครงสร้างประชากรของทั้งภูมิภาคที่โดยเฉลี่ยยังเป็นแรงงานที่อยู่ในวัยฉกรรจ์ ทำให้ภูมิภาคอ่าวเบงกอลคือดินแดนแห่งโอกาส ทั้งสำหรับผู้ประกอบการที่จะแสวงหาแรงงานที่เหมาะสมที่สุดกับกิจการ และเป็นโอกาสสำหรับคนทุกคนที่จะสามารถสร้างเนื้อสร้างตัว สร้างอนาคต ในภูมิภาคแห่งนี้

(4) ความสะดวกในการเชื่อมต่อ

ระยะทางที่ไม่ไกลจากประเทศไทยมากจนเกินไป หากพิจารณาจากมุมมองของผู้ประกอบการที่ยังต้องเดินทางไปติดต่อควบคุมบริหารจัดการกิจการ และจากมุมมองของคนทำงานที่ต้องเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างสถานที่ทำงานกับประเทศบ้านเกิด การเดินทางด้วยระยะเวลาไม่เกิน 4 ชั่วโมงก็สามารถเดินทางถึงสนามบินหลักที่กระจายตัวอยู่ทั่วทั้งภูมิภาค คือ ความสะดวกและเป็นต้นทุนที่ควบคุมได้ การค้า การลงทุน การทำงาน ในพื้นที่แห่งโอกาสที่ไม่ไกลจนเกินไป ทำให้อ่าวเบงกอลเป็นดินแดนที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

(5) ตลาดแห่งความเข้าใจ

ความใกล้ชิดกันทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เรารู้ว่าเขาคิดอะไร กินอะไร เป็นอยู่อย่างไร และจะขายอะไรให้พวกเขาได้ ผู้ประกอบการตั้งแต่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปจนถึงบริษัทข้ามชาติ สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของตนเพื่อตอบสนองความต้องการแท้จริงของลูกค้าได้ โดยสกัดสาระสำคัญจากข้อมูลต่าง ๆ ได้ไม่ยากและใช้ต้นทุนไม่มากนัก เพราะเรามีรากทางสังคมและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน ความใกล้ชิดกัน ไม่ว่าจะทางภาษา ศาสนา วิถีชีวิต หรือเงื่อนไขทางภูมิศาสตร์ ทำให้เราเข้าใจกันและกันได้โดยง่าย

(6) พื้นที่แห่งการค้าเสรี

ในภูมิภาคอ่าวเบงกอล เรามีข้อตกลงทางการค้าให้ได้ใช้สิทธิประโยชน์ สร้างแต้มต่อทางการค้า การลงทุน ไม่ว่าจะเป็น กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างไทยกับอินเดีย หรืออาเซียนกับอินเดีย ผนวกกับข้อตกลงอีกมากมายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ รวมถึงข้อตกลงการค้าเสรีบิมสเทค และ

โอกาสที่ยังเปิดกว้างสำหรับข้อตกลงการค้า Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP หรือ อาเซียน+6) และการศึกษาความเป็นไปได้ด้านการค้าเสรีระหว่างไทยกับบังกลาเทศ ทำให้ไทยและประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอลจะเป็นส่วนสำคัญของห่วงโซ่มูลค่าในระดับโลก (Global Value Chains) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความสมบูรณ์พูนสุขร่วมกันในระดับภูมิภาค

6.2 ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้ (ข้อสังเกตเบื้องต้น)

เป็นที่แน่นอนว่าการแพร่ระบาดของ COVID-19 นั้นย่อมส่งผลกระทบต่อหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ต่อผู้คนในประเทศและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ในลักษณะที่ไม่แตกต่างจากผู้คนในภูมิภาคอื่น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยยังไม่สามารถลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้ จึงไม่อาจที่จะฉายภาพที่ชัดเจนของผลกระทบที่แท้จริงได้ ทำได้แต่ตั้งข้อสังเกตเบื้องต้นของผลกระทบ ดังนี้

6.2.1 COVID-19 ทำให้การธุรกิจการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของภาคใต้หยุดชะงัก

การที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ ทำให้ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการต้องปิดตัว ทำให้การจ้างงานและธุรกิจที่เกี่ยวข้องต้องหยุดชะงักไปด้วย ส่งผลต่อรายได้และการใช้ชีวิตของคนในเขตเศรษฐกิจภาคใต้

6.2.2 การขาดแรงงานต่างชาติในภาคการผลิต ทั้งเกษตรกรรม ประมง บริการ และอุตสาหกรรม

การแรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้ามายังประเทศไทยได้โดยสะดวก จากการสอบถามผู้ประกอบการในเบื้องต้นพบว่า การขาดแคลนแรงงานต่างชาติเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากทำให้ขีดความสามารถในการผลิตลดลง

6.2.3 การขาดแคลนงานสำหรับแรงงานที่กลับถิ่น

ในขณะที่เดียวกันจังหวัดในภาคใต้ก็ขาดการสร้างงานและอาชีพให้กับแรงงานที่จำเป็นต้องเดินทางกลับถิ่นฐานด้วยผลจาก COVID-19 โดยเฉพาะแรงงานในจังหวัดที่พูดภาษามลายูที่เดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้การว่างงานในระยะยาวอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในอนาคตได้

6.2.4 COVID-19 เร่งให้การยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลได้รับความสนใจมากขึ้น

การระบาดของ COVID-19 ทำให้เทคโนโลยีได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัล การขยายตัวของการค้าและการสื่อสารบนแพลตฟอร์ม

ออนไลน์อาจจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมใน
อนาคตอันใกล้

6.2.5 COVID-19 เผยให้เห็นความเปราะบางของสังคมไทย

ทั้งความขัดแย้งระหว่างข้าราชการเมือง ความเป็นภูมิกษานิยมที่รุนแรงขึ้น ความไม่ไว้วางใจต่อ
การบริหารงานและการจัดการของรัฐ ทั้งในเรื่องการจัดการโรคระบาดและเศรษฐกิจ

บทที่ 7

บทสรุป

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บทสรุป

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตั้งแต่ปี 2562 นั้น มีเจตจำนงเพื่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในภาคใต้ โดยการอาศัยจุดเด่นด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทยมาพัฒนาเป็นความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และกระจายความเจริญให้กับกลุ่มจังหวัดเป้าหมายได้ในที่สุด

เมื่อประเมินศักยภาพด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้พบว่าแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และสัดส่วนภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยผลผลิตจากภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังเป็นการแปรรูปขั้นต้น ขาดกระบวนการผลิตขั้นสูงในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ขณะที่ภาคการบริการส่วนใหญ่มีรายได้จากการบริการขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นบริการที่พักและร้านอาหาร การท่องเที่ยวเติบโตส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ประกอบกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่มาจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ซึ่งกลุ่มเป็นเป้าหมายของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อย

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ยังขาดโครงสร้างเชิงกฎหมายและโครงสร้างกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยให้การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ในปัจจุบันนโยบายระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังขาดความเชื่อมโยงกับกรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการ

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้บรรลุเป้าประสงค์จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารปกครองและการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพตลาด พฤติกรรมการบริโภค และความต้องการของกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการผลิต การค้า และการบริการให้ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย อันจะนำมาซึ่งการบรรลุเป้าประสงค์การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการสร้างความผาสุกให้กับประชาชนในจังหวัดภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจในยุคหลังการแพร่ระบาดโควิด-19 ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวอย่างรุนแรงส่งผลให้ผู้ประกอบการโรงแรมประสบปัญหาการขาดแคลนสภาพคล่องและประสบกับปัญหาขาดทุนเนื่องจากปิดบริการมาเป็นเวลานาน ขณะที่ภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมประสบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่งเดินทางกลับประเทศ

การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ควรนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นแนวทางในการกำกับการดำเนินงาน โดยควรให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และการให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจควรมุ่งเน้นการนำผลผลิตด้านการเกษตรมาสร้างมูลค่าเพิ่มโดยอาศัยเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านด้วยการนำระบบการผลิตอัตโนมัติมาใช้ การนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมใช้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคบริการ ในภาคการเกษตรควรให้ความสำคัญกับการเกษตรที่ยั่งยืนทั้งการปลูกยางพาราและปาล์ม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะการเพาะปลูกพืชและผักแบบเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรปลอดสารพิษเพื่อให้ภาคเกษตรผลิตอาหารปลอดสารพิษหล่อเลี้ยงนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคในพื้นที่

จากการศึกษาถึงที่มาและความสำคัญของโครงการพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ และการศึกษาถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้นำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริหารปกครองพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้

การพัฒนาพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการในการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างจังหวัดในพื้นที่เป้าหมายอย่างชัดเจน ทั้งในระดับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การนำนโยบายจากส่วนกลางลงไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม และไม่ดำเนินการในลักษณะแยกส่วนเป็นรายจังหวัด

ปัจจุบันยังขาดการบูรณาการเชิงนโยบายและการปฏิบัติระหว่างกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน และการบริหารงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งปัจจุบันยังขาดการบูรณาการแผนงานระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้เป็นแผนงานเดียวกัน (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม เป็นต้น)

ในการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ควรมีการออกแบบโครงสร้างการบริหารงานที่มีกลไกเชิงกฎหมายและกฎไกเชิงสถาบันรองรับชัดเจน ดังเช่นการประกาศใช้พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ซึ่งมีการระบุถึงอำนาจหน้าที่ การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบาย การกำกับดูแล การกำหนดสิทธิประโยชน์ เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินนโยบายการพัฒนาพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในทุกมิติ อาทิ การบริหารปกครอง การพัฒนาภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ และการท่องเที่ยว ระหว่าง 4 จังหวัดให้มีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพไปในทิศทางเดียวกัน

2. การขยายพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่ภาคใต้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างซับซ้อนในลักษณะของกลุ่ม (Cluster) ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chains) เช่น การพัฒนาเกษตรกรรมกลุ่มปาล์มน้ำมัน และยางพารา ไม่สามารถพัฒนาเฉพาะ 4 จังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้ เนื่องจากมีจังหวัดที่เป็นฐานการเพาะปลูกและการแปรรูปอื่น ๆ ที่สำคัญ อาทิ จังหวัด กระบี่ สงขลา และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่นเดียวกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวภาคใต้ซึ่งไม่อาจแยกการพัฒนาออกจากจังหวัดที่เป็นที่นิยมและมีมูลค่าการท่องเที่ยวสูง เช่น จังหวัด ภูเก็ต พังงา และกระบี่ เป็นต้น หรือการพิจารณาจังหวัดที่เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตกที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีชายแดนทางบกติดกับประเทศเมียนมาสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าชายแดนและผ่านแดนได้สะดวกกว่าจังหวัดชุมพรและระนอง เป็นต้น (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น)

3. การส่งเสริมการค้าและการลงทุนในพื้นที่เบียงเศรษฐกิจภาคใต้

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ตามกรอบการพัฒนานั้น จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยถึงความต้องการของตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนในกลุ่ม BIMSTEC ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างนักลงทุนไทยและต่างประเทศ โดยกระทรวงพาณิชย์มีบทบาทในการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มประเทศ BIMSTEC ซึ่งมีพฤติกรรมบริโภคแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์กระตุ้นความนิยมการบริโภคสินค้าไทย หรือการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การนำเสนอผ่านกลุ่มคนที่มอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมาย (Influencer) ในท้องถิ่น หรือ YouTuber เป็นต้น ควบคู่ไปกับการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านกฎระเบียบการค้าและการลงทุนในประเทศ BIMSTEC ให้ผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมในการดำเนินกิจการกับกลุ่ม BIMSTEC

รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีบทบาทกำหนดสิทธิประโยชน์ในการดึงดูดนักลงทุนจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC ให้มาลงทุนในพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้ เช่น รูปแบบการลงทุนร่วมแบบ Joint Venture เพื่ออาศัยเครือข่ายและคู่ค้าอำนาจความสะดวกให้แก่ักลงทุนชาวไทยในประเทศอินเดีย นอกจากนี้ การอาศัยคู่ค้าในประเทศอินเดียยังช่วยในเรื่องการกระจายสินค้าในประเทศได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ บทบาทของภาครัฐจำเป็นต้องประสานงานร่วมกับภาคเอกชนอย่างใกล้ชิดในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการค้าและการลงทุนร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย สภาหอการค้าอินเดีย-ไทย เป็นต้น)

4. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

พื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจภาคใต้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในระดับดีพอสมควรประกอบกับหน่วยงานภาครัฐยังมีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม การริเริ่มโครงการพัฒนาในพื้นที่เกิดจากความต้องการของหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางและมุ่งตอบสนองประโยชน์ให้กับผู้ใช้งานนอกพื้นที่มากกว่าประชาชน และธุรกิจในพื้นที่ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมมีดังนี้

การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่กำลังดำเนินอยู่และจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต ควรให้ความสำคัญกับประชาชนและธุรกิจในพื้นที่เป็นสำคัญ และแสวงความร่วมมือกับท้องถิ่น ให้ประโยชน์ตกกับท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นอย่างถ่องแท้ (หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สำนักงานจังหวัด, กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงอุตสาหกรรม)

การเชื่อมโยงพื้นที่ พื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจตอนใต้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน คือฝั่งอันดามัน และฝั่งอ่าวไทย ด้วยข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์คือทิวเขาระนอง ทิวเขาภูเก็ต เส้นทางที่เชื่อมโยงทั้งสองฝั่งมีเพียงถนนเพชรเกษม (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4) เท่านั้น จึงควรเร่งรัดโครงการที่จะพัฒนาเส้นทางเชื่อมระหว่าง จังหวัดระนองและภาคใต้ฝั่งตะวันออก ทั้งโครงการขยายถนน รถไฟฟ้าทางคู่ และพิจารณาแนวเส้นทางหลวงเพิ่มเติมจากตอนใต้จังหวัดระนอง เข้ามายังจังหวัดสุราษฎร์ธานี (หน่วยงานที่รับผิดชอบ : เส้นทางรถไฟ (การรถไฟแห่งประเทศไทย) การขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (กรมทางหลวง) การสร้างถนนเข้าสู่ชุมชนและเลียบเส้นทางท่องเที่ยว (กรมทางหลวงชนบท) การศึกษาวางแผนหาเส้นทาง (กรมทางหลวง)

การพัฒนาประตูการค้า ประตูการค้าหลักของพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจตอนใต้ไปยังกลุ่มประเทศ BIMSTEC ขณะนี้มีเพียงท่าเรือระนองเท่านั้น ซึ่งการใช้งานยังไม่เต็มศักยภาพ และยังมีปริมาณสินค้าน้อยมาก การเชื่อมโยงท่าเรือแห่งนี้กับพื้นที่อื่นยังมีข้อจำกัดจาก การรื้อเส้นทางรถไฟสายชุมพร-ระนอง และการขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ในปี 2568-2570

อย่างไรก็ดี ภาครัฐต้องเร่งสร้างอุปสงค์ พัฒนาหาสินค้าเป้าหมาย ทำการตลาดกับสายเรือในภูมิภาค เพื่อให้การใช้งานท่าเรือระนองเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพไปพร้อม ๆ กันด้วย (หน่วยงานที่รับผิดชอบ : การท่าเรือแห่งประเทศไทย)

การอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว ควรทำการตลาด สร้างเที่ยวบินตรงระหว่าง ท่าอากาศยานในภูมิภาคกับประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ควบคู่กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสร้าง แพคเกจท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการ เนื่องจากปัจจุบันการเดินทางมายังภูมิภาคนี้ของ นักท่องเที่ยวหรือนักธุรกิจ จำเป็นต้องเดินทางไปยังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ หรือท่าอากาศยาน ดอนเมืองก่อน จากนั้นจึงต่อสายการบินภายในประเทศมายังท่าอากาศยานในภูมิภาคอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งก็ยังมีเที่ยวบินอยู่น้อย (ในบางท่าอากาศยาน) หากมีการทำแพคเกจทัวร์ เหมารูปเพื่อมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ก็จะทำควบคู่ไปกับการสร้างเที่ยวบินตรงมายังท่าอากาศยานในภูมิภาคนี้ด้วย (หน่วยงานที่ รับผิดชอบ : ทำการตลาด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย), เรงขยายท่าอากาศยานและเปิดเส้นทางบิน ตรง (กรมท่าอากาศยาน, สายการบินต่าง ๆ)

5. การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC เนื่องจากการจะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ BIMSTEC จำเป็นต้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการปรับปรุงการรูปแบบการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้รองรับกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวจากกลุ่ม BIMSTEC เป็นการเฉพาะ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ประการแรก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และ ผู้ประกอบกิจการท่องเที่ยว ควรเชิญผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว (Travel Agency) ชาวไทยไปใน ศึกษาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อรับทราบศักยภาพและจุดเด่นของพื้นที่ และนำมาวิเคราะห์ แนวทางการตลาดนักท่องเที่ยวอินเดีย

ประการที่ 2 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และ ผู้ประกอบกิจการท่องเที่ยว ควรเชิญผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว (Travel Agency) ในอินเดียมาศึกษา สภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ผู้ประกอบการชาวอินเดียได้สัมผัสด้วยตนเอง พร้อมกับมีการเจรจาต่อรองด้าน ราคาค่าใช้จ่ายการให้บริการในอนาคต

ประการที่ 3 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และ ผู้ประกอบกิจการท่องเที่ยว ควรเชิญสื่อมวลชนและกลุ่มคนที่มีอิทธิพลสื่อสังคมออนไลน์ (Influencers) ชาวอินเดียมาท่องเที่ยวในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อประชาสัมพันธ์และปลุกกระแสความนิยม

จังหวัดเมืองรองอย่างชุมพรและระนองในประเทศอินเดีย เนื่องจากปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการบริโภคของคนรุ่นใหม่ในอินเดียเป็นอย่างมาก

ประการที่ 4 การวางแผนการตลาดดึงดูดนักท่องเที่ยวจากอินเดียจำเป็นต้องพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่รูปแบบใหม่ ๆ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวกีฬา (Sport Tourism) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโรงแรมที่เหมาะสมกับการพักผ่อนระยะยาว (Long stay) หรือ การพัฒนาเป็น Co-working space รองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนรุ่นใหม่ หรือกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (Freelance) ที่ต้องการเปลี่ยนสถานที่ทำงานยาว ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี โดยต้องมีการทำการตลาดกับบริษัทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ให้มาตั้งสำนักงานทางไกลในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เป็นต้น โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงปริมาณอุปสงค์และอุปทาน และระบุกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนเพื่อสามารถนำปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ได้ ขณะที่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) หรือเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ในกลุ่มนักท่องเที่ยวจาก BIMSTEC โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยกลางคนถึงผู้สูงวัยยังคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากค่านิยมทางสังคมชาวเอเชียใต้ยังมีความเป็นครอบครัวขยาย (extended family) ซึ่งญาติพี่น้องจะอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดไม่นิยมแยกตัวออกจากครอบครัว ยิ่งไปกว่านั้น ชาวอินเดียยังนิยมรักษาพยาบาลภายในประเทศซึ่งมีคุณภาพและราคาถูกกว่าประเทศไทย แต่ชาวบังกลาเทศที่มีฐานะยังนิยมมารักษาพยาบาลในประเทศไทยอยู่

ประการที่ 5 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ควรมีการศึกษาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมขนส่งเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเรือสำราญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาท่าเรือระนองให้สามารถกระจายนักท่องเที่ยวจากภูเก็ตมายังจังหวัดเมืองรอง และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทย

ประการที่ 6 การวางแผนการตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่ม BIMSTEC ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมบริโภคของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน เช่น ชาวอินเดีย ชาวบังกลาเทศ ชาวเนปาล ชาวศรีลังกา ชาวภูฏาน และชาวเมียนมา ที่มีค่านิยมและศาสนาที่แตกต่างกัน

(หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว และภาคประชาชน เป็นต้น)

6. การยกระดับการทูตกระชับสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศ BIMSTEC

การขับเคลื่อนระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยรัฐบาลไทยควรมีเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) วิสัยทัศน์ (Vision) และยุทธศาสตร์ (Strategies) ในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้การต่างประเทศเป็นผู้นำ (Leader) นำร่องการประสานความร่วมมือในมิติการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายต่างประเทศไทยที่มีต่อ BIMSTEC จำเป็นต้องมีความกล้าหาญในการผลักดันความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เช่น การริเริ่มกรอบความร่วมมือเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้กับ BIMSTEC อาจริเริ่มในรูปแบบของโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 โดยใช้ประโยชน์จากสถานภาพการเป็นประธาน BIMSTEC วาระปี 2565-2566 รวมถึงการผลักดันการจัดทำ BIMSTEC Visa เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่ม BIMSTEC เป็นการเฉพาะ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กระทรวงการต่างประเทศ)

7. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคประชาชน

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) เปิดรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจร่วมกันถึงพฤติกรรมด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริโภคของประชาชนจาก BIMSTEC ที่อาจมีความแตกต่างจากชาวไทยในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้การเปิดรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ควรมีการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคประชาชน ในการสะท้อนความต้องการของพื้นที่ควบคู่กับการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของชุมชนและสังคมเพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้บนพื้นฐานประโยชน์สูงสุดของชุมชนและประชาชนในพื้นที่ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และภาคประชาชน เป็นต้น)

รายการอ้างอิง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือจากสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์และกรมศุลกากร. (2564).

ข้อมูลการค้าชายแดนและผ่านแดน ปี 2564 (ม.ค.-ก.ค.). Available at [https://www.dft.go.th/Portals/3/4.3%20Info%20%E0%B9%81%E0%B8%96%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%20\(%E0%B8%A1%E0%B8%84-%E0%B8%81%E0%B8%8464\)-25640824%20\(1\).pdf%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%94.pdf](https://www.dft.go.th/Portals/3/4.3%20Info%20%E0%B9%81%E0%B8%96%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%20(%E0%B8%A1%E0%B8%84-%E0%B8%81%E0%B8%8464)-25640824%20(1).pdf%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%94.pdf)

กรมการปกครอง. (2563). "ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563." Available at http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_57.pdf

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2563). สถานะการเปิด - ปิด และการส่งสินค้าผ่านด่านการค้าของจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ปรับปรุงข้อมูล ณ วันพฤหัสบดีที่ 4 มิถุนายน 2563. Available at

https://www.ditp.go.th/contents_attach/620537/620537.pdf

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2562 (ภาคใต้) Available at <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=13034>

_____. (2563). สถานการณ์การท่องเที่ยว เดือนพฤศจิกายน 2563, Available at

https://www.mots.go.th/download/article/article_20201229114033.pdf

_____. ⁽²⁵⁶⁰⁾. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)

Available at

https://www.mots.go.th/download/article/article_20170320150102.pdf

_____. (2560). เขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ประกาศแล้ว 8 เขต Available at

https://planning2.mju.ac.th/goverment/2011119104835_planning/Doc_25600908113636_834524.pdf

_____ . (2564). กฎกระทรวงกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว Available at
https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6607

_____ . (2564). สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวภาคใต้
<https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102>

กลุ่มบริหารงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. (2564). กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชมพูนครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี สงขลา) แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ Available at
<https://drive.google.com/file/d/15gG1LWE37N-VBzuKmUfRdO20dbQllgG/view>

_____ . (2561). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน Available at
https://drive.google.com/file/d/19rmwF_UUFsqlAXnp8DYdDHXOk8mlFWGc/view

กลุ่มบริหารงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2564). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (พ.ศ. 2562-2565) ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 Available at
https://drive.google.com/file/d/1FBur_yQypf1qo6WH1ih_th9xtRqAGB9S/view

_____ . (2564). แบบฟอร์มการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน Available at
<https://drive.google.com/file/d/1kUXP5NFdGZn5vFIZG2Ro7n4csyMnL1Ej/view>

ฐานเศรษฐกิจ. (2561). ผุดยุทธศาสตร์เรือสำราญ ต่อจิ๊กซอว์ไทยฮับ ‘ครูชัวร์ชิม’ เอเชียปี 2570. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 38 ฉบับที่ 3,350 วันที่ 22 - 24 มีนาคม พ.ศ. 2561

ด่านศุลกากรระนอง. (2564). จุดนำเข้า-ส่งออก และ จุดผ่านแดน. Available at
http://ranong.customs.go.th/cont_strc_simple.php?top_menu=menu_about&ini_menu=about_leftmenu&ini_content=about_190212_01&lang=th&root_left_menu=about_leftmenu&left_menu=menu_about_005

_____ . (2564). ภารกิจและพื้นที่รับผิดชอบ. Available at
http://chumphon.customs.go.th/cont_strc_simple.php?top_menu=menu_about&ini_menu=about_leftmenu&ini_content=about_150613_04&lang=th&left_menu=menu_about_004

ด่านศุลกากรระนอง. (2564). สถิติสินค้านำเข้า 10 อันดับ ณ ด่านศุลกากรระนองปีงบประมาณ 2562 (เดือน ต.ค.2561-ก.ย.2562). Available at http://ranong.customs.go.th/cont_strc_download.php?lang=th&top_menu=menu_homepage¤t_id=14232c324148505e4f

ด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์. (2563). รายงานสินค้านำเข้า - ส่งออก 10 อันดับ ด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ปีงบประมาณ 2563. Available at http://prachuap.customs.go.th/data_files/d6b15772524726230bb899eadffcd369.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). เงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (Outflow) จำแนกตามประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และประเภทธุรกิจของผู้ลงทุนไทย (ดอลลาร์ สรอ.). Available at https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/ReportPage.aspx?reportID=848&language=th

ปิติ ศรีแสงนาม. (2563) ศูนย์กลางยางพาราโลก: ทำไม? อย่างไร? ชาวสวนยางได้อะไร?. คอลัมน์เศรษฐกิจเสวนา จุฬาทัศน์. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับ 3,638 หน้า 5 วันที่ 24 - 26 ธันวาคม 2563

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). นักท่องเที่ยวอินเดียกลับมาแน่! หลังพ้นวิกฤต COVID-19 Available at <https://www.prachachat.net/public-relations/news-493942>

โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. (2556). ค้าชายแดนสิงขรศึกีร์บพม่าเปิดด่านมูตอง Available at <https://www.posttoday.com/social/local/220857>

ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการจัดระเบียบในการนำเข้าและนำผ่าน พ.ศ. 2563. 26 กุมภาพันธ์ 2563. Available at <https://www.dft.go.th/th-th/Detail-Law/ArticleId/14471/14471>

_____. (2560). ประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ 3) Available at https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7261&filename=index

_____. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) Available at http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

- _____ . (2560). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 Available at <http://planning.dld.go.th/th/images/stories/section-23/2560/command19.PDF>
- ราชรถ. (2564). โครงการแลนด์บริดจ์ ยกระดับท่าเรือสินค้า วางโครงข่ายโลจิสติกส์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารราชรถ ฉบับเดือนมีนาคม 2564. กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม.
- วิติยา ปิตตังนาโพธิ์, บุญทรัพย์ พานิชการ และ ภูพงษ์ พงษ์เจริญ. (2557). โครงการการศึกษา อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพตามชายแดนในเส้นทาง มะริด สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ – ด้านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กันยายน 2557.
- ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์. กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. กระทรวงการต่างประเทศ. (2018) ทวาย-มะริด เมืองเศรษฐกิจในอนาคตของนักลงทุนไทยในเมียนมา Available at https://globthailand.com/myanmar_0028/
- สำนักข่าวสารออนไลน์. (2556). จุดเปลี่ยน'สิงขร'ด้านถาวรไทย-เมียนมาร์. Available at <http://www.sakhononline.com/weekly/?p=450>
- สำนักงานประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). รายงานการวิเคราะห์ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (แผนงาน ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ) Available at https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20200826092620.pdf
- _____ . (2564). รายงานการวิเคราะห์ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ ระดับภาค Available at https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20200826102703.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนอง. (2564). ที่ตั้งและอาณาเขต. Available at https://www.ect.go.th/ranong/ewt_news.php?nid=43&filename=index
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2564). การขอรับการส่งเสริมการลงทุนสุทธิแยกตาม จังหวัด มกราคม - ธันวาคม ปี 2560-2564, Available at <https://ipstat.boi.go.th/pubrpt/rep08qtrprovince.php>

- _____. (2564). ฐานข้อมูลบริษัทที่ได้รับการส่งเสริม (ฐานข้อมูลนี้ปรับปรุงจนถึงเดือน มิถุนายน 2564). Available at https://www.boi.go.th/index.php?page=form_promoted_companies
- _____. (2564). รายงานและสถิติการลงทุนจากต่างประเทศ ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม. Available at https://www.boi.go.th/upload/content/FDI%202021_6209cc1ce470c.pdf
- _____. (2564). สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ : สาธารณรัฐอินเดีย ปี 2564 มกราคม – ธันวาคม. Available at https://www.boi.go.th/upload/content/India%202021_61f78759153f1.pdf
- สำนักงานจังหวัดชุมพร. (2564). แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 Available at http://www.chumphon.go.th/2013/public/upload/filemanager/organ_5143_5b76a1da5fcc8aa3ce5cd81a44615e2f.pdf
- _____. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2561 – 2565 (ฉบับทบทวน) Available at https://drive.google.com/file/d/1c6ik_lut-lbNPzJ1Cx4TVr9l_9SVdqld/view
- _____. (2564). Available at อาณาเขต. <http://www.chumphon.go.th/pmqa/pocdb/db2.php>
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2560). ยุทธศาสตร์จังหวัด พ.ศ. 2564 Available at http://www.nakhonsithammarat.go.th/web_52/datacenter/detail.php?news_id=1033332
- _____. (2560). แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 Available at http://www.nakhonsithammarat.go.th/web_52/datacenter/doc_download/plan2564.rar
- สำนักงานจังหวัดระนอง. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง Available at https://ranongcities.com/2561/files/com_content/2019-07_0dde963140b7f14.pdf
- _____. (2564). แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดระนอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 Available at

https://ranongcities.com/2561/files/com_news_strategy/2021-04_d224b7a563cfa4c.pdf

สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2564). กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี Available at https://www.suratthani.go.th/home/document/plan/plan_64.pdf

_____. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 Available at https://www.suratthani.go.th/home/document/plan/plan_64.pdf

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2563). สรุปข้อมูลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอาเซียนและอินโดจีน. Available at <https://www.prd.go.th/th/file/get/file/20201001d41d8cd98f00b204e9800998ecf8427e115359.pdf>

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร. (2564). โครงสร้างสินค้านำเข้า-ส่งออกความริเริ่มแห่งอาเซียนกล่าวด้วยความร่วมมือหลากหลายสาขาทางเทคนิคและเศรษฐกิจ (บิมสเทค) Available at http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

_____. (2564). โครงสร้างสินค้าส่งออกเนปาล Available at http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

_____. (2564). โครงสร้างสินค้าส่งออกบังกลาเทศ Available at http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

_____. (2564). โครงสร้างสินค้าส่งออกภูฏาน Available at http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

เมียนมา Available at
http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ศรีลังกา Available at
http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

อินเดีย Available at
http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). การสำรวจภาวะการทำงาน ประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2563 Available at
http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3/2563/Full_Report_Q2_new.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). การประชุมประจำปี 2564 Mission to Transform : 13 หนุมตหมาย พลิกโฉมประเทศไทย. Available at
https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/PPT_NESDC.pdf

- _____. (2559). นิยามที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน. สำนัก
ยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ / สศช. ตุลาคม 2559 Available at
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6211&filename=esdps
- _____. (2563). ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาตร
ลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume
Measure 2020 Edition) Available at
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional
- _____. (2560). แผนพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)
- _____. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
12 Available at
https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- _____. (2564). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่าง
ยั่งยืน” Available at
https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/PPT_NESDC.pdf
- _____. (2561). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9)
ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. 2561-2580) Available at
<http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/09-%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A9.pdf>
- _____. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ 5
ประเด็น การท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561-2580) Available at
<http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/05-การท่องเที่ยว.pdf>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 มกราคม 2562 การศึกษาความ
เหมาะสมในรายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชุมพร - ระนอง และพื้นที่

จังหวัดสุราษฎร์ธานี – นครศรีธรรมราช Available at
https://resolution.soc.go.th/?prep_id=99331288

ภาษาอังกฤษ

Bangladesh Bureau of Statistics. (2021). Available at <http://www.bbs.gov.bd/>

BIMSTEC Secretariat. (2021). About BIMSTEC. Available at
https://bimstec.org/?page_id=189

BIMSTEC Secretariat. (2021). About BIMSTEC. Available at
https://bimstec.org/?page_id=189

Brunner H.P. (2013) What is Economic Corridor Development and What Can It Achieve in Asia's Subregions? ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration. No. 117. August 2013. Asian Development Bank. Available at <https://web.archive.org/web/20141023074630/http://www10.iadb.org/intal/rintalcdi/PE/2013/12562.pdf>

Department of Fisheries. (2017). Fisheries Statistics, Ministry of Livestock, Fisheries and Rural Development, Myanmar. pp91

Mulenga D. (2013) Developing Economic Corridors In Africa: Rationale for the Participation of the African Development Bank. AfDB Regional Integration Brief. NEPAD, Regional Integration and Trade Department. No. 1. April, 2013. Available at https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/Regional_Integration_Brief_-_Developing_Economic_Corridors_in_Africa_-_Rationale_for_the_Participation_of_the_AfDB.pdf

Nan Lwin. (2019). Myanmar to Host Forum to Lure Foreign Investment in Deep South. The Irrawaddy. 14 August 2019. Available at <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-host-forum-lure-foreign-investment-deep-south.html>

- Myo A., Darbanandana T., Boutson A. and Kaewnern M. (2018). Status of Trash Fish from Bottom Trawl Fishery and Utilization in Myeik Township, Tanintharyi Region, Myanmar. *Journal of Fisheries and Environment*. 2018. Volume. 42 (3)
- Open Government Data Platform India. (2021). National Population Clock. Archived from the original on 19 June 2016. Available at <https://data.gov.in/>
- Pa Pa. (2021). Tanintharyi govt proposes economic zone for fisheries. *Myanmar Times*. 10 January 2021. Available at <https://www.mmtimes.com/news/tanintharyi-government-proposes-economic-zone-fisheries.html>
- UNFPA (2015). 2014 Population and Housing Census of Myanmar - Data Sheet. Department of Population. Available at <https://myanmar.unfpa.org/en/publications/2014-population-and-housing-census-myanmar-data-sheet>
- UNHCR. (2014). “Tanintharyi Region profile”, Yangon: UNHCR South-East Myanmar Information Management Unit, 11 p.
- Vagneron, I., B. Chambon, Nay Myo Aung, and Saw Min Aung. (2017). Rubber production in Tanintharyi Region. Yangon, Myanmar: WWF, 80 p.
- World Bank. (2017). What is the Blue Economy? Available at <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2017/06/06/blue-economy>
- Zaw Moe Oo. (2021). \$300 million fish auction market to promptly be established in Myeik. *Eleven Media Group*. 29 April 2021. Available at <https://elevenmyanmar.com/news/300-million-fish-auction-market-to-promptly-be-established-in-myeik>

ภาคผนวก

ภาพประกอบการจัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย
การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 1
(จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง) วันที่ 11 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น.

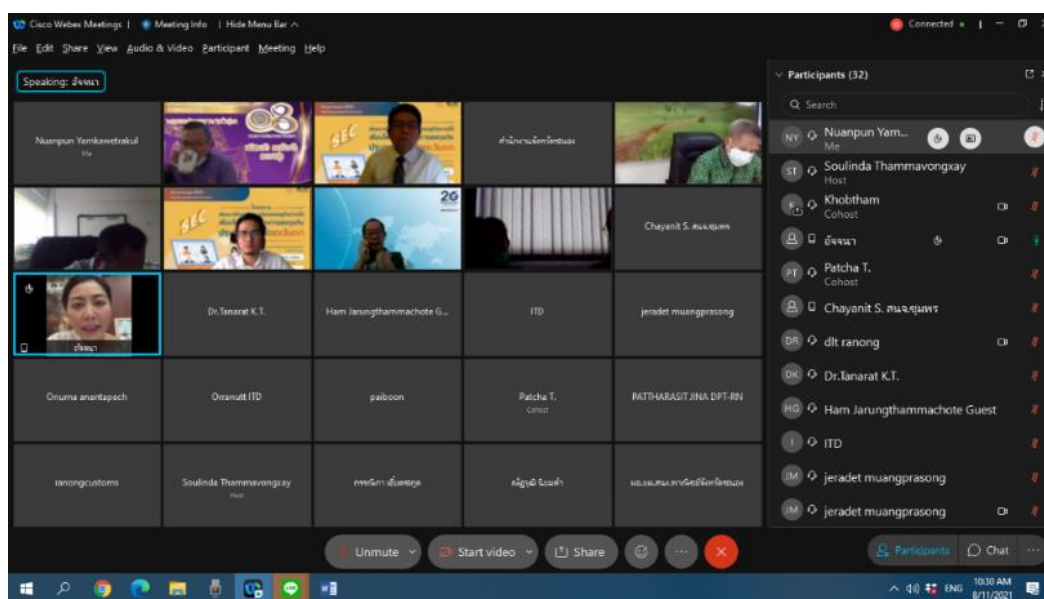

ขอเชิญร่วมประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย
(Focus Group) ครั้งที่ 1
(จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง)

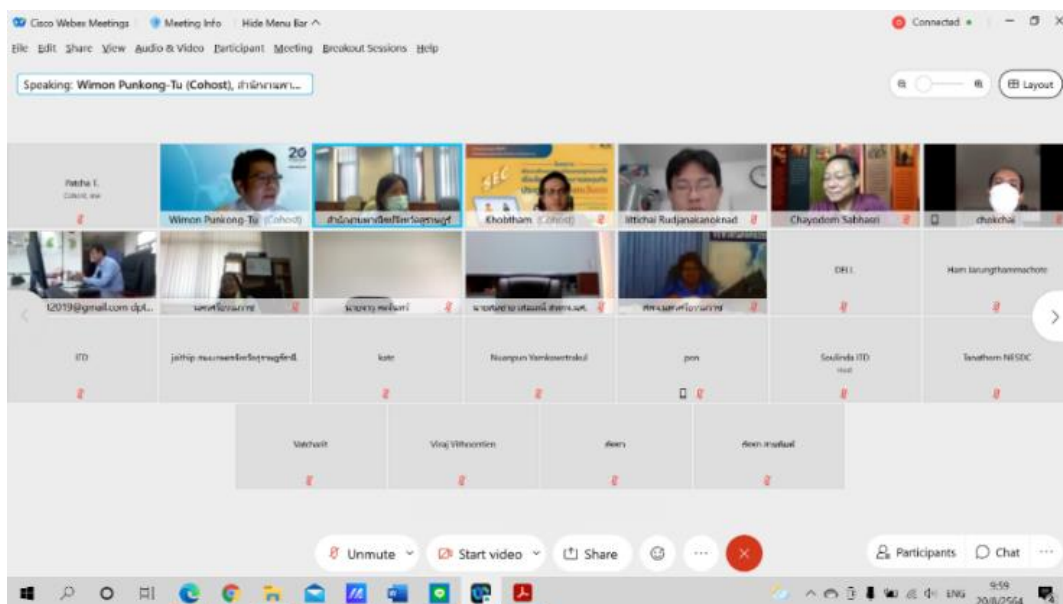
โครงการ
พัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับ
ประตูการค้าฝั่งตะวันตก

จัดโดย สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา
(องค์การมหาชน)

วันพุธที่ 11 สิงหาคม 2564
เวลา 09.00-12.00 น.
ผ่านระบบออนไลน์ Webex

การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group)
ครั้งที่ 2 วันที่ 20 สิงหาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น.
(จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช)
ผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meeting

การสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านระบบออนไลน์

ITD Research Forum 2022 – Virtual Forum วันที่ 20 มกราคม 2565

“โครงการพัฒนาศักยภาพพระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประตูการค้าฝั่งตะวันตก”

ITD Research Forum 2022
พัฒนาการค้าเชื่อมโยงชายฝั่งพัฒนาทั่วถึง

**การพัฒนาศักยภาพ
พระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
เชื่อมโยงการค้า และการลงทุน
กับประตูการค้าฝั่งตะวันตก**

20.01.2565
09:30 - 10:30

ลงทะเบียนรับชม www.itd.or.th ITD - International Institute for Trade and Development ITD LIVE

Speakers:
- จินต ปันคง (คณาจารย์)
- รศ.ดร.โยธม สรรพศรี (นักบริหาร)
- รศ.ดร.ปวีติ ศรีแสงงาม (นักวิจัย)
- รศ.ดร.จิตติชัย รุ่งนภนภฏ (นักวิจัย)
- พร.ดร.จิรยุทธ สิมรพันธ์ (นักวิจัย)
- พร.สุรัตน์ โทธาชัยกุล (นักวิจัย)
- กอบร์ธรรม นิลไพจิตร (นักวิจัย)

International Institute for
Trade and Development

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)
อาคารวิทยพัฒนา ชั้น 8 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ซอยจุฬา 12 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ 10330

อีเมล : info@itd.or.th
เว็บไซต์ : www.itd.or.th
โทรศัพท์ : 66+ (0) 2216 1894-7
โทรสาร : 66+ (0) 2216 1898-9

www.itd.or.th

